

ACD 1401 646
 datum 29 SEP. 1978
 CO
 b. d. —

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: BUOKF - BEP - PBC - SBP.		Bijlage(n): 2
Afschr.:		BO: 166.564.
Datum rapport	Volgno. Inf. rapp.	Evaluatie
20-9-1978 *	1	F / a-b / 2-3

Betreft: LANDELIJKE VERGADERING "CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME" 9 + 10-9-78.

Op zaterdag 9 en zondag 10 september jl werd door de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) het startweekend gehouden voor het seizoen 1978/1979. Het weekend werd geheel besteed aan de "landelijke vergadering, uitgezonderd de zondagmorgen toen een boottocht door de Amsterdamse havens werd georganiseerd. De vergadering vond zoals gebruikelijk plaats in het theologisch instituut van de Universiteit van Amsterdam. Er waren 35 à 40 personen aanwezig.

Omtrent het verloop van de landelijke vergadering werd het volgende vernomen:

De notulen gaven geen aanleiding tot opmerkingen van importantie (betreft verslag landelijke vergadering van CvS van 3-6-1978, welk verslag al eerder is toegezonden).

MEDEDELINGEN VAN DE STUURGROEP

- van de aanwezige boeken in de Krik-bibliotheek is een catalogus gemaakt terwijl titels/schrijvers van boeken in een kaartsysteem zijn verwerkt. Eventuele aanvulling van de bibliotheek door de leden zal zeer op prijs worden gesteld. Speciaal over akties zijn stukken welkom. De kosten van de bibliotheek drukken niet direkt op de begroting. Het uitlenen van boeken zal grotendeels per post moeten gaan geschieden en dat is een dure grap.
- In het blad "De Waagschaal" (nr. 7) heeft Bas de Gaay Fortman een stuk geschreven over en tegen CvS. Dit stuk had hij al eerder geschreven op verzoek van de (oud-)leden van de Nederlands Christen Studenten Vereniging. Een lid van CvS, _____ is er in een volgend nummer kritisch op in gegaan. De reactie van CvS wordt waarschijnlijk opgenomen in het nummer van 16-9-1978.
- ook in "De Waagschaal" had een artikel gestaan van Dr. A. Spijkerboer, getiteld "herinneringen aan Miskotte". Spijkerboer verwijt daarin CvS dat deze beweging ten onrechte Barth en ook Miskotte "claimen".
- in het blad "Wending" van september was verschenen het artikel "vragen aan CvS" van de hand van Paul Kraemer. In het oktobernummer van dit blad zal een reactie van CvS verschijnen, geschreven door _____
- in het weekblad "De Nieuwe Linie" zal binnenkort ook aandacht aan CvS worden besteed. Dit zal waarschijnlijk gebeuren in de vorm van een interview.
- eind juli 1978, aan het einde van het zomersemester, heeft de Evangelische kerkleiding van Elbe-noord (Duitsland) een bezetting van de gebouwen van de studentengemeente door de politie, laten beëindigen. Vanuit Nederland zullen solidariteitsakties met de bezetters worden opgezet vanuit het studentenpastoraat.
- Een-

- Een delegatie van CvS is bij het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) geweest om te praten over samenwerking gedurende en voor de Vredesweek.
- CvS is al vroegtijdig betrokken geweest bij de acties van en voor de 182 Marokkanen, die alsnog een verblijfsvergunning eisen. Veel mensen van CvS zijn al in "De Duif" geweest om hulp te bieden.
- op zaterdag 16-9-1978 van 9.00 tot 17.00 uur vindt in gebouw Cunera te Utrecht de volgende studiedag plaats van de landelijke werkgroep "materialistische exegese". De kosten zijn f. 15,- per persoon, terwijl een bedrag van f. 4,- in rekening wordt gebracht voor het boekje "is Saul ook onder de profeten" - een aanzet tot een radikale herlezing van Paulus-, dat bij deze studiedag wordt gebruikt. Er hebben zich al velen opgegeven, eventuele belangstellenden dienen zich snel op te geven.
- de redactie van "Opstand" heeft een plan gemaakt om het blad beter te maken. Het wordt professioneler van opzet en er komen verbeteringen in de drukprocedé's. Een subsidie-aanvraag om de verbeteringen te bekostigen is . Het wegvallen van (betaalde) krachten van het sekretariaat kan in de komende maanden echter enige financiële armslag geven. Maar de abonnementsprijzen zullen hoe dan ook omhoog moeten, waarschijnlijk met een bedrag van ongeveer f. 5,-.
- ook de MCSV heeft te kampen met financiële tekorten en afgewezen subsidie-aanvragen. Dit laatste om duidelijk politieke redenen. De halfjaarlijkse afrekening van het KRIK-project geeft eveneens weinig reden tot optimisme. De contributie-inning van CvS loopt sterk achter: slechts f. 5300,- van de begrote f. 9500,- in tot nu toe binnen gekomen. Alle leden moeten nu snel gaan betalen; tevelen hebben dit nog niet gedaan.
- zal op 1 oktober 1978 met zijn werkzaamheden op "Woudschoten" stoppen. zal zijn activiteiten daar per 1-2-1979 staken.
- weer wordt gevraagd om meer vrijwilligers voor "Woudschoten" om mee te helpen het blad "Opstand" op tijd de deur uit te krijgen.
- om de opvallende plaatsen van en in te vullen moeten twee nieuwe stuurgroepleden gekozen worden. Dit moeten mensen zijn die al een tijd CvS-lid zijn. Gekozen worden en
- er wordt nog verdere hulp voor "Woudschoten" gevraagd. Men zoekt mensen die elke week zeker 8 à 12 uur kunnen werken. Zijdelings wordt opgemerkt dat er "zwart" wordt betaald.

MEDEDELINGEN UIT DE REGIO'S

Uit de regio's valt weinig te melden. Alleen Utrecht en Amsterdam berichten druk te zijn met de actie voor de 182 Marokkanen. In "De Duif" is demonstratiemateriaal verkrijgbaar. Daarnaast werd nog opgemerkt dat het "politiek raamwerk" degelijk doorgesproken moet worden. Toegezegd wordt dat dit onderwerp na de pauze terug komt.

HET-

HET BETOOG VAN

- Vervolgens werd door het CvS (tevens CPN-) lid _____ na de pauze een ruim twee uur durend betoog gehouden, waarbij kennelijk (een gedeelte van) het politiek raamwerk van CvS werd ingevuld. Daar het maken van aantekeningen tijdens dit betoog te opvallend zou zijn geweest (behalve door de notulist werden er door de aanwezigen geen aantekeningen gemaakt) moet informant hierbij volstaan met wat punten uit bedoeld betoog welke hem zijn bijgebleven.
- in Nederland kiezen we links en worden we door rechts geregeerd.
 - door de burgerlijke pers wordt de discriminatie alom tegen de ambtenaren gericht.
 - de pers richt een ideologisch bombardement aan tegen allen die het niet eens zijn met haar visie.
 - de misvorming van informatie is en wordt algemeen gebruikt.
 - er vindt bewuste en onjuiste politieke vertaling en verdraaiing plaats van de echte waarheid. Dit is gericht tegen alle lagen van de bevolking.
 - wij (CvS) moeten onze aandacht richten op het feit dat de massabeweging juist wordt gepolitiseerd. Maar hoe dit te realiseren?
 - contact opnemen en samenwerking zoeken met de "Woodbrookersbeweging".
 - weer met Pasen "paasgebed als volksverzet" in beweging zetten. Maar nu veel beter; we hebben van de eerste keer geleerd.
 - er moet een doorbraak komen van denken en praktiserende materialistische exegese. Barth's "theologie van de bevrijding" moet daarbij als methode worden gebruikt.
 - in Nederland heerst een soort pessimisme van Christenen... Adam en Eva werden verjaagd uit het paradijs; de straf van God is alom aanwezig. Maar voor ons "staat de boom nog steeds" (zie het boek van Berthold Brecht "de heilige Johanna aan het abattoir").
 - doordat op de landelijke vergaderingen besluiten genomen worden die moeilijk in de praktijk vertaald kunnen worden ontstaan er communicatieproblemen. De overdracht naar de verschillende gelegingen in de beweging (CvS) geeft problemen.
 - de neutraliteit in de hogere lagen van de kerken is altijd aanwezig. Degenen die zogenaamd de belangen van de gelovigen behartigen, trachten juist de status quo te handhaven.
 - terugkomend op het pessimisme in de kerken... De zondeval en het noodlot van de gelovigen wordt sterk benadrukt. Kerkdiensten worden altijd gehouden als er problemen zijn. Er worden geen kerkdiensten gehouden voor bijvoorbeeld de bevrijding van Vietnam of Angola, enz. Ook daar gaan we ons op richten.
 - de strijd is voor ons niet verloren. We staan pas aan het begin van de revolutie. De mens is bezig zich te verheffen. De ontmaskering van de persvoorlichting enz. zal door ons gebruikt worden. Dat is onze taak.

VERSLAG VAN DE SEK. ETARIS

In dit verslag _____ wordt een overzicht gegeven van de wording van CvS, de acties en activiteiten, publikaties, kontakten, de organisatie en de financiële middelen van de beweging. De behandeling in de vergadering kwam hoofdzakelijk neer op een lange monoloog van _____ terwijl de trend in de vergadering was-

was "wat er staat is juist weergegeven".

Eveneens in het gebouw van het theologisch instituut werd op zaterdag 9-9-1978 in de avonden een "open avond" gehouden, waarbij genoopt werd tot een gesprek te komen met "een aantal van onze bondgenoten" zoals de konvokatie luidde. Of het daartoe inderdaad is gekomen, heeft zich aan de waarneming onttrokken. Gezien de ingeslagen drankvoorraad kan het niet anders of ook de "gezelligheid en vertrouwing" moet die avond bij CvS hebben toegeslagen.....

De aangekondigde boottocht langs de Amsterdamse havenwerken en de NDSM vond op zondagmorgen plaats. Door de organisatie van het CvS-weekend was iemand gevonden die "alle hoeken en gaatjes van de Amsterdamse haven wist te vinden". Het CvS-gezelschap behoefde derhalve niet de "kapitalistische" toeristenroute te volgen doch kon het havengebied in ogeschouw nemen op een wijze welke ook Marx verantwoord zou hebben gevonden.

Op het startweekend was, voor het eerst, een vertegenwoordiging van de pas opgerichte regio Friesland aanwezig. Deze afvaardiging bestond uit 4 personen. In heel Nederland zijn nu CvS-regio's aanwezig, behalve in Zeeland, dat in de CvS-terminologie nu nog de enige "witte plek" vertoont.

bijlagen:

- boekwerk "verslag van de sekretaris" over najaar 1973-zomer 1978.
- boekwerk "is Saul ook onder de profeten".

I N H O U D

BEDOELING

p 1

I. HISTORISCHE SCHETS

<u>1. de periode van voorbereiding</u> oktober 1973 - april 1974	3
1. aanzet in NCSV	3
2. wording	5
<u>2. De periode van interne convergentie</u> april 1974 - zomer 1975	8
- gegevens	
- gevoerde discussies	
1. De politieke plaats van CvS	8
2. kadervorming	10
3. zelfverheldering	10
4. de imperialismescholing	11
5. theologie	12
- tenslotte	13
<u>3. De eerste akties in de kerkelijke openbaarheid</u> zomer 1975 - najaar 1976	15
-gegevens (w.o. publiciteit)	15
- hoofdpunten	
1. persreacties	17
2. de Nieuwe Levensstijl	19
3. de crisisscholing	22
4. de strategiediscussie	23
5. evaluatie van de gevoerde akties	26
<u>4. De beweging toont haar politiek gezicht</u> van het CD-congres nov. '76 naar de verkiezingen mei '77 en verder ?	30
- gegevens (w.o. publiciteit)	30
- hoofdpunten	
1. het europees congres	32
2. de historisch-politieke scholing	36
3. de verkiezingscampagne	38
4. de discussie over de politieke plaats van CvS (raamwerk)	40
<u>5. begin van theologische verheldering</u> vanaf juni 1977 tot.....	46
1. de theologische scholing	46
2. paasgebed als volksverzet	50
tenslotte	53

(vervolg inhoud)

II. AKTIES EN AKTIVITEITEN

p 54

A. Overzicht

54

1. de zaak , 2. Vietnam, 3. religieuze restauratie, 4. (Nieuwe Levensstijl,) 5. buitenlandse arbeiders, 6. tegen aantasting collectieve voorzieningen, 7. het anti-rascisme-programma, 8. indonesië, 9. kerken voor Angola, 10. vredesweek 1976, 11. katholiciteit en marxisme, 12. militairisering Groningen, 13. Open brief Raad van Kerken, 14. Communistenjacht Vrije Universiteit, 15. UC-Alemelo, 16. verkiezingscampagne, 17. elthetoeschool, 18. volkscongres Groningen, 19. vredesweek 1977, 20. stop de neutronenbom, 21. voorbereiding voor een kruistocht, 22. Anti-fascisme comité, 23. vrouwenstrijd, 24. de zaak , 25. de campagne tegen de bevrijdingstheologie, 26. de kerk in de BRD, 27. 28. materialistische exegeze, (29. paasgebed)

B. Toetsing aan CvS-programma

71

1. Het bevorderen van politieke discussies in de kerk 72
2. Het politiek karakter van religieuze fenomenen verhelderen 72
3. bestrijding van de horigheid van christelijke arbeiders etc. aan hun rechtse organisaties 73
4. anti-anticommunisme 73
5. bevrijding van de theologie uit haar gevangenschap in het burgerdom 74
6. bevordering van nieuwe theologische reflectie 74
7. het bevorderen van de eenheid van links 75

III. PUBLICATIES

77

A. Opstand

1. redactie (red. raad, red. secretaris) 77
2. vormgeving 78
3. inhoud 79

B. Informatiemateriaal

82

C. Eltheto

83

D. Naar een uitgeverij ?

84

IV CONTACTEN

86

A. internationaal

België, Italië 86

B. Contacten in de Nederlandse kerken

87

1. kritische gemeenten, 2. leerhuizen, 3. studentengemeenten, 4. theologische opleidingen, 5. werkgroep Nieuwe Levensstijl, 6. St. Ontwikkelingssamenwerking, 7. christelijke vredesbewegingen, 8. industriepastoraat, 9. IKVOS, 10. AG der Woodbrookers, 11. hervormde synode, 12. raad van kerken, 13. overigen, 14. conclusies.

C. Contacten met politieke partijen

95

1. ARJOS, 2. PvdA, 3. PPR, 4. PSP, 5. CPN, 6. PCI

(vervolg inhoud)

V. ORGANISATIE

1. de landelijke vergadering
2. de regionale afdelingen
3. de stuurgroep
4. scholing
5. secretariaat

p

99

99

101

102

104

107

VI FINANCIËEL BELEID

110

A. Cijfers

110

B. Verhouding tot de NCSV

114

Het biedt mij de vrijheid over gebeurtenissen en personen te schrijven zoals ik er over denk, en daar ben ik dan ook intern op te bekritisieren. We hebben al een keer meegemaakt, dat in de pers werd gesproken over de (bovendien nog verdraaid weergegeven) "nieuwe koers van CvS na Groningen" (d.i. na de - besloten - politieke discussie op het weekend van september '77, waarop ik nog terugkom). Ik heb voldoende vertrouwen in het politiek bestuur van onze leden dat we daar geen herhaling van behoeven te verwachten.

juli 1978

Amsterdam

I. :HISTORISCHE SCHETS

1. De periode van voorbereiding

oktober 1973 - april 1974

Er dient bij de beschrijving van de wording van de beweging wel enig onderscheid gemaakt te worden tussen de aanleiding die het plan geboren deed worden, en het feitelijk proces van zijn verwezenlijking.

1. aanzet in NCSV

De aanleiding lag in de ontwikkeling binnen de Nederlandse Christen-Studenten Vereniging.

Daarin werden, als antwoord op de studentenbeweging waarin ze participeerde, projecten ontwikkeld. Dit om het vrijblijvend karakter dat snel aan een studentenvereniging kleefte te overwinnen door inhoudelijke en politieke arbeid, doelgericht en gedurende langere tijd. Juist waar deze projecten goed liepen, bleken ze niet alleen een interne rol te vervullen maar ook buiten de studentenwereld iets te zeggen te hebben. Dat leidde binnen het Oost-Europaprojekt van de NCSV in oktober 1973 tot het besluit tot een zelfstandige stichting, gericht op meerdere doelgroepen. Uiteindelijk zou dit leiden tot de oprichting van de werkgroep Oost Europa Projekten (OEP) bij de stichting Vredesopbouw in Utrecht, waarmee CvS van buiten (door prof. *tutti quanti*) veel meer is geïdentificeerd dan enigermate met de werkelijke punten van aanroering overeenkwam. Welnu, dit besluit werd voor *en mijzelf* de aanleiding (nogmaals: niet meer dan aanleiding) om ook het Kritische Kerk projekt te vragen of het zich niet te veel in zelfbespiegeling had opgesloten en of niet juist KRIK voorwaarden kon bieden voor een politieke socialistische beweging in de kerken die de speciale NCSV-problemen passeerde. Het KRIK-projekt had zich al enige jaren voornamelijk toegelegd op de studie van de Marxse religiekritiek. (Niet zonder parallel overigens aan de scholingswoede in de studentenbeweging in de jaren vlak na '70, die voor de voortgang van het niveau van de marxistische wetenschapsbeoefening in Nederland veel betekend heeft, maar die toch alleen van dogmatisme bevrijd kon worden door opnieuw verbonden te worden met de politieke en syndicale strijd in de universitaire apparaten).

Wij vroegen, of niet - conform de ontwikkeling van de jonge Marx - religiekritiek pas dan vruchtbaar wordt, als de breuk die ze voltrekt wordt gezien als vóórwaarde voor het gaan van een weg waarop nog heel nieuwe praktische en theoretische ontdekkingen zullen volgen.

Zo kwam het tot een plan voor een beweging om "een socialistisch standpunt in de Kerk te representeren als legitiem christelijke positie". (3.11.73).

Zoals onze, helaas kort daarop overleden, oudere strijdmakker en broeder ons waarschuwde, dienen deze woorden wel zo gehoord te worden, dat "socialistisch" radikaal zal staan voor: "de zaak van Marx" (anti-marxistisch socialisme is namelijk in Nederland niet meer relevant). En dat "legitieme" geen beroep inhoudt op de mogelijkheid van óók een vleugel in de pluriforme christenheid, maar van de enig geboden keuze ("wij achten andere posities ónhoudbaar. Wij willen de christenheid tot de orde roepen. Zeer arrogant, maar minder gaat niet"). Gezegend de levensdagen die tot zulk een vrijmoedige onderrichting in staat stellen:

De naam "beweging christenen voor het socialisme" was zeker bewust gekozen, maar niet in eerste instantie met de opzet ons bij een bestaande internationale organisatie aan te sluiten. Wel kwamen we erop doordat we van de beweging in Chili hadden horen verluiden, maar de reden van overname was zakelijk, programmatisch:

Met het woord "beweging" grensden we ons af

- (1) niet alleen tegen zoets als vereniging/genootschap (dat zou zijn: een honk voor gelijkgezinde politieke linksen binnen de kerk, schuilend tegen rechtse winden), maar vooral ook
- (2) tegen partijvorming (als zou de arbeidersbeweging behoefte hebben aan een, dan noodzakelijkerwijs zus of zo "religieus geïnspireerde", splinter, hoe radicaal ook), en
- (3) tegen een gewilde vorming van een kerkelijke richting of zelfs denominatie (omdat we n.l. de gehele kerk aanspreken op wat de oorsprong van haar eigen verkondiging uitmaakt, d.i. dat de concrete solidariteit onder de verdrukten de plaats is van het belijden. En omdat we ocht niet bij voorbaat kunnen veronderstellen dat het rechte inzicht in de eigen plaats en de rechte belijdenis binnen de Nederlandse kerken toch onmogelijk zijn).

Een "beweging" dus niet in concurrentie tot andere bewegingen, maar uitgaande van de realiteit van die twee andere bewegingen. Zoals het in het eerste voorstel heette:

"In de eerste plaats (sc. veronderstellen wij) een maatschappelijke beweging, het socialisme, met zijn eigen strijd, eigen doel, eigen subject ook". (N.B. dat "subject" mocht in 1973 nog, Althusser was nog niet ontdekt, rrb).

"Aan de andere kant verwijst ook het "christen" in "christenen voor het socialisme" ergens naar. Het zegt, dat de actuele verkondiging van het evangelie van de messias van Israël socialisme impliceert, dat het socialisme zijn plaats heeft binnen die heel eigen geschiedenis van, nee, niet van de beweging van het zg. "christendom" als gelijke grootheid aan het socialisme, maar van de beweging van "God-met-ons".

De eerste zin staat binnen CvS nog altijd recht overeind. De tweede is nog steeds niet geheel af van de stank van een theologische "Sonderlehre".

Zoals het woord "beweging" bewust in de formule stond, zo ook het "christenen voor het socialisme". We zagen en zien er een kans in, af te komen van al die kortsluitingen die er in het verleden zijn begaan met combinaties in de sfeer van "religieus-sociaal", "christelijke socialisme" of "socialistisch christendom". Geen specifiek christelijke variant van socialisme, geen "dopen" van de arbeidersbeweging (zoals we ook al snel uit Chili te horen kregen), en dus ook geen verkoop van de christelijke boodschap aan de arbeiders als een veel beter produkt dan dat gore materialisme van ze - niet alleen omdat onder die dekmatel maar al te vaak de verburgerlijking van b.v. de sociaal-democratie is bespoedigd, maar ook omdat de levende Heer zich niet als koopwaar behandelen låat.

Op 17 november '73 keurde het KRIK-project op beleidsdagen het plan goed, om het initiatief tot een beweging te nemen.

Alleen sprak zich uit tegen een eigenstandige organisatie van "christenen" (wat zegt zo'n begrip trouwens in een klassenanalyse?), omdat deze hoe dan ook moest uitgaan van een eigen-soortigheid van het christen-zijn, en daarmee al dan niet verzwegen van een "surplus"-pretentie tegenover het marxisme.

Een waarschuwing, die we naarmate CvS zich verder ontwikkelt niet moeten vergeten, omdat de gevaren weliswaar in de doelstelling genoemd en in de theologische verwerking bedacht, maar daarmee nog niet praktisch blijvend overwonnen zijn:

Het besluit van het KRIK-beraad hield in, dat de beweging zou kunnen gaan beschikken over een secretariaat, een bureau, wstencilfaciliteiten e.d., de infrastructuur voor een blad en financiële middelen.

Maar de NCSV bracht daarmee onvermijdelijk ook een geschiedenis in, en een kader dat die geschiedenis met zich droeg.

Weliswaar was deze groep niet groot (in '73 ongeveer 25 personen) en vormt ze ook nu een gering percentage van het ledenbestand, maar (ook door de band met de organisatie) ze heeft zeker een bepaald stempel op de beweging gedrukt.

Een van de aspecten daarvan is de inbreng vanuit het politieke vakbondswerk in de studentenbeweging, m.n. in Amsterdam en Delft. Het opgeven van voorhoede-pretenties en de (her)ontdekking van de mogelijkheden van politieke en vakbondstrijd door studenten naast en als bondgenoot van de arbeidersbeweging in de vroege jaren '70 hebben zeker meegewerkt bij de formulering van het programma van CvS binnen de socialistische beweging in termen van wat sinds jaren bondgenoten- of vaksfrontpolitiek heet. En zo was het ook geen toeval, dat de rede van "Marxisme en christendom", hoewel al in 1965 uitgesproken, pas nu, in de overwegingen rond de oprichting van CvS, onder christenen een rol ging spelen. Niet de bereidheid van de CPN tot dialoog en samenwerking, maar het late moment van de radikaliseren van christenen vormen het historisch probleem: (NB dat impliceert niet dat ik CPN en arbeidersbeweging platweg gelijkstel. Niemand zal dat doen).

Een tweede element, dat de leden van het KRIK-project inbrachten, was de groeiende affiniteit met het socialisme onder een aantal leerlingen van de theologen Barth, Miskotte en Breukelman (door ons "geclaimd", zoals we van ds. in een publieke reprimande mochten vernemen, i.d.w. 17.7.78). Door ervaringen in Latijns-Amerika (zo of als predikant in een stad waar de studentenbeweging zich roerde (, of als lid van een communistische partij werd hun socialisme steeds praktischer en radikaler van aard. Bovendien gingen ze ook intoenemende mate de juistheid (misschien niet altijd in de uitwerking, maar dan toch in de kern van de zaak) onderkennen van de these van de Berlijnse theoloog Marquardt, dat het theologisch werk van Karl Barth niet alleen in de contouren van een socialistische praxis zijn aanzet vond, maar ook verder in de gehele ontvouwing van de zeer kritisch gezuiverde leer der kerk bevrijdende inzichten biedt juist voor die christenen die in de socialistische beweging geïnvolveerd zijn. Dat was een inbreng, die niet onomstreden maar naar ik meen toch terdege vruchtbaar is en zal worden. Het behoeft geen betoog, dat het niet het inbrengen van een "partijtheologie" was.

Uit het tweede punt blijkt ook al iets van het derde, waarin de NCSV mogelijkheden voor de nieuwe beweging in zich droeg: Ze beschikte over een reeks contacten. Niet alleen met predikanten die een aantal politiek hoogst relevante exegetische ontdekkingen deden, maar ook met een aantal kritische gemeenten en personen. Met een 15-tal van hen werden vanaf november gesprekken gevoerd n.a.v. het concept-plan. De reacties waren overwegend positief en "constructief". Bovendien kwamen ef spontane reacties van mensen die slechts via-via van de plannen gehoord konden hebben. De respons was van dien aard, dat begin maart 1974 door de initiatiefnemers "de tijd rijp" werd verklaard. Een uitspraak waarop ik meermalen zure gezichten heb gezien, maar die ik - ja ja, onder aanroeping van de Heilige Geest, dat wel - wil volhouden tot me duidelijke aanwijzingen onder ogen komen dat een aantal zaken er politiek gezien in kerkelijk Nederland beter hadden voorgestaan als we niet hadden doorgezet.

2. wording

En nu moet ik terugkomen op de uitspraak aan het begin van deze paragraaf gemaakt, dat de aanleiding tot de beweging nog niet hoeft samen te vallen met haar feitelijke wording.

Want je hoeft nauwelijks materialist te zijn (Hegeliaan is genoeg) om te weten dat niet de programma's en idealen de geschiedenis maken, maar dat deze een objectieve historische rol vervullen die niet samen hoeft te vallen met wat de opstellers zich ervan hadden voorgesteld.

Welnu, bij het horen van de naam "christenen voor het socialisme" werden vele zenuwen in het progressieve gedeelte van de kerk geraakt. De naam werd een kristallisatiepunt voor allerlei verschillende, elkaar soms aanvullende, soms aftastende, soms tegensprekende aspiraties en praktijken.

Klaarblijkelijk was er in organisatorisch opzicht in de progressieve vleugel van de kerken in die jaren een gat gevallen, waar de noemer "socialisme" voor velen voldoende inspiratie kon bieden voor een nieuwe bundeling:

- De sjaloombeweging had weliswaar in het anti-imperialistisch front van wereldwinkelaars aan de rand van de kerk nog wel invloed, maar had zelf haar oecumenische taakstelling al jaren verlaten;
- de meer institutionele inspraakorganen die in de jaren '60 waren afgedwongen, zoals het pastoraal concilie (RK) of de Algemene Kerk Vergadering (MFK) hadden geen werkelijke kerkelijke democratisering kunnen doorzetten, waren daar ook veel te weinig politiek voor geweest;
- septuagint, begonnen op het celibaatsfront maar al snel breder en oecumenischer, was sinds '72 in de interne herbezinning ten onder gegaan;
- her en der in den lande bloeiden "kritische gemeenten", groepen met verschillende status, onder meer gecentreerd rond liturgievernieuwing. Het ontbrak nog aan landelijke coördinatie;
- het blad Tegenspraak, dat een kritische theorie van het roomse aggiornamento wilde bieden als aanpassing aan de laatkapitalistische pluraliteit, was ter ziele.

Wilden nu allerlei lijnen uit deze bewegingen worden opgenomen en verder gevoerd in CvS, dan blijkt uit deze opsomming al dat dat slechts ten dele overeenkamen met het genomen initiatief:

- Strijd op fronten als de derde wereldbeweging is zeker een ontstaansvoorwaarde voor CvS. Maar deze kan niet haar bestaansreden zijn;
- een celibaatskwestie is zeker verbonden met de vragen van bevrijding (Hoezeer de latijns-amerikaanse progressieve RK-theologie dit ook afdoet als een westeuropees luxeprobleem, alsof het enige alternatief voor het celibaat verburgerlijking in het gezin is, zoals in het protestantisme), maar toch meer de taak van syndicale en emancipatorische bewegingen dan van een politieke;
- de bemoeienis met kerkpolitiek zou voor CvS wel onvermijdelijk zijn, maar dan toch niet meteen als geïnstitutionaliseerde kerkpolitieke partij;
- in hoeverre liturgievernieuwing werkelijk een politieke stap voorwaarts is dan wel een variatie binnen een gegeven kader van maatschappelijke aanpassing is niet uitgemaakt, en zou wel een van de vragen worden waarvoor de beweging kwam te staan, maar niet de eerste;
- dat de kritische gemeenten groepen zouden opleveren die mede CvS zouden dragen was duidelijk, maar dat ze ook dé basis voor politieke radicalisering in de kerken zouden vormen was nog geenszins uitgemaakt.

Op een wat algemener analytisch vlak zou je kunnen stellen, dat het plan voor de oprichting van een beweging CvS te maken had met de typisch kerkelijke vormen van in de kerk anti-kapitalistisch protest die in de jaren '60 waren losgekomen bij het nieuwe kleinburgerdom (vgl. het voortreffelijke scholingsstuk "modern times", 12 april 1977 van ... dat m.i. helaas veel te weinig binnen onze beweging heeft gefunctioneerd). D.w.z. met lagen van in de regel beter geschoolden, die zelf weinig tekort menen te komen in de primaire materiële middelen, zich daar zelfs enigszins voor schamen, maar wel op allerlei secundaire punten stoten op het onvermogen van het kapitalisme om zijn problemen op te lossen (vredesgroepen, Vietnam en Chili-beweging, milieu, wonen, samenlevingsvormen etc).

De spannende vraag bij deze groepen is steeds weer: zal men zich vooral werpen op de eigen progressiviteit in de vormvernieuwing (inspraak, nieuwe liturgie, etc.) en zich dan distancieren die daar of (bij het oude kleinburgerdom in de kerk) te "orthodox" of (bij de traditionele arbeidersklasse) te "oudervets" voor is?

Of zal men inzien, dat het eigen protest een verzet is tegen datzelfde kapitalisme en dat de eigen ontdekkingen en nieuwe inzichten niet tot ontplooiing kunnen komen dan in een bondgenootschap met de aloude socialistische beweging? Het ontstaan van CvS in de vroege jaren '70 is ondenkbaar zonder de vele ontwikkelingen in de richting van het tweede antwoord die zich hadden voorgedaan. Zonder de weg naar het voeren van de belangenstrijd juist in de eigen situatie, zoals die zich had voorgedaan onder nieuw-kleinburgerlijke lagen als verzorgingswerkers, werkers in de gezondheidszorg, in de buurten, huurcomités.

politieke vakbonden van studenten e.a., zoals die juist in de strijd tegen het kabinet Biesheuvel zichtbaar was geworden. Maar deze ene lijn kruisde en ontmoette nu een aantal andere, waarbinnen de politisering zich anderszins had voltrokken.

Ik keer terug naar de concrete voorbereiding van de oprichting van CvS. Hadden wij initiatiefnemers oorspronkelijk gedacht naast MCSV-leden en een aantal bekende predikanten vooral losse personen te moeten aanspreken uit b.v. KG IJmond, studentenkkerk's, het toenmalig Maatschappijkritisch beraad in Groningen, het Landelijk Overleg van Theologiestudenten, Interkerkelijk Vredesberaad, IKON e.d., er bleken zich ook min- of meer bestaande groepen aan te dienen. Het ging hier om

- Een aantal Rotterdammers en Eindhovenaren, na de fascistische coup van september '73 verdreven uit Chili. Hadden we oorspronkelijk even de indruk dat het hier om vertegenwoordigers van de chileense CvS ging, later bleek het veel meer een groep daarbinnen en daarnaast te zijn: het equipe in '71 ontstaan in het stadje Calama, dichtbij de grote kopermijn in Noord-Chili. In toenemende mate werd duidelijk dat deze groep een heel bepaald concept voorstond, dat uitging boven de speciaal Chileense ervaringen. De groep wil concrete solidariteit van christenen werkend onder het proletariaat en georganiseerd in de revolutionaire organisaties ervan, afziende van de traditionele vormen van pastoraat en evangelisatie. Juist ook met dat concept zou de groep een vaste stem in de beweging worden. Hoewel het om niet erg veel personen gaat, die helaas door de flexibiliteit van de equipe in de internationale klassenstrijd ook nog veel wisselden, zouden ze vaste steunpilaren in het werk vormen.
- Dan :: de groep "christlicher Sozialismus". Voornamelijk mensen van het vroegere Tegenspraakcollectief maar ook b.v. KRIK-leden op individuele basis, die de Nederlandse afdeling vormden van een Europees project van christelijke intellectuelen ter bestudering van de kerk onder het monopoliekapitalisme. De groep heeft uiteindelijk besloten niet als collectief mee te werken. Een enkeling, als ..., kon zich niet met de plannen verenigen. (Een feit dat het opmerken waard is, daar hij - moet tot onze maar naar ik meen ook niet tot zijn eigen vreugde - nogal eens als de woordvoerder van CvS is aangesproken, ook internationaal). Een drietal uit deze groep heeft het eerste jaar nogal intensief meegedraaid. Vanaf het moment dat CvS zich naast de interne discussie ook opzettelijk in de publieke aktie ging begeven, is van een ... op landelijke vergaderingen en in de regio weinig meer vernomen. Dat heeft zeker te maken met bezwaren tegen een zogeheten terugval in te versleten methoden van de traditionele arbeidersbeweging, die CvS z.i. zou gaan. Maar ik kan mij toch ook niet aan de indruk onttrekken dat het van doen heeft met een theoretische tendens die deze groep van het begin af bedreigde.
- Tenslotte was daar de zg. "Arnhemse groep", Nederlanders die nauw betrokken waren bij de ontwikkeling van het politiek avondgebed van Dorothee Sölle in Keulen naar een beweging CvS in de Bondsrepubliek en West-Berlijn, zoals die op een "Intensiv-seminar" ... was besproken. Zij bleken al enkele maanden met plannen voor een Nederlandse beweging CvS rond te lopen, hoewel dat bij sommigen meer het karakter had van een coördinatiecentrum van basisgroepen, bij anderen gepaard aan een bewust anarchistische inslag (b.v. ... Ik meen me te herinneren dat dit anarchisme bewust was, en geen etiket van ..., dit ad KvdB, p.86). De leden van deze groep zijn in de loop der jaren afgevallen. Sommigen zeer bewust uit verzet tegen een te "autoritaire" conceptie die de rest van de beweging er op na zou houden, anderen doordat ze in de loop der jaren andere prioriteiten stelden (b.v. de van ...). Dat neemt niet weg, dat er onder hen nog altijd zeer beslist bondgenoten gevonden worden, zoals ... of

De zo onderscheiden achtergrond en interesse van deze verschillende groepen maakte het al onwaarschijnlijk, dat het plan dat vanaf maart gereed lag zonder meer aanvaard kon worden als richtsnoer voor een beweging CvS. Daarvoor was

de politieke lijn te omstreden (onder meer vanuit libertair-socialistische hoek), de marxistische theorievorming te "orthodox" (o.a. voor de mensen van christlicher Sozialismus), de kaderconceptie te zeer riekend naar democratisch centralisme, het scholingsprogramma te veel van boven opgelegd. Het was dus maar goed, dat de beweging niet onmiddellijk de openbaarheid zocht, maar de tijd nam voor een interne verheldering. De wording van de beweging zou er een zijn confusione hominum, Dei providentia (in de verwarring der mensen, door de voorzienigheid Gods).

2. De periode van interne convergentie

April 1974 - zomer 1975

toenmalig secretaris, formuleerde al een van de eerste landelijke vergaderingen de taakstelling: "convergentie". D.w.z.: de lijnen die elkaar nog kruisden en tegenspraken, zouden elkaar moeten aanvullen en naar elkaar toelopen zo niet uiteenvloeien, wilde de beweging een stevig bindsel bevatten en metterdaad de strijd voor het socialisme vanuit de kerken versterken. De veelheid van richtingen in de begintijd was niet verwonderlijk, vergeleken met de begintijd van de arbeidersbeweging zelfs niet eens zo groot. Als Friedrich Engels vermeldt dat het "vanaf de oprichting van de (sc. 1e, rrb) Internationale een hele kwarteeuw gekost heeft voordat de breuk met de anarchisten definitief en overal voltrokken was en er tenminste voor de algemeenste economische gezichtspunten een eenheid tot stand kon worden gebracht", dan hebben we het nog tamelijk snel gedaan.

De convergentie is zeker niet het eerste jaar al bereikt. Daar waren andere voorwaarden voor noodzakelijk. Maar wel zijn de voorwaarden voor een gemeenschappelijk optreden geschapen, hoe ook de spraakverwarring in sommige organisatorische en theologische vraagstukken alleen maar groter was geworden. Vergeleken met de huidige stand van de beweging is er zeker veel gewonnen, vooral aan politieke helderheid. Daartegenover is er ook wel enig verlies, omdat een aantal kritische vragen de beweging nu minder begeleiden en daarmee ook de landelijke vergaderingen aan spanning hebben ingeboet.

enkele gegevens:

- Het "leden"tal liep in deze periode op tot 130. Ruim 20 van hen, die de oprichting meemaakten, hebben bewust afgehaakt.
- Het blad Opstand, dat in mei '74 voor het eerst verscheen, bereikte na een jaar inclusief leden 320 abonnees.
- Regionale groepen werden opgericht in: Utrecht, Rotterdam, Delft, Amsterdam, Wageningen, Breda, 't Gooi, Leiden (vanaf dec.), Eindhoven (voor korte tijd), Nijmegen (vanaf januari '75, zonder vooralsnog de scholing te volgen), Groningen (vanaf dec.).

Van al deze groepen zijn op Woudschoten notulen en ook jaarverslagen aanwezig. De gewoonte om die naar het secretariaat te sturen is helaas verslapt, zodat ons archief lang zo compleet niet meer is als in de begintijd (uitzondering: regio Den Haag. Hulde!).

publiciteit:

- bepleitte in Wending de oprichting van een nationale beweging CvS (sic) April 1974
- Artikelen van in: de Bazuin, juni '74 /Kruispunt/Wereldkrant, 17 jan. 1975 ("revolutionair-socialistische beweging binnen de kerk")

Gevoerde discussies

Achtereenvolgens komen hierbij aan de orde: 1. de politieke plaats van CvS, 2. de kadervorming, 3. zelfverheldering 4. de imperialismescholing, 5. theologie.

1. De politieke plaats van CvS

Na de verwarring van de eerste bijeenkomst op 20 april 1974 werd besloten tot een voortgezette vergadering met een velomschreven thema: "Voor welk :

socialisme kiezen wij als wij christenen voor het socialisme willen zijn?". De helderheid was vele malen groter dan de eerste maal, de opkomst opvallend hoog.

_____ zette vanuit de ervaringen met CvS in Chili een aantal kritiekpunten op een rij. Een opsomming van kuilen waar we niet in moesten vallen.

Bijvoorbeeld:

- a. Geen links confessionalisme (linkse politiek met een vage "inspiratie")
- b. geen naast de politieke strijd volgehouden traditionele spiritualiteit, maar transformatie en ontburgerlijking van óók ons geloof in een proces van bekering.-Het komt me voor, dat deze punten in de loop van de tijd wel degelijk op een bepaalde manier door de beweging zijn overgenomen. Allerlei discussies in de kerk tonen steeds weer dat juist de nieuwe aard van verbinding die wij leggen tussen christelijk belijden en het socialisme, en onze vragen tot aan het hart van de religie bij velen vervreemding en nieuwe inzichten wekt -

Meer omstreden was een derde punt:

- c. Geen instrumentalisering door een bepaalde politieke partij, met opgave van de eigen identiteit. Deze waarschuwing werd hier niet gegeven uit angst dat we van buiten een partij zouden worden geïdentificeerd (een bezwaar dat ook nogal eens geopperd wordt), maar was politieker van aard. Ze was geuit uit vrees dat we in ons midden de versplintering van links onvruchtbaar zouden reproduceren.

Ik dacht, dat we deze vraag uit de begintijd binnen de beweging op een bepaalde wijze aan het overwinnen zijn. Het blijkt immers mogelijk dat mensen uit verschillende partijen van links in een beweging samenwerken, en ze blijken ook in staat om na zelfstandige studie en discussie een standpunt in politieke vragen (b.v. betreffende een politiek ter bestrijding van de kapitalistische crisis) te ontwikkelen. Als dat na een eigen denkproces in een praktijk van samenwerking dan dichterbij de standpunten van bepaalde partijen van links dan bij die van anderen blijkt te liggen - dan zijn we een ervaring rijker. Wij kunnen dan duidelijk maken dat wij zelf als kerkmensen tot bepaalde ontdekkingen zijn gekomen, en dat daarin goddank anderen ons vóór waren.

Overigens: ook de _____ groep is in de loop der jaren steeds minder op dit punt teruggekomen.

_____ evalueerde de geschiedenis van eerdere kritische bewegingen in de Nederlandse kerken en signaleerde een aantal andere gevaren die CvS konden bedreigen. Bijvoorbeeld dat ze het reële socialisme dat we tegenkomen ontwijkt voor een gedroomde utopie, en zo voor de arbeidersbeweging onbetrouwbaar wordt. Of dat we in een elitaire zelfbevrediging blijven steken die de concreet in de kerk onderdukte massa's uit het oog verliest.

Gezien wat ik boven heb gezegd over de wankelmoedigheden in het nieuwe kleinburgerdom (versterkt als ze in religieuze vorm optreedt) een duidelijke positiekeuze.

_____ ging over tot de partijpolitieke concretie: als wij voor een niet-reformistisch socialisme kiezen, hebben we ons ernstig af te vragen waarom we ons niet zouden aansluiten bij de traditionele vertegenwoordiger daarvan in Nederland, de CPN. Wat is het realiteitsgehalte van de remmingen tegen die partij van ons, geradicaliseerde burgers? En waarin is de CPN aan het veranderen, en waar ligt de kracht van die partij? De winst van het verhaal lag alleen al in de bespreekbaarheid van het CPN-lidmaatschap in zo'n beweging van christenen. Maar de discussie ging beslist verder, niet in de zin dat er "conclusies" werden overgenomen (zo formeel gaat het trouwens in de beweging zelden toe), maar in de erkenning dat we om deze kwestie in de beweging niet heen kunnen.

In het verlengde van de discussie lagen ook de interne werkstellingen, die toch wel gemeengoed zijn geworden:

1. CvS zal opteren voor een revolutionair en wetenschappelijk (marxistisch)

- socialisme, dat strijd voor een in gemeenschapshanden brengen van de produktiemiddelen;
2. Daarvoor zullen we werken aan een alliantie met in de eerste plaats die partijen, primair die van de arbeidersklasse, die dat voorstaan; dat is in Nederland met name de CPN (verder de S.I. e.d. en delen van de PSP). Voorzover we werkzaam zijn in sociaal-democratie, vakbonden en andere beroepsorganisaties en burgerlijke partijen (als de PPR) zullen we aansturen op een bondgenootschap met de communisten;
 3. Van de kerken zullen we ons niet losmaken. We hebben te onderzoeken welke vorm de klassenstrijd binnen de kerk vindt en die dan ook mede te voeren;
 4. Om aan de in de punten 2 en 3 genoemde tweeledige doelstelling te voldoen is bespreking van en kritiek op onze praktijk nodig terwille van de ontwikkeling van een gemeenschappelijke terminologie en strategie. Dat betekent tevens scholing.

2. Kadervorming

Erg veel irritatie hadden de zinnen in de eerste plannen gewekt dat de scholing ook tot doel zou hebben om kader te kweken.

Is dat geen roep om een sterke leider? Is daar "aan de basis" wel behoefte aan? etc.

De bedoeling was echter juist, dat als er binnen de beweging inzichten ontwikkeld werden deze door alle leden gedragen en uitgedragen moesten kunnen worden. En dat bij het politieke werk in kerkelijke gemeenten alle leden van de regio met hun bijzondere kwaliteiten inzetbaar moesten zijn, en er niet altijd enige deskundigen en ervarenen bij gehaald hoefden te worden. Juist het doorbreken van theologisch en marxistisch specialistendom stond dus bij deze eis voorop. De sociale vorm van een gemeenschappelijk, dialogisch doorlopen scholing kan een groep als geheel weerbaar maken.

De oppositie daartegen vermocht in de scholingsvorm alleen het gevaar van ingepompte "cathegismus" te zien.

Bij het feitelijk verloop van de scholing in de jaren '74-75 heeft dat steeds weer op ongelukkige momenten naar voren brengen van de formele bezwaren er wel toe geleid dat het tot een werkelijke vergemeenschappelijking van de ter tafel liggende scholingsvoorstellen niet gekomen is. Waardoor maar zeer gebrekkig op dit belangrijke vlak voldaan kon worden aan de doelstelling "het vinden van een gemeenschappelijk instrumentarium". De taalvelden botsten al in vormkwesties op elkaar, en dat is wel begrijpelijk, maar weinig vruchtbaar gebleken.

Een verwant probleem doet zich voor bij regio's die het landelijk vastgestelde scholingsprogramma niet willen volgen. In '74-75 gold dat Eindhoven, Mijmegen en Leiden.

Ten dele was dat te wijten aan een gebrek aan mensen in de regio die de innerlijke logica van de scholingsopzet snel konden volgen. Maar zulke problemen zijn altijd met "wederzijdse bijstand" van regio's op te vangen, hoewel het weinig gebeurt.

Taaier wordt het verzet als men zich op een eigen lijn en eigen situatie van de regio beroept. Het "wij-in-Kudelstaart-zijn-heel-anders-dan-jullie-in-de-grote-stad" effect. Ik heb daar niet tegen d a t een regio een eigen koers meent te varen, maar wel dat dat niet in de landelijke vergadering ook materieel kan worden doorgesproken. Er ontstaat dan in zo'n regio een beeldvorming van de stuurgroep en omgekeerd, die bij nadere ontmoeting altijd erg opgeblazen blijkt. Want mij is het bij bezoek aan regio's nog nooit overkomen dat wat als "specifieke" vragen werd gepresenteerd niet ook elders in de beweging vaak wordt bedacht en bediscussieerd.

3. Zelfverhouding

Om te voorkomen dat we ons op de burgerlijke wijze vreemde stof zouden toe-eigenen, n.l. met opschorting van het inzicht in het praktisch gehalte van haar inhoud - zoals in de landelijke vergadering van september betoogde - werd begonnen met een ronde die er toe moest dienen onszelf

te "plaatsen" in de politieke en kerkelijke bewegingen van de laatste jaren. Het moest tegelijk dienen ter kennismaking van elkaar en nadere constituering van de regionale groepen.

Drie stukken circuleerden;:

- Over de politieke verwickelingen sinds de jaren '60 werd, gezien de herkomst van veel leden niet toevallig, de studentenbeweging genomen. Naast een stuk van vanuit het ICG-standpunt geschreven, functioneerde een kritiek van

Deze verweet de bonden van toen een te eng - materieel-economistische politiek, waarbij revolutionaire elementen uit de jaren rond '69 te gemakkelijk als kleinburgerlijk werden afgedaan. Een discussie, zo oud als de studentenbeweging zelf en zeker niet pas in 1977 gestart, zoals sommigen in het ICG schijnen te denken.

Vanuit die regio's, waar de leden veel gemeenschappelijke ervaring in de studentenbeweging hadden, zoals Delft, werden veel kritiekpunten herkend. Tegelijk meende Delft dat de feitelijke ontmoeting tussen arbeidersklasse en studenten binnen de conceptie van een bondgenotenpolitiek veel organischer verloopt dan in zijn kritiek op de politieke vakbond suggereerde.

vond juist dit stuk belangrijk, omdat het inging op de kwalitatief nieuwe revolutionaire inzichten sinds '68 die de socialistische beweging verrijkt hadden, en waarachter wij niet moesten terugvallen. Op een later moment (januari 1976) heb ik nog eens trachten te ontvouwen dat het strategische concept van de politieke vakbonden niet zo karikaturaal economistisch van opzet en praktijk is als in het stuk werd voorgesteld (opst. 3e jrg. nr. 1, p. 4 - 6). Een aangekondigd tegenstuk van is nooit verschenen.

- Ter evaluatie van de kerkelijke tendenzen werd een brochure van sjaloom bestudeerd waarin deze beweging zichzelf evalueerde (NB : ik ga niet in op de verdere gang van Sjaloom na 1974). Opgemerkt werd door ons, dat het verlaten van de gerichtheid op de kerken een isolering van de massa en een ontbreken van een organisatorisch politiek contact met zich mee had gebracht, en daarmee had geleid tot de opbouw van een geïsoleerde tegentaal, waarin de receptie van de socialistische theorievorming al ras idealistisch werd ("We kiezen voor Luxemburg tegen Lenin" - alsof zo'n keuze zich boven speciale historische omstandigheden en discussies uit voltrekt). Opvallend snel bestond er overeenstemming over, welke gevaren er in de ontwikkeling van sjaloom gesignaleerd moesten worden die wij ook als CvS hadden te bedenken.

- Meer naar voren wees het "zwartboek" van het Maatschappijkritisch Beraad in Groningen. Daarin werden de moeilijkheden geëvalueerd waarop het beraad gestoten was toen het probeerde om een kerkelijke gemeente (i.c. de Citygroep) tot deelname aan zoiets als een volkscongres te bewegen. De CvS-regio Groningen zou deze draad later opnemen.

In deze zelfverhelderingsronde kwam ook de classesamenstelling van de regio's naar voren.

De leden bleken voornamelijk studenten aan universiteit, sociale academie e.d., predikanten, docenten, werkers in kerkelijke apparaten, huisvrouwen, vormingswerkers, werkers verbonden aan verschillende actiegroepen, een enkele arbeider (o.a. Calanagroepleden), en (in toenemende mate) werklozen.

De verbinding met de arbeidersbeweging verschilde van regio tot regio. De veronderstelling die van het begin af is uitgesproken, dat de leden al actief lid zijn van vakbond en partij, opdat ze niet deze beweging als surrogaat daarvoor gaan zien bleek aardig op te gaan. De vakbonden waren in de regel een bij het ICG aangesloten grondraad, ABOP of ABVA (een aan het FNV gelieerde vakbond van kerkelijk werkers ontbroekt!). Bij de partijen waren PvdA (in afnemende mate), PPR PSP (tamelijk incidenteel), CPH (in sterk toenemende mate) en SP (niet constant) vertegenwoordigd.

4. De imperialismescholing

De motivering om juist met een scholing in het imperialisme te starten was tweeledig:

- veel christenen zijn de laatste jaren over de weg van 3e wereldgroepen geradicaliseerd;

- we kunnen het kapitalisme nu uitsluitend begrijpen in dit zijn hoogste stadium. Doel was: het ontwikkelen van een gemeenschappelijk marxistisch begrippenmaterieel.

Al in september '74 lag er een voorstel van _____ gereed. Dit bevatte

1. het aangeven van de historische ontstaansvoorwaarden van het kapitaal (Marx);
2. de materiële voorwaarden in de arbeidersbeweging waardoor de theorie van het kapitalisme verder werd ontwikkeld tot die van het imperialisme (Luxemburg e.a.);
3. deze imperialisme-theorie zelf bij Lenin, Mandel e.d. ;
4. de grenzen van het imperialisme en de mogelijkheden tot overwinning ervan (Sweezy)

Bij de uitwerking van pt. 1 werd door _____ bovendien een inleiding gehouden over de geschiedenis van speciaal het Nederlandse kapitalisme.

Toen de regio Rotterdam een scholingsonderdeel van de landelijke vergadering zou voorbereiden, bleek deze regio de opzet te schools te vinden. Er zou meer vanuit de direkt ervaarbare verschijningsvormen van de uitbuiting in de derde wereld moeten worden uitgegaan.

Hiervoor bleek D. Senghaas een theoretisch kader te bieden.

_____ repliceerde, dat het kapitalisme ook de verhulling van de uitbuiting van de waar arbeidskracht voorbrengt. En dat een analyse van de wereldsituatie in termen van "afhankelijkheid" van de derde wereld van "het westen" de fundamentele mondiale klassentegenstellingen nog niet werkelijk in het vizier krijgt. Een werkelijke imperialismetheorie zal het imperialisme dan ook moeten verstaan als ontwikkelingsfase van datzelfde kapitalisme waar de Europese arbeidersklasse zo zijn ervaringen mee heeft.

Hoe de "competitie" tussen beide voorstellen de gang van de scholing rommelig maakte en een echte discussie in de meeste regio's blokkeerde, staat in het secretariaatsverslag van _____ uitvoerig beschreven. Het bereiken van de doelstelling is er zeker door gefrustreerd.

5. theologie

In de discussie, die al in juni was ingezet (zie boven, pt 1 aan het slot onder 3), onder welke gedaante zich de klassenstrijd in het ideologisch apparaat kerk afspeelt was door een aantal - meest protestante - theologen al enige jaren de ervaring opgedaan dat hierin de strijd om de bijbel een belangrijke rol vervult.

Op meerderen in de beweging echter kwam dit zo over, dat gepoogd werd een nieuwe, nu linkse, dogmatiek als gesloten systeem de beweging op te leggen. Zo stond dus niet zozeer theologie tegenover theologie, maar veeleer een inhoud aan theologische ontdekkingen tegenover een aantal methodische voorvragen. Dat bleek ook, toen aan de twee kanten een presentatie op de landelijke vergadering werd gehouden

De "bijbels theologen" namen een concrete exegese: een tekst van Karl Barth over het gouden kalf, of hoe een slavenvolk zijn eigen bevrijding religieus kan perverteren, en hoe het priesterlijk instituut tot (objectief) verraad overgaat wanneer het niet meer onder het beslag van de profetie staat.

Daarentegen bleef de presentatie door _____ van de latijns-amerikaanse theologie van de bevrijding beperkt tot de waarschuwing dat deze in een concrete praxis geuite reflectie van ervaringen in Europa niet misbruikt kan worden ter stutting van een dogmatisch burgerlijk systeem, dat op instorten staat. Die kritiek is geheel juist. Maar geuit binnen de beweging was ze n.l. een blijk van nog onvoldoende vertrouwen in elkaar. Er blijkt, tenminste psychologisch, te weinig het inzicht uit dat ook b.v. de theologie van Barth voortdurend tegen onteigening door de diktatuur van de bourgeoisie in de theologie moet worden verdedigd (evenzeer trouwens nu ook de z.g. materialistische exegese).

at wantrouwen bleek ook uit de reacties, toen ik in de vergadering van eind mei '75 duidelijk probeerde te maken, dat ik in het boek van G. Gutierrez een begin van een breuk herkende met gelijksoortige bevangingen in de heersende ideologie, waarop een zichzelf bevrijdend proletariaat stuit, zowel daar

als hier. (NB: de inleiding is nog op Woudschoten verkrijgbaar).

De discussie werd nogal eens gevat in de tegenstelling "protestant-katholiek". Door de "katholieken" ervaren als het verschil tussen een van bovenaf opgedrongen openbaringspositivisme versus een steeds meebodenken van de eigen (socialistische praxis in de theologische reflectie;

De "protestanten" formuleerden eerder de tegenstelling als die tussen eenheid van het getuigenis van het evangelie met het kerkelijk instituut, al is het de kerk der armen (RK), tegenover een blijvend erkennen van het kritisch moment van de verkondiging ook als vraag aan een socialistische praxis.

Meermalen is gevraagd om een onderzoek naar de historische bemiddeling, de achtergronden in de geschiedenis van de klassenstrijd in deze theologische twist roons-protestant (o.a. door 10.1.76).

Dit is nog niet gebeurd.

Ook op een poging mijnerzijds in theologisch opzicht positie te kiezen (in de Opstand over Italië, 4e jrg. nr. 3/4, p 88 - 111) is weinig gesprek gevolgd, wellicht ook door de moeilijkheidsgraad van dat artikel.

Het kan zijn, dat het wegebben van deze strijd in de beweging te maken heeft et het verlies aan wezenlijke discussies sindsdien.

Maar er is zeker ook meer, positief over te zeggen: hoewel bij oprakeling waarschijnlijk veel geschilpunten terug zouden komen, is toch onmiskenbaar het onderling vertrouwen in de beweging toegenomen.

En verder zijn we ook zelf in de loop van het proces veranderd. Zo hebben de ervaringen in 1978 met de actie "paasgebed als volksverzet" ook de "protestanten" gevoelig gemaakt voor het probleem, dat dan wel de inhoud van de prediking geradicaliseerd kan worden, maar dat dat verregaand gekanaliseerd wordt door de recipiëring van die inhoud in een blijvend burgerlijke vorm.

Toch convergentie dus.

Maar wel in een later stadium.

tenslotte

Nog enkele gebeurtenissen uit deze periode mogen niet onvermeld blijven, omdat ze vooruit wijzen naar latere CvS-activiteiten:

1. internationaal contact: in april 1975 vond bij Lourdes een eerste Europese ontmoeting van CvS-groepen plaats. Drie leden uit Nederland gingen er heen.

deed er verslag van. Aanvankelijk bleken de Noordwest-europese bewegingen slechts een "waarnemers" status te kunnen krijgen, omdat het ons ontbrak aan een werkelijk proletarische samenstelling van de groep. Later is dat probleem opgelost.

2. akties. Op 17.9.74 werd geprotesteerd tegen het ontslag van godsdienstleraar te Zwolle vanwege diens CPN-lidmaatschap. Omdat we als beweging nog geen platform hadden om in dergelijke zaken naar buiten te opereren, ging het protest uit namens het KRJK-project.

De kwestie van de verantwoordelijkheid voor acties werd akuter naarmate er meer voorstellen kwamen. In april '75 werd een solidariteitsbetuiging met een aktiedag voor positieverbetering van de vrouw nog afgewezen met een beroep op gebrek aan afdoende criteria om een zo iets mee te doen. Maar dat kon zo niet blijven.

Van de regio's trad alleen Delft naar buiten, o.a. met een avond in de oude kerkgemeente over het anti-rassismoprogramma.

3. Opstand. Dit blad begeleidde de beweging van het begin af aan. In september 1974 werd besloten er als beweging vooreerst nog geen verantwoordelijkheid voor

te nemen, en eerst een evaluatie van het redactiebeleid af te wachten. Deze vond plaats op de landelijke vergadering van 28.6.75. Van toen af functioneerde een voor de beweging representatieve redactieraad als advies- en controle-orgaan. Dat Opstand sindsdien meer blad "van" de beweging was, werd

onniddeijk bevestigd door de eerstvolgende Nieuwe Levensstijl Opstand (sept. '75), die samengesteld was door een drietal CWS-werkgroepen. Een evaluatie van het redactiebeleid op een landelijke vergadering is sinds '75 niet meer voorgekomen.

4. Stuurgroep. De eerste landelijke vergaderingen werden door commissies in variërende samenstelling voorbereid. In september '74 achtte de landelijke vergadering het nog te vroeg voor de instelling van een "politburo". In plaats daarvan werd een overleg van regionale contactpersonen ingesteld, dat regelmatig voorvergaderingen hield voor de landelijke bijeenkomsten. De opkomst was sterk wisselend.

Toen in mei '75 het besluit viel om naar aanleiding van de aktie Nieuwe Levensstijl naar buiten te treden werd ook de noodzaak van een meer permanente stuurgroep geformuleerd.

Voornaamste taak: zorg te dragen dat initiatieven waar centraal toe besloten is, ook door de hele beweging bevestigd en gedragen worden.

3. De eerste akties in de marktelijke openbaarheid zomer 1975 - najaar '76

In deze verslagperiode is onmiskenbaar een grotere eenheid en gemeenschappelijke inzet in de beweging tot stand gekomen.

Niet, dat de ideologische convergentie die het jaar er voor zo veel moeite had bezorgd nu opeens wél optrad; de hernieuwde discussie over de vorm van de scholing en de voortzetting van het strategisch debat wezen wel anders uit.

De eenheid is dus aan andere factoren te danken.

Een tweetal springt in het oog:

1. De aanvallen van buiten, die de gelederen deden sluiten;
2. De gezamenlijk gevoerde akteis.

Zeker is de verbinding van deze beide zaken geen toeval. Bedacht moet worden, dat onze eerste opponent, ook dé ideoloog achter de Nieuwe Levensstijl was.

Door de felheid van de aanval werd een collectief besef geschapen, dat dit te gek was.

De eenheid door aktie was ook al verhoopt door in zijn motivatie voor onze deelname aan de N.L.-aktie, mei '75.

De eenheid was verheugend, want het had ook zo kunnen zijn dat de verdeeldheid in de discussie over scholing en theologie zich in de aktie herhaald had.

De verslaggeving van deze episode gaat tot het moment van de evaluatie van onze eerste akties in Schaesberg.

gegevens:

- Het ledental steeg tot ongeveer 200, het aantal Opstandabonnees maakte de sprong naar 500. De Nieuwe Levensstijl Opstand beleefde 3 drukken en raakte vrijwel uitverkocht. Vooral die regio's groeiden, waar intensief met het manifest werd gewerkt. Overwegend in de eerste maanden kwam er op het secretariaat een overweldigende stroom aanvragen om informatie binnen.

- Regio's. Naast de al genoemde kwamen er groepen bij in Limburg en Den Haag. Twente zou najaar '76 beginnen.

De leden van de stuurgroep verdeelden onderling het onderhouden van de contacten met regio's. In een aantal gevallen (Nijmegen, 23.3.76) heeft dit de lucht behoorlijk doen opklaren.

Open avonden ter presentatie (vaak ook ter bespreking van het NL-manifest) werden gehouden in Groningen, Limburg, Utrecht(2x), Amsterdam, Rotterdam (vredesweek).

In Delft werd een cyclus over CvS georganiseerd voor de SSR.

- Publiciteit

(met dank aan

jan '76):

- , 23.8.75 in Tijd en Taak

-- idem, uittreksel in Trouw van 28.8.75

- ons antwoord in Trouw, 6.9.75

- vindt dit geen antwoord, Trouw 12.9.75

ons antwoord in Tijd en Taak, 20.9.75 (een voortreffelijk stuk over het doorbreken van de scheiding in de arbeidersbeweging tussen sociaaldemocratie en communisme)

- Trouw, 7.10.75. Interview met , "ze willen zich op een goede wijze van ons afsmaken"

- Trouw, 18.9.75 Sympathieke bemiddelingspoging van

"Er zijn twee soorten christen-socialisten"

- Trouw, 22.9.75

vergeet politiek verschil"

- 18.10.75 Hervormd Nederland beluistert in een commentaar het NL-manifest zónder de inhoud er van weer te geven

- Trouw 22.11.75

"Vragen aan CvS" besprekt "marxisten"

over Jezus" en Gollwitzer en vraagt ons of men voor het socialisme kan zijn

zonder kritische studie

Trouw, 8.12.75 verschijnt onze reactie onder een kop die duidelijk lijkt, maar verarring kan stichten: "ons antwoord is nee"

kort daarop mengt

zich in Trouw in de discussie: "niet goed

en ook niet kritisch"

- 24.1.76 schrijft

in Tijd en Taak een artikel, gericht

op de religieus-socialisten als oproep tot een gesprek met CvS. Het stuk stelt a.h.w. een agenda voor zo'n gesprek op

- 31.1.76 maakt Hervormd Nederland daar, volstrekt ten onrechte, van dat "een lid van CvS kritiek uit op CvS". Daarop reageren zowel 13.3. de Pree zelf als 20.3. de stuurgroep van CvS

- 20.3.76 H.N.

: CvS propageert het DD-socialisme voor Nederland

- verder in H.N.: 31.1 een pagina van Cor de Groot: "oude discussie laat weer op rond CvS"

Een redelijke evaluatie van de discussie in Trouw. Ons worden "leuzen" verweten (= de Bazuin 17.1.). In H.N. verder regelmatig aandacht in de kolommen van (zo 8.5.76 op de anti-communistische toer) en (24.4.76)

in maart '76 een themanummer in de gereformeerde kerkbode van Rotterdam, met een begripvol stuk van

- in het Centraal Weekblad een giftig stuk van voor de stuurgroep geantwoord door

- voor de IKON-radio 4.4.76 een discussie tussen en

- Tijd en Taak, 29.5.76 "een tweede doorbraak" (hij ont-kent dat wij die zouden veroorzaken)

- In de Waagschaal startte van maart tot mei '76 een debat met een opening van , reacties van en

Op 3.4. verscheen het mooie en afgeronde artikel van "een christen voor het socialisme" (dat nog altijd op Woudschoten verkrijgbaar is).

- CvS-internationaal:

In april '75 vond in "Bogota" het tweede grote internationale CvS-congres plaats. vertegenwoordigde de Nederlandse beweging.

Hoewel de documenten in vertaling gecirculeerd hebben binnen de beweging en bepaald de moeite waard zijn, zijn ze niet erg intensief bestudeerd. Waarschijnlijk moeten daarvoor, zoals in de westduitse Landeskirche van Württemberg, eerst de kerkleidingen er een theologische aanval op ondernemen.

Het europees contactcomité vergaderde in Montpellier (30.6.75), Grenoble (8 - 9 11.75) en Turijn (10 - 11.4.75). Het probleem van onze status was opgelost.

Criteria voor opname in de internationale organisatie werden nu 1. tamelijk eensgezindheid in de beweging, 2. de aanwezigheid van plaatselijke groepen, 3. onderschrijving van het document van Santiago.

En daaraan voldoen wij.

Maast uitwisseling stond vooral de voorbereiding van een europees congres over/tegen de christen-democratie op de agenda. Nadat Italië en de BID om verschillende redenen als organisatoren afvielen werd steeds duidelijker dat Nederland die taak op zich moest nemen.

Uit deze contacten vloeiden ook ontmoetingen voort met groepen spaanse CvS-ers in de emigratie, m.n. in Rotterdam en Amsterdam. Ik heb de indruk dat (door gebrekkige overdracht op het nieuwe kader?) deze contacten nogal verwaterd zijn. Ze zijn ook daarom boeiend, omdat voor deze arbeidersgezinnen het CvS-bestaan veel meer dan bij ons een geïntegreerde levensstijl impliceert, na de factische breuk met het kerkelijk sacramenteel instituut. Documenten van hen in het Nederlands zijn op Woudschoten aanwezig. (vgl. nog opst. 3e jrg. nr 2, p 50)

hoofdpunten

Aan de orde zullen komen 1. de reactie op CvS in de pers, 2. de Nieuwe Levensstijl, 3. de crisisscholing, 4. de strategiediscussie, 5. de evaluatie van de gevoerde acties.

1. persreacties

Opvallend was a. het felle, bitse en somtijds giftige karakter van de aanvallen op ons, en b. de herkomst van de auteurs: in de meeste gevallen ging het om kerkelijke personen, die al eerder de stap naar de sociaal-democratie of de PSP hadden gezet, en het er zo te merken erg moeilijk mee hadden door ons, snotneuzen, links te worden ingehaald. Merkwaardig in veel debatten is geweest, dat de bestrijding van ons ter linkerzijde de gezamenlijke vijand rechts deed vergeten. Zo deed (ex ?) PSP-lid op de SOS-dag in februari '77 zo veel moeite om de CPN als asociale partij aan te vallen, dat hij vergat zijn forumgenoot uit het CDA nog te bestrijden. (Overigens heeft dit voorval ons wel leden opgeleverd).

A. Er moet wel een merkwaardige psychologische gesteldheid achter zitten, die een man als zo panisch heeft doen reageren, nog vóór wij iets hadden gezegd. Wel degelijk zijn er serieuze discussiepunten, waarin wij verschillen van de Nederlandse religieus-socialistische Banning-traditie en waar een gesprek op zijn plaats is.

Dat zijn punten als

- .. Het verlaten door ons van een strikt formalistisch-parlementair democratiebegrip en de meer marxistische vervanging door een sociale opvatting van democratie;
- b. de andere aard van verbinding die we zien tussen evangelie en politiek waar door we niet zo gemakkelijk over een "specifieke bijdrage van het evangelie aan maatschappijvernieuwing" kunnen spreken;
- c. het economisch debat over de vraag of de reformistische voorstellen ter oplossing van de derde wereldproblemen, zoals mensen als Tinbergen (waar en zijn responsible society-vrienden zich graag op beroepen) die voorstaan de uitbuiting niet eerder bestendigen dan opheffen.

Maar het merkwaardige is, dat het hier van kant nauwelijks over gegaan is. Zeer juist merkt op dat "een gezonde spanning tussen beide stromingen denkbaar zou zijn, maar dat het nog niet zover is".

En dat kwan, doordat de sfeer verpest werd met de parallel van CvS met de gevoeligheid voor fascisme in katholiek-intellectuele kringen in de jaren '30, door pertinente weigering de term "burgerlijk" anders dan als scheldwoord te beschouwen (nl. als wetenschappelijke categorie voor een historische constellatie), door de (overigens bij velen terugkerende) eis, dat pas met ons te praten valt nadát we ons van de CPN en de Sovjet-Unie gedistancieerd hebben.

Zeker onder deze omstandigheden was ook onze reactie fel. Maar wanneer uit onze opmerking, dat de eschatologie van een apostel Paulus uiteraard kritisch staat ook op linkse vormen van confessionalisme, door wordt afgeleid dat we dus niets "christelijks" te vertellen hebben, dan blijkt daaruit dat de deuren al dicht zijn.

In de loop van het jaar verklaarde niet meer met ons te willen praten (ook na debatten in Utrecht en Den Haag). Een latere poging van

lid van de Raad van Kerken en pleitbezorger van het doen horen van onze vragen aan de N.L., tot een gesprek in besloten kring, leidde grotendeels tot een langzaam elkaars heen praten (we kregen college).

Terwijl CvS al bestond, merkte eens tegen op, dat het toch eens tijd werd "ons linkse christenen te bundelen". Later werd duidelijk, dat het ging om een nieuw leven inblazen van de vroegere protestantse werkgemeenschap in de PvdA, zoals die optrad in de verkiezingscampagne van 1977 (onder de platitudo "de PvdA is niet heilig") en zich later formeerde tot een groep querulanten ter rechterzijde in die partij. Blijkbaar heeft de oprichting van CvS plannen tot een monopoliepositie van zo'n PvdA-groep als het "achte christelijk links doorkruist".

..u moeten we niet de fout maken, dat onze keus tegen - ook deze gestalte van - "de sociaaldemocratie ook betekent dat wij kiezen tegen de sociaal-democraten." (opst. 2e jrg. nr. 1, p. 6-7). Ten slotte vallen "de christenen in de PvdA niet samen met mensen als en . Als was het naar,

omdat er ook CvS-leden, zij het met pijn, PvdA-lid zijn. De discussiebijdragen van en bewijzen, dat er ook in religieus-socialistische kring een aantal vragen die wij stellen intern aan de orde komen (b.v. de volksfrontpolitiek). En ik denk ook altijd maar, dat als tegenstanders zó zenuwachtig worden, ze zich blijkbaar niet geheel zeker voelen op het gevechtsterrein dat ze betreden, en in hun omgeving een bepaalde gevoeligheid voor onze zo kwaadaardige invloed bespeuren.

De afwijzing van het reformisme van b.v., kan ook zeker niet uitsluiten, dat we meermalen voorstellen aan deze mensen moeten blijven doen tot coalities op een reeks van actiepunten. Dat zijn handtekeningen tegen UC-Labelo ongeloofwaardig vond worden toen er ook CvS-ers onder stonden (omdat wij de gronslaggen van de maatschappijwillen aantasten en dus.....met ons protest tegen de regering niet de opzet kunnen hebben deze inredelijkheid te overreden - zie de correspondentie met in november '77), dat komt volledig voor zijn rekening. De politieke belangen zijn te ernstig dan dat wij deze kleinzieligheden over zouden nemen.

B. Enigszins anders liggen de zaken bij . Zijn punten komen steeds weer neer op de vraag waarom wij te weinig aandacht hebben voor

1. kritiek op de praktijk van het oost-europese socialisme;
2. kritiek op de marxistisch-Hegelse dialektiek, die hij moeilijk anders kan beschouwen dan als een reeks sofismen waarmee iedere politieke koerswending handig gelegitimeerd kan worden;
3. de humanistische stroming binnen het "neo- "marxisme (Gardávsky, Garaudy).

In de hele toon van klinkt voortdurend de teleurstelling door van een derde-weg-er die midden in de koude oorlog zeer serieus heeft geprobeerd tot een dialoog te komen met marxisten in de praagse vredesconferentie, maar die door de inval in de CSSR van '68 (pt 1.) zo'n enorme schok heeft gekregen dat het communisme verder iedere humane glans verloren heeft. Een jonge beweging krijgt dan snel het verwijt dat zij deze ervaringen niet wil verwerken, en haar geschiedenis niet kent. Nu is dat laatste verwijt weliswaar ten dele ongerechtvaardigd (niet voor niets hield het KREK-project in maart '74, vlak vóór de oprichting van CvS, studiedagen over het Nederlandse religieus-socialisme. Niet voor niets zijn onze scholingen zo historisch van opzet). Maar dit kan in zoverre enigermate kloppen dat wij misschien inderdaad soms wat te weinig begrip hebben voor de eenzaamheid waarmee enkele moedigen in de jaren '50 in de kerk moesten strijden. Het ontbrak kerkelijk links (vaak van pacifistische inslag) toen aan enige organisatie, en dat brengt een zekere huiver met zich mee t.a.v. de binding die een beweging als CvS veronderstelt.

Maar hoe deze mensen ook moedige vóórtrekkers zijn geweest, die in de kerken deuren hebben opengehouden ook voor ons, ze kunnen ons toch niet belemmeren om verder te gaan (Een man als prof. gaat ook zelfbewust verder, en neemt het marxisme steeds serieuzer).

Het grote verschil tussen en ons ligt hierin, dat hij in filosofische zin idealist is gebleven, en daarmee bewust halt houdt vóór de ontwikkeling van het socialisme van utopie naar wetenschap.

(Zeer terecht hoeft ds. Bé Ruys in Trouw 26.10.77 opgemerkt dat zij daarom anders tegen Oost-Europa aankeek dan De Graaf, omdat zij diens ethisch idealisme theologisch en politiek niet kon volgen - het is mij een raadsel waarom zich aan die opmerking gestoten heeft. We zouden het er toch tenminste over eens kunnen worden dat we op dit punt verschillen).

Wij menen, dat wij de ontwikkeling naar het wetenschappelijk socialisme mee moeten maken. En wij kunnen dan ook niet meer de dialektiek verworpen (pt. 2), omdat ze met een algemeen geldende taalfilosofische logica in strijd zou zijn. Wij onderkennen, dat Marx haar zelfs ook in de vorm die ze bij de idealist Hegel nog had achter zich heeft gelaten. En wij werken zelfs op, dat de dialektiek in het marxisme functioneert als een machtig wapen van zelfkritiek, omdat " haar revolutionaire karakter absoluut is, het enige absolute dat

zij erkent " (Engels)- d.w.z. dat zij alle machten die zich willen legiti-
meren en de geschiedenis stil willen zetten (al is het m.b.v. een tot ideologie
verworden marxisme) omver zal werpen. Niet als gedachte natuurlijk, maar als
tegenspraak in de werkelijkheid van produktieverhoudingen.

Maar dan kunnen wij ook weinig affiniteit opbrengen met de "revisionistische"
(rotwoord) neomarxisten (pt 3). Niet, omdat zij niet op heel reële problemen
in de socialistische werkelijkheid zouden kunnen zijn afgeknaapt. Maar omdat zij
voor hun kritiek toevlucht zoeken in human-existentiale categorieën, en geen
beroep doen op die kritische kracht die het marxisme zélf in zich heeft, n.l.
het wapen van de kritiek van de politieke economie, ook die van de socialis-
tische landen (n o o t)

Wellicht kan het door geschreven marxisme-rapport voor de NHK ons
de gelegenheid bieden om in de discussies in de kerk zijn vraagstelling nu
eens te.....passeren.

C. Nog enkele opmerkingen over een andere gesprekspartner die we nogal eens
tegenkomen: Natuurlijk is het jammer, dat deze oude strijder
niet als bijvoorbeeld met onze beweging kan meegaan. Maar ik begin
te ontdekken dat dat ook teruggaat op oude accentverschillen met name in de
verhouding tot communisten binnen de doorbraakgroep zelf. was en blijft
sociaal-democraat, hoezeer hij ook links staat in de PvdA en dat ook meerdere
malen fel heeft laten blijken, en hoezeer hij ook de kritiek op een
religieus-socialisme vertegenwoordigt (typerend is dat hij liever de SDAP
had gehouden i.p.v. de PvdA). Laten we maar mét hem spreken -hoewel de term
versleten raakt van een kritisch-solidaire bondgenoot.

2. De Nieuwe Levensstijl

A. Op het 2e internationale CvS-congres te "Bogota" was de funktie van CvS
omschreven als gelegen op " het snijpunt van het christelijke en het politieke"
(zelfstandig naamwoord ontbreekt).

De regio Rotterdam kwam in mei '75 met het voorstel, dat onze eerste aktie
naar buiten precies daar moest liggen. Ieder was erg gelukkig met de suggestie
daarvoor te nemen de door de Raad van Kerken aangekondigde Nieuwe Levensstijl.
De reden tot aktie was duidelijk: de regering den Uyl had net in een werkge-
legenheidsnota de crisis toegeschreven aan te hoge loonkosten en dus loonma-
tiging bepleit. De ideologie na de zogenaamde energiecrisis had met het be-
sef "dat de oude tijden van welvaart voorbij zijn" een sfeer geschapen, waar-
in het voor de arbeidersbeweging moeilijk was effectief veel binnen te halen.
n versoberingsaktie van het ideologisch apparaat kerk kon op dát moment
de stemming helemaal tegen de vakbeweging en haar politieke bondgenoten richten.

De volgende eisen stelde de landelijke vergadering aan het optreden van de
beweging:

1. we moesten deze samenhang duidelijk maken
2. daarbij moesten een autonome positie innemen t.o.v. de aktie Nieuwe Levens-
stijl, om inkapseling te voorkomen
3. dat mocht niet betekenen dat we de kerkelijke massa afstootten. We moesten
juist dialektisch begrijpen dat hier in tendentie progressieve momenten
in de kerk werden opgevangen én afgeleid. En de échte belangen van de
massa duidelijk maken.

n o o t

Hier ligt ook nog een gemis in kritische stuk "banaliteit
is contra-revolutie" (opst. De jrg. nr. 3, p 24-25), maar we ik het overigens
in grote lijnen wel eens kan zijn. Ook t.S. wil terecht "de socialisten aan de
kant van die marxisme zelf in zich heeft" (31). Conform zijn gesprekspartner
echter, d.S. Bloch als kritisch marxist, beperkt zich dit meteen tot de niveaus van
filosofie(hoop) en politiek(diktatuur van het proletariaat). Sinds de jaren '60 is
er echter een stroom onderzoekingen losgekomen naar de kritiek van de politieke
economie van de socialistische landen, in Frankrijk (Althusserschool), BRD (Rabehl,
Damus), Hongarije (Hegedüs), DDR (R.Bahro) e.d. We moeten als "christenen die
socialist zijn en die durf genoeg hebben aan het socialisme een bijdrage te wil-
len leveren" (t.S.) ook van deze blinde vlek af.

niet subjectief voelen? Is in de keuze voor het handarbeiderschap niet veel meer ook onze lichamelijkheid in het geding? Hoe voorkom je, dat het politieke werk van CvS louter intellectueel hobbyïsme is?

d. De conclusie uit de discussie luidde tenminste:

CvS kan niet als geheel het strategisch concept van de _____groep overnemen. Maar het is goed dat ze als vraag en correctie in ons midden verblijft.

Tenslotte: daarmee is niet gezegd dat die vraag altijd even vruchtbaar aanwezig was. De discussie is in mijn herinnering nog één keer teruggekomen - op de landelijke vergadering van 25.6.77. Nieuwe gezichtspunten leverde dat niet op. Eerder was er sprake van "dezelfde discussie, maar dan op lager niveau" (notulen).

5. evaluatie van de gevoerde acties

Op 4 - 5 september 1976 was de landelijke vergadering de gast van onze regio Limburg, of eigenlijk: van de streekparochie 't Eilske, die al zoveel jaren (ver voor _____) met het bisschoppelijk apparaat gebroken heeft.

Wij zijn allerhartelijkst ontvangen, leerden op een open avond en in de huiskamer gemeenteleden van allerlei snit kennen, maakten een sfeervolle dienst mee, wandelden en kwamen zovaar ook nog tot vergaderen.

En van de agendapunten was: de evaluaties van de acties, die CvS gedurende dit eerste jaar van publiek optreden gevoerd had.

_____ leidde de discussie in.

Voor de acties zelf (met uitzondering van de Nieuwe Levensstijl)verwijs ik naar hoofdstuk II.

Aan de orde kwamen:

1. welke criteria hebben we om al dan niet aan een actie deel te nemen?
2. hoe besluiten wij tot deelname?
3. hoe "komen we over" bij degenen die we in onze actie aanspreken, en in hoeverre en op welke wijze moeten de lessen daaruit verwerkt worden in nieuwe acties?

NB: In het nuvolgende zal ik waar dat voor het systematisch verband verhelderend is ook teruggrijpen op andere notulen.

1. criteria voor deelname aan een actie

CvS is geen actiegroep. Het is een politieke beweging.

Voor het bereiken van de doelstelling "de strijd voor het socialisme versterken vanuit de kerken" is naast de actie even noodzakelijk de opheldering over de laatste maatschappij-analyse, de breuk met de overgeleverde theologische denkstructuur, het bieden van een politiek perspectief.

Maar dan toch ook: actie. Want niet alleen is linkse politiek slechts mogelijk op basis van machtsvorming door concrete gevechten, maar ook is de actie een moment in het proces van kennisverwerving van de maatschappelijke werkelijkheid en van de ontburgerlijking, zélf.

Onze acties zullen in de regel op het niveau van ideologie en politiek liggen. Voor direct economische eisen te vechten ligt niet zo voor de hand, daar we als politieke organisatie van christenen niet direct een gezamenlijk materieel belang hebben. (Iets anders is, dat we in de ideologische strijd in de kerk de economische eisen van de arbeidersbeweging aan de orde stellen, zoals ook in het NL-manifest gebeurd is).

Vervolgens moeten we onderscheiden tussen:

- acties op het "snijpunt" van het kerkelijke en het politieke "(b.v. NL) en
- direct politieke acties waarvan het van belang is dat er ook kerkmensen voor gemobiliseerd worden (b.v. marokkanenactie).

Welke zijn nu de criteria voor deelname?

_____ We zullen geneigd zijn thema's op te zoeken die onder de middengroepen aanspreekbaar zijn en waar een zekere politisering naar links gemakkelijk plaats kan vinden (b.v. vredesvraagstukken).

Juist dan is het echter wel van belang dat CvS zowel

- a. anti-socialistische vooroordelen in zo'n aktie opruimt (zoals noemde het voorbeeld bij gastarbeiders: dat hun belangen in strijd zouden zijn met die van de Nederlandse werkers), als
- b. " het politiek onbewuste niveau van veel kerkelijke aktiegroepen overstijgt (opst. 2e jrg. nr 1, p. 12). Hier valt b.v. te denken aan de opmerking van sommigen in het IKV, dat wij gemakkelijker bepaalde uitspraken doen dan zij met hun binnenkerkelijke verantwoordingsplicht. Dit criterium houdt ook in, dat we ons met bepaalde kwesties voorlopig niet inlaten. Zo liggen de gevoeligheden over Oost-Europa b.v., nog zo hoog opgestapeld, dat iedere uitspraak van ons averechts kan werken. En zo is ook in januari '75 een voorstel tot aktie t.a.v. de zionisme-resolutie van de VN door de landelijke vergadering terzijde gelegd. Aan het besluit om uiteindelijk niet als beweging een open brief van Utrechtse theologiastudenten aan de Raad van Kerken over de Drie van Breda te onderschrijven ging op de landelijke vergadering van 3.4.76 een uitvoerige discussie vooraf. Vanzelfsprekend is in de beweging een voortdurende discussie noodzakelijk in hoeverre de grenzen van de akties waar we wel en niet aan deelnemen verlegd kunnen worden.

2. Bij een aktie in de kerk komt het er op aan, bondgenoten te vinden. Dit verband bekritiseerde het feit, dat we verzuimd hadden onze brief over het Indonesiëbezoek van de Hervormde Synode vergezeld te doen gaan van de steun van in de kerk gewichtige personen. Dergelijke fouten mochten vermeden worden.

3. " Wij willen geen aktie voeren in plaats van de bestaande politieke organisaties, of althans alleen in het uiterste geval "(). Van groot belang daarbij is, of de linkse eenheid in de aktie gerealiseerd wordt.

ging zover, te formuleren dat " de beweging zich in elk geval moet terugtrekken wanneer de politieke organisaties, waarop zij zich oriënteert, rechtstreeks in de akties tegenover elkaar komen te staan ". De vraag die voortdurend beroering wekt, is natuurlijk: welke zijn de organisaties, waarop CvS zich oriënteert ?

Op het manifest tegenover de NL waren nogal wat reacties gekomen dat dit een typisch CPN-stuk was (notulen 1.11.75). Daarbij moeten we ons dan afvragen:

- Klopt dit ? (Er zaten in het eisenprogramma aan het slot ook vooral door de PSP opgezette en gesteunde akties bij. En vond het stuk goed, maar wel "maximalistisch", zoals hij op een leerhuis in de Populier verklaarde);
- komt dit, omdat communisten in de beweging hun wil opleggen, of omdat we in de beweging autonoom tot standpunten komen, die die van de CPN naderen (zie boven, crisissscholing) ?;

- belemmert deze identificatie nu echt de linkse eenheid ?

We hoeven er immers niet van te schrikken, als we met de CPN in verband worden gebracht. Want we willen immers zelf het anti-communisme bestrijden.

Maar het levert problemen op, dat we dáárdóór niet meer met linkse mensen van andere partijen kunnen praten (wat ook CvS-leden kan overkomen die geen CPN-lid zijn of tot een andere partij behoren). Maar wie doorbreekt dan de linkse eenheid ?

Ik kom hier i.v.m. de "raamwerkdiscussie" op terug (par. 4 sub 4)

Later zou vragen, waarom we bepaalde aktiepunten lieten liggen, die in feite minder door de CPN werden gesteund (zoals Kalkar - 1.10.77). Daar is toen door en mij op geantwoord, dat deelname aan akties

er toch vooral vanaf hangt wat de CvS-leden zelf voorstellen. Er is nog geen voorbeeld van afwijzing van een aktie door mensen binnen de beweging omdat dat een bepaalde partij minder goed zou uitkomen.

opmerking kan dus verstaan worden als een beroep op creativiteit binnen CvS, om door het aangaan van telkens wisselende coalities de linkse eenheid te bevorderen.

Nog weer een probleem apart vormt de vraag, in hoeverre de FvDA behoort tot "organisaties, waarop CvS zich oriënteert", gezien het aantal akties

waar deze partij zich uit terugtrekt of die ze negeert. Maar ook daar kom ik nog op terug.

4. De beweging toont haar politiek gezicht van het CD-congres (november '76) naar de verkiezingen (mei '77). En verder ?

Eerst een historische platitudo: iedere periode-indeling heeft willekeurige en bezwaarlijke kanten. Dit klemt te meer, naarmate je dichter bij het heden komt. Tot nu toe heb ik me aan verslagperiodes van ongeveer een jaar gehouden. In heel groffe termen geldt dat ook nog wel voor de nuvolgende laatste gedeelten van het historisch overzicht.

Maar zakelijk-systeematische indelingscriteria overwegen. Onder 4 zal de politieke, onder 5 de theologische ontwikkeling de volle aandacht krijgen.

Het overzicht van de politieke opstelling van CvS zal fors inzetten met het grootse europees congres tegen de Christen-Democratie. had voorspeld dat dit voorlopig onze laatste kans zou zijn in de burgerlijke openbaarheid te komen. En die kans hebben we benut.

Dan loopt het verslag over de historisch-politieke scholing (bewust gekozen thema in een verkiezingsjaar) naar onze campagne tegen de christen-democratie en vóór de linkse eenheid bij de tweede kamerverkiezingen.

Het zwaartepunt van dit gedeelte ligt dus in het jaar 1976/77. Maar terwille van de overzichtelijkheid is de gehele interne discussie over de noodzaak al n niet van heroriëntatie na mei '77 (bekend als de "raamwerkdiscussie"), die tot op heden niet is afgesloten, méégenomen.

De theologie was, na de confrontatie in het voorjaar van '75 van de agenda van althans de landelijke vergadering verdwenen. Ze kwam pas in het najaar van 1977 terug, en nu wel op geheel andere basis. Er werd een scholing met subversieve momenten uit de Nederlandse kerkgeschiedenis opgezet, en de eerste actie-ervaring werd opgedaan met het "paasgebed als volksverzet". Dit alles komt onder 5 aan de orde.

Het kopje "gegevens" komt uitsluitend onder 4 terug. Ik heb daar de noodzakelijke feiten over de periode zomer '76 - zomer '78 bijeen gezet. Overigens zij voor het verdere gebeuren van de laatste jaren verwezen naar de hoofdstukken II t/m IV.

gegevens:

- Het ledental liep in de loop der jaren op van 200 tot 260. Er is een aantal opzeggingen van ongeveer 20 per jaar, wat gecompenseerd wordt door nieuwe mensen. indruk bestaat van stabilisatie en stagnatie in de ledengroei.

In het voorjaar van '78 is echter zelfs een teruggang ingetreden (naar 240). Bovendien worden de ledenbijdragen over '78 slecht betaald. Duidt dit op iets dat slechter is dan stagnatie ?

Het is op het secretariaat niet bekend, in hoeverre er in de regio's mensen actief zijn die landelijk niet als lid zijn aangemeld (maar b.v. uitsluitend als abonnee).

- Opstand groeit gestaag. Van 600 in de zomer van '76 naar 975 abonnees nu. Het aantal opzeggingen bedraagt ongeveer 45 per jaar, + een 15-tal dat wegens wanbetaling gelicht moet worden. Dit verlies wordt dus blijkbaar ruimschoots gecompenseerd. Nog dit jaar even de 1000 halen !

- Regio's: de regio 't Gooi is na '76 afgefallen. Wageningen is eind '77, Leiden voorjaar '78 in slaap gedommeld.

Daartegenover staat de groep in Twente (sinds '76 draaiende, ongeveer maart '77 tot regio gevormd) en - aarzelend - Kampen (vanaf voorjaar '77. In Friesland wordt voorwerk voor de opbouw van een regio verricht. Hetzelfde geldt voor Noord-Holland boven het IJ. Verder is er vanuit Groningen contact met een groep in Emmen. De regio Tilburg/Breda wordt momenteel gereactiveerd.

de "oudere" afdelingen, als Groningen en Amsterdam, bestaat het beeld van een zich wijzigende personele samenstelling.

Al met al is het beeld dus niet eenduidig. Afval en winst wegend, zou ook hier van stabilisatie gesproken kunnen worden.

- publiciteit

Vervolg op de lijst van paragraaf 3:

- de Volkskrant 26.10.76: "anti-CDA"
 - de Waarheid 30.10.76: "Christenen voor het Socialisme"
 - AFP 10.11.76: Paulus VI heeft de CvS beschuldigd van contradictio in terminis (en dat aan de vooravond van het congres)
 - Trouw, 13.11.76, idem Leeuwarder Cour.: "ex-abt Franzoni op congres in ons land"
 - Trouw 15.11.76: "CvS: nee tegen christendemocratie, ja tegen christen-democraten"
 - de Waarheid, 15.11.76: "Congres CvS wijst op gevaren CDA-politiek"
 - de Waarheid, 15.11.76: "Don Franzoni: "progressieve ontwikkeling binnen de italiaanse kerk zet zich door"
 - de Tijd, 19.11.76: "Kiezen voor Christus én Marx. CvS zijn anti-anti-communistisch en zeker niet anti-revolutionair" (cover-story)
 - de Volkskrant 15.11.76: "socialistische christenen: CDA dienaar van kapitalisme"
 - NRC 11.11.76 D.Th Kuiper (CDA): "CvS, kritiekloze solidariteit" dez. in Nederlandse Gedachten (blad ARP)
 - NRC 9.11.76: H. de Lange, Christenen en socialisme een "dialoog"
 - NRC, 16.11.76: ds. R. Zuurmond: "CvS bestrijden concrete misstand"
 - Leeuwarder Courant, Wilfried de Pree 13.11.76: "wat wil de beweging CvS?"
 - L.C., idem 28.11.76: "Christendemocraten kiezen niet voor armen en ontrechten"
 - de Nieuwe Linie, 10.11.76: "Gerard de Bruyn: "Gaat de vierde richting het CDA te lijf" (?)
 - aandacht voor het congres was er verder voor de radio via de NCRV (do. 11.11), AVRO (14.11.), VARA (14.11), KRO (kruispunt, 14.11), IKON (de andere wereld van zondagmorgen en de kerkdienst vanuit Delft uitgezonden 14.11. 17.00 u.), e.o. 1 e.o. 15.11 (schelden op).
- Voor de televisie ook de rubriek Kenmerk 17.11.
- In de stafvergadering van het IKON werd de angst uitgesproken dat er zoveel positiefs werd bericht dat identificatie dreigde.
- 13.11. de Volkskrant. Artikel Kees Bastiaansen in parlementaire rubriek
 - Hervormd Nederland: artikel van . . . werd niet geplaatst. Er werden teveel misverstanden over ons te goed in uit de weg geruimd.
- Hiertegen is uitvoerig schriftelijk geprotesteerd. Antwoord: we mochten wel eens in debat met
- Wel verschenen:
- HN 27.11. weinigzeggend interview met G. Girardet
 - HN 27.11. Ruitenbergs: "2 vragen aan CvS"
-
- Beweging 1976 nr. 21: H.G. Geertsema (geref.)
 - Jeugd en samenleving (juli '76): Karl Derksen over CvS
 - Trouw: 13.12, 14.12, 15.12, 16.12.76 Ds J.J. Buskes, "christenen en marxisten". Het derde artikel in de serie was (originelerwijs) getiteld: "vragen aan CvS"
 - Trouw: 28.12.76: CvS antwoorden dominee Buskes: "veel verbindt ons"(r.r.b.)
 - Trouw, d.d. ds. Buskes: "een oproep tot bezinning en gesprek"
 - NRC, 30.12 Helderling: "politiek op grond van woede (flauw gespeel met discussie in Trouw)
 - Trouw, 18.12.76. Redactioneel commentaar tegen onze brief aan de Raad van Kerken (Trouw is tegen verkorting van de arbeidsdag met behoud van loon en voor verhoging van de defensie-uitgaven, want dat geeft werkgelegenheid)
 - Trouw, 24.12 Mw. F.G. van Dijk-Hemmes neemt het voor ons op tegen de redactie
 - Trouw 14.2.77 Gereformeerden bezig met Marx en het socialisme (verslag SOS-

- bijdrage regio Amsterdam, 3.3.78

vergezeld van een stuk van "notitie over CvS en de kerk op lokaal niveau". spreekt de vrees uit, dat we door uitvoerig over het politieke krachtenveld te spreken uit het oog verliezen dat we daar alleen een functie hebben als we zelf een concrete plaats in de kerken hebben, en dan ook in de plaatselijke kerken verworteld zijn. Een weliswaar hoogst belangrijk spoor, maar in deze discussie een zijspoor.

- een stuk van 5 mensen uit Nijmegen, niet allen behorend tot de regio

Vóór mij liggen vier discussie-bijdragen uit de regio Groningen uit januari 1978. ze zijn landelijk niet doorgesproken en ik ben zelf niet bij het debat betrokken geweest, dus ik wil er kort over zijn.

Toch moet er een enkel woord aan worden gewijd, omdat zich hier tendenzen voordoen die voor mij bewijzen hoe de discussie over de politieke plaats van CvS niet moet verlopen. uit in zijn stuk(ken) bezwaar tegen de gerichtheid van de CPN op een andere regeringspolitiek, als ik het goed begrijp vanwege de klakkeloze overname van het burgerlijk staatsapparaat waar die partij naar zou streven. Daartegenover stelt "het ontstaan van een klassebewustzijn door de werkende klasse in haar strijd, op basis van haar ervaringen", en een "primaat van de strijd om de macht in de bedrijven en wijken". Nu goed. Dat is een concept, en daar valt in scholingsverband over te discussiëren. (Dán zou ik overigens willen betogen, dat het een slecht concept is: het is onzin te zeggen dat de staat op-zich-zelf burgerlijk is. De staat-op-zich bestaat helemaal niet. Maar de staat is een produkt van klassenstrijd en vervolgens dan ook een voorwerp van die strijd. Als marxisten de term "een andere regeringspolitiek" in de mond nemen kan dat moeilijk betekenen dat nu opeens de staat een neutrale grootheid wordt geacht. En het "alternatief" dat suggereert gaat uit van een niet toevallig in de marxistische theorievorming steeds meer omstreden hegelianiserend postulaat van een spontaan groeiend klassebetustzijn).

Maar niet om deze politiek-strategische discussie noem ik interventie. Maar om het feit dat hij vanwege deze afwijkende opvatting van hem "erkenning van verschillen" binnen CvS verlangt, en eist dat we die ook rustig naar buiten kunnen tonen. Tegelijk gaat hij niet in op hem gestelde vragen wat zijn opvattingen voor de concreet door CvS gevoerde acties betekenen. Welnu, dat laatste is terecht door bekritiseerd. Het zou funest zijn voor de beweging als 1. de pluriformiteit van het begin af als toch niet op te heffen wordt gesteld (dan zou ons hele streven naar convergentie in de begintijd dus ook zinloos zijn geweest).

2. we een discussieplatform van linkse strategieën gaan vormen dat niet meer gecentreerd is rond de vragen van onze bijdrage vanuit de kerkelijke strijd.

Na een inventarisatie van de stand van de regionale besprekingen op de landelijke vergadering van 11.3.78, kwam het raamwerk pas weer inhoudelijk terug op 3.6.78.

Voor de bijdrage van de vijf mensen uit Nijmegen stond daar centraal. Namens de stuurgroep leidde het gesprek in. Hij haalde vooral de inzet van de discussieronde nog eens op, en riep, een aantal procedurele kwesties in herinnering (zo bleek er nog steeds de veronderstelling te bestaan dat het interne raamwerk voor gebruik naar buiten bedoeld was, wat in Groningen helemaal niet gezegd was.z.b.).

De strelking van het stuk van c.s. is, dat CvS zijn brugfunctie en tegenover christen-democratisch georiënteerde kerkmensen die naar links willen én binnen links zelf verspeelt, als de beweging zich te zeer in een marxistisch jargon hult en zich te duidelijk met een bepaalde politiek vereenzelvigd.

Deze centrale stelling wordt dan met een reeks van punten onderbouwd. Op sommige van ben ik al eerder ingegaan, zoals op onze houding tegenover de Nieuwe Levensstijl (zie par. 3 onder 2.d.) en de kwestie van het taalgebruik in CvS (zie 3.5.3. Ik geef daarom hier enkele andere punten weer, en laat daarop kort commentaar volgen:

1. "Het wordt blijkbaar niet toegejuicht als christenen van het CDA naar de PvdA of de PPR overstappen"
2. "Wanneer gematigde sympathisanten uit kerkelijke kring (...) CvS zouden laten vallen, omdat deze beweging te zeer vereenzelvigd wordt met een bepaalde politieke partij (de CPN dus, rrb) kan CvS alle werk naar de massa van de kerkgangers en mensen die beïnvloedbaar zijn door christelijke ideologie wel vergeten (hoewel bestrijding van blind anti-communisme ook een taak blijft van CvS) "
3. "Steeds weer blijkt in discussie met christenen (...) de identificatie met oosteuropese maatschappijformaties, die een serieuze bezinning op de eigen positie in de weg staat. Hier ligt o.i. nog een grote scholingstaak".

ad. 1. Geluïden in de richting dat we niet blij zouden zijn om iedere stem, die uit het CD-kamp naar links wordt losgeweekt, zijn mij niet ter ore gekomen. Wel is zelfkritisch de vraag gesteld, of mensen die op grond van ons verkiezingspamflet de stap naar de PvdA hebben gedaan (en die zijn er) nu niet hoogst teleurgesteld moeten raken over de koers van die partij, en of ze niet in feite al linkser terecht waren gekomen. Een voorbeeld: een PvdA-man als de Lange die al zo lang sociaal-democraat is houdt door de bestrijding van ons beslist ook een bepaalde radikalisering tegen, terwijl gereformeerde diakenen e.d. die via vragen als ontwikkelingssamenwerking nu pas doorbreken dan ook meteen voor ons aan marxistisch-economisch inzicht willen worden geholpen. Veel mensen zijn niet rechts. Ze worden rechts gehouden. En de discussie circelt rond de droeve vermoedens dat misschien ook de PvdA hen zou kunnen remmen in het verkrijgen van zicht op hun eigenlijk belang.

ad 2. De vraagstelling raakt hier in een cirkel verstrikt:

1. we willen het anti-communisme bestrijden (... merkte op dat het bijvoeglijk naamwoord "blind" er op duidt dat de schrijvers blijkbaar ook een echt, ziende en juist anti-communisme kennen);
2. Nu hebben we potentiële medestanders, maar de ellende is dat ze anti-CPN zijn;
3. we zijn slechts aanvaardbaar als wij ons in afstand tot de CPN kunnen profileren. We zetten ons dus tegen een beeldvorming af die ons in een hoek bij de CPN plaatst;
5. Maar we waren geen anti-communisten.....

Daar komen we geen stap verder mee.

We komen alleen verder, als de scribenten politieke kritiek leveren op standpunten die door CvS publiekelijk zijn ingenomen, op acties die we wel en niet ondersteund hebben, en dan zo nodig ook aangegeven welke politieke bezwaren we tegen de CPN hebben.

ad 3. Akkoord. Abonneer je eens op Oost-Europaverkenningen (Parkstraat 9, Utrecht), dat blad geeft prima informatie. Ik sta er nog altijd achter, dat we ons in de beweging allereerst om een plaats in de nationale socialistische beweging hebben bekommerd, en ons onze agenda niet door onze tegenstanders hebben laten bepalen. Maar het kan natuurlijk best eens tot een goed debat over het "reële socialisme", zoals men zich in het oosten graag noemt, komen.

Na deze bespreking van de aangedragen discussiebijdragen wil ik nog een opmerking maken over een van de centrale vragen in deze raamwerkdiscussie: n.l. de wijze waarop in onze beweging over de CPN wordt gesproken.

Het is duidelijk dat er daarover binnen CvS - op basis van een consensus over de noodzaak van een niet-reformistisch socialisme - verschillen van mening bestaan in de waardering van de kracht en de betekenis van deze partij. Er zijn er onder ons, die - mede geïnsponeerd door de verkiezingsuitslagen - niet zien dat de CPN een centrale rol vervult in het organiseren en mobiliseren van anti-kapitalistische acties en in het opzetten van een politiek vervolg van die acties in het perspectief van het socialisme (z.b., maar b.v. ook de discussiebijdrage van de regio Twente).

Daar staan andere ervaringen tenover: in acties als "Stop de neutronenbom" en het Groninger volkscongres hebben wij kunnen ervaren dat de communisten objectief die voortrekkersrol vervult die de beschrijvingen van de CPN als voorhoede van het proletariaat bij Lenin behoorlijk nadert. Er valt veel voor te zeggen, daaruit de conclusie te trekken dat iedere versterking van deze tenden-

zen het socialisme in Nederland dichterbij brengt. Ik begrijp dat dat echt niet van ieder evident is, maar ik acht het een voorwaarde voor het goed verloop van de raamwerkdiscussie, dat alle deelnemers daaraan in ieder geval bereid zijn om de mogelijkheid van deze conclusie onder ogen te zien.

Tot zover de stand van de raamwerkdiscussie, waarin ik mijn eigen keuzes en afgrenzingen niet heb willen verhullen.

Het is niet mijn taak, de weg aan te geven die nu begaan moet worden. Een paar opmerkingen nog, welke voorwaarden er voor een gezonde discussie naar mijn inzicht vervuld moeten blijven:

1. We moeten intern niet bang zijn analytisch gevonden verbanden ook hard bij hun naam te noemen. Al moeten er harde woorden vallen over de stabiliserende functie voor het kapitalisme van de sociaal-democratie, al blijken ook elementen van de politiek van PSP en CPN aanvechtbaar. We houden ons aan het parool van de materialistische wetenschap: " Voorrang der werkelijkheid " (Miskotte)
2. Een ieder moet openlijk voor zijn politieke keuze kunnen uitkomen. Laten we alsjeblieft niet een situatie gaan krijgen dat PvdA-leden in de beweging bang worden voor reformist te worden uitgescholden (het is echt niet altijd een scheldwoord), of communisten hun partijlidmaatschap verbergen omdat er dan gedacht wordt dat ze de koers willen bepalen.
3. Laten we steeds de relatie vasthouden met de ervaringen en doelstellingen van onze beweging, opdat we niet in intellectualistisch hobbyïsme vervallen.

Begin van theologische verheldering

vanaf juni '77 tot....

1. De theologische scholing

Sinds de ongelukkige polarisatie in het voorjaar van 1975 was de theologische reflectie niet meer systematisch in de landelijke beweging ter sprake geweest. Wel waren regionale scholingsprogramma's opgezet (in '76/77 b.v. in Amsterdam rond exegeses uit Opstand, in Utrecht over genesis 1 - 4), maar dat was erg van lokaal aanwezige "deskundigheid" afhankelijk.

Na de drukte rond CD-congres en verkiezingen was er een algehele opinie, dat het de hoogste tijd werd de theologische studie weer op te vatten. De regio's Rotterdam, Nijmegen, Utrecht en Groningen waren in dezen één van gevoelen. Dit hing ook samen met de steeds sterker gevoelde noodzaak, een binnen-kerkelijke strategie te ontwikkelen en de activiteit niet tot het expliciet politieke werk te beperken. CvS heeft nu eenmaal zijn plaats in de arbeidersbeweging door dat we de strijd voeren vanuit de "christelijke gemeenschap". Ook in de raamwerkdiscussie werd dit accent bij voortduring gelegd, zo door de regio Den Haag ("moet bezinning op de binnenkerkelijke strategie geen prioriteit hebben?", 1.10.77) en (" de aanleiding tot de huidige - d.i. raamwerkdiscussie, de verkiezingen, werpen vragen op naar het politieke doen en laten van de kerken ". Nodig is allereerst een analyse van wat leeft op het kerkelijk grondvlak ").

Welnu, in de ideologische strijd in de kerk is de theologie een machtig wapen.

a- programma

Voor de landelijke vergadering van 25.6.77. schreef een stuk, waarin de inzet van een scholingsprogramma werd omschreven. Enkele citaten:
- "De vorige drie cycli waren vragen waar we maatschappelijk mee worden geconfronteerd. Nu moeten we het probleem van de kerk stellen. Ook iets waarmee we maatschappelijk geconfronteerd worden, maar ook, waarin we op onze eigen identiteit als beweging worden aangesproken " (...)" Christenen voor het socialisme is een stellingname, het losmaken uit de normaliteit van het fatsoen en het conformisme, het uiteindelijk hoe dan ook eens zijn met de basis van deze maatschappij, met haar produktie-verhoudingen, wat alles de kerk belichaamt"(...)

- " Maar hoe kan de kerk dat belichamen ? Dat is de ene kant van het probleem. Hoe komt de verzoening met het imaginair maatschappelijk geheel tot stand. Hoe kan het dat mensen over "wij" praten waar ze van "zij" zouden moeten spreken en nog kwaad worden als je ze daarop wijst ?" Kortom: "hoe kan de kerk een succesvol ideologisch apparaat zijn ?"

Dat vraagt een onderzoek naar:

1. haar representatie van verschillende klasseposities;
2. haar wijze van socialisering (maatschappelijke aanpassing);
3. haar omgang met het traditioneel gegeven materiaal "(....).

- " De andere kant van de kerk, dat zijn wij zelf. Wat zijn wij anders dan een misplaatstheid ? Zijn we reformatoren of doodgravers ? Zijn wij geneesheren of juist chronisch zieken ? "

" Aan de empirische kant van dit probleem moeten we ons in ieder geval bezighouden met eerdere opposities in de kerk. (...) Waarin bestaat deze oppositie ? " Soms met de kettters van alle eeuwen in de exegese ? Nú zal deze exegese, met de wetenschappelijke theorie van de arbeidersbeweging, materialistische exegese moeten zijn" (...) " De these; hier te bevestigen, luidt: De bijbel kan daarom als spreekbuis en slagwapen van de onderdrukte klassen dienen, omdat hij zelf van den beginnen af aan het boek van de onderdrukte klasse is".
Dat zover Herman.

... de zomer van '77 werkte een scholingscommissie, helaas in hoofdzaak bestaande uit leden van de stuurgroep, het voorstel uit. Op 2 september werd dit aangeboden aan de vergadering in Groningen.

gekozen werd er voor, om niet met een algemene theorie (al dan niet Althusseriaans) van de ideologie en de ideologische apparaten aan te vangen, maar de drie door ... geformuleerde vragen (onder " de ene kant van het probleem ") los te laten op de tweede kant van het voorstel: het onderzoek naar eerdere protestbewegingen nbn de kerk. Het vraagstuk van de materialistische exegese werd voorlopig niet in behandeling genomen. Er zou in de loop van 1977/78 wel hard aan gewerkt worden, maar grotendeels buiten het georganiseerd verband van de beweging CvS (zie hfdst. II. A. 28).

De commissie:

" De scholingsgroep stelt voor, de vraag naar de kerk als ideologisch apparaat te stellen in de behandeling van enkele beslissende momenten uit de kerk-geschiedenis. We hebben ons bij de selectie beperkt tot Nederland. " We kozen een viertal bewegingen, in dewelke zich duidelijk een maatschappelijk protest heeft uitgedrukt (zij het meestal niet een protest dat zich van zijn karakter als klassenstrijd bewust was). Tegelijk roepen deze stromingen de vraag op hoe het kon dat ze als aanval op de heersende verhoudingen toch onschadelijk gemaakt konden worden. Ze betekenen dus voor CvS een gedachtenis en waarschuwing beide ".

... t voorstel werd door de vergadering aanvaard, hoewel daar op een onderdeel nog een uitvoerig gesprek aan vooraf ging (Er lag een voorstel om de afscheiding te behandelen in samenhang met de dolcantie, die traditioneel als haar vervolg gezien wordt, waar de scholingsgroep om allerlei redenen niet voor voelde). Achteraf is terecht geconstateerd, dat de hoofdelijke stemming waartoe het ter vergadering over dit puntje kwam nogal ridicuul is en bij een dergelijk punt niet op de vergadering thuis hoort.

c. de vorm

Vanwege de onbekendheid met de thema's in de regio's ging ditmaal de inleiding op de landelijke vergadering aan de bestudering vooraf. Er zouden leeswijzers verschijnen met aanduiding van hoofd- en bijzaken in het materiaal. Het is mij niet bekend welke regio's al de stukken verwerkt hebben. Den Haag startte in het voorjaar van '78 na overleg met een eigen exegetische cursus onder begeleiding van ... Groningen hield in april '78 een heel regio-weekend over theologische vragen. Van het aanbod van de scholingsgroep tot begeleiding is geen gebruik gemaakt. Dit jaar zat het materiaal voor de eerste maal niet in het pakket van het lidmaatschap van het KRIK-project. Toch hebben 5 mensen zich erop geabonneerd, een getal dat mij alleszins is meegevallen. Het programma is landelijk niet volledig afgewerkt. Van het plan, om op de vergadering van 6.5.78 vragen die in de regio's waren gerezen n.a.v. de onderdelen A t/m C te behandelen is niets terecht gekomen. Ik vind dat beslist te betreuren. Het duidt erop, dat ondanks de door iedereen gevoelde noodzaak tot systematische reflectie, het vele aktiewerk deze toch in het gedrang doet komen.

Daardoor ontnemen we onszelf de kans, om als beweging als geheel bepaalde ontdekkingen te doen en gezamenlijk voorwaarts te komen. Onderdeel D werd opgeschoven naar een later tijdstip, vanwege de tijd die ingeruimd moest worden voor het bedenken van de ervaringen bij het "paasgebed als volksverzet ".

d. wat wij ontdekten

B. De afscheiding

De protestbeweging van 1834 was gekozen als representant van het moment van verzet in het sinds de Nederlandse revolutie zo belangrijke calvinisme.

Op 5.11.77 verzorgde ik zelf de inleiding.

Daarin wees ik onder meer op de duidelijke ideologische strijd in de literatuur over de afscheiding: a. het anti-positivisme in de traditionele gereformeerde geschiedschrijving (ruimte voor de afscheiding als Godswonder), b. de burgerlijke trent in de reguliere sociologie die het sociaal conflict-karakter plaatst in het kader van het abnormale dat zich moet emanciperen

maar de inpassing in het normale/burgerlijke, en c. de onteigening van het beroep op de afscheiding door Colijn bij de herdenking in 1934 door zowel de marxist van der Goes als de anti-fascist Miskotte.

- Vervolgens behandelde ik het klassekarakter van dit kleinburgerlijk protest tegen het dominante liberalisme, en besprak een reeks "aktie-ervaringen", waar we ons als protestbeweging in kunnen herkennen.
(1. de grenzen van de pluriformiteit, 2. de repressie-inkwartiering, 3. het conflict als taalprobleem (!), 4. God zelf als kritische instantie haaks op de natuurlijke gezagsgetrouwheid juist van dit kleinburgerdom, 5. het beroep op de ketterse traditie).
- Daarna gaf ik aan de hand van Miskottes analyse aan, hoe het extra-calvinistische vasthouden aan het dogma van de verkiezing, d.i. Góds vrije initiatief, de grens is van en de aanval op het burgerlijk algemeen-menselijk subject.
- Maar precies dit anti-burgerlijke kritische moment richt zich ook kritisch tot de afgescheidenen zelf. Want zij gingen de Verkiezing ver-subject-iveren tot de verkorenheid van de eigen groep. Wat begonnen was als beweging die verwees naar Góds initiatief, ging nu de eigen gelovigheid in antithese stellen tot de "ongelovigen". En daardoor blokkeerde ze het - objectief in de 19e eeuw volgens sociale historici wellicht nog niet onmogelijke -bondgenootschap met de eveneens anti-burgerlijke arbeidersbeweging.
"Juist echter, omdat dit ondanks en niet dankzij de kritische kracht van het Verkiezings-dogma geschiedde, is deze blokkade van de alliantie wel historische realiteit, maar geen noodzakelijk lot voor een beweging die de kritische kracht van de bijbelse God op het spoor is gekomen "(rrb).

Met de sfeer en de toonzetting van de bespreking van dit verhaal was ik bepaald gelukkig. De theologische dialectiek van een Miskotte was velen weliswaar vreemd en niet direkt inzichtelijk. Maar het moment van herkenning met die merkwaardige "oefenaars" onder de Groningse verpauperde handwerkslieden was duidelijk aanwezig. De reformatorische traditie, die nu eenmaal in het midden van de beweging tegenwoordig is, begon het image van autoritair geloof in nauwelijks begrepen gezag te verliezen.

Dat is winst, vergeleken met 1975.

De oorzaak ligt zeker in de gezamenlijke actie-ervaring die we sindsdien hebben opgedaan, de solidariteit die we verwierven.

Maar ik wil niet verhelen dat het ook met mijn eigen ontwikkeling te maken heeft, dat ik minder bang ben geworden om te bedenken hoe die ervaring mede een impuls in de theologische reflectie vormt.

A. de dooperse beweging

De doopsgezinden zijn ouder dan de calvinisten in Nederland. Zij vertegenwoordigen ten tijde van de opkomst van het vroege kapitalisme het nationaal-godsdienstig reveil, mét hun revolutionaire vleugel (Romein).

_____ stelde het materiaal samen, en leidde dat op 10.12.77 voor ons in (de inleiding staat op papier).

- Hij schetste allereerst de verandering in de produktieverhoudingen aan het eind van de 15e en de vroege 16e eeuw. De proletarisering, vooral op het platteland, de toenemende in- en export en daarmee het verval van het gildewezen en de opkomst van het handelskapitaal, de protesten en boerenopstanden, het verwarde en moeilijk precies na te speuren karakter van de opstootjes (geen grote leiders en beroemde theologen).

Dan als voorbeeld van de omgang met theologisch materiaal de als partij-ideoloog" beschimpte _____, o.a. predikant in Münster. Zijn

zeer opvallend "kettters" terugvallen op de bijbel, en zijn "materialistische" lezing daarvan (het koninkrijk komt op aarde. En het is nu komende). In de

t-orthodoxe hoek geplaatst werd hij vooral om zijn leer van de wederoprichting van alle dingen (apokatastasis, restitutio, hand. 3,21). Een overigens ook bij de religieus-socialisten herondekt erfgoed!

- Als zeer duidelijk voorbeeld van socialisatie behandelde _____ de volwassenendoop; als breuk met de vanzelfsprekende inlijving in het corpus christianum

die de kinderdoop belichaamt.

Daarentegen toont de ontwikkeling ná de nederlaag in Münster bij het regressief moment in de beweging ook precies aan de doop: de verinnerlijking van de veronderstelde innerlijke bekering die voorafgaat aan de waterdoop is dan een proto-piëtistische afkeer van de strijd in de materiële werkelijkheid (NB: ik houd er niet van hier van "vergeestelijking" te spreken. De ontwikkeling verwijdt zich hier juist van de Heilige Geest die (als stormwind) een hoogst materiële kracht is).

Na enig uitstel kwam op 4.2.78 de aktualiteit van de doperse beweging belichten. Hij gaf aan, dat de broederschap, ondanks de tendenzen van wereldvlucht, haar revolutionaire geschiedenis nooit geheel kon verdringen. Wel had in de loop van de eeuwen een verburgerlijking plaats, maar ook de liberalen (dopersen zijn nimmer confessioneel!) kunnen zich nooit geheel onttrekken aan het vasthouden aan de sociale solidariteit zoals b.v. de doopsgezinde vredesgroep dat representeert.

We mogen ons gelukkig prijzen, in de heer (die overigens al vroeg in 1973 bij de plannen tot oprichting van CvS betrokken werd) een broeder te hebben, die de levende band tussen kerk en arbeidersbeweging, hoe smal ook in de Nederlandse geschiedenis, belichaamt.

C. De rooms-katholieke arbeidersbeweging

De scholingsstukken, samengesteld door , bevatten twee artikelen van uit eltheto nr. 53 + een reeks citaten uit m.n. de pauselijke sociale encyclieken. was op 1.4.78 inleider.

- De organisatie van de katholieke werkers blijkt eerst lange tijd te zijn tegengehouden door de feodale stromingen, die slechts liefdadigheid van boven voor de armen wil erkennen. De stroming die echter het recht van vakorganisatie wil erkennen (school van Luik) wint aan invloed wanneer de socialistische arbeidersbeweging bedreigend groeit. De krachten, die niet onder het niveau van de moderne maatschappij willen blijven, (b.w. in Twente) winnen rond 1891 met pauselijke steun: rerum novarum.
- De corporatieve ideologie van de RK-sociale leer veronderstelt een vals bewustzijn van het kleinburgerdom. De discussie op de landelijke vergadering spitste zich vooral toe op de vraag, hoe het toch komt dat de zakelijk en historisch volstrekt onjuiste voorstelling dat "geen arbeid kan bestaan zonder kapitaal" steeds weer opnieuw op kan komen. Welk mechanisme versluiert toch telkens weer de realiteit, dat "kapitaal" een toeëigening is van meer-arbeid?

We bogen dus eigenlijk terug naar de ideologische component van de in de in de imperialisme-scholing ontdekte wezenstrek van het kapitalisme.

Het is bepaald stug, dat de discussie juist bij het katholieke onderdeel op economische vragen, en niet op theologische terecht kwam. Een theologisch aspect ontbrak in deze scholing, ondanks herhaald aandringen van de scholingsgroep.

Volgens was de betekenis van de bijbelcitaten in de pauselijke betogen te verwaarlozen, en zowel als verklaarden de officieel-thomistische onderbouwing van het corporatisme voor volstrekt irrelevant. "Dat is een zaak voor specialistische curie-theologen. Dat leeft niet".

Zou dat werkelijk waar zijn? Is begin en einde van het rooms-katholieke denken werkelijk het kerkelijk ideologisch apparaat en niets dan dat? Dan zou, wat "de andere kant van het probleem" genoemd heeft eenvoudig hier niet bestaan. Dan zou de RK-theologie nauwelijks meer een legitimerende, laat staan een kritische kracht bezitten. Dan zou de tegenstelling katholiek-protestant in de beweging platvloers neerkomen op een niet resp. wel toegerust zijn voor de strijd op theologisch niveau.

Ik kan niet aanvaarden, dat de zaak zo simplistisch ligt.

Het klopt ook helemaal niet met de theologische diepgang, die de CvS beweging juist in katholieke landen bereikt.....

en verder ?

Onderdeel D kwam zoals gezegd te vervallen. Het had het religieus socialisme in Nederland moeten behandelen: de band met de socialisten, de herontdekking van de radikaliteit van het evangelie, maar dan ook de verburgerlijking van de sociaal-democratie waar het óók een onderdeel van vormt. Vervolgens had dan de door de NCSV inmiddels uitgegeven rede " de christen in de maatschappij " van _____ bestudeerd zullen worden, met de kritiek op het religieus-socialisme in de dubbele zin: geen secularisering van Christus en geen klerikalisering van het socialisme. Dan zouden we als gehele beweging diepgaand bezig zijn geweest met afgrenzingen, die al gesteld zijn toen CvS in '73/'74 begon. Hopelijk komen we er in een of andere vorm de komende jaren aan toe.

2. Paasgebed als volksverzet

In november 1977 deed _____ een voorstel tot: paasgebed als volksverzet. Enkele elementen uit dat voorstel waren:

1. Het paasgebeuren is subversief en politiek. De herinnering aan de opstanding van de messias spreekt de broeders van de messias aan op hun opstaan tot verzet. Daarmee wordt de valse leer verworpen, als zou pasen een zuiver religieus gebeuren zijn, dat ten hoogste achteraf politiek zou kunnen worden toegepast.
2. Juist de schijnbaar zo religieuze vorm van het gebed is het scherpste wapen van de gemeente om in een bezeten wereld tegen de bestaande orde in te belijden dat er toekomst is.
3. Het geloof in de opstanding zegt, dat die toekomst als begonnen is. Wij wagen het, om als gelijkenis van de opstanding van Christus te benoemen: het verzet dat in de bevolking begonnen is tegen de waanzin van de militairisering (tegen de neutronenbom, kernwapens van Nederlands grondgebied, tegen oefenterreinen etc.). Verzet, waarin ook kerkmensen zijn betrokken. noemde als voorwaarde, die vervuld moest worden wilde de zaak slagen, dat het initiatief niet alleen van CvS moest uitgaan, maar ook van andere progressieve groepen in de kerk (IKV, SOS, IKVOS e.d.). Verder gaf hij aan, dat CvS door een dergelijk initiatief zijn positie binnen de kerken zou kunnen versterken.

a. ervaringen - intern

It was van het begin af duidelijk, dat met dit plan de beweging een nieuw terrein verkende. Dat had tot gevolg, dat er, nadat het besluit om het initiatief door te zetten op de landelijke vergadering van 10.12.77 was genomen, nog veel gesprekken nodig waren voor we zelf helder voor ogen hadden wat nu eigenlijk de bedoeling was. Op 11.3.78 is dat uitvoerig besproken.

Een aantal vraagpunten waren:

1. We moeten er voor oppassen, dat we de vormen van politieke strijd die we in andersoortige akties ontwikkelden, hierop gaan overplanten. We kunnen van de kerkdienst geen meeting maken, zoals bij het CD-congres. En we mogen ook gebeden niet verspreiden op de kerkstoep als was het een politiek pamflet. De "klassenstrijd in de liturgie" heeft haar eigen gestalte.
2. Laat het er toch vooral niet om gaan dat "CvS zich een naam maakt". Het gaat primair om de zaak, niet om het pushen van onze originaliteit ("Twente").
3. We hebben altijd gezegd, dat CvS geen sectevorming wil bedrijven. Laten we dus duidelijk blijven maken, dat we niet in een hoekje pasen op linkse wijze bedrijven, maar dat we nu datgene helder trachten te maken in het midden van de gemeente, wat het paasfeest oorspronkelijk al is. "De paasviering moet geen religieuze bekroning of verdieping van onze akties worden. Het paasgebeuren heeft ook ons iets te zeggen en dan moet het zijn zelfstandigheid behouden. De distantie van pasen t.o.v. onszelf moet de openheid van een dienst waarborgen voor niet-CvS-ers" (voorbereidingsgroep).

" De paasdienst moet door opzet en inhoud andere paasvieringen critiseren. Een deel-inbreng in een dienst (b.v. alleen een gebed of een "toepassing" achteraf) is hiervoor te weinig ".

5. "Er moet wel heel hard gewerkt worden, willen we voorkomen dat een gemeente zich overvallen voelt. De aktie moet het einde betekenen van lokale afzijdigheid van CvS in de kerk". (wat erg fel).

b. organisatie

Oorspronkelijk werd gedacht aan een nogal groots opgezette presentatie: naast een aantal plaatselijke diensten zou er één een landelijk karakter kunnen dragen en dan extra publiciteit krijgen.

Een voorbereidingsgroep werd ingesteld (

met de gedachte dat daar nog een technisch organisatiecomité naast moest komen.

In de loop van de maanden werden de plannen nogal teruggeschroefd.

Dit kwam voor een groot deel door gebrek aan tijd, om werkelijk ook allerlei groeperingen als het IKV ook landelijk te benaderen, om gemeenten te benaderen, om een volledige liturgie te ontwerpen e.d.

Er zeker heeft ook de intensiteit van de noodzakelijke gesprekken tot wat we nu eigenlijk wilden bijgedragen tot een meer bescheiden opzet voor dit eerste jaar. Op 16.2.78 kwam een theologische voorbereidingscommissie bijeen, bestaande uit

en
Er werden enige liederen voorgesteld en daarbij exegetische aantekeningen verzorgd bij de teksten ez. 37, 1 cor 15, op 5. Er is nogal wat kritiek geweest, dat de aantekeningen "te weinig nieuws" zouden bevatten. Naar mijn indruk lag dat zeker niet aan gebrek aan vruchtbare aanwijzingen van de commissie. Het probleem lag veelmeer daarin, dat er een aantal "deskundigen" bijeen had gezeten, die verder lang niet allen aktief in de beweging participeerden. Dan kan er in de binnenkamer wel allerlei hoogst politieke lading in de teksten ontdekt worden, maar dan ontbreekt de hoogst belangrijke reflectie op de ervaring, op welke muren je eigenlijk stoot als je deze politieke implicaties in de eredienst expliciet maakt.

Bij nader inzien werd er vanaf gezien, om voor het hele land een "standaard-gebed" te ontwerpen. Dit ook na de waarschuwing van dat zulke teksten in het verleden dan ook een eigen leven gingen leiden in een geheel apolitieke liturgische kontekst. Er werd een speciaal ontworpen affiche gezeefdrukt: Christus oprijzend zuit zijn graf, met weggrollende soldaten in moderne rusting (opst. 5e jrg. nr. 1, p 1).

Grote perscampagnes werden er niet aan verbonden. schreef wel op zaterdag 5 maart een paasmeditatie in Trouw met aanroering van enige thema's uit het paasgebed, maar noemde het initiatief zelf verder niet. Het afdrucken door de kerkelijke redaktie van ons affiche naast artikel leverde nog een humoristische correspondentie en uiteindelijk wat geld op.

In Rotterdam (z.o.) werd na lang overleg een persbericht uitgegeven door de gezamenlijke initiatiefnemers, dat meerdere kerkbladen bereikte.

Wat de regio's betreft: Delft, Groningen, Nijmegen, Den Haag en Kampen hebben pogingen gewaagd om het paasgebed aan te kaarten, maar strandden óf op het late tijdstip van initiatief, óf op te grote gevoeligheden om zich met CvS in te laten, óf op het gevoel van de regio zelf nog te zwak in de schoenen te staan.

In Enschede vond in de studentenkerk een dienst in de geest van Paasgebed plaats, waarbij óók CvS-ers participeerden zonder al te officiële doelname.

De regio Amsterdam ondernam meer initiatieven dan ze achteraf aan bleek te kunnen: de KG IJmond reageerde enthousiast, de hervormde gemeente Weerenkapel tóde belangstelling, met de gereformeerde Muiderkerk vond een voorbereidend gesprek plaats. Met de als progressief bekend staande Amstelkerk-gemeente verliep het gesprek moeizaam. Al in het brede predikantenraam bleken onverwacht veel bezwaren te bestaan. In de paasdienst zelf aldaar verkeerde het gebed

n ontferming in het tegendeel van opstandigheid: het werd een uiting van scepsis vanwege de dubbelzinnigheid van de condition humaine. Beter kwamen elementen uit onze suggesties tot uiting bij het Luthers studentenpastoraat en in Assendelft

Blijft over Rotterdam. Na grote moeilijkheden, waar ik nog op terugkom, konden een aantal IKV-kernen en (een meerderheid van) de organisatoren van de "vaandiensten" zich met het plan verenigen. Enkele andere regio's hebben dan ook een oproep voor deze dienst doen uitgaan.

c. ervaringen - extern

1. Het is opvallend, hoe veel stemmen er ook in progressieve kring opgaan, die de politiek isoleren: " ja, er zijn ook wel politieke consequenties van de paasboodschap, maar de nood van de gehandicapten is er óók nog ". Het aloude dualisme, dat uiteendenkt wat in de éne beweging van God-met-ons besloten ligt, blijkt een taai leven te leiden.
2. In andere gestalte blijkt het dualisme dáár nog hardnekkig, waar het paasverhaal louter als verhaal, als mooie en inspirerende boodschap en niet als verkondiging van de reële grond van een nieuwe werkelijkheid wordt gehoord. Het effect wordt dan: " Ik geloof wel in de opstanding, maar dat volk bij ons, ach - dat is toch niet in beweging te krijgen ". Dat is: ik geloof, maar ik geloof niet in mijn geloof.
3. In de theologie van Barth wordt gewaarschuwd tegen identificatie van de opstanding van de messias met de protestbeweging. Dat is ook volledig juist: de opstanding is het - in geloof beleden - fundament van de verandering van de wereld, van waaruit een hoopvol licht valt op die momenten in de aardse werkelijkheid waar deze mogelijkheden tot omvormingen in deze wereldtijd biedt. De opstanding van de messias behoud daarbij een kritisch moment. Maar naar onze ervaring blijkt deze prediking er maar al te vaak toe te leiden, dat dit kritische moment niet meer de kritiek van God blijft, maar een voorbehoud van het gemeentelid om zich maar niet in een protestbeweging begroten te hoeven waten, wat op zichzelf net zo goed burgerlijke angst kan zijn.
4. Weer even anders: de kritische kracht van de "barthiaanse" prediking heeft de gemeente afgebracht van het besef dat de kerk automatisch de drager van Gods geschiedenis zou zijn. Ze maakt ruimte voor het besef, dat de armen de plaats zijn waar Zijn toekomst begint.
Nu schiet dat echter door tot een bewustzijn in de sfeer van: " dus kunnen wij in ieder geval niet bij Gods bevrijding betrokken zijn ". En dan keert langs een omweg het hele ultrareformeerde zondebesef in zijn uitzichtloze vorm (" ik ben niet waardig...") terug. Ofwel: het klasseloze ideologisch complex " wij zijn allen schuldig en allen verantwoordelijk" dat we al in de Nieuwe Levensstijl moesten bekritisieren.
5. Nog even een andere ingang: de leer van het Woord van God houdt terecht vol, dat het Woord geen uitdrukking van ervaring, is, maar God zelf als aanzegging van de perspectievolle geschiedenis, waarbinnen onze ervaring geduid mag worden.
Extra- wordt dit nu zo geduid, dat de prediking gehoord zou moeten worden door onbeschreven bladen. " De paasboodschap zal wel anti-militaristische consequenties hebben, maar ik wil dat niet tevoren weten ". Dit negeert zowel dat "de mens die zich in zonde tegen het Woord verzet " alleen al daarmee allang politiek ergens stáát, als dat de meeste mensen die dit uitspreken in foite al lang een veel progressievere praktijk hebben dan ze in hun religie waar willen hebben.
6. De z.g. " liturgiecommissie ", ingesteld door de landelijke vergadering van 6.5.78 heeft dit zeer knap in voorlopige vorm op begrip gebracht. Zie het stuk " de verborgen agenda van de liturgie "

De centrale these is, dat een liturgie er in de burgerlijke maatschappij toe dient, dat de gemeenteleden menen "tot subject te worden". Zij worden dan

aangeroept als privé-persoon. Collectieve ervaring, politieke laat staan syndicale organisatie zijn uit de eredienst getannen. Het woord "volk" in "volksverzet" is de grote ergeris - is dat omdat het de opheffing van de individualiteit betekent ?

Ook een theologie uit de school van en , hoe materialistisch ook van inhoud, staat voor het levensgrote probleem van de burgerlijke vorm waarin ze overgeleverd wordt in de liturgie.

7. De preek van te Rotterdam dient in onze beweging grondig bestudeerd te worden! (opst. 5e jrg. nr. 3, p. 36 vlg.).

Er blijkt uit, dat precies in de opheffing van de individualiteit voor Ezechiël de inhoud van de opstanding van Israël bestaat.

En laten we nu alsjoblieft niet meteen terugkeren tot de discussie van '75 of die ontdekking nu resultaat is van Openbaring of van ervaring. Waarom zou in het getuigenis van de Heilige Geest het tweede niet opgenomen mogen zijn in het eerste ? De winst van deze eerste aktie in het religieuze hart van in ieder geval het protestantisme, is dat we niet in oude stellingen teruggevallen zijn, maar op een nieuw zakelijk-politiek probleem gestoten.

d. vervolg ?

De beweging is in het seizoen 1977/1978 beslist een duidelijker kerkelijk gezicht gaan krijgen.

We spreken niet alleen taktisch over het winnen van christenen voor het socialisme, we gaan zelf ter kerke. Hoe ook met schroom, hoe onwennig vaak. We komen er voor uit binnen de kerk te staan, en zijn hier en daar al zo ver, dat we ook anderen er toe uitnodigen zich meer te realiseren hoe zeer ze zelf tot de gemeente behoren, al worden ze naar de rand gedrukt (regio Groningen in gesprek met IKV-kernen aldaar).

Maar het punt waartoe we zijn doorgestoten is niet gemakkelijk.

Er is in de kerken véel progressieve beweging op gang gekomen, met en zonder CvS. Er is een IKV-aktie, er zijn vele kerkmensen in de N-bom-aktie betrokken, synodes willen nog wel eens tegen de regeringspolitiek ingaan etc. In het volgende hoofdstuk zal daar nog veel van worden aangestipt.

Maar met "paasgebed als volksverzet" is een diepere laag aangeboord.

Ik aarzel wel eens of we echt moeten doorstoten.

Voor een politieke partij kan het afdoende lijken, als kerkmensen op politieke punten gemobiliseerd worden. Moeten wij hen (en onze) nu echt ook nog allerlei religieus-ideologische complexen afnemen ?

Willen we de eredienst toch maar niet privé-zaak laten ?

In zusterbewegingen als de Italiaanse CvS zijn die vragen volop in discussie. Ik heb de indruk, dat wij al een weg zijn ingeslagen, waarin deze vragen niet meer genegeerd kunnen worden.

Wie gelooft in de anti-religieuze functie van de NAAM kan niet geloven in de ondoordringbaarheid van de religieuze subjectiviteit, die zich verzoent met de burgerlijke orde.

Daarom zal de politieke arbeid van CvS ook in de toekomst voortdurend begeleid worden door de aanval op het - steeds weer ook in religieuze vorm optredende - cultuurpessimisme die we belichamen.

Niet, zoals het versleten verwijt luidt, omdat socialisten in die zin in "de vooruitgang geloven" dat het kapitalisme zich ook uit deze crisis wel weer zal redden. Maar omdat er vanuit het licht dat valt vanuit de overwinning van Christus er geen nacht kan zijn waarin geen radikale en effectieve, volledige en doeltreffende tegenbeweging gezien kan worden.

De bede van pasen was van deze aanval een eersteling.

T E N S L O T T E

en fraaie toekomstperspectieven geschilderd aan het einde van dit eerste hoofdstuk, maar liever een laatste woord aan (4.9.77):

"..niet de reaktionaire kliek van Van Agt, maar jullie hebben de toekomst.
" Het nieuwe groeit op tenmidden van dat, wat onherroepelijk en onvermijdelijk moet verdwijnen".

II. AKTIES EN AKTIVITEITEN

In het eerste hoofdstuk is vooral op die door CvS gevoerde akties ingegaan, waarvoor de beweging niet alleen het initiatief nam, maar die ook door (vrijwel) alle regio's gedragen werden en beslissende ervaringen voor de beweging als geheel hebben opgeleverd.

(Nieuwe Levensstijl in '75/76, verkiezingen in '77, paasgebed in '78).

Het wordt nu tijd een vollediger beeld te verkrijgen.

Daartoe dient het overzicht (A) van de door CvS opgezetten en/of ondersteunde activiteiten. Ik hoop zo volledig mogelijk te zijn, maar kan zeker bij regionale initiatieven een en ander over het hoofd hebben gezien.

Een verslag als dit heeft slechts zin, als het instrumenten biedt voor een waardering. En een waardering bestaat bij criteria. Als toetsingsinstrument heb ik genomen een "aktieprogramma" dat in januari 1977 door het toenmalig sekretariaat ontworpen is, en een aantal eerdere pogingen tot formulering van onze taken trachtte samen te vatten. Het programma maakte deel uit van een ontwerp voor een soort "beginselprogramma", waaraan in de beweging toendertijd behoefte werd gevoeld. De tekst was overigens niet zo sterk, moet ik zelfkritisch vaststellen, en ik ben er niet rouwig om dat de discussie over het ontwerp verder in de beweging is verzand na een korte bespreking in de landelijke vergadering van 5.3.77 (alleen de regio Limburg reageerde). Het onderdeel "aktieprogramma" uit dit ontwerp blijft echter bruikbaar.

De toetsing (onder B) bedoelt niet meer dan een stand van zaken weer te geven. De vraag, of het beleid juist was, danwel accentverschuivingen behoeft, ligt vanzelfsprekend aan de landelijke vergadering ter beantwoording.

A. OVERZICHT

Telkens zal gevraagd worden naar a. eigen publicatie(s) over de aktie, b. het doel, c. de reden(en) tot deelname van CvS, d. de wijze van besluitvorming tot deelname, e. de mate van participatie aan de aktie vanuit de beweging, en f. (eventuele) ervaringen.

1. De zaak

- a. zie: opstand 2e jrg. nr. 1, p. 13-21
eltheto 49, p 17-29
- b. In september 1974 werd de godsdienstleraar geschorst en vervolgens ontslagen door het bestuur van het "christelijke" Carolus Clusiuscollege in Zwolle omdat hij CPN-lid was. Niet klachten over zijn lessen, maar de ideologie van de "onverenigbaarheid" van christelijk geloof en het lidmaatschap van een atheïstische partij vormde de motivering. De aktie beoogde, hoe kan het anders, het ongedaan maken van dit ontslag. Ondanks strijd tot de hoogste beroepsinstanties van het bijzonder onderwijs is dit niet gelukt.
- c. De zaak was het eerste evidente geval van niet louter ideologisch, maar ook machtspolitiek-disciplinair anti-communisme in de christelijke wereld. Protest lag voor de hand.
- d. Zo snel na de oprichting van CvS waren er nog geen maatstaven, noch de organisatorische kracht om al in de openbaarheid te treden. Het protest ging daarom niet namens CvS, maar nog namens het Krik-project van de NCSV uit (17.9.74)
- e. deelname aan de aktie geschiedde dan ook door individuele leden van CvS
(
).
f. ervaringen
- vakbond (ABOP) en partij (de CPN zelf) konden zich natuurlijk best weren. Onze functie lag vooral in de ideologische strijd: de theologische kritiek op de antithese tegen het atheïsme en de waarheidsvraag van de strijd door communisme tegen de manen

het Indonesisch optreden in Oost-Timor. Onze poging die verklaring door te geven aan de indonesië-sectie van de RvK ging wat knullig, leidde in ieder geval niet tot een verklaring van die kant. Wellicht niet zonder samenhang met het feit dat ene . . . dan wel niet het enige, maar dan toch een "gezaghebbend" lid van die werkgroep is ?

- Het opstandnummer is naar een reeks van missie- en zendingsinstanties gestuurd. De mate en de aard van de respons zijn nog niet te overzien.

9. Kerken voor Angola

a. opst. 3e jrg. nr. 1, p 29-34

b. In het najaar van 1975 was Angola weliswaar onafhankelijk geworden, maar verscheurd door een interne strijd waarbij Amerika, Frankrijk en Zuid-Afrika evident kapitaalsbelangen beschermden door hulp aan de FNLA/Unita. Gezien het feit, dat er in de loop der jaren erg veel arbeid voor de solidariteit met de bevrijdingsstrijd in Angola was verricht in de kerken, leek er wel een voedingsbedem aanwezig, om binnen de Nederlandse kerken te pleiten voor een verlaten van een "neutraal" standpunt en een keuze voor de MPLA. Daartoe deed een comité "kerken voor Angola" in december '75 een oproep uitgaan.

c. Redenen voor deelname van CvS waren: 1. de MPLA is de enige socialistische bevrijdingsbeweging, 2. het behoort tot onze taak de kerken van een louter humanitaire tot een politieke solidariteit op te roepen, 3. wij kunnen informatieverschaffing en actie in de plaatselijke gemeenten/parochies helpen bevorderen.

d. Als ik het wel heb, ging het om een personencomité, waar we niet "als" beweging inzaten (verder ging het om mensen uit o.a. de Katholieke en de Hervormde Jeugdraad, vormingscentrum "de Drieburg" en het ecumenical research exchange). Niettemin heeft de landelijke vergadering zich er voor uitgesproken dat . . . er zitting in nam.

e. De aktiviteit is grotendeels beperkt gebleven tot de secretaris, en het contact bleef aanwezig doordat de secretaris van KVA een vriend van CvS was. Door de regio's is voorzover ik kan nagaan ternauwernood aktiviteit ontplooid.

f. Het comité heeft wel het een en ander ondernomen (documentatienap, bezoek Angolese bisschop aan Nederland). Toch was de actie geen onverdeelde succes, onder meer door het isolement er van. Zoals bekend, is het de MPLA gelukt, Angola te bevrijden.

10. Vredesweek 1976

a. opst. 3e jrg. nr. 4, geheel

b. De interkerkelijke Vredesweek is al vele jaren een van die momenten in het kerkelijk leven, waar de bespreking van politieke kwesties min of meer geaccepteerd is geworden.

c. CvS participeert sinds 1976 in de vredesweek. In dat jaar waren er een drietal bijzondere aanleidingen:

1. de bisschoppen hadden een brief over ontwapening doen uitgaan, met een reeks vrij vergaande formuleringen (o.a. dat " eenzijdige stappen tot ontwapening niet kunnen worden uitgesloten ") Maar de brief was vaag genoeg dat het CDA zich niet aangevallen kon betonen. De interpretatie van de brief diende dus zo progressief mogelijk gerecht te worden.

2. De afkondiging op de assemblee van de Wereldraad in Nairobi van het anti-militarisme-programma.

3. - Naar later bleek - : de zwakke vredeskrant waarin ditmaal om niet geheel naspeurbare redenen "minder gepolariseerd" werd, d.w.z. CDA en PVDA politici onbekommentarieerd hun zegje konden doen.

d. De bisschoppenbrief werd op de landelijke vergadering van 8.5.76 grondig doorgesproken. In juni werd afgesproken dat zo veel mogelijk regio's zouden meedoen.

- in de special van Opstand werd de nadruk gelegd op a. de economische achtergronden: a. het belang van het wapenkapitaal bij de wedloop, b. de aanval op het CDA en de wrijfpunten tussen CDA en kerken, c. exegetische, d. het aangeven van de concrete verzetsmogelijkheden in Nederland zelf (VVDM, Groningse akties).
- Regionale activiteiten waren er in Rotterdam, Den Haag, Groningen, Delft. Op het weekend in Schaesberg hield een openbare inleiding, mede bedoeld om de verwante problematiek aan te geven in achtergestelde regio's als Groningen en Limburg en op te roepen tot gezamenlijke actie.
- c. Het Opstandnummer was snel uitverkocht. De reacties waren in het algemeen positief (goede leesbaarheid).
- In IKV-kringen was men er redelijk gelukkig mee dat wij politiek de punten op de i bleven zetten. Wel werd getwijfeld aan onze precieze kennis van zaken. Er bleken openingen aanwezig voor toekomstig contact.

11. Katholiciteit en marxisme

a. -

b. Op 9 december 1975 werd aan de Nijmeegse universiteit een congres georganiseerd over "katholiciteit en marxisme". Dit hing samen met een poging van de bisschoppen en het RK-universiteitsbestuur om de grenzen af te tasten van de pluriformiteit, d.i. de plaats van marxisten in de wetenschapsbeoefening en de democratische organen in gevaar te brengen (dreigende oplegging van katholiciteit als benoemingscriterium)

c. De mogelijkheden voor CvS op dit terrein lagen in de ideologische strijd in aanvulling op vakbondsakties.

d. Het initiatief kwam min of meer van de Nijmeegse CvS, zij het niet door alle zogeheten CvS-groepen daar gedragen, in samenwerking met theologische faculteit, studentenkerk, 3e wereldcentrum. Van elders participeerden de groep en Helaas is de activiteit landelijk nauwelijks doorgesproken, zodat er ook nauwelijks publiciteit aan is gegeven door ons.

12. Militairisering Oost-Groningen

a. opstand 3e jrg. nr. 4, p. 57 - 62

b. Het kapitalisme heeft niet alleen het voortdurende kenmerk, meer en minder perifere gebieden te scheppen, het pleegt ook zijn onmacht tot een evenwichtige industrialisering op te vangen door achtergestelde gebieden bij voorkeur tot militair gebied te maken. Zo zijn er in Groningen plannen geweest tot oefenterreinen bij Ter Apel, later vervangen door het Lauwersmeer. De akties daartegen zijn wel verbonden met die tegen de plannen tot een atoomfabriek vlak over de grens met de BRD en tegen de opslag van atoomafval in de zoutlagen.

c. de strijd tegen de NAVO-strategie werd al gevoerd door de linkse partijen in de provincie en het Groninger volkscongres. De CvS-regio besloot, deze strijd vanuit de kerken te versterken.

d/e Het betreft hier dus een regionale actie

f. In september '76 werden er pamfletten aan de kerken verspreid met een oproep voor een open avond. Daar verschenen 60 mensen. De oproep werd ook grif door niet-CvS-leden ondertekend, en doorgestuurd naar alle kerk- en parochieraden in de provincie. De reacties waren verheugend (zie verder pt. 18).

13. Open brief Raad van Kerken

a. opst., 4e jrg. nr. 2, p 5-9

b. De Raad van Kerken schreef in November '76 uit verontrusting over de werkloosheid aan de stichting van de arbeid een brief. Men constateerde een overeenstemming bij alle voorstellen tot "offers in de inkomenssfeer" en deed niet minder dan een aanbod om de leden van de kerken aan die gedachte te helpen wennen.

c. Het lag geheel in de lijn van de waarschuwing van CvS in de Nieuwe Levensstijl-

- aktie, nu deze dreigende consequentie van de aktie werkelijkheid ging worden dat ze zich platweg togen de arbeidersklasse richting te protesteren tegen "het afwerpen van de gevolgen van de crisis op hen, die hem niet veroorzaakt hebben".
- d. Daartoe besloot ook de landelijke vergadering van 1.12.76.
 - e. Behalve aan de RvK en de pers, werd onze brief ook toegestuurd aan NL-groepen, industriepastores e.d.
 - f. Trouw reageerde zeer negatief, van een enkele werklozenbelangenorganisatie kregen we een bemoeidiging. Overigens maakten de grootse stakingen van februari duidelijk door wie die door de RvK zo-toegejuichte "overeenstemming" nu eigenlijk gedragen werd.....

14. Communistenjacht Vrije Universiteit

- a. opst. 3e jrg. nr. 2, p 52-56; 3e jrg. nr. 3, p 1-9
- b. In 1975 gingen in een aantal benoemingscommissies aan de VU moeilijkheden spelen rond het lidmaatschap van studenten die wel eens de Waarheid verspreidden, een stemoproep van de CPN onderschreven of lid waren van die partij. Toenmalig rector magnificus voegde daar een grootscheepse aanval aan toe om communisten uit alle bestuursorganen van de universiteit te weren, met als doel niet alleen de CPN te treffen maar ook de gehele progressieve beweging te verdelen en te verzwakken. In een harde campagne werd getracht het rechts-gereformeedendom in den lande te mobiliseren met een beroep zowel op communisten-angst als op alle sentimenten rond het bijzonder onderwijs. Het verzet werd aangevoerd door de studentenvakbond SRVU, met steun van de commissie "doelstelling" (die weigerde van de VU-doelstelling een selectie criterium te maken) en de studentenpredikanten.
- c. De SRVU voerde de strijd begrijpelijkerwijs vooral op syndicale gronden: geen aantasting van de democratisering, geen politieke discriminatie. Daardoor liet ze de walgelijke door het college van bestuur uitgegeven brochure over de onverengbaarheid van christelijk geloof en CPN-statuten liggen. Ter ondersteuning van de vakbonden als ideologische aanvulling namen CvS-ers het op zich, dit stuk (van de hoogleraren Blaauw en - alweer Verkuyll) aan te vallen. In een kleine brochure "voor gesprek en samenwerking aan de VU" werd aangegeven dat verwerping van de dialoog achterhaald was geworden nu christenen en communisten niet alleen samen praatten maar ook samen werkten; werd de gemakkelijke wijze waarin de proffen zich van de Marxse godsdienstkritiek afmaakten bekritiseerd, en de misselijke sfeermakerij aangevallen waarin uitspraken van communisten slechts als tactische manoeuvre gezien kunnen worden. Het stuk was geschreven met het oog op het meekrijgen van de meer "liberale" stroming op de VU, en ademt ook wel die geest. Een eigenlijke theologische discussiebijdrage ontbreekt erin.
- d. Het lag voor de hand, dat vooral CvS-leden aan de VU aktie voor ons gevoerd hebben, met steun van de Amsterdamse regio.
- e. Er werd aandacht aan het pamflet geschonken in Ad Valvas (universiteitsblad) en Trouw. Verder werd het aan allerlei instanties gestuurd en vrij massaal op meetings verspreid.
- f. De preciese invloed van de bijdrage van CvS is lastig te meten. Er kwamen nogal wat mondelinge reacties. Hoewel nieuwe aanvallen niet uitgesloten zijn, is het een beslissend feit, dat Diepenhorsts plannen uiteindelijk door de universiteitsraad verworpen zijn.

15. UC-Almelo

- a. Opst. 4e jrg. nr. 1, p. 17-18
- b. In de aktie tegen de uitbreiding van de ultracentrifugefabriek in Almelo, die de afgelopen jaren zo'n grote rol heeft gespeeld in de Nederlandse politiek, is door CvS vroegtijdig gepariticeerd. De reeks argumenten tegen de uitbreiding (tegen leveranties aan de militaire striktuur in Brazilië, tegen de invloed van de BRD op het atoomprogramma etc.) zijn een ieder bekend. De protesten uit kerkelijke kring (pax Christi) waren er van het begin af aan, en CvS besloot daarmee organisatorisch vorm aan te geven. CvS-ers behoorden tot het initiatiefcomité, met medeweten van

de vergadering. In een later stadium, toen het tot een officiële "Almelo-overleg" kwam, had de beweging daar formeel en meestal ook feitelijk zitting in.

Dat overleg was er echter niet van het begin af aan. En daarmee stonden we aanvankelijk voor een van die problemen, die politieke arbeid zo ingewikkeld kunnen maken: Het initiatiefcomité had voor 2 april 77 een demonstratie in Almelo zelf uitgeschreven maar vervolgens kondigde ook het Landelijke Energie Comité/beweging "Stop atoomplannen" een manifestatie af met veel algemener gestelde eisen tegen kernenergie, zonder vroegtijdig overleg met het initiatiefcomité. De landelijke vergadering van 5.3.77 vond dat laatste een hachelijke onderneming met een bovendien weinig politiek toegespitst eisenprogramma. Het was ons niet duidelijk, waarom CvS zich tegen kernenergie-op-zich-zelf moest verklaren zonder een duidelijke anti-kapitalistische context (daar moeten we waarschijnlijk nog eens opnieuw over praten). Besloten werd, dat CvS niet als organisatie zou meedoen, maar dat wel op individuele leden een beroep kon worden gedaan. Op de tweede april was het LEK overigens wel aanwezig, evenals PPR, PvdA (na een uitspraak van het partijcongres) en kerkelijke organisaties (sprak). Zo werd wel de linkse eenheid gedemonstreerd - immers één van onze criteria tot deelname - , hoewel ook de linkse onenigheid in de meeste redos terdege doorklonk. Later in het jaar kwam het LEK met nieuwe initiatieven tot bundeling van alle anti- Almelo groepen. Ditmaal was het actieprogramma gericht geformuleerd, terwijl tegelijk de pluriformiteit aan argumenten binnen links op een bepaalde wijze tot zijn recht kwam. De PSP deed nu wel mee. Het succes van de zeer grote demonstratie op 4.3.78 is bekend:

meer dan 40 duizend demonstranten en een bonte mengeling van protestgroepen (ook uit de BRD).

e Naast de activiteiten van het landelijk overleg hebben zeker de meeste regio's in de plaatselijke comité's meegewerkt aan de verspreiding van energiekranen e.d. Vanuit het secretariaat werden contacten met ons bekende kerkelijke groepen in de BRD gelegd. Daarnaast zetten en een overlegorgaan op om vooral specifiek op de kerken gerichte acties voor te stellen.

f De kerken waren tegen de leveranties aan Brazilië, zij het aarzelend en niet op de politiek spannendste momenten geuit. Het meest in het oog sprong een uitspraak van het moderamen van de Hervormde synode.

- Er zijn momenten geweest, waarop de indruk werd gewekt dat CvS zeer bepaalde aktievormen moest bevorderen. We moeten hier zeer behoedzaam zijn. Natuurlijk heeft iemand, die CvS-er is en in een aktiecomité zit, ter vergadering zo zijn voorkeuren en meningen. En als het binnen een aktie op stemmen aan komt doet hij of zij mee, en zal bij weifeling binnen de beweging overleg plegen. Maar we moeten goed in de gaten houden, dat de specifieke bijdrage van CvS ligt in ons werkterrein, niet in een speciale politieke weg die wij binnen links zouden voorstaan. Ik wil dus niets poneren tegen de broodnodige creativiteit in het vinden van "aktiemodellen", alleen maar waarschuwen tegen de neiging te denken dat speciaal wij hier een taak zouden hebben, en niet de aktie als geheel. Gaan wij eerder dan in het uiterste geval een eigen weg, dan moeten we goed toezien of we nog wel de "oecumene van links" of niet veel meer het sectewezen dienen.

- De maanden sinds maart '78 is er niet veel ondernomen. De discussies hadden een enigszins warrig karakter. Wat zeker samenhang met een diepe woede dat zo'n machtige demonstratie het zoveelste verraad van het CDA, dat uiteindelijk kwam, niet kon keren.

16. verkiezingscampagne

a opst. 4e jrg. nr. 1, geheel

b t/m f: zie hfdst. I, par. 4 sub 3.

17. Elthetoeschool

a - (korte vermelding opst. 5e jrg. nr. 3, p 49)

Op een school uit de Amsterdamse Oosterparkbuurt dreigden in juni '77 twee onderwijzers geen vaste aanstelling te krijgen van het bestuur van de - hervormde -

19 vredesweek 1977

- opstand 4e jrg. nr. 5, p 3 - 6
- b Het IKV kondigde aan, dat vele jaren "bezinning op het vredesvraagstuk" onvoldoende waren gebleken. Daarom kwam het met een manifest met een heel concrete eis: "help de kernwapens de wereld uit. Om te beginnen in Nederland". Een spits, die nogal wat tegenstroom opriep (b.v. van de PvdA-2e kamerfractie, die de eis "onrealistisch" vond)
 - c Voor CvS betekende deze inzet van de vredesweek een hoopvolle ontwikkeling. Anders dan het vorige jaar (pt. 10) konden wij nu van harte meedoen.
 - f - Conform de reactie van het IKV op onze vredesweek-opstand werd nu aandacht besteed aan een concrete actie, n.l. die waarbij CvS-ers in Groningen betrokken waren geweest tegen de oefenterreinen in het Lauwersmeer (pt. 12) in de vredeskrant.
 - De raad van kerken Groningen schreef een aanbeveling voor de vredesweek aan de kerkraden. Opvallend was daarin dat de argumentatie uit een brief die op initiatief van CvS aan de RvK was geschreven bijna woordelijk werd overgenomen.
 - Regionale avonden werden georganiseerd in tenminste Den Haag, Groningen en Kampen.
 - Het IKV werkt aan de opbouw van "kernen", dat zijn plaatselijke contactpunten. Deze bleken in de vredesweek lang niet overal even actie-gericht als landelijke werd verondersteld. Hier en daar gebeurde er in plaatsen waar zich CvS-regio's bevinden zelfs erg weinig (b.v. Utrecht)
 - Later in het jaar bleek dat het ook mogelijk was dat een regio als geheel zich tot zo'n kern verklaarde. In sommige plaatsen is dat ook gebeurd. Deze overlapping met de organisatie van het IKV kan praktisch van groot nut blijken.
 - De actie "help de kernwapens etc." zal nog enige jaren door gaan. Het blijft de functie van CvS om a. een terugval in de loutere "bezinning te helpen voorkomen, b. het verband met andere acties in de bevolking (zoals stop de N-bom) te leggen, en c. om het kerkelijk karakter van het IKV te onderstrepen en zo nodig hulp te bieden in de theologische strijd.

20. stop de neutronenbom

- a opstand 4e jrg. nr. 5, p 59-60; 4e jrg. nr. 6, p 52-37; 5e jrg. nr. 1, p 38-41
- b Sinds de Amerikaanse regering in de vroege zomer van '77 de mogelijkheid tot produktie van een neutronenbom (of hoe ze dat ding ook later wilden noemen) bekendmaakte, bleek de verontwaardiging in de bevolking groot. De argumenten zijn bekend (zoals: a. het is geen "schoon", maar een inhumane wapen; b. het verlaagt de atoombremmel en brengt daarmee de kans op lokale atoomconflicten dichterbij; c. het introduceert een nieuwe familie wapens en bedreigt zo de ontspanning etc.). Voor velen was dit de grens: tot hier met de wapenrusting en niet verder, maar terug! Hier werd de ware prioriteitsstelling van het kapitalisme duidelijk - die ligt in ieder geval niet bij het menselijk leven. Een handtekeningen-actie tegen de bom startte 19 augustus. Nadat er tienduizenden bleken te tekenen, werd ze omgezet in een volkspetitie.
 - c/d Nog voordien, op het startweekend 3.9.77 in Groningen, had CvS besloten de actie volop te ondersteunen, en de nog te smalle basis ervan vanuit de kerken te verbreden.
 - e De participatie was vrijwel geheel in de beweging. Enkele feiten:
 - landelijk. De regio Amsterdam nam i.s.m. het secretariaat het initiatief om de actie eindelijk in de burgerlijke pers te laten doordringen door middel van een artikel in Trouw. Al die predikanten, kerkelijk hoogleraren en anderen die de actie al onderschreven hadden moesten daar onder staan. Deze onderneming heeft ons een eindeloze reeks gedonder opgeleverd. Ondanks vele kanonnen (ditmaal kan aan deze zijde van de scheidslijn vermeld worden) was de redactie niet bereid ons de gelegenheid tot een artikel te bieden. Wel was de hoofdredactie goed conuwaitig geworden.
- Het werd dus een advertentie, die die (meendeels VU-hoogleraren wel konden opbrengen. Dit moment op 21.9. heeft beslist een doorbraak in de actie betekent. De petitie werd eindelijk anderszins dan in de Waarheid en op de straat bekend.

Plaatselijk kwam een - letterlijk: ongekende - samenwerking tot stand tussen communisten en christenen.

- Op de landelijke vergadering van 6.5.78 gaf _____ een evaluatie wat deze actie voor CvS betekende. Zijn punten waren:

1. CvS vindt het belangrijk dat de bezorgdheid over toenemende bewapening in de kerk is geconcretiseerd
 2. Alle in de actie betrokken personen en organisaties zijn een ervaring rijker geworden. Geen dogmatisch standpunt dus over toekomstige organisatievormen, maar uitgaan van deze veranderde situatie
 3. In de samenwerking werd niet voorbijgegaan aan de verschillende invalshoeken van de betrokkenen, maar werd juist gebruik gemaakt van de verscheidenheid aan functie en ervaring
 4. Door de bundeling van krachten werd resultaat bereikt. Dit moet uitgangspunt worden voor nader gesprek en actie.
 5. De beweging stop de N-bom maakt deel uit van een verzet uit de bevolking tegen oorlogsdreiging, tegen de crisis, maar daarmee ook: voor het menselijk welzijn en voor een ontwikkeling naar het socialisme. Tot zover
- Met recht is door het initiatiefcomité nadruk gelegd op het democratisch gehalte van de actie. Er flikkerde iets op van andere politieke mogelijkheden dan verzuiling en driestromenland. Was het nu de doorbraak naar een nieuwe coalitie? We hopen het, maar het is niet zo maar gegarandeerd. Het tere plantje is nog erg vatbaar voor de kou van de koude oorlog. Of er werkelijk verdere perspectieven worden geopend hangt van veel factoren af. Eén ervan is zeker, in hoeverre CvS de wegen zal vinden om de bestaande (of al weer ingeslapen?) werkgroepen op nieuwe punten te bundelen.

21. Verkuyls voorbereiding voor een kruistocht

- a opstand 4e jrg. nr. 5, p. 33-58
eltheto 50/51, p. 91-109
 - b In september '76 verscheen van prof. Verkuyl het boek "voorbereiding voor de dialoog over het evangelie en de ideologie van het marxistisch(!) leninisme De atheïstische cathegismus (?) van de marxistische ideologie getoetst aan het (natuurlijk niet-ideologische evangelie en te licht bevonden. Een aaneenscha- keling van domme, eigenwijze en platvloerse fouten, volstrekke onkunde en ver- tekening, eclecticisme in theologische uitrusting en vooral: wantrouwen.
 - c Het lijkt misschien een personalistische fobie dat we steeds weer op de man moeten terugkomen (vgl. de punten 1, 8, 14). Maar ja, de gereformeerde wereld blijkt nog altijd een bepaalde hang te hebben naar de gezaghebbende leider (" De iguur van de 'Führer' van 1836 was despotisch genoeg, om hem van verre te vergelijken met de dictatoren van heden ", schreef Miskotte in 1936 over A. Kuyper). Gelukkig is dat gezag aan het wankelen. De doorbraak naar de demo- cratie, en ten dele ook naar het socialisme, is op gang gekomen. Maar juist om die ontwikkeling te keren moest geprobeerd worden de antithese nog eens op te poetsen, in alle redelijkheid en met een beroep op de diepste calvinistische complexen te waarschuwen voor de "jongeren" die in naïef optimisme zoeken naar een instrumentarium om het kapitalisme te kunnen begrijpen en veranderen.
 - e De strijd is - het ligt voor de hand - vooral op publicitair vlak gevoerd. In Wending (mei 1977) en Opstand. Nadien hadden nog een aantal gesprekken plaats (door _____). Zo'n communicatie heeft zijn zin zowel in het ook uitspreken van de ontstane woede, als in het aftasten hoever de "andere kant" van _____ gaat (zijn standpunt tegen het Vorsterregiom en de Neutronenbom b.v.). Boven- dien is het niet onbelangrijk, waar te nemen hoe hij gedwongen wordt, al is het maar in deze kleine kring, om langzaam maar zeker een aantal aperte onjuistheden terug te nemen. Toch moeten we constateren, dat de waarschuwingen tegen ons uit zijn mond er allerminst door zijn afgenomen. Juist deze zomer heeft hij weer nieuwe campagnes tegen CvS en de NCSV ondernomen. Te vrezen valt, dat we hem g meermalen tegenover ons zullen treffen.
- In hoeverre werkt onze kritiek op zijn boekje nu ook werkelijk door? Zijn er gereformeerde gespreksgroepen die nu gaan inzien dat dit de toegang tot een kennismaking met de marxistische benadering van maatschappelijke vragen niet is? Het zou goed zijn, als we in staat waren, dergelijke effecten enigszins te meten.

dagen het Palestijnse volk. Juist een schijnbaar allegorische en vergeestelijkte ezing kan voorwaarts wijzen, een "letterlijke" pint vast op het verleden (of dat nu christelijk-historisch, zionistisch of feministisch gebeurt). Ik duid dit alles misschien wat cryptisch aan, om te tonen hoe hoogst noodzakelijk communicatie over deze vragen in onze beweging is willen we niet vruchteloos langs elkaar heen praten.

24. De zaak ter Schegget

a opstand, 5e jrg. nr. 1, p 58-60; 5e jrg. nr. 3, p. 50-57

b is door een benoemingscommissie van de theologische faculteit van Amsterdam voorgedragen als hoogleraar in onder meer de christelijke ethiek, maar door een commissie van de Hervormde Kerk afgewezen. Door het optreden van de faculteitsraad en vooral door een actiegroep werd er een openbare zitting van de synode (juni '78) over deze zaak gehouden. Daarin zijn de argumenten van de kerkelijke commissie in feite gevallen (dat van de onwetenschappelijkheid van . . ., en dat hij niet het vertrouwen der kerk zou genieten), en is bovendien duidelijk geworden, dat politieke motieven niet de doorslag mogen geven. Nu moeten we natuurlijk niet zo naïef zijn te denken, dat met het vervallen van argumenten de tegenstand gebroken is. Veel zal aankomen op de ruggegraat van het faculteitsbestuur en de mate waarin het moderamen van de synode tegen de eigen commissie zal durven optreden.

c Het is duidelijk: de linkse opstelling van . . . speelt een voorname rol in de afwijzing, al durft niemand het te zeggen. Het woord "Berufsverbot" is al gevallen. En daar heeft CvS alles mee te maken.

d/e We hebben niet als beweging in de actie meegedaan. Wel heb ik zitting in het personencomité, waarin verder predikanten en studenten zitten (waaronder ook weer CvS-leden). De landelijke vergadering wordt op de hoogte gehouden, en Opstand besteed aandacht aan de actie.

f Op een aantal punten moeten we letten:

1. Niet door ons, wel door de pers is de afwijzing in verband gebracht met CvS-lidmaatschap. Dat heeft er toe geleid, dat anderen weer een afstand tussen . . . en de beweging benadrukten. Dat is altijd het gevaar van op personen gerichte acties, dat die ene niet verdedigd gaat worden als representant van velen en van een zaak, maar ten koste van anderen, die in dezelfde positie terecht kunnen komen. Duidelijk moet blijven dat in deze actie ook de ruimte van CvS-ers in de hervormde kerk, de mogelijkheid van theologen onder ons om er een werkkring te vinden e.d., indirect op het spel staat.

(NB: een soortgelijk probleem doet zich voor bij de actie van VU-kopstukken ten gunste van een gereformeerd predikant die wegens PvdA-lidmaatschap niet beroepen werd in Dordrecht. De tendens zat daar in, de PvdA naast het CDA als acceptabel te presenteren, met voorbijzien van de belangen van theologen ter linkerzijde daarvan. Vandaar dat Trouw hier zo veel ruimte voor inruimde ?)

2. Ook weer door de pers wordt gesproken van "vrienden van . . .". Alsof het doel van de actie is, iemand namens een richting te pushen. Juist terwille van ons doel, geen sectevorming te bedrijven, zullen we moeten blijven duidelijk maken, dat hier een plaats wordt bevochten voor een theologische vraagstelling die heel de kerk en niet slechts een partij aangaat. (In een briefwisseling van het secretariaat met . . . zijn deze punten opgehelderd).

3. De kerktop wordt woest als het woord Berufsverbot valt. "Zoiets kennen we bij ons in de kerk niet". Dat duidt er niet alleen op, dat men de toestand in de BRD dan blijkbaar ook met ons ernstig vindt, maar op zijn minst tevens op onkunde van de sluiptwegen waarlangs ook daar Berufsverbote plaatsvinden en op zijn ergst op het gebruiken van verontwaardiging over de ERD als alibi voor de eigen politiek tegen links.

25. De campagne tegen de theologie van de bevrijding

a opstand 5e jrg. nr. 1, p 37

b Sinds 1973 werkt er een internationale RK-organisatie "kerk en bevrijding", met daarin lieden als de beruchte pater . . ., aan de bestrijding van de theologie van de bevrijding, en aan het terugraaien van de voorzichtige pro-

gressieve stappen van de latijns-amerikaanse bisschoppen in Medellin 1968.

De politieke context een evidente kerkelijke steun te forceren aan de militaire dictaturen in Zuid-Amerika.

- a Daar een aantal rechtse bisschoppen uit de BRD hartelijk meedoen in het anti-communistische front, is de strijd in West-Duitsland al ontbrand. Onze zusterbeweging heeft er al een speciaal seminar aan gewijd in Bremen, april 1978. Het gevecht zal ook onze beweging wel niet voorbijgaan.

26. De kerk in de BRD

- a opstand 2e jrg. nr. 6, p. 32-36; 4e jrg. nr. 2, p. 11-14; 4e jrg. nr. 5, p. 18-21; 4e jrg. nr. 6, p. 13-21; en 44-50.
- b In de Bondsrepubliek is om allerlei redenen het meest gevaarlijke economische imperialisme van Europa gevestigd. Het vormt een bedreiging niet alleen voor het oosten, maar ook voor de socialistische beweging in alle landen van west-europa en de derde wereld. Het toenemend repressieve karakter van de BRD-staat gaat de kerken niet voorbij. Te denken valt daarbij aan de Berlijnse kerkstrijd van '74, de akties tegen de communistische predikanten in Hessen, de ruimte voor crypto-fascistische christelijke organisaties, de reeks van maatregelen tegen studentengemeente, nu zelfs tot politionele akties toe. Heel links buiten de BRD heeft het grootste belang bij een krachtige democratische oppositie in dat land, ook in de kerk.
- c Al in het voorjaar van 1976 is het voorstel gedaan, om het initiatief te nemen tot een versterking van de in Nederland al bestaande comité's tegen Berufsverbote e.d. op het kerkelijk terrein. Helaas is een voorbereiding van een speciaal nummer van Opstand over de verrechtsing in de kerken in de BRD, waarmee op het Europees congres al een begin werd gemaakt, aanzienlijk vertraagd. Veel beter verliep het werk aan de samenstelling van de Nederlandse delegatie naar de conferentie in Darmstadt, oktober 1977. Het ging hier om de herdenking van de verklaring van de Reichsbruderrat van de Belijdende Kerk, die in 1947 al waarschuwde tegen restauratieve tendenties in de na-oorlogse Duitse kerk. De verklaring was een kritische vaststelling hoe de kerken de opkomst van het fascisme mee hadden helpen voorbereiden. Ze riep tijdens de kapitalistische wederopbouw op tot nieuwe vormen van sociaal leven. Ze keerde zich bij de formatie van de CDU tegen de vorming van christelijke fronten tegen de vernieuwing. Ze herinnerde tijdens de start van de koude oorlog aan de herinnering aan de zaak van de armen die het marxistisch materialisme voor de gemeente vertegenwoordigt.
- d Toen de Wereld Christen Studenten Federatie en de Evangelische Studenten Gemeente (ESG) het initiatief tot deze herdenking namen, werd (in Groningen 4.9.77) besloten CvS te laten participeren in een zo breed mogelijke delegatie.
- e Deze bestond uit vertegenwoordigers van CvS, de NCSV, de CFK, de Nederlandse studentengemeenten, de kritische gemeenten en basisgroepen, het IKV, de Woodbrookers. In totaal 20 personen. De breedheid van de groep is een uiterst gelukkig feit. Het is een van de weinige punten waarop wij geprobeerd hebben alle progressieve krachten in de kerk te bundelen, en het is zeer verheugend dat dat ook gelukt is. Dit biedt perspectieven, waaraan we moeten vasthouden.
- f De manifestatie in Darmstadt was zeer geslaagd. Dat blijkt al uit het feit, dat er niet de geplande 200, maar 800 deelnemers waren. Ook uit de BRD zelf waren allerlei groeperingen vertegenwoordigd (inniddels zijn deze gebundeld in een ständige Darmstädter Konferenz!). De evangelische Kirche trok een subsidie voor de bijeenkomst in. Het gebeuren was een "opgericht teken" dat de overlevering van verzet in de kerken in de BRD niet dood is!
- De delegatieleden waren door mij "verplicht" aan publiciteit te doen bij terugkomst. Dit leverde een zeer verheugende stroom artikelen op (de Waarheid, Leeuwarder Courant 2 x, Tijd en Taak, Trouw, Vrij Nederland (vanuit zijn anticlericale instelling hoogst verrast over de linkse taal van zulke vrome mensen als Niemöller), Hervormd Nederland (niet geheel van anti-Duitse gevoelens vrij), Demonstrants weekblad, Vredesopbouw, nieuwsbrief kerkelijke gemeenten, NCRV, KON, eltheto, opstand 2x).
 - De delegatie deed een aanbod om te bemiddelen bij contacten tussen Nederlandse en West-duitse kerkelijke gemeenten. Zulk rechtsstreeks contact is immers een

noodzakelijke voorwaarde om een isolament van oppositionele krachten te voorkomen.

Er is bij mijn weten van gebruik gemaakt te Nijmegen, Enschede en Utrecht (in het laatste geval zonder participatie van de CvS-regio?) De KG IJmond heeft al een eigen Berufsverbeteprojekt.

- Noodzakelijk is een studieprogramma om de anti-fascistische traditie in de eigen Nederlandse kerk wakker te houden. Binnen het KRIK-projekt is hiermee een begin gemaakt.

- Protesten tegen de maatregelen tegen ESG's zijn grotendeels tot de NCSV beperkt gebleven. Het is van groot belang, ook de Nederlandse studentenkerken/ekklesia's te activeren.

- De raad van de evangelische kerk deed in september '77, ten tijde van de ontvoering van Schleyer, de verschrikkelijke uitspraak "Nur ein starker Staat kann ein liberaler Staat sein". Het plan, om te proberen de Nederlandse Raad van Kerken, altijd zo snel klaar met commentaar, zich nu ook hier tegen te doen uitspreken, is gestrand door te weinig vasthoudendheid. Toch moesten we in de gaten houden of er met ook op dit vlak gewerkt moet worden.

- Er is al spoedig na Darmstadt een internationale groep gevormd, die gaat pogen aan de daar bereikte bundeling van krachten verder te werken. Deze groep heeft al verschillende plannen, onder meer tot een manifestatie in West-Berlijn, december 1978. Wellicht kan er een internationaal secretaris worden aangesteld, waarvoor een CvS-lid in Nederland is voorgedragen.

Inhoudelijk zijn er voor de komende tijd voor het projekt twee zwaartepunten vastgesteld:

1. De uitspraak van . . . in 'Darmstadt: "het socialisme, dat de vaders van de belijdende kerk verwachten, was niet de sociaal-democratie van Helmut Schmidt", ofwel de these van Collwitzer: "het christendom is tot nu toe in de historie reformistisch geweest. Maar dat kan onder de huidige verhoudingen niet meer".

2. De nieuwe levensstijl, als het aanbod van de kerken op Europees vlak tot een bijdrage aan kapitalistische crisisbestrijding.

- Bij al deze arbeid is het van groot belang, de kritiek op de objectieve rol van het Duitse imperialisme niet te verwarren met anti-Duitse sentimenten. Alleen al deze functie, de progressieve mensen in de BRD duidelijk te maken dat wij niet daarom extra aandacht voor repressie en verzet in hun staat en kerk hebben, omdat ze Duits zijn, is een reden tot continuering van het contact.

- Het is de bedoeling, in Nederland een comité te vormen van waakzaamheid, samengesteld op basis van de Darmstadtdelegatie en wellicht nog breder. Taken:

1. informatie verschaffen over de kerken in de BRD

2. uitwisseling bevorderen

3. de Nederlandse kerken oproepen tot protest

4. eveneens waakzaamheid betrachten bij ontwikkelingen in de Nederlandse kerken in de richting van Berufsverbote.

Hopelijk komt dit comité de komende winter van de grond.

- Het laatste woord is aan prof. . . . die op de evaluatiebijeenkomst van de Darmstadtdelegatie opmerkte:

"Ik ben zo blij dat de christenen voor het socialisme een belangrijke rol bij de organisatie vervuld hebben. Want ik kan daarmee aantonen, dat zij willen staan in de traditie van het kerkelijk belijden".

27. de zaak

a opstand 5e jrg. nr. 3, p. 47-49

b De stichting RK-Scholen in Tilburg besloot om onderwijzer . . . te schorsen en vervolgens te ontslaan om zijn lidmaatschap en lijsttrekkerschap voor de CPN ter plaatse. Na zich eerst achter de ouders veracholen te hebben, gooide het bestuur het die voor 2/3 een handtekeningenactie voor Hartstra ondersteunden over de principiële boeg.

c De protesten kwamen dus van ouders, verder van Tilburgse partijen, vakbond, pleidingen, instellingen.

Ook de kritische gemeente "Maranatha" was solidair. De deelname van de beweging is beperkt gebleven tot aandacht voor de zaak en waakzaamheid van een enkel Tilburgs CvS-lid. Het ziet er vooralsnog niet naar uit dat de KVP-kliek zijn

3. Bestrijding van de binding van christelijke arbeiders en middenstanders aan hun rechtse standorganisaties, vakbonden en partijen.
zie pt. 16.

Eigenlijk komt hier alleen het anti-CD congres met zijn vervolg in aanmerking. De persoonlijke contacten tussen CvS-ers en christen-democraten onttrekken zich aan het algemene beeld. Met dat voorbehoud moet dan toch geconstateerd worden dat onze taak stelling hier grotendeels verbaal is gebleven. We hebben ons zelf er in geschoold en in publicaties er de nadruk op gelegd, we hebben geen echte aktie gevoerd.

Tot georganiseerd contact met en/of bestrijding van b.v. het CNV is het niet gekomen. Dat zal zeker te maken hebben met zowel de klassesamenstelling van CvS-leden als met het feit dat ze vaak niet actief zijn in kerkelijke gemeenten en parochies waar je confessionele arbeiders, boeren en vissers tegenkomt. Alweer: persoonlijke uitzonderingen daargelaten.

4. Strijd voeren tegen anti-socialisme en anti-communisme in christelijke organisaties Zie pt. 1 11 14 17 24 21 27

Kwantitatief komt het aantal akties op dit punt op de tweede plaats (na pt. 1). Drie terreinen wil ik onderscheiden:

a Het "zuiver" ideologische front. Dat wil zeggen: bestrijding van "anti-marxisme op christelijke grondslag". "Zuiver" is die discussie natuurlijk nooit, zoals praktische interventies bij tal van maatregelen tegen communisten wel bewijzen.

b Ondersteuning van de belangenstrijd van kerkelijke werkers van wie wegens linkse opvattingen baan en positie in gevaar komt.

In algemene zin is dit geen specifieke CvS-taak. Dat is ook door de landelijke vergadering van 11.12.75 duidelijk gesteld, toen een voorstel aan de orde kwam voor een "vakbond van theologen". Syndicale strijd in de kerk is natuurlijk hoogst noodzakelijk evenals het gevecht om de democratisering van het bijzonder onderwijs. In de regel zullen CvS-leden er een aktieve rol in vervullen om zoiets als een vakbond van de grond te krijgen. Maar als beweging ligt onze taak toch meer ideologisch en politiek dan syndicaal.

Van een voorstel van (9.10.75) om op het secretariaat een archief aan te leggen met dossiers en jaarverslagen van progressieve kerkelijke organisaties en hun binnenkerkelijke conflicten is tot nu toe weinig terecht gekomen. Helaas.

c Hulp waar aantasting van rechten en posities van socialisten in de kerk "christelijk" onderbouwd wordt.

Dit is meermalen geschied, en wel op verschillende wijzen:

- de aard van argumentatie verschilde. In het ene geval werd de theologische waarheidsvraag gesteld (Zwolle), in het andere meer getracht om de liberale pluriformiteit ook voor links te waarborgen (VU-Nijmegen ?).
- De mate van inhoudelijke steun verschilde. De grootste ideologische kanonnen blijken in de gereformeerde kerk te worden opgesteld, in de hervormde kleinere en zwakkere in de RK-kerk meent men het met pure macht wel af te kunnen tot nu toe.
- Wat de verschillende politieke partijen van links aangaat: in vrijwel alle gevallen ging het om CPN-leden. Alleen bij is niet één partij het doelwit, maar in algemene zin zijn "marxisme" (en zijn bepleiten van een samengaan van progressieve krachten ?). Nu is die nadruk op communisten niet verwonderlijk. Er heerst nu eenmaal het grootste taboe op, en het is ook tot op grote hoogte een nieuw verschijnsel:

Sociaal-democraten in de kerk zijn er al de hele 20e eeuw, en de PSP is toch ook bij haar oprichting een beetje "domineespartij" geweest. (misschien is een andere reden nog dat de CPN gewoon objectief het gevaarlijkste is voor het kapitalisme ?). Niettemin is het goed, te signaleren dat we tot nu toe niet zijn opgetreden bij zaken rond Kampense theologen die geen bercep kunnen krijgen wegens PSP-lidmaatschap, of in de "kwestie Dordrecht" (PvdA). We zullen daar in de toekomst attenter op moeten worden.

Is nu sinds de oprichting van CvS het anti-communisme in de kerk afgenomen? Hij dunkt, dat er terdege vooruitgang is geboekt.

- Dat bewijst bijvoorbeeld wel de gang van zaken in Heerhugowaard, waar de bekendmaking van ... dat hij op zijn vrouw, die CPN-lijsttrekker was, had gestemd, weliswaar veel deining veroorzaakte, overvolle gemeente-avonden, visitatoren op bezoek, gezinnen die de kerk niet meer bezochten en al dergelijke voorspelbare verschijnselen meer, maar waar toch terdege gesprek en discussie in de gemeente mogelijk is gebleken.

- Dat blijkt ook uit de overwinning van de studentenbeweging op de VU tegen de communistenjacht, die toch een doorbraak in de gereformeerde wereld betekent; - dat blijkt uit het feit dat wij voor deelnemers van de gereformeerde stichting ontwikkelingssamenwerking het marxisme zelf niet als atheïstische ideologie, maar als maatschappij-analyse kunnen verhelderen;

- dat blijkt uit de uitspraak van secretaris-generaal der hervormde kerk ..., dat er in de toekomst ook ruimte moet zijn voor communistische predikanten. Wel is het zo, dat zich publieke conflicten zoals in Hessen nog niet hebben voorgedaan in Nederland rond een dominee of pastor die CPN-lid is. Maar er kan wel gesproken worden van een verbetering van het klimaat waaronder zo'n conflict zou plaatsvinden. Hoe moeilijk dat ook wordt.

Het bestaan van onze beweging is natuurlijk niet de oorzaak van deze tendens, het is juist uitdrukking van het toenemende maatschappelijke en politiek inzicht onder christenen. Maar het bestaan van organisatorische garanties in de gestalte van CvS zijn wel degelijk een steun om stand te kunnen houden. Deze weg naar afbraak van het anti-communisme is voorwaar geen onbelangrijk gegeven in een tijd van terugdraaien van de ontspanning (frustrerende Saltbespreking, westerse afrika-politiek e.d.), van rechtse regeringspolitiek en van de onmetelijke ideologische druk van het driestromenland in de media!

5. "De theologie bevrijden uit haar babylonische gevangenschap in het burgerlijk denken" (H.M.) pt. 21 25 28 29

heeft de these opgesteld, dat de gemeente al vanaf de tweede eeuw het getuigenis van het "nieuwe testament" niet meer gehoord heeft vanuit de Tenach (dus: vanuit het verhaal van een uit het slavenhuis bevrijd volk), maar binnen het raam van de heersende filosofie, als de filosofie der heersers. Nu kan de horigheid aan de burgerlijke denkwijze binnen een theologie wel particeel doorbroken worden, maar wat dat allemaal betekent wordt toch alleen maar duidelijk in relatie met de aktie, in het voeren van de klassenstrijd op alle niveaus. Zo is het wel waarschijnlijk, dat ... met zijn afscheid van de natuurlijk theologie een fundamentele voorwaarde voor ont-burgerlijking schiep, maar op z'n laatst onze aktie paasgebed als volksverzet heeft duidelijk gemaakt, dat een nieuwe inhoud van de prediking op zichzelf nog helemaal niet voor burgerlijke valkuilen is gevrijwaard. In de regel is bij diogenen, die soms ook met een beroep op ... kritiek op de natuurlijke theologie CvS verwijten het profetisch getuigenis nu in een ander, "proletarisch" vaatje te gieten, nog een flinke dosis burgerlijke ideologie te veronderstellen. Dat houdt niet in, dat er in zo'n verwijt geen element van waarheid zit. We zijn het er in de beweging wel over eens, dat een theologie die slechts achteraf de marxistische inzichten religieus rechtvaardigen kan gevaarlijk en zinloos is. Minder duidelijk is, hoe dat te voorkomen is. En of ... leer van de kritische afstand en de gelijkenis tussen messias en de in iedere tijd onderdrukten hier wegen wijst.

6. Het bevorderen van nieuwe theologische reflectie, die mogelijk wordt bij deelname aan de strijd van de onderdrukte klasse. pt. 28

kon bij deze taakstelling slechts de vrees uitspreken dat hier een ideologische illusie werd gekweekt, dat dit program wel moest uitlopen op de presentatie van een "meerwaarde", een specifiek christelijke bijdrage aan het socialisme.

Toch is het binnen CvS nooit werkelijk onstreden geweest dat een beweging van christenen ook voor de opdracht staat om tegenover de openbaring in Christus te verantwoorden waarom zij voor het socialisme kiest, zij het dat deze opgave nooit een centrale rol in de beweging heeft gekregen, omdat het allereerst een taak is binnen de gemeente en de functie van CvS primair politiek is. Overeenstemming bestaat er over, dat de theologische reflectie de socialistische praktijk veronderstelt.

De calamagroep zegt het zo (opst. 3e jrg. nr 1, p 18):

" Met deze manier van theologisch denken wordt gepoogd een bepaalde impuls te krijgen (....), n.l. om zicht te krijgen op een nieuwe plaats, in de zin van een nieuwe ervaringsdimensie, een "locus theologicus" van waaruit eerst kerkvernieuwend handelen structureel van betekenis kan zijn ".

En met een iets ander accent

" Eerst wordt Israël uit het slavenhuis bevrijd, daarna krijgt het zijn "wet" die niets anders is dan een stuk van de verbondsakte waarin Israël wordt vastgehouden op de concrete weg van de Heer. Wie niet het primaat van deze praxis over de hele linie laat gelden, zal over het daaropvolgende ten eeuwigen dage in het duister tasten ".

Op die plaats, op die weg van onze politieke praktijk, zullen we steeds opnieuw de schriften horen. En we zullen ook door bepaalde ervaringen gespitst en gettendoerd raken op de expressie van de onderdrukten in de schrift zelf, zoals ik b.v. met mijn exegese van Jesaja 58 in de context van de Nieuwe Levensstijl-aktie ondervond. Die samenhang is echt geen schande. En het getuigt ook van een weinig materialistische kenleer om hier onmiddellijk het verwijt te maken dat wij de schriften zouden laten buikspreken. Waarom kunnen onze ontdekkingen niet corresponderen met de harde werkelijkheid van klassenstrijd in de bijbel en met de door die verhalen betuigde strijd van God aan de kant van de armen ?

De verhalen hebben dan vervolgens ook een kritische functie tegenover onszelf. Dat is al weer geen a priori. Dat is geen dogmatisch postulaat wat per se moet gelden. Maar dat ondervindt je in de dialogische omgang met die teksten.

Die kritische kracht nu stelt ook vragen te midden van onze politieke activiteit. En zo zal onze verantwoording voor het Woord in feite meespreken in onze kritische reflectie over het socialisme, waarin we betrokken zijn. Natuurlijk heeft het gedrenkt zijn in het bijbelse taalveld invloed op onze politieke reflectie. Wie het al eerder genoemde artikel van n.a.v.

leest (opst. 5e jrg. nr. 3, p. 24 vlg) zal die theologische oefening bespeuren in het denkwerk over problemen binnen de arbeidersbeweging.

Dat betekent evenwel nog allerminst een "meerwaarde" van die theologische reflectie. Het is een enorme en rampzalige kortsluiting, te menen dat de realiteit, dat Góds praxis verre uitgaat boven en vooropgaat voor onze praxis, nu ook zou betekenen dat onze reflectie over de praxis van God, die de theologie is, uitgaat boven onze reflectie over onze eigen praxis. De superioriteit van deze ene bezigheid van het scheepsel boven de andere valt nooit te bewijzen. En dat hoeft ook helemaal niet. Dat wij het socialisme dus ook theologisch bedenken zegt nog helemaal niet, dat wij menen dat dat de wijze waarop het socialisme zichzelf bederft (in de marxistische wetenschap), en waarop ook wij zelf als socialisten marxistisch denken, overtroeft. We moeten af van die taale neiging, beide reflecties in concurrentie met elkaar te zien. Het zou kunnen zijn, dat juist de theoloog in ons de marxist in ons aanspoort, om ook werkelijk zelfkritisch marxist te zijn.

Tot zover deze schetsmatige persoonlijke verantwoording van dit programma-punt.

7. Het bevorderen van de eenheid van links

pt. 15 18 20 22

Over dit punt kan ik kort zijn, omdat het "raamwerk" over de politieke plaats van CvS hier nog helderheid moet verschaffen.

Een enkele constatering:

1. Wij hebben ons wel aan het criterium gehouden, dat meerdere linkse partijen in een aktie samen moesten werken, als wij mee wilden doen. Alleen de PvdA viel wel eens af (N-bom, anti-fascismecomité). PPR en CPN deden vrijwel altijd mee.

Het afvallen van de PvdA is voor ons nooit reden geweest tot terugtrekken.

2. We hadden van het begin af geconstateerd dat het anti-communisme het grote struikelblok voor de linkse eenheid was. Akties boden de mogelijkheid mensen in een praktisch samenwerkingsverband over hun blokkade heen te helpen.

3. Tot de verkiezingen van '77 gebruikten wij de term "volksfront" in de zin van het samengaan van de linkse partijen.

Niet het doel, wel de praktische wegen tot nieuwe coalitievorming zijn er in de discussie sindsdien wel anders uit gaan zien.

4. Toetsing is nodig, of CVS-leden die van de PvdA, PPR o.i.d lid zijn, in die partijen feitelijk voor samengaan met PSP en CPN hebben gepleit, zoals in juni '74 was afgesproken. Ik ken verschillende mensen, voor wie dat inderdaad geldt.

De zin van de raamwerkdiscussie is óók, elkaar daar open vragen over te stellen.

1.3.78 enkele werkzaamheden verricht. Hij werkt aan de werving voor het bestaande fonds, het benaderen van boekwinkels, het aanboren van nieuwe markten voor abonnementen, het vinden van verkooppunten, het opzetten van contacten met drukkers, het ontwerpen van een draaiboek.

Al deze arbeid zal onmiskenbaar de professionaliteit van de produktie en afzet van onze uitgaven ten goed komen.

Toch komt daarmee nog maar een fractie van de plannen terecht.

Vooraf de uitgave van brochures zal minder grootscheeps kunnen worden aangepakt. Ten dele wordt dat ondervangen, doordat eltheto regelmatig zal gaan verschijnen in brochurevorm. Een begin is gemaakt met het boek van Jan Bonsen (nr. 59). Maar een groot aantal voornemens zal nog wel even in de la blijven liggen.

Tambach

Het enige boek, dat we wel konden uitbrengen was de z.g. Tambacher rede "de christen in de maatschappij" van Karl Barth.

De uitgave gebeurde niet door CvS, maar door de NCSV n.a.v. het 16e lustrum van de vereniging.

Dat onderscheid is niet geheel zonder belang. Nu onlangs is CvS weer door

verweten, dat wij "Barth claimen". Het is duidelijk: van het begin af hebben een aantal mensen in CvS de in Tambach door Barth uitgesproken kritiek op het toenmalig religieus-socialisme heel goed in hun hoofd gehad, om zich de valkuilen te realiseren waar een beweging als de onze in kan trappen. In zoverre is deze uitgave een belangrijke, kritische dienst aan CvS. Maar dat is een andere zaak, dan de volstrekt irrelevante kwestie of wij soms van mening zijn dat Barth op zijn oude dag CvS-lid zou zijn geworden, waar blijkbaar in geïnteresseerd is. Maar een dienst aan CvS is iets anders dan het uithangbord van CvS.

Overigens zal de goede lezer van het commentaar van daar verschillende concepties en politieke standpunten in ontdekken, die niet zonder meer samen vallen met de posities van onze beweging.

Ik hoop van harte, dat het boek onder ons nauwkeurig en goed gelezen wordt.

IV . . : C O N T A C T E N

A. INTERNATIONAAL

Vanaf het begin van de beweging brachten verschillende leden van meerdere kanten internationale contacten in: de groep "christlicher Sozialismus" was onderdeel van een internationaal projekt, en hadden deelgenomen aan het eerste Intensivseminar van CvS in de BRD, aan een congres november '73 in Lyon, de groep kon van Chileense ervaringen berichten en de NCSV had contacten via de Wereld Christen Studenten Federatie.

Al eerder ben ik ingegaan op de aanvankelijke aarzeling bij onze participatie in het europees contactcomité, en op de herkenning en eensgezindheid die er op het eerste europees congres tussen de verschillende bewegingen bleek te bestaan.

(zie: hfdst. I, resp. par. 2 sub "tenslotte", par. 3 sub "gegevens, par. 4 sub 1). Na het congres is het contactcomité bijeen geweest in februari 1977 (waarbij CvS-Nederland vertegenwoordigde) in Keulen, en op 25/26.2.78 in Leuven (waarbij aanwezig was). Schriftelijke verslagen van deze zittingen ontbreken. Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor een tweede europees congres, te houden in Milaan eind april 1979: een maand voor de Europese verkiezingen.

Van plannen voor nieuwe ontmoetingen op wereldschaal is mij niets bekend. Om uiteenlopende redenen wil ik op de contacten met twee buitenlandse CvS-groepen nog speciaal ingaan:

België

Met de zuiderburen zijn bilaterale relaties gelegd. Zo heeft de regio Limburg een uitwisseling gehad met de Waalse CvS, en is de Opstandredactie naar een gezellige en leerzame "open dag" in Antwerpen geweest.

Het zou goed zijn, als er ook op regionaal niveau met in ieder geval de Vlamingen een intensievere omgang tot stand kon komen. De taal noch de afstand kunnen enig probleem opleveren. Het secretariaat moet er ook in de toekomst op letten onze Belgische kameraden uitnodigingen voor belangrijke conferenties en manifestaties van onze beweging te sturen.

Italië

Er bestaat, onder meer in kringen van de kritische gemeenten, nogal eens de neiging om de beweging CvS in Nederland uit te spelen tegen die in Italië, die dan veel beter zou zijn. Geen onbekend fenomeen, gezien de wijze waarop sommige persorganen zich op het "eurocommunisme" hebben gestort zonder er aandacht aan te besteden of misschien de Nederlandse communisten niet al jaren soortgelijke standpunten innemen als b.v. de PCI.

Als ik het wel heb, doen vooral drie beweringen de ronde:

1. In Italië zou CvS in veel grotere mate dan in Nederland het geval is samen-
vallen met de Basisbeweging

Het lijkt me niet onjuist, daar tegenover te stellen dat ook in Italië de basisgroep en in de katholieke kerk niet allereerst om politieke redenen zijn ontstaan, maar vanwege binnenkerkelijke conflicten van het concilie. Natuurlijk bevatte die ontwikkeling allerlei momenten die een politiek vervolg kregen. En de oprichting van CvS-Italië in 1973 heeft er ook toe bijgedragen dat de tegenstellingen een meer politiek karakter kregen. Maar evenmin als hier vallen in Italië CvS en basisgemeente samen, zeker niet in het noorden. CvS beschouwt zich als een politieke beweging en wil niet zelf aan gemeentevorming werken. Naar ik mij heb laten vertellen is het bij de meest verregaande vorm van overlapping nog zo, dat niet meer dan de helft van CvS-leden in een plaats of streek lid is van een basisgroep, en niet meer dan de helft van een gemeente aan CvS-activiteiten meedoet.

2. In Italië zou CvS nu eens geen intellectuelenclub zijn, maar "echt" proletarisch.

... komt op dit punt tot de conclusie, dat (anders dan in Chili het geval was!) "het in Italië niet zo is, dat alleen priesters, theologen en intellectuelen het bestand van de beweging vormen. Wel lijken deze groepen ons nog wel overproportioneel vertegenwoordigd" (p. 75).

Het lijkt mij beter, om in plaats van het spreken in tegenstellingen als die tussen arbeiders en middengroepen, die natuurlijk gelden, te signaleren dat zowel in Italië als in Nederland CvS sterk het karakter van een kaderbeweging draagt, of zoals ze in zuidelijke landen graag zeggen: uit militanten bestaat, en minder een massakarakter heeft. Dat is tenminste de voornaamste indruk die ik van Italiaanse CvS-ers krijg, en die mij op een overeenkomst tussen daar en hier lijkt te duiden. Vervolgens kan dan best geconstateerd worden, dat onder de militanten in Nederland het proletarische element erg weinig, in Italië iets sterker vertegenwoordigd is.

3. De Italiaanse CvS zou minder "communistisch georiënteerd" zijn

We moeten goed in de gaten houden, dat het spreken over linkse eenheid en de plaats van communisten daarin in beide landen een heel verschillende kwestie is. Bij ons is de sociaal-democratie de grootste partij van links en wil deze in de landelijke politiek niet met partijen links van haar samenwerken (afgezien van de PPR, soms). Het is duidelijk, dat wanneer CvS dan de linkse eenheid aan de orde stelt dat noodzakelijkerwijs betekent dat ook de samenwerking met de communisten aan de orde wordt gesteld. In Italië is de communistische partij de grootste in het linkse kamp. De socialisten zijn niet tegen samenwerking met de PCI, prefereren zelfs een regering van heel links boven een "historisch compromis" met de christen-democratie. Bovendien is de PCI wel verreweg de grootste en belangrijkste, maar niet de enige serieuze marxistische (Gramsciaanse) partij. De "Partito di Unità Proletario" heeft zelfs ook zitting in het parlement. Het voornaamste punt van discussie binnen links was tot voor kort niet de linkse eenheid zelf, maar de tussen marxisten bediscussieerde kwestie, of de politiek-militaire toestand het wel toelaat naar een regering van links alleen te streven, of dat - in het perspectief van het socialisme en op grond van de aanwezige machtsbasis - een compromis met de christen-democratie moet worden nagestreefd (hopend de DC te kunnen uithollen). Het is begrijpelijk, dat de Italiaanse CvS aarzelt om in deze discussie tussen en binnen linkse partijen een zeer helder standpunt in te nemen, omdat juist iedere politieke keuze zelf al het streven naar linkse eenheid bemoeilijkt. Maar voor zulke ingewikkelde problemen staan wij in Nederland nog niet.

B. CONTACTEN IN DE NEDERLANDSE KERKEN

1. Kritische gemeenten en basisgroepen

Na het getrage afsterven van de vroegere "septuagint" beweging (hfdst. I. par. 1 sub 2) was langzaam maar zeker een nieuw overleg tussen de basisgroepen van de grond gekomen, geïnspireerd door de informatiebrief (redaktiesecretariaat:) en gecoördineerd vanuit de Pastoorstraat in Utrecht.

In een "werkgroep" kwamen vertegenwoordigers vanuit enkele honderden groepjes en groepen bijeen.

Namens deze werkgroep waren er waarnemers aanwezig op het Europees congres van CvS. Deze hadden de indruk, dat CvS (b.v. op de persconferentie na afloop) de samenwerking tussen beide bewegingen te rooskleurig voorstelde.

Naar aanleiding van dergelijke irritatie vond een eerste officieel contact plaats op 3.2.77. Aanwezig waren namens de werkgroep:

(Tilburg), en (IJmond). Voor CvS:

en ik. Eerst moest daar wederzijds onbehagen worden uitgesproken. Zo zag de werkgroep het gevaar dat CvS te "opportunistisch" met de basisbeweging omging. Wij waren weer geprikkeld over de toenmalige spreekwijze "CvS-Woudschoten". Dat wekte n.l. de indruk dat er naast onze beweging, immers aangesloten bij het internationale contactcomité, ook nog een heimelijk heel andere CvS-

stroming bestond en alsof bovendien Woudschoten meer was dan een kantoor, n.l. zoiets als een eng hoofdkwartier van waaruit alle centralistische directieven uitgaan.

Ook meer serieuze punten moesten wederzijds worden opgehelderd en afgebakend:

- Onze delegatie benadrukte dat CvS tegelijk minder en meer was dan de basisbeweging. Minder, voorzover wij slechts een politieke doelstelling hebben en als beweging geen gemeentevormende taak zien, en meer omdat wij uit de gehele kerkelijke gemeenschap christenen voor een socialistische maatschappij willen mobiliseren en daarbij het werk in meer traditionele gemeenten en kerkelijke organen niet schuwen.

- Onderwerp van gesprek was ook de mystificaties die nogal eens rond het woord "basis" opdoemen. Valt daar iedere groepsvorming onder, al is het in een bungalowpark? Of betreft het de organisatie van bondgenoten, die in een zelfde objectieve maatschappelijke positie onder het kapitalisme te lijden hebben en elkaar ondersteunen in weerbaarheid?

- Van de zijde van de werkgroep werd gevraagd, of CvS "politiek" niet in te enge zin opvatte. Hadden wij niets te zeggen over vragen van b.v. liturgie en de politieke samenhang daarvan?

- Er bleken verschillen in socialisme opvatting. De vertegenwoordigers van de basisgroepen, m.n. ... betoogde dat zij vanuit hun ontstaansgeschiedenis in de jaren '60 nogal affiniteit hadden met de meer anti-autoritaire, anarchistische impulsen uit de studentenbeweging rond 1968, en in CvS een zekere teruggang naar "oud"-linkse methoden bespeurden.

- Daarmee hing samen een theologisch verschilpunt n.l. over de vraag in hoeverre christenen nu een "alternatieve organisatie voor traditioneel links" moeten bieden en binnen de socialistische beweging een specifiek christelijke inbreng hebben. Zoals bekend verwerpen wij het eerste vanaf onze eerste vergaderingen (zie hfdst. I, par 2 sub 1) en willen we het tweede zeker niet bij voorbaat als programma formuleren (vgl. hfdst. II B sub 6).

Nu is het bij dergelijke punten als laatstgenoemd nooit geheel duidelijk geworden, waar we met individuen uit de basisbeweging discussieerden, en waar met representatieve meningen. D.w.z.: het werd nooit geheel duidelijk of de gehele werkgroep achter de inhoud van de gesprekken stond.

Iets meer helderheid werd daarover verschaft, toen we de afspraak maakten een inventarisatie op te stellen van plaatselijk al gerealiseerde samenwerking. De werkgroep verzamelde berichten uit Hoorn, IJmond, 't Gooi, Tilburg en en evangelie en industrie te Beverwijk.

CvS voegde daar informatie aan toe over Amsterdam (Populier), Zaanstad, 't Eikske in Schaesberg, de ekklesia den Haag en de vier handen in Groningen. Uit deze berichten zijn een paar algemene kenmerken te halen van de wijze waarop in kritische gemeenten op CvS wordt gereageerd: (dit geldt natuurlijk niet voor allen gelijk):

- vaak wordt opgemerkt dat CvS de centrale plaats die de liturgie voor de basisgemeenten inneemt miskent;

- er is meer aandacht voor vragen van levensbeschouwelijke aard m.b.t. het socialisme

- angst voor "dogmatisme" en "collectivisme"

- bereidheid om van het marxisme te leren, maar vermoeden dat het christelijk geloof een aanvulling daarop te bieden heeft.

- soms: samenwerking met de arbeidersbeweging en CvS in de aktie.

Op 21.5.77 werden de verslagen uitgewisseld en besproken.

In september '77 verscheen de "oproep voor een basisbeweging", bedoeld als aanzet om de nu enige jaren bestaande werkgroep een steviger organisatorische vorm te gaan geven. De Opstand-redaktie vroeg aan ... en ... (mede-ondertekenaars van de oproep en CvS-lid) als ook ... en ... om een reactie (opst. 4e jrg. nr. 6, p 2-12). Algemeen in deze stukken is de toenor, dat CvS en de basisbeweging bondgenoten zijn, beiden in protest tegen een maatschappij waarin het recht der armen vertrappt wordt. beide op weg naar "bekerling" vanuit de middengroepen.

Een paar vragen die in de stukken gesteld worden:

- De oproep beweegt zich in een bepaald taalveld. Is het noodzakelijk dat "poëzie" per se tot maatschappelijk onnauwkeurige omschrijvingen leidt?
- De analyse naar de eigen bevangheden van middengroepen blijft in de oproep nog achterwege. Levert dat niet het gevaar op dat zich in de basisbeweging fenomenen herhalen die CvS in de Nieuwe Levensstijl bekritiseerde?
- Blijft de oproep niet te veel steken op het niveau van het "bewustzijn" van een nieuwe instelling en een nieuwe mentaliteit tegenover (!) de onderdrukten en gaat ze niet te weinig de weg die het mogelijk maakt onszelf bij de bevrijdingsbeweging van het wereldproletariaat zelf aan te sluiten?
- Houdt het uitgangspunt dat de "kerk begint bij mensen" niet ook het evangelie te veel op het vlak van bewustzijn en inspiratie? Begint de kerk niet veeleer bij Jezus Christus als een materiële werkelijkheid die de wereld van Godswegen verandert? De delegatie van de werkgroep reageerde positief op het forum dat in Opstand geboden was. In zoverre is het dus geslaagd als hernieuwde opening van het gesprek. Nog twee andere activiteiten haalden die samenwerking nauwer aan:
 - a. de grote conferentie over materialistische exegese 20-22 januari in Woudschoten, waarin mensen uit verschillende basisgroepen participeerden, in de verwachting dat de politieke lezing van de bijbel juist in en door groepen moet kunnen gebeuren;
 - b. Het initiatief tot een paasgebed als volksverzet, waarin - eindelijk - bleek dat CvS de liturgie niet rechts liet liggen.

Dit alles leidde allereerst tot een nieuwe reeks gesprekken, waaraan van onze kant nu ook door en werd deel-

genomen (28.1.78, 14.4. en nog een keer in juni). Ook kreeg CvS een officiële uitnodiging voor het congres van de basisbeweging, 11 maart in de Dominicuskerk te Amsterdam.

Enkele conclusies uit de laatste ontwikkelingen:

- Op het congres werd een reeks van moties aangenomen met politieke strekking. Dat was hoopvol. Niettemin moet er nog flink doorgestoten worden, wil de partiële doorbraak uit de vaagheid gelukken en de vaak nog weke massa enig skelet krijgen. Een handvat kan hier zijn de uitspraak van op het congres ten gunste van een "oecumene van links".
- De kerkpolitieke plaats van de basisbeweging is niet zo duidelijk. (Dit betreft vooral de RKK). Wil men nu geheel breken met de hiërarchie, of juist een rol spelen op zulke gebeurtenissen als het vastgelopen "pastoraal overleg"? En als dat laatste de bedoeling is, krijgt de participatie dan een duidelijk politiek gezicht?
- CvS mag zich dan inmiddels met liturgie bezighouden, dat betekent op zichzelf nog geen groeiende overeenstemming. Het zou kunnen zijn, dat we ons er nu pas goed van bewust worden waar de discussiepunten liggen. Is het toeval, dat de "liturgiecommissie" binnen CvS, die het paasgebed evalueerde, juist in een kritisch-progressief bedoelde uitspraak van ("in de liturgie worden de gemeenteleden tot subject") tot uitgangspunt nam van de kritiek van de burgerlijke liturgie? (vgl. hfdst. I, par. 5 sub 2 pt. d 6)?
- Er is afgesproken dat het overlegorgaan van beide delegaties geregeld bijeen zal komen (4x per jaar). Het moet dan niet alleen bij dit orgaan blijven. In de werkgroep ("raad") van alle basisgroepen moet ook duidelijk worden welke plaats het bondgenootschap met CvS inneemt.

2. leerhuizen

Op een toenemend aantal plaatsen in het land is de laatste jaren de traditie ontstaan van het "leerhuis" rond verschillende bijbels theologen, waar de profeten en apostelen uitgelezen, uitgelegd en besproken worden.

In veel gevallen is deze goede gewoonte uitgebreid met z.g. "politieke leerhuizen". Voor deze laatste hebben nogal eens CvS-leden een cyclus kunnen

geven. Bijvoorbeeld: (over Marx) en (over Barth) in Rotterdam,
en (over het NL-pamflet) in de Populier, ikzelf in Zaandam

en Weesp etc.

Deze bijeenkomsten zijn niet alleen een nuttige oefening om te ervaren hoe de vragen van de socialistische theorievorming in een dergelijke (rand)kerkelijke omgeving ter zake besproken kunnen worden, maar er dienen zich zeker ook bondgenoten aan, zoals uit samenwerking inacties zal moeten blijken.

3. Studentengemeenten

- Waar zoveel CvS-regio's in studentensteden gevestigd zijn, is het te verwachten dat er redelijk veel verbindingen zijn met ekklesia's, parochies, gemeenten van studenten. In meerdere plaatsen zijn er inderdaad nauwe banden, soms in de vorm van gezamenlijk opgezette kringen (b.v. Nijmegen), soms door lezingen over CvS in de gemeente (Utrecht, Amsterdam). Over het algemeen zijn deze ekklesia's politiek niet erg uitgesproken, staan in de regel op enige afstand van de progressieve vakbondspolitiek op de universiteit. Weliswaar bestaan er hier en daar intentieverklaringen "gemeente voor het socialisme" te willen zijn (zoals de EUG in Utrecht), maar in de praktijk moet de politisering er steeds weer bevochten worden (vgl. voor Utrecht hfdst. I, par. 4 sub 1).

- Onder de studentenpastores is de belangstelling voor CvS vrij groot. Op 8-11.6.76 werd er een landelijke conferentie aan ons gewijs, waar en gesproken hebben. De interesse en het begrip waren zeker niet algemeen (zo vonden Wageningse predikanten de stukken van de strategiediscussie "onleesbaar") maar er zijn toch CvS-leden en sympatisanten onder de pastores in Groningen, Twente, Kampen, VU (niet zonder samenhang met de "doelstellingen"kwestie, vgl. II.A 14), Leiden, Delft en Eindhoven.

- Samenwerking is ook ontwikkeld met de SSR (gereformeerde studentenvereniging). Zowel in Delft als Wageningen konden in de jaren '75-76 lezingencycli door CvS-leden worden gehouden.

4. theologische opleidingen

Van vrijwel alle theologische opleidingen in Nederland (uitgezonderd de extremen als Gijsens Rolduc of de ultra-gereformeerde hogescholen) zijn studenten en in meerdere gevallen ook docenten binnen de beweging actief.

Dat schept mogelijkheden voor een coalitie met de beweging van progressieve studenten en stafleden aan de theologische faculteiten en hogescholen. Punten van samenwerking zijn bijvoorbeeld: het inbrengen in de studie van materialistische exegese (b.v. Utrecht, Kampen, Groningen en niet te vergeten de ATO), ondersteuning van de strijd in benoemingskwesties waar linkse docenten geveerd dreigen te worden (Amsterdam), hulp door theologen bij de argumentatie en agitatie van de CvS-regio in de ideologische strijd (b.v. Nijmegen).

Alleen de theologische faculteit van de VU besteedde een heel weekend aan CvS (12-13.3.77), dat in grote mate door CvS-ers op de faculteit kon worden voorbereid. Blijkbaar konden zij duidelijk maken, dat ze wezenlijke vragen te stellen hadden aan de opleiding.

5. werkgroep Nieuwe Levensstijl

(vgl. ook hfdst. I., par. 3 sub 2, c en d).

a. In april 1977 bracht de landelijke werkgroep NL, vallend onder de Raad van Kerken, een "gespreksnota" uit ten behoeve van de kerken. Men zei de betrokkenheid van CvS "soms als een mee-, soms als een tegenstroom te hebben ervaren". "Mede onder invloed van hun kritiek heeft de werkgroep in latere publicaties meer aandacht besteed aan macro-economische aspecten. In zoverre is er een stimulerende werking van uitgegaan.

Anderzijds heeft de werkgroep moeite met de haars inziens enigszins gedateerde marxistische maatschappij-analyse en de wijze waarop CvS op grond van deze analyse NL menen te moeten invullen. In dit opzicht gaat er ook een remmende en irriterende werking van deze beweging uit "(p 12).

b. Op 10.5 en 28.6.77 hielden we een tweetal besprekingen met de werkgroep, waaraan van onze kant werd deelgenomen door en mijzelf.

Enkele punten:

- het "gedateerde" van Marx bleek te bestaan in het feit dat de goede man nog niet

de spreiding van kennis, macht en inkomen had bedacht (de NL beriep zich hiervoor niet eens op de bekende vernieuwer van het wetenschappelijk socialisme Den Uyl, maar op Garaudy).

- persoonlijke verandering werd losgekoppeld van structuurverandering, evenals de "grote omvorming" van de "kleine stappen". Daartegenover wezen wij er op, dat wij juist in onze acties de nadruk legden op de concrete mogelijkheden van mensen om zich in hun vakbond, in volkscongressen e.d. "dichtbij" te organiseren van waaruit het perspectief van de "grote omvorming" kan worden duidelijk gemaakt.

- De NL-gedachtegang van de "gezamenlijke verantwoordelijkheid", theologisch "gefundeerd" met het rentmeesterschap over Gods schepping, en onze kritiek op de klasseloosheid en exegetische twijfelachtigheid van dat spreken kwamen aan de orde.

- Ook wij constateerde, dat de latere "injecties" (b.v. die over werkloosheid) preciezer duidelijk maakten wat kapitalisme is. Hoewel er, in overeenstemming met doel en methodiek van de NL, geen conclusies werden getrokken of wegen van anti-kapitalistische strijd werden aangeduid.

- Aan de hand van een artikel van Henk Koetsier in Hervormd Nederland werd de verhouding van de NL tot de stakingsgolf van februari '77 besproken. Was de "plat-materiële eis" van behoud van prijscompensatie nu een mislukken van de NL? Het bleek, dat de werkgroep zich niet zo gemakkelijk tegen de vakbeweging liet gebruiken. Maar de "waarde" van de stakingen werd toch vooral weer in het ideëel-ethische vlak getrokken ("het probleem van de arbeid is er aan de orde gesteld") en alweer werd het vraagstuk niet in termen van zeggenschap over het kapitaal, maar van beheersing van de inkomens gesteld. Al met al bleken er dus nogal wat verschillen. Toch bleken meerdere leden van de werkgroep beslist tot gesprek bereid.

c. Inmiddels is de NL-werkgroep ontbonden en de werkgroep "geregionaliseerd". Op meerdere plaatsen (Groningen, Noord-Holland) is CvS benaderd voor participatie op regionaal niveau.

d. De NL keert terug op de "kerkenconferentie" van 1980, waarvoor inmiddels door de RvK een vaag voorbereidingsschema is opgesteld. Wij zullen onze strategie daartegenover nog moeten overwegen.

6. Stichting Ontwikkelingssamenwerking van de gereformeerde kerken (SOS)

De SOS coördineert al enige jaren het werk m.b.t. vragen die opkomen rond het "derde wereld"-werk in de gereformeerde kerken. De afgelopen twee jaar is het met deze organisatie tot een van de meest vruchtbare samenwerkingsverbanden voor CvS gekomen.

a. Op 12.2.77 vond in Arnhem een landelijke dag plaats rond het thema "christenen en socialisme". In de knipselkrant die ter voorbereiding was uitgebracht, werd uitgebreid aandacht aan CvS besteed, zij het meer vanuit de discussies in de landelijke pers dan vanuit onze eigen publicaties. Op de dag zelf kwamen meer dan 500 diakenen, 3e wereldwinkelaars, mensen uit IKV- en NL groepen etc, voor een groot deel werkelijk kerkelijk publiek. Plenair nam CvS niet zozeer aan de discussie deel (al sprak ik als IKVOS-werkster), maar des te meer in de gespreksgroepen 's middags. Daar was de belangstelling om met ons te praten overweldigend (9 van de 18 groepen). Het is ons naar mijn indruk daar gelukt, om althans ten dele de mythevorming over ons te doorbreken, om eenvoudig door het feit van een ontmoeting en contact af te komen van het image eng te zijn, en vooral: om het gesprek van het levensbeschouwelijke vlak weg naar dat van maatschappijanalyse en actie te verplaatsen.

b. De landelijke werkdag kreeg eind april/mei '77 een vervolg in een viertal regionale dagen te Rotterdam, Amsterdam, Wageningen, Zwolle. De opkomst lag tussen de 20 en de 70. De CvS-regio's konden zich op soortgelijke wijze als in Arnhem presenteren, soms ook de inleiding verzorgen.

c. In het seizoen '77/78 werden door SOS cursussen marxisme opgezet.

Mede door onze inbreng hadden deze een gelukkige opzet. Geen "voorbereiding tot een dialoog", maar gedegen kennismaking. Allereerst met Marx' analyse van loonarbeid en kapitaal, en pas daarna behandeling van vragen van de marxistische religiekritiek en het thema "verzoening en partijdigheid". In totaal namen + 150 mensen deel. De cursussen werden gegeven ofwel door goede bekenden van CvS (in Utrecht, in Groningen) of door mensen uit onze regio's (in Den Haag, en ik in Amsterdam). Het is van belang de didaktische en inhoudelijke lering die we uit zulke cursussen kunnen trekken goed te evalueren.

d. Op 18.2.78 vond in Amersfoort opnieuw een landelijke werkdag plaats. Ditmaal over het thema: "wat heet werken?". Een hoogst belangrijk onderwerp, maar ook heel gevaarlijk. Omdat juist in tijden van werkloosheid de christelijke ethiek bij uitstek geschikt is om te reflecteren over de mogelijkheid van "werken als zelfontplooiing in een postindustriële samenleving" etc., met voorbijzien aan de kapitalistische context waaronder de waar arbeidskracht wordt verhandeld, uitgebuit en op straat gesmeten. Ditmaal konden we wel als CvS plenair een verhaal houden (zie het stuk van Ries Maaswinkel in opstand 5e jrg. nr. 3, p. 3-6).

7. Christelijke vredesbewegingen

a. IKV (zie hfdst. II A. onder de punten 10 en 19)

b. De doopsgezinde vredesgroep: deze heeft contact met ons gezocht voor een zomerkamp dat de groep in '78 organiseert op Tessel over CvS. en participeren. Mogelijkheden tot contact moeten besproken worden.

c. De Christelijke (Praagse) Vredes Conferentie (CVC)

Hoewel CvS nooit officiële betrekkingen met de CVC (of naar de duitse afkorting CFK) heeft onderhouden, lijkt het me toch raadzaam enige woorden aan deze organisatie te wijden, al was het maar omdat we er door derden mee in verband worden gebracht. Het gaat om een vredesconferentie, midden in de koude oorlog gestart door mensen als en , bedoeld om de uitwisseling van christenen uit oost en west te bevorderen en daarbij in te gaan op vragen van vrede en veiligheid en sociale vooruitgang. In de jaren '60 deden daaraan uit de protestante kerken in Nederland moedige mensen mee, die een zekere breedheid van de kerken representeerden. Socialistisch waren zij zeker lang niet allen, maar het streven van de conferentie naar verzoening wekte hun engagement. Na de inval in de CSSR in '68 en de minder frisse gebeurtenissen die daar in de CFK op volgden hebben verschillende westerse delegaties zich teruggetrokken of zijn gesplitst. In Nederland bleef een kleine groep over, zeker minder spraakmakend dan de weglopers.

Reden om lid te blijven waren onder meer

- dat de doorbreking van het anti-communisme dat van geen communicatie wil weten, zoals dat in 1961 als reden tot deelname had gegolden, zeker in de Oost-west verhouding geen achterhaalde doelstelling was geworden ;
- dat contact met die oost-europese christenen die meewerken aan vrede en sociale verandering een oecumenische opgave blijft;
- dat de CFK een grotere omvang heeft dan Europa, en er ook veel socialistische christenen uit de derde wereld in participeren;
- en heel praktisch: dat het een van de weinige organieke mogelijkheden was tot "vrije uitwisseling van personen en gedachten" onder christenen uit oost en west.

Het is zeker niet zo dat de CFK als zodanig voor het (in Oosteuropa verwerkelijkt) socialisme is. Onder de leden uit de afdelingen in het westen bevinden zich meerdere uitgesproken liberalen. Maar wel geldt, dat deelname aan deze beweging impliceert de weigering om zich tégen de socialistische landen uit te spreken, en het respecteren van zulke feiten als het niet-uitspreken van een publieke veroordeling van de inval in '68 door de lid-kerken van de conferentie. Nu zijn een aantal leden van CvS óók CFK-lid.

Wat kan dit impliceren ?

Niet dat hier een identificatie van beide bewegingen moet optreden. CvS is voor een socialistisch Nederland, en we hebben te maken met posities die we

hier innemen, niet met standpunten over onder heel andere omstandigheden revolutionair gevestigde socialistische staten elders. Maar als christenen voor het socialisme kunnen we de ervaringen van de pogingen tot socialistische opbouw die er geweest zijn ook niet negeren, noch de reflectie die christenen in zulke maatschappijen gepleegd hebben. Wij zullen dus met name geïnteresseerd zijn in die christenen in de landen van het "reële socialisme" die ook bewust, nadenkend en verantwoord vóór het socialisme zijn. Voor ons zijn hun berichten belangrijke ervaringen, voor hen is het bestaan van een beweging van christenen voor een socialistische maatschappij in de kapitalistische wereld ook een bemoedigend teken dat ze misschien toch meer zijn dan de opportunisten waarvoor velen in hun eigen kerk hen houden. Zo interesseren ons echt niet allereerst de resoluties en manifestaties van de CFK, maar de mogelijkheden tot gesprek en wederzijdse ondersteuning die ze kan bieden. Er lijkt me weinig tegen, dat er in onze beweging enkelen zijn die deze contacten onderhouden en daarover berichten kunnen. Dat hoeft nu echt niet te leiden tot die officiële vereenzelviging die bepaalde tegenstanders van CvS zo graag zouden zien.

d. Het valt met op, dat niet alle kerkelijke vredesorganisaties behandeld zijn. Met enkele groepen hebben we nog geen formeel contact gehad. B.v. Kerk en Vrede en zelfs Pax Christi niet, al werkten we in meerdere acties samen. Van een hernieuwde opleving van het gereformeerd vredesberaad is sprake geweest, maar althans op het secretariaat nooit meer iets vernomen. Hier liggen nog toekomstige taken.

8. Industriepastoraat

Het ligt voor de hand, dat CvS speciale aandacht zou hebben voor de contacten met de kerkelijke apparaten die in de arbeiderswereld werken (Evangelie en Industrie, bedrijfsapostolaat, Dienst Industriële samenleving vanwege de kerken). Albert Koot heeft daar onder ons veel en terecht op gewezen. Tot nu toe is het niet veel verder gekomen dan incidentele contacten. Zo was het DISK als waarnemer aanwezig op het Europees congres.

9. Interkerkelijk vormingswerk inzake ontwikkelingssamenwerking

Het ikvos heeft in verschillende plaatsen in het land werkers in dienst voor maatschappelijke en politieke bewustwording. De verbindingen met CvS zijn niet zo formeel, wel personeel in de beweging aanwezig. Ook een "bondgenoot" om vast te houden.

10. De Arbeidersgemeenschap der Woodbrookers

Op 24.1.76 schreef , bestuurslid van de (religieus-socialistische) AG der Woodbrookers én lid van CvS een artikel in Tijd en Taak dat bedoeld was als agenda voor een wederzijds gesprek. Hij constateerde dat de discussie met de Lange onvruchtbaar was gebleven, terwijl beide bewegingen elkaar toch serieuze vragen hadden te stellen. Na een verzoek om zo'n gesprek van ons in mei '76 kwam het in januari 1977 tot stand. Voor de Woodbrookers waren aanwezig: en

Voor CvS:

en ik.

De discussie was zakelijke en vriendelijk, op het academische af. De door aangegeven agenda werd afgewerkt:

a. Allereerst stond ter discussie het wetenschappelijk karakter van het marxisme. De Woodbrookers vroegen of ook het marxisme niet ethische vooronderstellingen moet bezitten? Wij poogden aan te geven, dat natuurlijk ieder verzet tegen het kapitalisme op ethisch vlak inzet. Maar dat de noodzaak van eenheid van partijdigheid met wetenschappelijkheid bij Marx er op gericht is, de uitgebuite proletariër, die alle belang heeft bij volledige kennis van de werkelijkheid, die dan ook te verschaffen en daarmee inzicht te geven in de verandering en de veranderbaarheid van de maatschappij. Terwijl de strikte scheiding van ethiek en wetenschap leidt tot een verschuiven van het socialisme naar een ver en steeds hoger gesteld ideaal, terwijl ondertussen de kapitalistische werkelijkheid zijn gang gaat en de economische wetenschap dan alleen nog maar marginale

veranderingen kan aangeven, maar geen inzicht meer biedt in de tegenspraken die het kapitalisme zelf in zich draagt, de gaten waarop in kan worden gegaan om het te revolutioneren.

b. De tweede stelling van luidde, dat het religieus socialisme wel in een bepaalde periode met het reformisme verbonden was (Banning), maar dat dit binnen het religieus-socialisme geen noodzakelijke verbinding was, en een verbond met een revolutionair socialistisch standpunt niet was uitgesloten.

Hierbij wilden de Woodbrookers wel kwijt dat ze CvS wel erg onbarmhartig over Banning vonden praten. De man had toch velen die in de burgerlijke kerk vastzaten de ogen geopend voor het socialisme? Wat wij erkende.

Verder gingen we in op het nieuwe beginselprogramma van de PvdA, door de AGdW als verbetering bij het Banning/den Uyl stuk van 1959 aangeduid. Wij begroetten het feit positief, dat de illusie van klasseharmonie, die in '59 nog werd gekoesterd, was doorbroken in het nieuwe ontwerpprogramma (hoe kan het anders in een tijd van economische crisis). Maar we wezen wel op de uiterst gevaarlijke tendens, dat in plaats van een signaleren van de klassenstrijd nu de modieuze anti-"nieuwe vrijgestelden"-ideologie tot beginsel werd verheven, en daarmee nog eenszins de kapitalistische vijand aangeduid.

c- Een derde agendapunt handelde over de nieuwe aard en de verbinding tussen theologie en politiek die CvS in vergelijking tot het religieus-socialisme vertegenwoordigt: de afwijzing van het "dopen" van het socialisme, zowel in het document van Santiago als in de theologie van Barth. De Woodbrookers vreesden, dat een te strak vasthouden aan de waarschuwing van Barth tegen Ragaz, Tillich c.s. kon leiden tot een situatie, waarin er theologisch helemaal niets zinnigs meer over het socialisme gezegd kan worden. Wat toch ook niet de bedoeling kan zijn.

d. Tenslotte ging het over het pleidooi van CvS voor een volksfront in Nederland.

vroeg, of in de kringen van de Woodbrookers niet te weinig werd nagedacht over de vraag, of linkse politiek in Nederland wel zonder de communisten mogelijk is. De sfeer van dit gesprek was van dien aard, dat er zeker aanknopingspunten tot samenwerking in zitten. Onze landelijke vergadering bevestigde dat ook. Vooral op de punten b en d zou het goed zijn als sommige Woodbrookers hier binnen de PvdA vragen aan de orde konden stellen.

Tot een nieuwe afspraak is het tot op heden niet gekomen.

11. Synode der Nederlandse Hervormde Kerk

Op verzoek van de Raad voor Kerk en Theologie schreef Prof. een rapport over het marxisme. Hoewel CvS in dit stuk ternauwernood wordt genoemd, bleek in de synodezitting van 14.6.78 terdege, dat voor veel synodeleden de aanwezigheid van zo'n stuk nuttig is juist voor het gesprek met onze beweging en over onze beweging als deel van de kerk.

Nu is weliswaar het rapport zelf niet bepaald geschikt voor een gesprek over de vragen die wij nu juist aan de orde willen stellen (zie opst. 5e jrg. nr. 3, p 44-47). Maar dat is misschien niet zo enorm belangrijk. Het feit zelf, dat ook op hoog-kerkelijk niveau "het marxisme" een erkend gespreksthema is, kan een groot voordeel blijken. Dat levert op zijn minst een dekking voor al die plaatsen waar feitelijk samenwerking met communisten of scholing in de kritiek van de politieke economie in de kerken aan de orde is. Daarnaast zullen we moeten proberen in de publieke discussie de zwakten en de relatieve onbeduidendheid van de door het rapport naar het centrum van de zaak geschoven vragen te wijzen.

We hebben ons al vast bij de synode aangemeld als te allen tijde tot mee-discussieren bereid.

Overigens zal het rapport via de RvK ook in de andere kerken waarschijnlijk ter sprake worden gebracht.

12. Raad van Kerken

a. De raad van Kerken kwam in dit verslag al meermalen ter sprake. Een korte inventarisatie hoe we met hen te maken kregen, en hoe de houding van de raad in bepaalde kwesties lag:

- . negatief: bij het aanbod van de raad tot bijdrage aan de loonmatiging (II. A. pt 13)- 1x
 - . twijfelachtig: bij de nieuwe levensstijl (I, par. 3 pt 2) 1x
 - . positief: Wet buitenlandse arbeiders, marokkanen, rascismeprogramma, N-bom, Uc-Almelo 5x
 - . zwijgen: Indonesië, ERD.
- Een ambivalent resultaat.

b. regionaal: In groningen is de CvS-regio benaderd een status bij de provinciale Raad van Kerken te krijgen :

13. Overigen

Nog enkele (semi)kerkelijke organisaties, waarmee wij contact hebben gehad of die toenadering tot ons hebben gezocht, zijn: De Hervormde Jeugd Raad (o.a. waarnemer op CD-congres), de Katholieke Jeugd Raad (inmiddels ontbonden), de sociale academie Culemborg, het vormingscentrum de Drieklank, het Ecumenical Research Exchange, het maandblad Wending, het doopsgezind seminarium, de stichting grondvest, de stichting Osaki.
Deze lijst is waarschijnlijk onvolledig.

14. Conclusies

1. Dit overzicht mist een weergave van de gelegde contacten in "gewone" gemeenten en parochies. Daarvoor ontbreekt mij het materiaal uit de regio's.
2. Wat de top-organen betreft, zijn alleen de Raad van Kerken en de Hervormde Synode ter sprake gekomen. Andere synodes en het episcopaat ontbreken.
3. Vrijwel alle contacten stammen van ná het moment dat CvS in de openbaarheid trad. We hebben dus door aan de weg te timmeren meer contacten gekregen, kennen meer bondgenoten en weten wat meer wegen in het apparaat.
4. Misschien is het wel verstandig, een aktiever beleid te voeren en ons vaker min of meer officieel bij een reeks van organen te presenteren. We zijn al iets minder eng en drammerig als men onze gezichten kent. Natuurlijk moeten we ons geen illusies maken dat dat de bestrijding waarmee we geconfronteerd worden zal verminderen. Maar om de zaak goed aan de orde te krijgen, is een "fatsoenlijke" presentatie belangrijk genoeg.
5. Deze contacten leggen we niet om maar geïntegreerd te raken in de kerken. We gaan ze aan omdat we zo eigenwijs zijn te menen binnen de kerk iets te vragen en iets te poneren te hebben. Een waarschuwing tegen drammerigheid betekent dus allerm minst een oproep om te verbergen waar we openlijk voor staan! En ook geen pleidooi om ons onze agenda van buiten te laten bepalen.

C. CONTACTEN MET POLITIEKE PARTIJEN

1. ARJOS

Anders dan het CDA-bestuur ging de anti-revolutionaire jongerenorganisatie wel in op de uitnodiging voor een waarnemerschap bij het eerste europees congres. Ook regionaal waren er contacten, in ieder geval in Groningen tussen mei '76 en september '77. In februari '78 was ik bij de ARJOS in Amsterdam.

Het blijkt dat de ARJOS tegelijk de relatief linkse vleugel van het CDA vertegenwoordigt en een van de meest taaië reproductieplaatsen van christen-democratisch ideologie vormt. Kritisch t.a.v. het CDA staan ze bijvoorbeeld in kwesties als beduchtheid voor de invloed van de CSU in de ooit eens geplande Europese volkspartij, in hun aandacht voor de nieuwe levensstijl en de derde wereld, in hun steun aan de 182 marokkaanse hongerstakers, en politiek: in hun voorkeur voor een coalitie CDA-PvdA.

De groepsgeest is sterk, de contacten met de nauwelijks existierende CH- en KVP-jongeren miniem, het CDA als partijformatie nog niet geheel geaccepteerd. Dit alles verklaart de poging tot contact met ons wel enigszins.

Nu blijkt dat mensen in de ARJOS met ons nog wel eens op politieke punten een coalitie willen aangaan, maar dat de interesse hunnerzijds eigenlijk ergens anders ligt. De gevoelige zenuw wordt geraakt als wij de verbinding van evan-

gelische inspiratie en politieke praktijk in het confessionele denken aanvallen. De grootste vanzelfsprekendheid voor hen is nog altijd de "eenheid met de broeders in het geloof" vóór de politieke en sociale verschillen. Juist wanneer dát theologisch fundamenteel wordt aangevochten, begint er een heel bouwsel te wankelen. In zekere zin is het nog secundair hoe links de standpunten zijn die we innemen, maar dat we juist om theologische redenen politieke keuzes zakelijk-socialistisch willen nemen is de grote aanstoot. (Dat zelfde fenomeen komt overigens ook voor bij christenen die weliswaar PvdA of PPR stemmen, en politiek niet eens zo ver van ons afstaan, maar die toch een diepgewortelde confessionele denkstructuur met zich dragen).

In Groningen kwam het tot een conflict, toen de ARJOS het verkiezingspamflet van CvS (mrt. 77) onder ogen kreeg. De zin waarin gezegd werd dat het CDA in dienst staat van de Mammon werd zelfs aanleiding het contact te verbreken.

en zeggen er een evaluerend stuk (okt. 77) van:

"Volgens hen betekende dit dat CvS aan het CDA het recht ontzegt om zich christelijk te noemen. De reactie lijkt ons onthullend voor de manier waarop men in het CDA geloof en politiek met elkaar verbindt. Men heeft niet geprobeerd de kritiek van CvS theologisch of politiek te weerleggen, maar men heeft het er alleen over dat CvS de intenties van het CDA om als goede christenen werkzaam te zijn in twijfel trekt. Burgerlijker kan het niet".

Tegen de zin van de gesprekspartners zelf besloot het provinciaal ARJOS-bestuur om het landelijk bestuur te verzoeken aan CvS te vragen de gewraakte passage uit het pamflet terug te nemen. Hoewel een conceptbrief gecirculeerd heeft, is er op het secretariaat nooit officieel een dergelijk schrijven aangekomen.

2. Partij van de Arbeid

Voor het contact met de, traditioneel nauw met de PvdA verbonden, AG der Woodbrookers zie B. 10.

De PvdA had een waarnemer gestuurd naar het CD-congres.

Wij kregen ook bericht, toen op 2.4.77 het "centrum voor levensbeschouwelijke en politieke vorming" in de PvdA een bijeenkomst organiseerde voor christenen in de partij. Ondanks pogingen van het secretariaat om CvS-ers die PvdA-lid zijn deze dag te laten bezoeken, al was het maar ter informatie, zijn gestrand.

En dat is ook wel begrijpelijk.

Dit centrum is de opvolger van de vroegere (o.m. protestant en katholieke) "werkgemeenschappen". En die waren weer een uitdrukking van de ruimte die er na de doorbraak geschapen moest worden voor "andere" werelbeschouwelijke opvattingen binnen de partij dan de traditioneel sociaal-democratische. Op die stoel nu willen CvS-ers binnen de socialistische beweging niet gezet worden. We willen volledig socialist zijn en kunnen dit opportunisme in de eigen socialistische partij niet goed hebben (als het onze eigen is). Daarin staat CvS in de traditie van de zakelijke vleugel van de doorbraak: , enz.

We hebben dus deze pogingen rechts laten liggen. En dan is het niet zo verwonderlijk dat men bij dat centrum (gezien het verslag van in Vrij Nederland) CvS als een gevaarlijke linkse concurrent. ziet. Toch schijnt het, dat het partijbestuur deze pogingen de christelijke nestgeur in een hoek van de PvdA op te warmen ondersteunt.

Ik zeg dat "het zo schijnt". Ik hoop dat het anders ligt. Het kan zijn, dat het partijbestuur met het bijeenroepen van christenen in de partij een andere bedoeling heeft: n.l. een bespreking over de vraag hoe de banden tussen CDA en kerk bestreden kunnen worden, en mogelijkheden van linkse mensen (van alle partijen) en progressieve initiatieven in de kerk en de christelijke wereld versterkt kunnen worden. Als dat de bedoeling is, dus geen levensbeschouwelijke club naar binnen maar strijdbaarheid naar buiten, en het is niet exclusief alleen voor de PvdA-belangen maar voor heel links bedoeld, dan moeten wij als beweging aanbieden mee te doen.

3. PPR

Ook de PPR bezocht het congres.

De relatie ligt hier nogal divers.

Wie het stuk leest dat Bas de Gaay Fortman voor het recente NCSV-lustrum

schreef (zie ook i.d.W. 3.6.78), bespeurt een enorme afstand: hij acht de Europese arbeiders hoogst geprivilegieerd, Marx (behalve de jonge) dus achterhaald, ons dogmatisch en pleit voor minste (alsof wij hem iets te geven hebben), nota bene onderbouwd met een ouderwets stuk natuurlijke theologie en een citaat uit een psalm over de schepping, die per ongeluk helemaal niet over de schepping maar over de uittocht uit het slavenhuis gaat....

Maar Bas de Gaay Fortman is gelukkig de PPR niet.

Veel zinniger kwamen wij ter sprake op bijeenkomsten die het vormingsbureau van de PPR belegde, min of meer als reflectie op het confessionele verleden van een groot deel van de PPR-leden en om de vraag te bespreken hoe de PPR zich politiek tegenover de kerken moest opstellen. Op zo'n dag, te Amsterdam, hield een verhaal dat ook voor de christenen in de PPR moest gelden dat zij opteeden voor een socialistische maatschappij.

Verder kwamen wij de PPR in de akties vaak tegen (hfdst. II).

4. PSP

De PSP was op het congres. Verder heeft deze partij nooit iets van zich laten horen, hoewel er wel degelijk CvS-leden lid van zijn.

Het spijt me dat ik er niet meer van kan zeggen.

5. CPN

Het is onmiskenbaar, dat de CPN de partij is, 1. die we in de aktie vaker dan anderen tegenkwamen, 2. die het meest op de beweging gereageerd heeft, en 3. die ook de meest positieve reactie gaf.

Ik noem dit als constatering en ervaring.

Nu kan je je voor die ondervinding natuurlijk doof houden, en zeggen: "nogal wiesdes, er zaten nu eenmaal van het begin af communisten in CvS die geprobeerd hebben van de beweging een mantel van de CPN te maken en dat is blijkbaar aardig gelukt".

Dit kan alleen iemand zeggen, die het hele moeizame en gecompliceerde wordingsproces van de beweging negeert. CvS is een eigenstandig produkt, voortgekomen uit de stand van de klassenstrijd in het kerkelijk Nederland van de jaren '70. Vanzelfsprekend vormt het feit, dat een toenemend aantal christenen uit hun groeiend maatschappelijk inzicht de conclusie trokken CPN te stemmen of lid te worden van die partij een moment in dat proces, zo goed als het bewuste optreden van communisten in de beweging een factor is in de politieke opstelling van CvS. Wie meer zegt, en alle levende ontwikkeling terugvoert op één oorzaak, n.l. platte taktiek, is nog steeds anti-communist.

Het valt op, dat de CPN pas op de beweging is gaan reageren op het moment dat CvS eenduidige akties ging voeren en met een duidelijke politieke presentatie kwam. Concreet: het eerste bericht over CvS in de Waarheid betrof de handtekeningen-aktie van de Groningse regio tegen de militairisering (zie II.A.12) en grote artikelen kwamen pas na het Europees congres (waar ook de CPN een waarnemer had). Dat wil zeggen, dat alle discussies in de burgerlijke pers tussen ons en etc. nog geen aanleiding tot reactie vormden. Dat heeft er niets mee te maken, dat de CPN alleen maar in de aktie geïnteresseerd zou zijn, zoals een hardnekkig vooroordeel wil. Want er verschenen in de Waarheid in die tijd wél b.v. recenties van "klassenstrijd en staking" en van "mensen voor dag en dauw" van , die duidelijke aanzetten tot dialoog gaven. Nee, dat de CPN pas in de loop van 1976 reageerde duidt er veeleer op dat ze als nuchtere politieke partij, die nu eenmaal te maken heeft met een voortdurende positiebepaling in een krachtenveld, eerst wilde zien wat de beweging nu eigenlijk waard was, of we enige stootkracht bezaten, of we effectief opereerden. En blijkbaar gaven het organisatorisch vermogen en het slagen van de slotmeeting op het Europees congres in ieder geval voor de Waarheid aan, dat ze in CvS niet met een stelletje wereldbeschouwelijke pickeraars te maken had, maar met een reële stroming in de kerk. Later werd dat door de concrete samenwerking in b.v. het Groninger volkscongres en de aktie Stop de Neutronenbom bevestigd.

Het ligt voor de hand, dat de ontwikkeling in de kerk waar CvS deel van uitmaakt, ook de CPN zelf de laatste jaren heeft veranderd. Het is toch tamelijk nieuw, dat bij anti-communistische aanvallen als in Zwolle en op de WU, de CPN kon verwijzen naar christenen en theologen in de partij die het konden verantwoorden als christen in de partij en als communist in de kerk te zijn (zie b.v. het verhaal van ... in Zwolle, opst. 2e jrg. nr. 1). Dat er partijleden in discussiebijdragen van de stand van de strijd op het kerkelijk front kunnen berichten. Dat er in de inleiding over het nieuwe partijprogramma op in wordt gegaan, dat de partij moet constateren dat de samenwerking met zogeheten progressieve gelovigen verder kan gaan dan wederzijds respect voor een andere levensovertuiging, maar dat er soms sprake is van gelijkgezindheid. Het laat dus ook communisten niet onberoerd, als (o.a. in een beweging als de onze) christenen pogen zich aan hun diepgewortelde burgerlijke politiek en theologisch denken te ontworstelen. Dergelijke tendenzen vormden de aanleiding tot de "raadpleging door het partijbestuur van partijgenoten en sympatisanten, die betrokken zijn bij kerkelijke activiteiten" op 17.6.78, waarbij in het voorbereidingsmateriaal veel artikelen uit Opstand waren opgenomen. Een dergelijke bijeenkomst heeft een geheel ander karakter dan de onder 2 genoemde sessies in de PvdA. Het gaat er immers niet om dat christenen in de partij bij elkaar kruipen om er toch voor te waken dat hun levensbeschouwing niet in de knel komt. Er heerst geen pretentie dat christenen nu een specifieke ethische bijdrage aan het marxisme kunnen geven (over marxisme en ethiek kan ... zelf wel spreken), al is iedere bijdrage welkom. Maar het gaat om een bespreking van politieke mogelijkheden van de arbeidersbeweging in kerken en confessionele organisaties. Tenslotte: aandacht van de CPN voor CvS betekent niet, dat de politiek van de partij tegenover de kerken opgaat in de verhouding tot onze beweging. Een verstandige politieke partij zal toch steeds zelf een juiste verhouding tot allerlei groepen christenen en kerkelijke toporganen moeten zoeken. En de taak van CvS is ook weer meer dan die van een partij. Zo kan b.v. de taak van de bevrijding van de theologie van het burgerdom alleen binnen de kerk gebeuren en kan een bijeenkomst van communisten niet meer doen dan aandachtig signaleren wat daar in de kerk (en CvS is deel van de kerk) aan binnen-theologische strijd plaatsvindt.

6. Nog een partij die aandacht voor ons toonde: de Partito Comunista Italiana nodigde - met CPN en PPR - ook CvS uit om een festival van haar in Rotterdam bij te wonen !

V. ORGANISATIE

CvS is een beweging.

Dat betekent onder meer, dat de Christenen voor het Socialisme zich niet hebben georganiseerd in de vorm van een vereniging of stichting met alle formaliteiten die daar bij horen, zoals statuten.

"Beweging" duidt op: beweeglijkheid. CvS is en heeft geen organisatie omwille van de organisatie. Een beweging staat onder het teken van haar eigen opheffing: ze is gericht op de toewending van heel het huis Gods naar de arbeidersbeweging en is tot dan een voorlopige maatregel in de wending der tijden.

Maar ook een beweging moet zich organiseren, en ik zou wel een heel slecht secretaris zijn als ik juist dat aspect zou verwaarlozen.

Het zal in dit hoofdstuk primair gaan om de vraag hoe de organen binnen de beweging de afgelopen jaren hebben gefunctioneerd.

Omdat ik echter bespeurd heb dat veel nieuwe leden ook de redenen van de gekozen organisatievorm niet kennen, zal ik bij enkele paragrafen ook een kort overzicht opnemen van de bevoegdheden en taken die wij tot nu toe in de beweging aan organen toedeelden. Ik schrijf dus geen reglementen, maar noteer slechts wat wij tot op heden afgesproken hebben.

1. De landelijke vergadering

Wij moeten dit hoofdstuk beginnen met de landelijke vergadering.

Deze is van het begin af aan in april '74 de bijeenkomst, waarvoor alle leden een uitnodiging krijgen en die als "hoogste" orgaan geldt.

frequentie

In de regel komt de vergadering elke maand bijeen, afgezien van de vakantieperiode. Om dwingende redenen valt hij een enkele keer uit (congres; demonstratie). Dat betekende in 1973/74 2x, in 74/75 10x, in 75/76 11x, in 76/77 9x, en in 77/78 eveneens 9x.

bezoek

Over de periode april '74-juni '75 is het aantal aanwezige leden op de bijeenkomsten nauwkeurig nagegaan. Over 12 bijeenkomsten kwam hij tot een gemiddelde van 38 personen per keer, met een maximum van 43 (op 8.6.74) en een minimum van 26 (op 28.6.75). Ik zet daarnaast de getallen over de laatste 6 bijeenkomsten in 1978. De presentielijst geeft de volgende aantallen aanwezigen: 31 - 29 - 25 - 18 - 16 - 21. Dat is een gemiddelde van 23 personen. Dat betekent, dat er al in het eerste jaar een dalende lijn heeft gezeten van boven de 40 tot onder de 30 aanwezigen, dat zich dat vervolgens een aantal jaren heeft gestabiliseerd, maar dat vanaf 1978 de dalende lijn opnieuw is ingezet met 16 als dieptepunt.

Dit zou een algehele neergang in de beweging kunnen inhouden. Het kan ook op andere zaken wijzen: b.v. grotere belangstelling voor regionale dan voor landelijke taken onder leden en/of een saai worden van de vergaderingen, verbonden met een vorm van vergaderen die ontevredenheid opwekt. Dit moet goed geëvalueerd worden.

Bezien we de aanwezigheid naar regionale spreiding, dan verschijnt het volgende beeld: in '78 waren uit resp. 7, 10, 11, 9, 9, 9 regionale mensen aanwezig. Dat is een gemiddelde van 9. Aangezien van de 15 ooit geformeerde regio's op dit moment een 10-tal actief draait, is er in dit opzicht beslist een goede representatie bereikt. Enkele regio's variëren hun afvaardiging, maar er zijn er ook van wie we op de vergadering steeds dezelfde gezichten zien (dat gdd voor Nijmegen en geldt nu b.v. nog voor Den Haag). Het lijkt me wenselijk dat indien mogelijk toch alle actieve leden van tijd tot tijd een vergadering bezoeken.

bevoegdheden en taken

De landelijke vergadering

1. formuleert het programma en de strategie van de beweging;
2. besluit tot en begeleidt alle centraal gevoerde acties;
3. houdt zich op de hoogte van regionale activiteiten en bespreekt deze zo nodig;
4. stelt het scholingsthema vast en fungeert binnen de scholing als centraal platform

5. heeft de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor publicaties en presentatie van de beweging;
6. benoemt de leden van de stuurgroep;
7. maakt op voorstel van de stuurgroep een voordracht op voor de vervulling van het secretariaat;
8. bespreekt jaarlijks de begroting en geeft daarbij aanwijzingen voor de inrichting van het hoofdstuk "projektkosten".

NB: ad 7: de NCSV benoemt uiteindelijk het secretariaat. Zie par. 5 van dit hfdst.

NB: ad 8: de NCSV stelt ook de uiteindelijke begroting vast. Zie hfdst. VI

samenstelling

1. alle leden worden voor de vergadering uitgenodigd;
2. men neemt deel aan de vergadering zonder last of ruggespraak (d.w.z. spreekt niet als vertegenwoordiger van de regionale afdeling waartoe men behoort. Dit sluit geenszins uit, dat de regio standpunten kan nemen en dat leden van de regio die dan ter vergadering verdedigen);
3. In de regel zit een lid van de stuurgroep de vergadering voor (liefst niet een secretaris !)
4. Er is voor stuurgroepleden geen verplichting, aanwezig te zijn. Wel is het zeer wenselijk dat iedere maal de stuurgroep zo veel mogelijk vertegenwoordigd is, en dat ieder lid van de stuurgroep regelmatig verschijnt.
(hetgeen het secretariaat wel eens wat organisatie kost)

besluitvorming

1. De vergadering stelt zelf de procedure van besluitvorming vast;
2. voorstellen kunnen gedaan worden door de stuurgroep, regio's of personen;
3. de vergadering kan besluiten eerst de regio's te horen alvorens een besluit te nemen;
4. er is geen quorum vastgesteld.

vorm

De vergadering heeft in de loop der jaren een vast patroon ontwikkeld (met varianten, vanzelfsprekend):

- notulen
- mededelingen uit de stuurgroep en de regio's;
- discussie of scholing in strategische, politieke of theologische onderwerpen;
- aktiebespreking.

Het onderdeel "mededelingen" heeft de neiging tot een eindeloze reeks uitwisseling van feiten uit te groeien: wel noodzakelijk, maar ook nogal saai op den duur. Van de 41 vergaderingen zijn er 17 aan scholing besteed. Een getal dat me te- genvalt.

toekomst

Gezien de dalende participatie moet goed overdacht worden hoe we de vergaderwijze willen verbeteren.

Dat het noodzakelijk is met een zekere regelmaat vanuit de hele beweging bijeen te komen, lijkt me buiten discussie. En (al was het alleen maar om de lange reistijden van velen) ook, dat we zoveel mogelijk uit die bijeenkomsten moeten halen.

- Er valt te denken aan een kwalitatieve verbetering, wanneer alle mededelingen tevoren op schrift zouden staan. Het secretariaat heeft dat wel eens gedaan. Ik wil echter bekennen dat ik er vanuit mijn ervaring in de verhouding regio's secretariaat vrij pessimistisch over ben of veel regio's het lang vol zullen houden hun mededelingen op te sturen. Misschien kunnen ze meegestuurd worden naar Woudschoten met de regionale notulen (die we ook al lang niet allen krijgen) ?
- Ook voor andere verzoeken om reactie geldt trouwens, dat die vanuit de regio's zeer onregelmatig binnenkomen. Bijvoorbeeld reacties op de "beginselverklaring" (febr. '78), de volksfront-vragenlijst (juni '77), het raamwerk (okt. '77). Het kan zijn, dat we te veel vragen. Maar dan moet er een realistischer agendering plaatsvinden, waarbij minder agendapunten steeds weer terugkomen om dan te moeten constateren dat een aantal regio's nog niet aan behandeling toe zijn gekomen.

- Er valt te denken aan een scheiding van scholingsbijeenkomsten en actie-gerichte/huishoudelijke vergaderingen. Dit heeft echter het grote nadeel, dat er dan een groep dreigt te ontstaan die alleen ideologische bijeenkomsten bezoekt, terwijl anderen de klussen opknappen.
- Dan is er wel eens het idee geopperd, de vergadering te vervangen door een permanent overleg van regionale afgevaardigden. Ik ben daar tegen, omdat het vele leden de mogelijkheid tot direkt landelijke meedenken zou onthouden. Dit is vooral een bezwaar voor hen, die in een gebied wonen zonder vaste regionale groep of met een groep die "slapende" is.
- Bij een efficiëntere vergaderwijze is wellicht het aantal bijeenkomsten per-jaar iets terug te breng. Maar toch niet drastisch, naar mijn indruk. Tot zover deze voortzet voor een discussie die zeker door de regio's moet worden genomen in de komende tijd.

2. De regionale afdelingen spreiding

Op het ogenblik bestaan de volgende regio's:

Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Delft, Groningen, Twente, Kampen, Den Haag, Limburg, Nijmegen (totaal 10).

Regio's hebben bestaan of leven nog maar in kleine gestalte voort in 't Gooi, Wageningen, Leiden, Eindhoven en Breda/Tilburg (5x).

In oprichting zijn groepen in Friesland en Noord-Holland, Noord/zaanstreek (2x).

De regio Groningen onderhoudt incidenteel contact met groepen in Drente.

Op de landkaart toont zo vooral Zeeland een witte plek.

omvang

De omvang van een regionale groep varieert. Zeker niet alle 250 leden bezoeken regelmatig een regionale vergadering. Twee voorbeelden, die nogal uit elkaar liggen:

• De regio Amsterdam telt 33 leden en daarenboven nog een 30-tal geregistreerde sympatisanten. Op de vergaderingen verschijnen in de regel niet meer dan 12 personen.

• De regio Delft bestaat uit 6 personen die regelmatig kort en zakelijk bijeenkomen. Mijn indruk is, dat de meeste groepen kampen met het probleem dat er wel vrij veel mensen te mobiliseren zijn als een actie moet worden ondernomen, maar dat de groep die in het stugge, taai doorwerken volhardt nogal klein is en overbelast.

Dit hangt ook samen met het feit dat het verloop onder het kader nogal groot is: mensen zijn een paar jaar actief, en houden zich vervolgens op een grotere afstand, zodat opgedane ervaringen moeizaam overgeleverd worden. Dit heeft weinig te maken met de politieke opstelling van dat "oudere" kader, die het met een huidige koers niet eens zou zijn. Meer met het feit dat CvS óók functioneert als een doorgangshuis van progressieve christenen naar politiek werk in vakbonden en partijen.

organisatie

Voorbeeldig is ook hier weer Groningen:

- De regio heeft een eigen bestuur gevormd dat het overzicht bewaart over een aantal werkgroepen (volkscongres, scholing e.d.).
- Bovendien geldt hier de navolgenswaardige gewoonte, nieuwe actiepunten te begeleiden met stukken, die informatie over de actie bieden en een verantwoording waarom CvS mee zou moeten doen. Deze werkwijze heeft het voordeel dat de regio, als ze tot een actie beslist, wéét wat en waarom ze dat doet en zich niet op slechtouw genomen behoeft te voelen door wat anderen aan actiepunten bedenken.
- Regio's kunnen er een eigen financieel beleid op nahouden, d.w.z. een potje maken voor actie-, reis- en vergaderkosten. Uit de landelijke gelden is slechts bij hoge uitzondering enige ondersteuning te verwachten bij de huidige precare geldelijke situatie.

verhouding tot de landelijke vergadering

In dit verslag is al meermalen gesproken over de wrijfpunten die er tussen (bepaalde) regio's en "het landelijk" lagen. Ik vat een en ander samen:

- Of een groep tot de beweging behoort blijkt heel praktisch uit de vraag of het KRIK-project er lidmaatschapsgelden van ziet, inhoudelijk uit de mate waarin de groep zichzelf en de rest van de beweging de groep herkent in doelstelling en programma van CvS.
 - Een regio heeft de mogelijkheid af te wijken van het landelijk scholingsprogramma, en van landelijk gevoerde acties. Ze kan ook haar eigen accenten leggen in strategische debatten, of een actie opzetten die elder-zó niet gevoerd wordt.
- Al die overwegingen, "dat je je bij ons in de streek voorzichtiger moet opstellen dan in Amsterdam kan", "dat Opstand-exegeses in onze katholieke streek te moeilijk te begrijpen zijn om er mee te werken", "dat onze groep nog maar zo kort bestaat dat we niet onmiddellijk aan het landelijk scholingsprogramma kunnen deelnemen" - dat alles heeft zijn relatieve geldigheid.
- Maar die geldigheid is relatief ! Het wordt wel erg moeizaam, als een regio op alle genoemde punten tegelijk gaat afwijken. Dan treedt op een gegeven moment de situatie in, waarbij het behoren tot CvS louter nog "gezindheid" is, en geen aantoonbare praktijk.
 - De grens is moeilijk vast te stellen, maar heeft veel te maken met de mate waarin een regio - ondanks de al dan niet vermeende eigen accenten - wel actief in de landelijke beweging participeert. Organisatorisch betekent dit a. bezoek aan de landelijke vergaderingen, b. regelmatig contact met de leden van de stuurgroep die de verbinding met de regio onderhouden, c. het inbrengen van discussiebijdragen in landelijk gevoerde debatten, d. bereidheid eigen scholingsprogramma's en actiepunten landelijk bespreekbaar te maken.
- Ik heb het sterke vermoeden, dat in feite zou blijken dat accentverschillen en tegenstellingen in de beweging dan veel meer door de regio's heenlopen dan dat posities gelocaliseerd kunnen worden.

sympatisanten

Naast leden van CvS die de vergaderingen van de regio bezoeken, is er meestal een ruimere kring van hen die met de activiteiten en doelstelling sympatiseren maar aarzelen lid te worden of daar geen prioriteit bij leggen. Het is van belang, voor hen regelmatig iets te organiseren. Dit is op verschillende wijzen in praktijk gebracht gedurende de afgelopen jaren :

- speciale informatie-avonden beleggen voor deze kring (d.i. weer iets anders dan open avonden die een publieke presentatie bedoelen te geven);
- cursussen geven over vragen van marxisme e.d.;
- opstand-leeskringen opzetten;
- in studentensteden: via het secretariaat contact zoeken met de NCSV om een oriënterende kring of scholing op te zetten voor studenten die interesse in CvS hebben, maar er niet meteen voor willen kiezen. Het opvangen van deze mensen in het KRIK-project voorkomt dat zij zich met taken in de regio en de regio zich met hen belast voelen (voorbeeld: Nijmegen).

3. De stuurgroep

In hfdst. I, par 2 bij "tenslotte" sub 5 is al uiteengezet, dat de landelijke vergadering het op het moment dat de beweging naar buiten ging treden nodig vond daar ook een effectief orgaan voor in te stellen. Een ander motief was, om op deze wijze de uiterst rommelige gang van zaken bij de scholing gedurende het eerste jaar, waarbij particuliere voorstellen van de regio's een goed overleg frustrerden, te voorkomen. Een derde reden was ontlasting van de secretaris, die tot dan toe met persoonlijk diplomatiek inzicht en politiek vernuft had moeten proberen de eenheid te bewaren.

samenstelling

Op 30.8.75 werden de volgende criteria geformuleerd op grond waarvan de stuurgroep personeel moest worden samengesteld:

1. Ieder stuurgroep lid moet " het vertrouwen van de beweging genieten ";

2. Ieder moet verbaal begaafd en vlug ter pen zijn om publiekelijk voor de beweging te kunnen optreden;
3. Ieder moet vlug ter beschikking staan, als er allert moet worden gereageerd;
4. Spreiding over de regio's uit verschillende delen van het land;
5. politieke spreiding (leden en sympatisanten van de verschillende partijen van links);

Als "verborgen" criteria zouden daaraan kunnen worden toegevoegd:

6. confessionele spreiding/oecumenische samenstelling;
7. spreiding naar gebleken strategische diversiteit in de beweging;

Opvallenderwijs ontbreekt:

8. spreiding naar sexe.

- Het secretariaat was uit hoofde van zijn functie toegevoegd lid van de stuurgroep.

- Het aantal personen waaruit de stuurgroep moest worden samengesteld werd niet genoemd.

leden

De volgende personen hebben (afgezien van het secretariaat) de stuurgroep bevolkt, steeds na goedkeuring van de landelijke vergadering:

- (sept. 75- okt. 76), opgevolgd door

- (vanaf okt. 76, dus)

- (vanaf sept. 75)

- (sept. 75 - dec. 77), opgevolgd door

- (sept. 75 - juni 77). Sindsdien is zijn plaats vacant; heeft de stuurgroep dus ook geen predikant in haar midden).

De volgende oud-secretarissen bleven na afloop van hun werk lid:

- (vanaf febr. 76)

- (vanaf sept. 77).

is in haar secretariaatstijd de enige vrouw geweest die de stuurgroep al die jaren in haar midden had.

taken en bevoegdheden

De stuurgroep heeft tot taak:

1. de presentatie van de beweging naar buiten;
2. het secretariaat controleren en assisteren;
3. het bewaken van de voortgang van de beweging ;
4. het beleid van de landelijke vergadering voorbereiden;
5. waken over het contact van de regionale groepen met de gehele beweging;
6. voorstellen doen over de bezetting van het secretariaat (vgl. landelijke vergadering taak). Nadrukkelijk werd (op 30.8.75) vastgesteld, dat de stuurgroep altijd verantwoording verschuldigd is aan de landelijk vergadering, liefst vooraf maar in ieder geval achteraf. Ze heeft dus geen bevoegdheden volstrekt voor zichzelf. Verder werd de stuurgroep gescheiden van de scholings-voorbereidingsgroep.

evaluatie

Wat de taken 1, 3, 4 en 6 aangaat heeft de instelling van een stuurgroep de beweging zeker goed gedaan. Er is vrijwel altijd een redelijk snelle reactie op aantijgingen in de pers geantwoord, en ook in het eigen optreden naar buiten, zoals bij het CD-congres, is waarschijnlijk een tamelijk helder en eenduidig gezicht van de beweging gepresenteerd (pt 1). Verder is de landelijke vergadering redelijk geagendeerd(4) en hebben de interne strategische discussies beslist een orderlijker verloop gehad dan in het eerste jaar (3). Over twee punten ben ik minder tevreden:

ad 2: Voorzover met het "controleren en assisteren van het secretariaat" zoiets als werkbegeleiding is bedoeld, is deze taak nauwelijks vervuld. Het is voor een gezelschap dat bijeen is om politieke en ideologische vragen te bespreken blijkbaar niet gemakkelijk om te overzien welke onmetelijke hoop klussen de secretarissen te vervullen hebben. Bovendien nodigt het oord Woudschöten in zijn isolement er nu ook stuurgroepleden niet bepaald toe uit om eens binnen te stappen.

Ik moet dus constateren, dat het in de stuurgroep nooit komt tot besprekingen of de secretarissen te lui zijn of zich overwerken, of ze verkeerde prioriteiten in de arbeid leggen of te weinig efficiënt zijn etc.

Waarschijnlijk moeten we eenvoudig concluderen dat deze taak van een stuurgroep te veel is gevraagd (zie verder onder pt. 5 van dit hoofdstuk).

ad 5: Binnen de stuurgroep is een verdeling geldig, waarbij ieder lid het contact onderhoudt met een aantal (meestal 2) regio's. Dat is uiterst onregelmatig uitgevoerd. Ik moet zeggen, dat ik dit onderdeel tot de leukere aspecten van het werk vond behoren: je raakt geïnformeerd over plaatselijke akties en problemen, kunt gerezen misverstanden voorzover het echt misverstanden zijn uit de weg ruimen, maar vooral: je merkt dat alle landelijke activiteiten ook echt gedragen worden door groepen die natuurlijk wel onderscheiden accenten leggen, maar toch echt voor de ene zaak staan. Bezoeken van stuurgroep en secretariaat aan regio's relativeren voor beiden gevoelens er alleen voor te staan.

Toch moet ik constateren, dat deze contacten meestal onderaan een prioriteitenlijst bungelden. Dat heeft gevolgen vooral voor regio's die klein en vrij zwak zijn, of die toch al menen er nogal afwijkende ideeën binnen de beweging op na te houden. En de verwaarlozing van deze bezoeken wreekt zich dan weer in misverstanden die blijken uit bepaalde discussiebijdragen.

Er is op dit punt beslist wel veel gebeurd maar ik pleit voor een hogere prioriteit.

democratisch gehalte

Juist mede door het niet al te intensieve contact tussen stuurgroep en regio's ontstaat wel eens de indruk dat hier een klein clubje hoge politici de "lijn" zit te bepalen. Die indruk is overdreven. Er worden weliswaar geen notulen van de vergaderingen gemaakt (wel agenda's), zodat de leden niet via die weg kunnen controleren wat er in de stuurgroep gebeurt. Maar er vinden toch eigenlijk zo goed als geen discussies in de stuurgroep plaats, die niet vervolgens in de landelijke vergadering en elders volledig openlijk doorklinken.

Een reëel bezwaar begint te worden, dat het sinds augustus 1975 met meer is voorgekomen, dat de landelijke vergadering zich over de samenstelling van de stuurgroep als geheel heeft uitgesproken. We hebben geen regels eens in de hoeveel tijd deze aan de orde moet komen en hoelang iemand in de stuurgroep zitting kan houden.

Ik stel voor, dat de bestaande stuurgroep bij het komende startweekend, sept. '78 in Amsterdam, in zijn geheel aftreedt. En dan met voorstellen komt zowel voor de te volgen procedure als voor de personele bezetting (aan de hand van bovengenoemde criteria). Besproken moet dan worden, of er een vaste zittingsduur moet worden ingesteld, en of leden die al vanaf '75 in de stuurgroep zitten vanwege hun ervaring en politiek inzicht voor een tweede termijn kunnen worden voorgedragen.

4. de scholing

Een van de meest uitgewerkte onderdelen van het voorstel van en mij voor de oprichting van een beweging CvS was een concept-scholingsprogramma.

Wij wensten, dat het kader van het KRIK-project met alle van her en der komende leden een gemeenschappelijk proces zouden doormaken om

- a. kennis en ervaring uit te wisselen en hanteerbaar te maken;
- b. een gemeenschappelijk inzicht te verwerven in de kerkelijke en politieke verhoudingen in Nederland;
- c. gezamenlijk de marxistische analysemethode vruchtbaar te kunnen maken;
- d. de aanwezige verschillen in theologisch inzicht te overbruggen;
- e. zo een basis te verwerven voor inhoudelijke convergentie en gezamenlijk organiserend optreden.

Het plan wekte aanvankelijk veel verzet en onderlinge confrontatie. In hfdst. I, par 2 sub 2 "kadervorming" heb ik daarvan verslag gedaan.

Eerst zal nu de inhoud van de 4 afgewikkelde scholingsprogramma's getoetst worden, dan de vorm besproken en tenslotte zal ik nagaan in hoeverre de aanvankelijke bezwaren geldig zijn gebleken.

a. inhoud

Naast elkaar volgen nu het herziene oorspronkelijke voorstel en de plaats die aspecten uit dat plan uiteindelijk in feite kregen:

plan 3.4.74	uitgevoerd
A. Exegese	- landelijk niet systematies aan de orde
(vgl. II.A.28)
B. Imperialisme	- imperialismescholing 1974/75 (vgl. hfdst I, par 2.4)
1. economisch	
2. geschiedenis nederl. arbeidersbeweging	- hist. pol. scholing 1976/77
(vgl. hfdst. I, par 4.2)
3. anti- imperialist. bewegingen, o.m. in de kerk	- (vgl. hfdst. II en IV)
C. Confessionele organisaties	
1. historisch	- Vgl. CD-rapport + scholing 77/78, C(RK- arb. bew.)
2. sociale leer	-
3. dogmatisch	-
D. Christelijke stromingen	
1. a. reformatie	- Vgl. 77/78 A (dopersen)
b. afscheiding en doleantie	- Vgl. 77/78 B (afsch.)
2. Religieus-socialisten	- gepland als 77/78 D
3. Barth	- idem
4. reactionair verzet	- (vgl. hfdst. II. A. 3)
5. onze strategie	- telkens ter sprake

- Een aantal aspecten uit het oorspronkelijk plan zijn dus nog niet aan de orde geweest: exegese, dogmatiek, religieus-socialisten en Barth. Het ligt m.i. wel in het verlengde van de in 77/78 gevolgde theologische scholing om dit alsnog te behandelen.

- Tegelijk moeten we constateren dat er in de 4 wel afgewerkte scholingsprogramma's meer zat dan oorspronkelijk bedacht: de gehele scholing in de crisis van het kapitalisme(75/76) bevatte zeker veel meer dan in het oorspronkelijk economisch onderdeel voorzien, de analyse van de boeren en het materiaal over volksfront in de hist.-pol. scholing 76/77 zijn ook nieuwe elementen.

Waartoe deze vergelijking ?

Om te bewijzen dat ik een dogmatisch betweter ben die zonodig het oorspronkelijk gelijk wil halen ?

Nu, alla. Misschien.

Wat het staatje in elk geval toont, is dat er een aantal elementen zijn waarvan het geheel in de lijn van de doelstelling van de beweging ligt dat we daar met elkaar op studeren. De ordening en de volgorde van het eerste plan is daarbij werkelijk niet essentieel - hoewel voor ieder die met het historisch-materialisme kennis wil maken de kritiek van de politieke economie een centrale plaats in een vroeg punt van het programma zal moeten uitmaken -. Maar verder zijn het niet systematiek of logica die in een beweging de volgorde en de rangschikking van de thema's uitmaken. Het was een duidelijke winst, dat we op een gegeven moment in staat waren de scholingsthema's in relatie met gevoerde acties aan de orde te stellen (crisisscholing i.v.m. de nieuwe levensstijl, hist. politieke scholing in een verkiezingsjaar).

b. vorm

In alle vier de gevolgde programma's was er een door de landelijke vergadering geaccepteerd voorstel, dat in ieder geval centraal werd behandeld en verder door sommige regio's. Landelijk zijn beproefd: inleidingen verzorgd door regio's,

door eigen sprekers, door sprekers van buiten, uitsluitend discussie op de vergadering zonder introductie, referaten voor en na behandeling in de regio's. Het lijkt mij een onjuiste veronderstelling gebleken, dat bij landelijke behandeling de meeste regio's het materiaal al wel van tevoren bestudeerd zouden hebben. In de regel liepen de regio's achter bij het centrale programma, voorzover ze participeerden.

De omvang van het materiaal varieerde van 15 tot 60 pagina's a⁴ per onderdeel (=ongeveer per scholingsmaand). Dat laatste bleek - zeker zonder leeswijzer - veel te veel. De regio's Amsterdam, Delft en Utrecht (Rotterdam ?) hebben voorzover ik kan overzien alle programma's afgewerkt. In andere regio's gebeurde dat vertraagd of slechts door enkele personen. Groningen stuurde enige tijd vaste rapporteurs naar de inleidingen. Hier en daar, o.a. in Nijmegen, werd een eigen programma gevolgd. Voor andere regio's waren onderdelen van de stof erg pittig zonder begeleiding door regio's elders of de scholingsgroep. De organisatie van de begeleiding is nooit erg op gang gekomen. Binnen sommige regio's wordt nu de behoefte gevoeld om nieuwere leden op de een of andere manier vertrouwd te maken met belangrijk eerder verwerkt materiaal. Ook dat moet georganiseerd worden.

In 77/78 werd het scholingsmateriaal om financiële redenen uit het lidmaatschapspakket gehaald. Resultaat was dat iets minder dan de helft van de leden zich abonneerde. Dat zijn merendeels wel diegenen, die ook vergaderingen regelmatig bezoeken, zodat kan worden aangenomen dat de meesten de papierstapel niet ongelezen laten liggen.

We zullen er binnenkort over moeten praten of het gelukkig is de gekozen vorm door te zetten. In ieder geval zal er dan een betere evaluatie, en inventarisatie van bereikte inzichten moeten plaatsvinden. heeft voorgesteld een scholingsjaar af te sluiten met een weekend, dat openstaat voor allen in de beweging.

c. kennis en bevinding

Het bepalen van de juiste plaats van de theoretische arbeid heeft de beweging veel inspanning en wrijving gekost. Een paar opmerkingen in dit debat-zonder-einde:

- Een scholing is geslaagd niet zo maar naar de mate van bereikte theoretische diepgang, maar naar het sociale karakter ervan. Als we werkelijk tesamen bepaalde inzichten hebben opgedaan, komt dat de gehele opstelling van de beweging ten goede. Of enkelen zogenaamd gevorderden nog wijzer zijn geworden is dan minder interessant.

Het is goed, dat de scholing in wisselwerking staat met de aktie. Waar anders dan in de klassenstrijd doen we het pathos op dat ons er toe dringt de werkelijkheid tot op de bodem te leren kennen om haar verandering te kunnen signaleren en aktiveren ?

- Maar de eenheid van bevinding/ervaring en kennis moet geen hypostase worden, geen tot boven alles verheven beginsel. Wolke theoretische vragen dringend behandeld moeten worden is niet zo maar "vanzelf" uit de aktie van de dag af te leiden. (Of je moet een Lenin zijn die op de dag van het bloedbad in St. Petersburg dat de russische revolutie van 1905 inluidde niet zijn centraal-comité opzocht maarondergedoken in de bibliotheek militaire technieken bestudeerde).

- Een diepere reden van de noodzaak van een zelfstandige ruimte voor theorievorming is ook in de aard van onze theorie zelf gelegen. Alle CvS-theologen zijn het er wel over eens, dat de theologie uit zijn burgerlijk-algemene "natuurlijke" context bevrijd moet worden. Maar juist dat wordt niet zo maar inzichtelijk, omdat precies waar het burgerlijke zo algemeen is het ook zo moeilijk is te onderkennen.

En dat geldt ook voor het marxisme, dat géén empirisme is. De erbarmelijke bestand van het 19e eeuwse proletariaat was wel de aanzet tot Marx' radikaliserings, maar niet de wortel tot de theorie van de uitbuiting. Want die leidde hij af uit de volstrekt abstracte leer van de "waar", die hij pas na langdurige theoretische worsteling verwierf. Daarom is het een gevoelig punt, dat juist de eerste scholing, die een marxistisch begrippenkader had moeten bieden,

zo gebrekkig is verlopen. Wij moeten wegen vinden, dat op de een of andere wijze in te halen.

- Ik kom nog even terug op het sociale aspect van kennisverwerving. Daartoe behoort ook, dat onze beweging een unieke gelegenheid biedt aan theologen om marxistische teksten te lezen en te leren hantoren, en aan aktievoerders in de kerk om theologische vragen te bespreken. Die gedeeltelijke doorbreking van de arbeidsdeling lukt nog maar ten delen.

5. secretariaat

Tot de instelling van een secretariaat met vrijgestelde krachten heeft de beweging nooit besloten.

Het werd eenvoudig van het begin af door de NCSV ter beschikking gesteld. Behalve voor wie droomt van vrijwilligersorganisaties met vijfdehandsstencil-machines in een onder water gelopen kelder is dit een voordeel, ook vergeleken met sommige zusterbewegingen in het buitenland.

samenstelling

De volgende personen hebben het secretariaat bevolkt:

april 1974

zomer 1974

januari 1976

april 1976

((

((

oktober 1976

september 1977

benoeming

De benoeming van een secretaris gebeurt uiterst ingewikkeld.

Het orgaan dat eigenlijk het besluit moet nemen is het KRIK-beraad, dat is het lichaam dat binnen de NCSV verantwoordelijk is voor het Krikproject.

Dit beraad laat het echter in de praktijk - in overleg - over aan de stuurgroep van CvS met een voorstel te komen. Neemt de landelijke vergadering dat voorstel over, dan aanvaardt het KRIK-project dit in de regel. Sinds begin 1978 is er weer een extra complicatie, door een verandering in de structuur van de NCSV. Een projektberaad heeft nu geen volledige bevoegdheden meer, maar valt onder een hernieuwd ingesteld Algemeen Bestuur. Dat moet nu dus ook nog de benoeming bekrachtigen.

Voorzover het secretariaat CvS-taken vervult, zal en mag het AB m.i. over de vervulling van een vacature bij het KRIK-project geen moeilijkheden maken.

at wordt evenwel ingewikkelder, doordat er tot het KRIK-secretariaat ook een aantal 'NCSV-taken' behoren.

criteria

CvS heeft de volgende verlangens voor de KRIK-secretaris:

1. CvS-lidmaatschap en liefst duidelijk aantoonbare activiteit binnen de beweging;
2. "het vertrouwen van de beweging genieten";
3. in staat zijn als volwaardig stuurgroeplid te functioneren (vgl. de criteria en taken in de paragraaf "stuurgroep" genoemd);
4. In staat zijn internationale contacten van de beweging te onderhouden (dit impliceert talenkennis);
5. niet te veel gebonden aan vaste werktijden;
6. bereid binnen de financiële mogelijkheden gesalarieerd te worden (zie hfdst. VI)
7. in principe bereid 1½ à 2 jaar op Woudschoten te werken;
8. organisatorische kwaliteiten en voldoende praktisch vermogen.

Het is geen eis dat de secretaris theoloog is, al is dat nogal eens voorgekomen.

taken

dat leden enigermate kunnen toetsen wat wij op Woudschoten uitvoeren (en het uitvoeren) geef ik naast de CvS-taken ook aan welke taken het secretariaat binnen de NCSV vervult:

CvS

- propaganda (b.v.: - informatiemateriaal
 - organisatie losse verkoop opstand, standjes etc.)
- lidmaatschap contactcomité europese CvS en andere internationale contacten onderhouden
- bijeenroepen landelijke vergadering (verspreiden notulen, bespreken vergaderruimte, agenderen e.d.)
- bijeenroepen stuurgroep + agenderen
- secretariaat van de stuurgroep
- correspondentie
- als stuurgroeplid:-van tijd tot tijd in de pers optreden
 - presentatie in fora, open avonden e.d.
 - representatieve taken
 - contact met een aantal regio's
- akties ondersteunen (solidariteitsverklaringen versturen, aktievergaderingen organiseren, coördinatie tussen regio's bij akties)
- diensten verlenen (b.v. organisatorische aspecten van CvS-deelname aan cursussen)
- OPSTAND: - redaktievergaderingen bijeenroepen
 - redaktiesecretariaat voeren
 - organisatie en te dele medewerking typen, lay-out, druk, rapen, verzenden
 - verspreiding
 - redaktieraad bijeenroepen
 - lezersdagen e.d.
- scholing:- commissie bijeenroepen en coördineren
 - materiaal (laten) vermenigvuldigen en verzenden
 - sprekers regelen
 - administreren abonnementen
- financieel beleid voeren
- technisch: - financiële administratie
 - ledenadministratie
 - bestellingen afwerken

taken NCSV/KRIK:

- KRIK
 - krikberaad bijeenroepen en notuleren
 - kringen in studentensteden begeleiden
 - studiedagen organiseren (plaatsruimte, artikelen, sprekers etc 2x per jaar
 - secretariaat landelijke werkgroep materialistische exegese
- theologie:
 - begeleiding bijbelarbeid NCSV-kampen
 - theologische discussie in de vereniging
- vereniging:
 - secretariaatsvergaderingen bijwonen
 - financieel beleid
 - algemeen bestuur bijwonen
 - contacten wereld christen studenten federatie
 - contacten evangelische studentegemeente BRD
 - idem DDR
 - contact werkgroep Oost-Europa projecten
- oud-leden
 - bezoek Raad van Beheer stichting Woudschoten
 - medewerking oudledennieuwsbrief
 - activiteiten lustrum
- publicaties
 - eltheto(periode)
 - de christen in de maatschappij(rrb)
 - boekjes voor ncsv-kampen
- bibliotheek en tijdschriften bijhouden
- soms helpen bureau schoon te houden.

Het is weinig relevant hier in te gaan op de verdeling van deze taken over de verschillende personen in de achterenvolgende periodes. In de begintijd heeft vooral het opzetten van financiële en de adressenadministratie van alle nieuwe leden en abonnees veel tijd gekost, later hebben we tot onze vreugde ook de binnenkomende tijdschriften en bibliotheek kunnen (laten) catalogiseren en daarmee voor alle leden toegankelijk gemaakt.

functieverhuizing

Is het nu met het CvS-secretariaat gelijk bij Stalin: een aanvankelijk louter technisch-organisatorische post die uitgroeit tot een enorme machtspositie? De werkelijke tendens is precies de omgekeerde: in het eerste jaar droeg de secretaris bij ontstentenis van een coördinerend orgaan een enorme verantwoordelijkheid om de stromingen die in CvS bijeenkwamen samen te binnem, om te vertalen waar langs elkaar heen werd gepraat, om het beleid zo te formuleren dat niemand zich al te zeer opwond.

Met de instelling van de stuurgroep is in dat opzicht een enorme ontlasting opgetreden. Het politieke beleid, de externe en interne strategie worden nu collectief besproken en gedragen. En daarmee kan de functie van de secretarissen in toenemende mate worden teruggebracht tot die van uitvoering van het al bepaalde beleid.

Een andere ontwikkeling is, dat nieuwe secretarissen steeds vaker worden gerecruteerd uit dat kader van CvS dat geen enkele NCSV-geschiedenis achter zich heeft. En dat is de overgrote meerderheid in de beweging.

Deze tendens is erg logisch en gezond, maar levert wel problemen op voor de vermenging van taken binnen CvS en in de NCSV, zoals boven opgesomd. Het wordt steeds minder vanzelfsprekend, dat beide secretarissen een deel van beide takenpakketten op zich nemen. Het ligt voor de hand, een oplossing te zoeken in een splitsing van beide takencomplexen over twee personen, zodat er een volwaardige CvS-secretaris komt en één secretaris KRIK/NCSV.

Daar kleven echter enige bezwaren aan:

1. Tenminste zolang CvS financieel van de NCSV afhankelijk is (hfdst. VI) is het hoogst noodzakelijk dat er voortdurend tussen beiden een intensief contact blijft bestaan, dat het wederzijds verkeer op gang blijft;
2. Als er maar één secretaris voor CvS op Woudschoten overblijft is zijn isolement groot: het ontbreekt hem tot op grote hoogte aan collegialiteit en hij of zij zit ook niet in de omgeving van de "eigen club";
3. Vanaf 1.10.78 beschikt het KRIK-secretariaat over 7/5 werkdagen per week. Wanneer dat verdeeld zou worden als 3/5 KRIK-secretariaat en 4/5 CvS, dan is laatste getal op dit moment voor CvS ontoereikend. Om dat mogelijk te maken zouden tenminste enkele maatregelen noodzakelijk zijn:
 - De tijd die de secretaris stopt in de technische organisatie van Opstand moet drastisch worden teruggebracht (vgl. hfdst. II.A 2). En dat gaat geld kosten.
 - Tijdslopende louter technische werkzaamheden als het bijhouden van de ledenadministratie, het stencillen van scholingsmateriaal e.d. zouden veel meer door vrijwilligers gedaan moeten worden. Dat vereist echter dat de regio's zich ook werkelijk voor een aandeel in de klussen garant stellen.
 - van de andere KRIK-secretaris moet wel gevraagd worden dat het een CvS lid is en van tijd tot tijd enige taken voor de beweging verricht.

Nu zich zo in tendens een scheiding van CvS en NCSV in het secretariaat gaat aftekenen, komt ook de meer algemene vraag op naar de organisatorische zelfstandigheid van de beweging. Die kan echter niet los van de financiële toestand besproken worden.

VI. FINANCIËEL BELEID

Het is te hopen, dat dit hoofdstuk in de beweging niet wordt overgeslagen. Het lijkt vaak wel, of geld uitsluitend een hobby is van de projectpenningmeester (en zijn dat in deze verslagperiode op voortreffelijke wijze geweest), en de secretaris die er iedere keer weer over begint is een drammer. Toch staat het er met onze materiële voorwaarden zo ernstig voor, dat de hele beweging zich gedachten over de verbetering ervan moet maken.

A. CIJFERS

Als we willen nagaan, welke mate van financiële (on-)zelfstandigheid de beweging CvS bezit, dan moeten we harde cijfers hebben. Echte penningmeesters moeten me maar niet te hard vallen, als dat wat ik nu ga presenteren niet geheel verantwoord is. Om een bruikbaar overzicht te verkrijgen heb ik enigszins moeten afwijken van de begrotingscijfers zoals die in de stukken terug te vinden zijn. Dit was nodig, om een modus te vinden waarbij verschillend opgezette begrotingen uit verschillende jaren in één model te vangen waren. Bovendien is deze inrichting bedoeld om de getallen voor CvS-leden inzichtelijk te maken. Vanuit de NCSV bezien ziet het er weer wat anders uit.

hulp bij lezing

Hoofdstuk I is een term uit de NCSV-begroting. Het gaat hier om salaris-kosten. Dat zijn niet alleen de salarissen van het KRIK-secretariaat, maar ook een aandeel van het KRIK-project in de salarissen van het bureau en de algemeen coördinator. (Voor verleende diensten als: typen, boekhouden, inkoop, infrastructurale organisatie, af en toe verleende hulp bij stencilwerk e.d.)

hoofdstuk 2: centrale organisatie; d.i. bureaumuur, inventaris, porto, telefoon e.d.

hoofdstuk 4: uit de NCSV-begroting bevat de typische projectkosten van KRIK (Reis- en verblijfkosten, huur ruimtes, manifesten, regio's, opstand, propaganda etc.)

post 100 bestaat niet. Ik vat er voor CvS-gebruik alles onder samen wat de NCSV ons aan subsidies levert. Bij uitsplitsing blijkt dit te bestaan uit: subsidies uit een inmiddels vrijwel leeg fonds voor salariskosten, subsidie van het conferentieoord Woudschoten, overboeking van het kampwerk voor bewezen diensten.

Zie nu eerst het schema:

fig.: overzicht financiën KRIK/CvS 1974-78

hfdst.	afreke- ning 74/75 uitgaven	afreke- kening 74/75 inkomsten	afreke- kening 1976 uitgaven	afreke- kening 1976 inkomsten	afreke- kening 1977 uitgaven	afreke- kening 1977 inkomsten	begro- ting 1978 uitgav.	begro- ting 1978 inkoms
1.	19.747		35.374		52.095		60.675	
2.	6.700		10.500		15.601		9.750	
4.	4.858	9.310	8.200	15.750	36.668	32.434	16.200	38.100
100.		15.950		36.624		48.500		37.525
200.		3.500						
totaal	31.305	28.760	54.074	52.374	104.364	80.934	86.625	75.625
tekort	2.545		1.700		23.430		11.000	
totaal	18.495		38.324		71.930		48.525	
tekort + NCSV								

toelichting

ad hfdst. 1: Het valt onmiddellijk op, dat de salariskosten in de loop der jaren omhoog geschoten zijn. Dat heeft een heel duidelijke reden: in het begin van de beweging werden de secretarissen op onkostenbasis vergoed. Dat betekende, dat ze in geen enkele salarisschaal vielen en de NCSV dus ook niet als werkgever sociale lasten voor hen droeg. Dat is nu zeer bewust veranderd (onder meer op aandringen van de algemeen penningmeester van de NCSV). Er is een operatie doorgevoerd, waarbij de werkers tenminste op het minimumloon betaald worden (althans een percentage daarvan naar het aantal werkdagen per week). Willen we nog enig praktisch respect tonen voor de verworvenheden van de arbeidersbeweging, dan kunnen we deze operatie niet meer terugdraaien. Overigens is de nieuwe opzet pas met de komst van de NCSV in 1.9.77, voltooid. De cijfers voor 1978 zijn dus representatief ook voor de toekomst.

ad hfdst. 4: Dat uitgaven én inkomsten een sterk groeiende tendens vertoonden in de eerste jaren, ligt voor de hand. Het verslag van de toenemende activiteit van de beweging in eerdere hoofdstukken mag dat bewijzen. Verwonderlijker is het feit, dat hfdst. 4 in 1974/75 duidelijk positief kon worden afgesloten, maar in 1977 opeens met een negatief saldo te kampen had. Oorzaken daarvoor:

- de scholing (hist.-pol.) viel dikter uit dan andere jaren;
- de huur voor de zaal van de landelijke vergadering was veel te hoog;
- het europees CvS-congres had een nadelig saldo overgelaten;
- de activiteiten in de verkiezingscampagne waren niet gedekt;
- achterblijven van donaties
- maar vooral: de themanummers van Opstand (3e jrg. nr. 5/6 en 4e jrg. nr. 3/4) waren met een grote dikte in dure druk en hoge oplage geproduceerd en zijn veel te slecht afgezet in de losse verkoop. Deze foute begroting betekende een tegenvaller van f 12.000 !

de tekorten

Zelfs wanneer wij aannemen, dat het enorme verlies over 1977 voor een groot deel incidenteel was, en wanneer we er vanuitgaan, dat de salarissen nu verder niet zo fors meer stijgen boven het bereikte niveau, dan nog zijn de tekorten schrikbarend.

De getallen op de onderste regel van fig. 1, waar de gelden die ons op de één of andere wijze via de NCSV toekomen én de tekorten (die de NCSV ook moet opvangen - wie anders ?) zijn opgeteld maken dat wel heel duidelijk. Meer dan 70.000 in 1977 en bijna 50.000 over 1978 ! Dat is meer dan de helft van de som van de uitgaven, die de beweging dus niet zelf kan dekken.

de financiële situatie van de NCSV

Kan de NCSV dit alles nu zo maar dragen ?

Ternauwernood of niet. In feit bungelt de vereniging al vele jaren op de rand van het faillissement, en het is wonderbaarlijk dat wij naar in een slecht jaar als 1977 niet over die rand hebben laten donderen.

Uit welke bronnen financiert de NCSV ons tot nu toe, en welk perspectief zit daar in ?

- De zomerkampen voor scholieren. Deze activiteit is tot nu toe min of meer winstgevend. Er wordt ook een bedrag uit deze pot afgestaan aan het KRIK-project voor bewezen diensten (dat is bijvoorbeeld: begeleiding bijbelstudie in de kampen). Maar met deze KRIK-activiteit heeft CvS op zichzelf niet veel van doen.

- Het Rutgerfonds. Dit fonds, opgebouwd door oud-leden, heeft jarenlang veel salarissen bekostigd. Het stelt momenteel nauwelijks meer iets voor.

- Het conferentie-oord Woudschoten. Dit is geen eigendom van de NCSV, maar heeft wel een bestuur bestaande uit oud-NCSV-leden en een verwante doelstelling. Een aantal jaren heeft het een subsidie gegeven ter dekking van de exploitatie-tekorten. We moeten er echter ernstig rekening mee houden dat Woudschoten, wanneer het in de toekomst subsidie blijft geven, daaraan een gerichte bestemming geeft (als....). En het is te verwachten, dat die bestemming dan eerder zal liggen in de arbeid van de NCSV onder studenten dan bij KRIK.

- kapitaal: voorzover het studentenwerk van de NCSV, waartoe het krikproject officieel behoort, nog kapitaalreserven had, zijn die door de klappen van de laatste jaren wel opgeraakt.

- subsidies. De NCSV ontvangt enige subsidies. Zo b.v. van het ministerie van CRI voor het kampwerk, maar dit is uiterst onzeker. Juist deze zomer (78) blijkt bovendien hoezeer het politieke getij tegen is: minister de Koning trok een subsidie in voor het kampcollecteprojekt ten gunste van het Fretilin omdat het niet met zijn ontwikkelingsbeleid strookte. En de gereformeerde zendingsraad kwam terug op een toegezegde bijdrage voor het bezoek aan het wereldjeugdfestival in Cuba, naar men aan kan nemen uit anti-communistische motieven. Samen f 16.000,-

Kortom: de NCSV is dood - hoe kan zij leven ?

eigen inkomsten van CvS

Wat brengt de beweging nu zelf op, en zit daar broci in ?

Ik geef hier de cijfers met meer details:

	<u>afrekening 1977</u>	<u>begroting 1978</u>
1. abonnementen en verkoop Opstanden	21.046	20.000
2. bewegingsbijdragen	8.604	9.000
3. donaties vrienden van Opstand	472	6.500
4. scholing	1.580	2.000
5. overig	248	600
6. subsidies	-	-
totaal	32.434	38.100

toelichting:

ad 1: Als het goed is, maakt opstand over 1978 winst (d.w.z. wanneer we even vergeten dat er een secretaris zeer veel tijd in steekt en dat zo'n blad zonder al de overige activiteiten van de beweging waar het het gezicht van is niets voorstelt). Bij een forse abonneegroei kan die toenemen.

ad 2. De lidmaatschapsgelden zijn nu f 100,- resp. f 50,- voor minvermogenenden. Dat kan wel stijgen met de inflatie, maar geen extra inkomsten opleveren.

ad. 3: De door de NCSV van CvS verlangde f 6.000 uit de donatiecampagne zijn inmiddels wel binnen. Het bedrag is zelfs iets overschreden. In de inter-regionale competitie bracht Delft het meeste geld, Rotterdam de meeste donateurs.aan. Om een werkelijk financieel perspectief te bieden is het bedrag echter veel te laag.

ad 5.: Deze post was over '77 wel erg mager uitgevallen. Er moet op worden toegezien, dat voor door CvS gehouden lezingen, begeleide cursussen etc. meer geld wordt gevraagd en naar de KRK-giro overgemaakt. Over 1978 loopt dit al beter dan in het verleden.

ad 6: Tot nu toe is alleen in 1974/75 subsidie ontvangen van de nationale commissie ontwikkelingssamenwerking voor de imperialismescholing (in fig. 1 terug te vinden onder de post 200).

Len aanvraag bij X-Y voor een subsidie (buiten de lopende begroting) voor een investering ter professionalisering van Opstand (vgl. hfdst. III. A.2), is afgewezen. Wie weet andere wegen ?

conclusie: er zijn wel enkele inkomensposten die kunnen groeien, maar dan moet er wel heel hard gewerkt worden.

fata morgana

Steit nu eens, dat de beweging Christenen voor het socialisme van vandaag op morgen niet meer aan de NCSV gekoppeld zou zijn.

Hoe zag de situatie er dan uit ?

We moeten dan rekening houden met twee veranderde omstandigheden:

1. sekretariaat en bureau zouden kleiner bezet zijn, omdat de NCSV-taken afvallen (z.b.). Dit geeft een lager bedrag in hfdst. 1.
2. De organisatiekosten zouden veel hoger zijn, wanneer CvS huur van eigen ruimte zou moeten opbrengen, voor een eigen inventaris zorgen e.d. (hfdst. 2)

fig. 3: hypothese: CvS-voor-zich

hfdst.	<u>uitgaven</u>	<u>inkomsten</u>
1. personeelskosten	35.000	
2. organisatie	28.000	
4. projekt	17.000	40.000
	<hr/>	<hr/>
totaal	80.000	40.000
tekort	40.000	

Dat zit er dus voorlopig niet in.

De vraag is, of we er wel naar streven. En dat is een kwestie van beleid, waarbij ook inhoudelijk onze relatie tot de NCSV betrokken moet worden.

B. VERHOUDING VAN CVS TOT DE NCSV

Bij de bespreking van het secretariaatsverslag van op de landelijke vergadering van 10.1.76 stelde aan de orde, dat CvS naar zijn mening een beleid moest ontwikkelen om onafhankelijk van de NCSV te worden.

De vergadering was er toen mee eens, dat het een goede zaak was te streven naar zelfstandigheid. In de beweging hebben meerdere groepen uit onderscheiden achtergronden elkaar gevonden op een zelfde programma, en het is niet duidelijk te maken waarom de beweging onlosmakelijk aan één van haar constituerende elementen verbonden zou zijn. We moesten benadrukken, dat die onzelfstandigheid zich niet uitstrekt tot het politieke beleid: nooit heeft een orgaan van de NCSV invloed proberen uit te oefenen op de koers van de landelijk vergadering. Maar de twee terreinen waarop wel in overleg tussen NCSV en CvS beslissingen moeten vallen - benoemingen in het KRIK-secretariaat en de jaarlijkse vaststelling van de begroting - zijn belangrijk genoeg om van een binding te spreken. Nu constateerde de genoemde vergadering in '76 al dat het voor CvS vooralsnog onmogelijk was zichzelf een gezonde financiële basis te verschaffen. En de cijfers onder A hebben dat ook opnieuw onderstreept.

Daarom moeten er dus vanuit gaan dat er voorlopig een band zal blijven bestaan, of je nu als lid van CvS van de NCSV houdt, zoals ik (zal wel een gesublimeerd-protische verhouding zijn), er niets om geeft of eigenlijk de pest aan alle studenteverenigingen hebt. Daarom moeten we nu eerst iets over de ontwikkelingen in de NCSV gedurende de laatste jaren zeggen (vrees niet, het wordt niet nóg zo'n verslag), om daarna op de voor beide partijen gewenste weg naar grotere financiële zelfstandigheid in te gaan.

de NCSV sinds 1973

Aan het begin van de jaren '70 was de traditionele basis van de NCSV, de afdelingen in de studentensteden, duidelijk afgebrokkeld. Het ledental liep sterk terug, op z'n gunstigst doordat veel mensen hun activiteit in de studentenvakbond zochten.

De vereniging bleef bestaan niet door voort te vegeteren, maar door de bewuste opzet van een aantal projekten, die bepaalde politieke lijnen uit het verleden geprononceerd doortrokken, en zo gedurende meerdere jaren continuïteit, diepgang, doelgerichtheid, efficiëntie en betrokkenheid op de praktijk trachten te garanderen.

Deze ontwikkeling moest op een gegeven moment ook gevolgen hebben voor de structuur van de vereniging. Juist in 1973, vlak voor het initiatief tot een beweging CvS, werd besloten de projekten een grote zelfstandigheid en bevoegdheid te geven: eigen secretaris, eigen financieel bevoer, eigen giro, eigen ledenadministratie etc.

Dat besluit stelde de projecten in staat zich naar buiten toe uiterst vruchtbaar te ontwikkelen. Het kader van louter reflectie kon doorbroken worden door doelgerichte politieke praktijk, met bondgenoten buiten de studentenwereld konden nieuwe initiatieven ontwikkeld worden.

De tastbare resultaten waren

- de oprichting van een werkgroep Oost Europa Projecten als externe voortzetting van het oost-europaprojekt van de NCSV (initiatief okt. '73, in werking 1.1.77);
- de oprichting van CvS (initiatief nov. '73, oprichting april '74);
- de opzet van een reeks "onderwijsstudie-uitgaven", die een rol vervullen in de discussies over linkse onderwijspolitiek in Nederland.

Nu gingen er in die jaren stemmen op, die deze opsplitsing in zelfstandige projecten zo ver wilden doorzetten, dat deze de opheffing van de NCSV als vereniging zou betekenen.

Die weg ging een beleidsseminar van de vereniging in maart 1973 niet op. Men besloot daar, bij de projektisering ook vast te houden aan een aantal trekken die de vereniging in haar geheel kenmerkte:

- een plaats in de studentenwereld (dat impliceert een bondgenootschap met de politieke vakbonden van studenten);
- een plaats van kritische theologische reflectie; (en daaraan moet worden toegevoegd:
- een plaats waar met middelbare scholieren gewerkt wordt - en dat impliceert een band met de scholierenbeweging).

Naarmate de projecten steviger in hun schoenen kwamen te staan en een eigen gezicht ontwikkelden, konden binnen de vereniging deze algemene aspecten weer meer op de voorgrond treden. Juist waar de projecten extern zelfstandiger werden, naderden ze elkaar meer waar ze elkaar binnen de NCSV ontmoetten.

Voor het KRIK-projekt betekende dit, dat naarmate de beweging CvS waartoe het projekt het initiatief had genomen, zich autonoom ontplooid, KRIK zich binnen de NCSV duidelijker als onderdeel van het geheel vruchtbaar moest maken (In zekere zin was daar in het voorstel voor de oprichting van CvS najaar '73 ook rekening mee gehouden).

Deze tendens werd nog versterkt door de hernieuwde opbloei van het aloude afdelingsleven, die zo ver ging dat de NCSV, mede op aandrang van het KRIK-beraad, inmiddels al weer een secretaris voor het "studentenwerk" in dienst heeft.

Vanuit deze opkomst van "verenigingsleven" is ook mede te begrijpen, dat een algemeen beleidsweekend van de vereniging in november 1977 besloot om het sinds jaren afgeschafte Algemeen Bestuur op nieuwe wijze leven in te blazen. De basis onder studenten en de onderlinge uitwisseling van activiteiten was van dien aard, dat het weer zin had om te pogen een algemeen beleid voor afdelingen en projecten te formuleren.

Nu is "verenigingsleven" een levens-gevaarlijke term. Even gevaarlijk als b.v. "geloofsleven". Het is een begrip zonder transcendentie. Een vereniging kan er niet zijn omwille van de vereniging, maar alleen omwille van haar bestemming. Alleen als de NCSV theologisch en politieke ruggegraat toont heeft ze bestaansrecht.

Heeft de NCSV dan zo'n eigen ruggegraat, die niet opgaat in het programma van CvS ?

Dan zou de voorlopig gecontinueerde band tussen die beiden tenminste behalve een financiële nog enige inhoudelijke zin hebben.

de betekenis van de NCSV voor CvS

a. de ene eigen betekenis van de NCSV ligt in haar identiteit als organisatie van studenten. CvS is dat niet, al zijn er veel studenten lid van. Studenten zoeken in de NCSV een zekere vorming, gespreksmogelijkheid, ruimte voor reflectie. Zeker vanuit een vaak nogal algemeen links gevoel, en - voorzover men interesse in Krik toont - enige belangstelling voor het bijbehorende verhaal.

Dit alles kan zich in de omgeving van CvS ophouden, maar zonder het engagement en de mate van aktivisme die de beweging met zich mee brengt. Zeker in studentensteden kan een contact met studentenkringen van het KRIK-project de beweging ten goede komen. (vgl. hfdst. V, 2).

b. De andere continuïteit van de NCSV ligt in haar theologische reflectie. Nu is de noodzaak daarvan intern immer omstreden, en het aantal mensen dat er aan meedoet vrij gering. Toch ben ik zo brutaal om datgene wat er in de NCSV aan theologische arbeid verricht wordt (en goddank maar voor een zeer gering deel door theologen) van groot belang te achten. De groep die ieder jaar een bepaald bijbelgedeelte binnen de zomerkampen aan de orde stelt doet hoe dan ook unieke ontdekkingen. En het mag dan wat gezwollen klinken, als de uitgave van Barths Tambacher reden een "belangrijke dienst aan kerk, theologie en samenleving" noemt - het is wel die NCSV die deze dienst levert (vgl. hfdst. III, D).

Ik weet wel dat het getal diergenen die én in de NCSV theologie bedrijven én CvS-militant zijn gering is. En ik wil de hele beweging ook allerminst hierop aanspreken.

Maar ik vermoed wel, dat er een bevruchtende werking van uit gaat.

conclusie: de inhoudelijke betekenis van de NCSV voor CvS moet niet overschat worden, maar is aan te geven.

betekenis CvS voor de NCSV

Een band moet aan twee kanten bevestigd worden.

CvS kan niet vooral financieel en ook een beetje inhoudelijk van de NCSV profiteren, zonder dat deze redenen kan aangeven om de beweging voorlopig te blijven ondersteunen.

Nu schrijf ik dit verslag niet allereerst voor de NCSV, maar ik wil de redenen toch kort aangeven, want ze zijn er:

a. CvS levert heel duidelijk het kader om de studentenkringen van het KRIK-project te begeleiden (tenminste in Amsterdam en Nijmegen);

b. CvS neemt een taak waar die de NCSV als christen-studentenvereniging zou moeten vervullen, maar daar ternauwernood aan toe komt: n.l. uitdaging voor de kerk te zijn, kritische politieke vragen aan de kerken stellen;

c. De samenwerking met CvS kan de vereniging helpen behoeden voor een terugval in een politiek indifferente borrelclub;

d. De NCSV kan CvS begrijpen (ik zeg niet: CvS kan zichzelf begrijpen!) als legitieme voortzetting van een overlevering in de geschiedenis van de NCSV zelf.

conclusie: om al deze redenen kan het Algemeen Bestuur van de NCSV het zich onmogelijk permitteren om de steun aan de beweging CvS te laten vallen, zolang zich geen nieuwe financiële perspectieven openen.

werken aan grotere financiële zelfstandigheid van CvS

Dit, weinig verrassende, pleidooi voor voorlopige handhaving van de band NCSV-CvS houdt in elk geval in, dat er hard gewerkt moet worden aan een groei van de eigen inkomsten van CvS.

Voor de NCSV is dit nodig simpel om een faillissement te ontlopen. Voor CvS om niet daarmee ook een secretariaat te verliezen, en om het perspectief van onafhankelijkheid onigermate recël te houden.

Hoe vervelend dat ook is, we zullen er in de beweging aan moeten wennen dat het aanboren van geldbronnen tot het gewone CvS-werk moet behoren.

Onder A. "eigen inkomen CvS" heb ik daar al iets over gezegd. Nu een nog iets precieser overzicht wat deze bedel-arbeid inhoudt:

- werken aan de verhoging van het abonneetal van OPSTAND;
 - uitgaven maken die, anders dan enkele themanummers van Opstand, wél winst kunnen opleveren;
 - werken aan ledenwerving (natuurlijk niet ten koste van de bereidheid van mensen om lid te worden in politiek opzicht);
 - zoeken naar donateurs. Liefst mensen die zich voor meerdere jaren verplichten een fors bedrag bij te dragen. Vooralsnog zijn de resultaten te mager !
 - creativiteit in het opsporen van fondsen;
 - begrip tonen voor de financiële krapte waaronder onze activiteiten plaatsvinden;
 - Ik vind het uitermate zorgwekkend dat het percentage leden dat op het ogenblik over 1978 al contributie betaald heeft schrikbarend laag is. Ook is in dit opzicht het verzet van de regio Amsterdam tegen de hoofdelijke omslag van reiskosten naar de landelijke vergaderingen beslist onsolidair !)
 - gespitsheid op het ontvangen van vergoedingen voor door ons aan derden verleende diensten (lezingen, cursussen e.d.).
- - en wie zal dit veel te dikke verslag nu weer betalen ???????????

Rubricering: 1)

ACD 1397.660.

datum 3 0 AUG. 1978

CO

b.

met op nieuw!
H.O.d. —

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: BFA - BCP - BOA.			Bijlage(n): div.
Afschr.:			BO: 166.079.
Datum ontmoeting	Datum rapport	Volgno. Inf. rapp.	Evaluatie
	23-8-1978	1	

Betreft: CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME (CvS)

Op zaterdag 9 en zondag 10 september 1978 zal de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) de door zomervakanties "bevroren" activiteiten hervatten met een startweekend, waarin een landelijke vergadering is verwerkt. Dit weekend zal worden doorgebracht in Amsterdam, grotendeels aan het theologisch instituut van de Universiteit van Amsterdam, Herengracht 514.

Een aantal aktievelingen van CvS hebben kennelijk de verlokkingen van zonniger oorden kunnen weerstaan. Naast de voorbereidingen voor het startweekend en de daarin gehouden wordende landelijke vergadering, zijn nog enkele schriftelijke stukken verschenen, zoals het juli-nummer van het blad "Opstand"; een boekenlijst van in de bibliotheek van CvS (wellicht samen met Nederlands Christen Studenten Vereniging (NCSV) en het Kritiese Kerk (Krik-) projekt) voorhanden zijnde boeken, en een oproep tot steun aan de Marokkaanse hongerstakers in de Amsterdamse kerk "De Duif".

Voor bijzonderheden moge verwezen worden naar de inhoud van de bij dit rapport gevoegde bijlagen.

Overigens waren informant geen bijzonderheden bekend over eventuele andere ontwikkelingen welke zich in de zomermaanden binnen CvS zouden hebben kunnen voor gedaan.

einde

Gezier

Bijlagen:

- blad "Opstand" van juli 1978
- uitnodiging en programma voor het startweekend
- verslag van de landelijke vergadering van 3-6-1978
- oproep tot steun aan Marokkaanse hongerstakers
- lijst van in de bibliotheek voorhanden zijnde boeken

GEEN ACTIE zonder overleg met BVO

Rubricering: 1)

christenen voor het socialisme

"woudschoten", zeist
telefoon 03439-226
giro 3018046 t.n.v.
penningmeester krik-project der ncsv, zeist

kenmerk: 21.3.1978

Goede vriend(in),

De volgende landelijke vergadering van CvS vindt plaats op
zaterdag 1 april, 10.45 uur
in het theologisch instituut van de UvA, Herengracht 514-16, Amsterdam

Agenda:

1. notulen 11 maart
2. mededelingen a. stuurgroep
b. regio's
3. Scholing, onderdeel C van de theologische (kerkhistorische) scholing:
de Rooms-Katholieke arbeidersbeweging. Materiaal is via
de regionale contactpersonen verspreid.
Inleider:

pauze

- Evaluatie paasgebed als volksverzet.
vooral de regio Rotterdam zal dit onderdeel voorbereiden
5. rondvraag.

een goed paasgebed toegewenst na de twee fantastische
demonstraties van deze maand,

secretaris.

Op de zondag van pasen vinden op de volgende plaatsen kerkdiensten
"paasgebed als volksverzet" plaats:

Rotterdam: zo 26 mrt, 12.00 uur in de benedenzaal van de Morgensterkerk,
Slingelein 1, Rotterdam-Zuid

Twente: zat av 25 maart om 23.00 uur in de "Vrijhof" op het terrein
van de TH-Twente

'Nur ein Atheist kann ein guter Christ sein,
nur ein Christ kann ein guter Atheist sein'.

Ontmoeting met ERNST BLOCH (1885 - 1977)

Iedere geïnteresseerde in de dialoog tussen christendom en marxisme wordt uitgenodigd voor een studieconferentie rondom het denken van de duitse filosoof ERNST BLOCH. De conferentie zal plaatsvinden van vrijdagavond 21 tot en met zondag 23 april op het vormingscentrum 'Kerk en Wereld' in Driebergen.

Centraal staat de uitdaging die BLOCHs uit het marxisme voortgekomen visie op de joods-christelijke traditie voor christenen vormt.

Zijn godsdienstkritiek stelt ons voor de vraag of we met die traditie ideologisch of emancipatorisch omgaan.

- De informatie over de grondlijnen van BLOCHs denken en over zijn godsdienstkritiek zal verschaf/ worden door de BLOCH-specialisten prof. dr. en dr. die verder het hele weekend aanwezig zijn als informanten resp. gesprekspartners.
- In groepjes en gezamenlijk zullen we vervolgens enkele toepasselijke (N.B. duitse) teksten van Bloch kunnen bestuderen en bespreken.
- Tenslotte zal aan de orde komen hoe de joods-christelijke traditie op haar beurt Blochs marxistische opvattingen beïnvloed heeft, geïllustreerd aan zijn visie op de dood (korte inleiding en tekststudie), en zal er een gezamenlijke afsluitende bespreking zijn.

Cursusleiding:

Kort voor het weekend ontvangt iedere deelnemer een uitvoerig programma.

Men kan zich aanmelden bij Kerk en Wereld, postbus 19, Driebergen, tel. 03438 - 2241, mw , mw

De prijs, inclusief eten en slapen, bedraagt f 70,-- per persoon. Voor inlichtingen kan men zich ook voordien tot Kerk en Wereld wenden.

Aanmeldingsformulier. Invullen, uitknippen en in een gesloten enveloppe opsturen naar 'Kerk en Wereld', postbus 19, Driebergen.

Naam :

Straat :

Plaats :

geeft zich hierbij op als deelnemer aan de ERNST BLOCH-conferentie.

Rubricering: 1)

F

ACD 1.391.421.

datum 5 JULI 1978

CO

b.

d.

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: BFA-BCT-PRC-BSO	Bijlage(n):	
Afschr.: BOA	BO: 165.519.	
Datum rapport	Volgno. Inf. rapp.	Evaluatie
30-6-1978	1	

Betreft:

CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME (CvS)

1. BIJeenKOMST DISKUSSIEDAG CPN EN KERK

Op zaterdag 17 juni 1978 vond in Amsterdam een door de CPN georganiseerde bijeenkomst plaats met als thema "CPN en Kerk". De discussiebijdragen hiervoor kwamen vooral van _____ en _____. Laatstgenoemde is lid van de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) en zou tevens CPN-lid zijn.

Het heeft in sommige kringen nogal wat verwondering gewekt dat het feit dat deze bijeenkomst zou worden gehouden was "uitgelekt". Zo zou in een uitzending van de NCRV-aktualiteitenrubriek "Hier en Nu" van donderdag 15-6-1978, omstreeks 17.30 uur, naar deze bijeenkomst zijn verwezen.

Met name _____ zou nogal verbaasd hebben geëgeerd en volgens hem had "dit niet uit mogen lekken". Vernomen werd vervolgens dat de bijeenkomst werd gehouden in gebouw "Felix Merites" te Amsterdam en dat alleen partijleden van de CPN tot de bijeenkomst toegang zouden hebben ("partijkaart meenemen").

Overigens verscheen in De Waarheid van 19-6-1978 een verslag van de bijeenkomst. Daaruit zou op te maken zijn dat ook anderen dan CPN-leden op de bijeenkomst welkom zouden zijn geweest.

Voorts werd vernomen dat op bedoelde bijeenkomst de volgende leden van Christenen voor het Socialisme aanwezig zijn geweest:

Uit de vergadering werd de indruk verkregen dat in de toekomst wellicht gezamenlijke scholingskursussen worden opgezet door CPN en CvS. Voor een dergelijke cursus werkelijkheid gaat worden zal nog veel moeten worden doorgepraat. Niet uitgesloten is dat de organisatie naar buiten toe in handen van de CPN zal zijn in de zin van "scholingskursus voor progressieve gelovigen" en dat de naam van CvS (voorlopig ?) niet aan een dergelijke cursus zal worden verbonden.

Daarnaast zou men zich van CPN-zijde kritisch hebben uitgelaten ten opzichte van de " -groep". De CPN zou in dit verband liever niets met deze groeperingen van doen hebben omdat er "teveel Jezuïten en Dominicanen inzitten".

2. PAASGEBED ALS VOLKSVERZET

Bo. 163.712.

Onder meer in informatierapport [REDACTED] is verhaald over de CvS-actie "paasgebed als volksverzet". In genoemd rapport komen zinsneden voor betreffende het op persoonlijke titel infiltreren in het kerkgebeuren en wordt afgeraden dit als "CvS-er" te doen. Dergelijke uitlatingen zijn destijds gedaan door CvS-lid

3. CvS-LEDEN DIE TEVENS CPN-er ZIJN

Maar informant heeft vernomen zijn de navolgende leden van Christenen voor het Socialisme tevens lid van de Communistische Partij van Nederland :

einde.

Gezien:

geen bijlagen.

GEEN ACTIE zonder overleg met B.V.C.

KRIK-projekt der NCSV
 Woudschoten, Zeist
 tel. 03439 - 226
 postgiro 3018046

VERSLAG VAN DE LANDELIJKE VERGADERING CVS dd. 11 maart 1978, Amsterdam

- Agenda :
1. Vaststellen van de notulen van 10-12-77 en 4-2-78
 2. Mededelingen uit de stuurgroep
 Mededelingen uit de regio's
 3. Paasgebed als volksverzet
 4. Politieke plaats CVS
 5. Stand akties mbt. - Almelo
 - N-rom
 6. Rondvraag

1. Vaststelling van de notulen.

notulen 10 dec. : zonder wijzigingen vastgesteld
 notulen 4 febr.

- + Het woord 'bedoeling' vervangen door 'suggestie'. Het is de vraag of feministiese theologen hierna toe willen doen. (pag.1)
- + pag. 4 : De uitdrukking 'Nijmegen wordt misschien wel kritische gemeente' is wat aan de sterke kant.

2. Mededelingen uit de stuurgroep

- + De komende weken zijn er op Woudschoten dringend vrijwilligers nodig in verband met de verzending van de acceptatiekaarten. Op een ieder wordt dringend een beroep gedaan.
 - + Er is f10.000 subsidie voor een extra kracht (tijdelijk). Deze gaat aan het werk in het kader van de vraag hoe de NCSV zijn uitgaves pleegt en afzet. Naam van meest waarschijnlijke kandidaat
 - + Voor een internationaal projekt tegen de verruchting van de kerk in Duitsland is het mogelijk vanaf september voor een jaar een koördinator aan te stellen. Dit wordt vermoedelijk een Nederlander.
 - + Verzoek aan de regio's om bij hun mededelingen iets te vertellen over hun bespreking van het stuk van ... In samenhang daarmee : Als er zo'n projekt ongezekt wordt moet er dan een bibliotheekje bij komen ? In Woudschoten is namelijk al veel aanwezig.
 - + Is er behoefte aan een goede bibliotheek ?
 - + Het kamp van de de psgezinde vredesgroep op Texel wordt begeleid door een CVS-lid (...).
 - + Er is een gesprek geweest CVS-land, werkgroep ... en basisgroepen. Hierop heeft men enthousiaste reakties gekregen. Op 14 april wordt het gesprek vervolgd. Ander belangst ik eden zijn hier van harte welkom.
 - + De aanwezigen krijgen voor de scholing het materiaal over de rooms-katholieke arbeidersbeweging mee. Zo moet lijk komt er een inleiding.
 - + Financiële zaken. De afrekening over 1977 komt overeen met de herziene begroting. het verlies van f30.000 blijft hoogst zorgwekkend. Dit verlies wordt voor dit jaar opvangen door vrijwillers in het NCSV-kampwerk. Dit geeft echter geen goede basis voor de toekomst. De rest zal gedekt kunnen worden uit de donatie-karreges.
- Stand van de donaties : Er komt een heurt competitie tussen de regio's, waarbij iedere regio afhankelijk van de grootte van taakstelling krijgt.

<u>regio</u>	<u>stand</u>	<u>aantal donateurs</u>
Gelft	f 1025	4
Rotterdam	f 51	7
Nijmegen	f 315	2
Amsterdam	f 395	4
Twente	f 25	1
Wageningen	f 200	1
Groningen	f 245	5

Nijmegen	f 315	2
Den Haag	f 100	1
Utrecht	f 200	1
Kampen	f 0	0
Leiden	f 350	3

Dringend verzoek aan de regio's de fondswerving wat hoger op de agenda te zetten. De regio's kunnen bij RRB te weten komen wie er al benaderd is, zodat mensen niet dubbel benaderd worden. Kontinu jaarlijkse giften zijn belangrijker dan misschien wel hogere eenmalige giften.

- + Publiciteit : Tijd en Taak heeft een artikel geplaatst van ... Hierop kwam een tegen-artikel van ... van bedroevend niveau, die bang is dat wij een soort DDR socialisme willen invoeren. Verder in 'Student' interview met ...
- + Van 17-25 juli is er voor CVS-achtige theologen een conferentie in het Agapè centrum in Turijn (van de Maldenzen). Informatie hierover zal aan de theologen in onze beweging toegestuurd worden. Er is plaats voor 10-15 Nederlanders.
- + Op 28 en 29 april is er op Woudschoten wegens het 80-jarig bestaan van de NCSV een lustrum conferentie met als doel een gesprek tussen oud NCSV-leden en nu NCSV-leden van nu. Spreker o.a. Marquard. De vicring is gekoppeld aan de uitgave van een boek van Barth : "Christenen in de maatschappij". Omdat CVS bij KRIK ondergebracht is, is het van belang dat er ook een aantal CVS-ers aanwezig zal zijn. Het is echter niet duidelijk hoeveel CVS-ers NCSV-lid is. Diskussiestukken o.a. ... en van ...

Er is geen schatting over de realiserbare oplage van het boek van Barth, maar hoopt dat 1500 exemplaren haalbaar is.

- + Akties rond het professoraat van ... Aan de GU is een vacature Christelijke ethiek. Hiervoor zijn twee benoemingscommissies, een staatselijke en een kerkelijke die. De eerste heeft unaniem voorgesteld, de tweede heeft dit afgewezen, dit vermoedelijk op grond van kerkpolitieke argumenten die men niet wil noemen. Over deze zaak is een geheime synodale vergadering geweest waarbij geen vertegenwoordigers van de faculteit waren uitgenodigd. Om deze zaak open te krijgen wordt actie gevoerd middels een open brief. Hierin worden twee eisen gesteld : de TWG moet de kerkelijke argumenten noemen, anders ruikt dit naar een beroepsverbod, en er moet een openbare synodale vergadering over komen. (juni).

Trouw voegde in een artikel over deze zaak het zinnetje toe : " ... is lid van CVS". Dit suggereert veel, er valt echter niets te bewijzen. In de Trouw van 6-3-78 schrijft ... hierover een artikel waarin hij de zaak wat afzwakt door te zeggen dat ... een heit al te links en actief CVS-lid is. Dit is een wat ongelukkige interventie. heeft hierover een briefje aan ... geschreven, opdat dit niet weer gebeurt.

De regio's kunnen als volgt iets doen. Ze kunnen allereerst helpen met het verspreiden van de open brief. Wordt er stelt CVS adressen beschikbaar van predikanten die zij kennen. Niet alleen Hervormden zijn welkom. Ook andere theologen mogen taken onder het motto : "Vandaag gij, morgen ik."

- + RRB is op een avond van de ARBOB geweest. Het theologisch vlak was het verrassend te ontdekken dat men daar niet helemaal een soort CPA-theologie aanhangt. Verder was er veel oppositie tegen aansluiting bij de Europese Christelijke Volkspartij. Vanuit gvd dient dit gestimuleerd te worden.
- + Mededeling over internationale ontwikkelingen binnen de ...-groep.
- + De stuurgroep heeft een brief gestuurd aan de streekparochie 'Het Eykske' "We verwachten niet anders dan dat ze gewoon doergaan."
- + In Amersfoort is een dag geweest van het CBS onder het motto 'Wat heet werker.', alwaar ... "Manswinkel een deel van de inleiding voor zijn rekening nam. De discussiegroepjes over CVS liep leuk. Deze dag wordt vervolgd, in ieder geval over het thema "Vrouwen en arbeid". Dit is onder andere van belang in verband met onze eigen discussie hierover.
- + Op een open dag in Antwerpen zijn een aantal CVS-ers geweest. Er zijn kontakten gelogd met een aantal KVS-ers. Zij voor meer hierover de volgende 'Opstand'.

- + In België is binnenkort een bijeenkomst van het internationaal verbindingscomité van CVS-en. Dit vergadert eenmaal per jaar of halfjaarlijks. Het gesprek zal gaan over het minimaal wenselijke niveau van coördinatie, inhoudelijke uitwisseling en over de vraag en over de vraag hoe het christelijke fenomeen in Europa verdiept kan worden. Er wordt toegewerkt naar een congres dat over een jaar in Italië gehouden zal worden. Dit zal in het teken staan van de Europese verkiezingen (kritiek op de EVP). Door de Zuid-Europese CVS-en wordt gewezen op een conferentie van bisschoppen die in oktober in Zuid-Amerika wordt gehouden en waar geëerd zal worden tegen de theologie van de bevrijding, vooral van uit de BRD.
- + Eind maart, begin april zal er van Bestand een thema-nummer verschijnen over Indonesië, o.a. de rol van de zending. Hiermee moeten we de komende maanden eigenlijk iets gaan doen in kerkelijkekring.
- + Het zou fijn zijn als we van de regio's een kort schriftelijk verslag kregen over de losse verkoop van opstanden (hoeveel zijn er kwijtgeraakt, hoeveel zijn er verkocht, enz.).

Mededelingen uit de regio's (plus het stuk van _____)

Amsterdam : Er is nogal wat ontstemming over de moeilijkheidsgraad van het scholingsmateriaal. Voorstel om wat 'laken' in de scholingscirkel op te nemen. In aansluiting hierop verzoekt RRB aan de regio's of zij dit soort problemen in het algemeen wat concreter willen noteren en doorspelen. Het anti-fascisme-comité is nog steeds bezig zich op te richten. Men ontdekt daarbij veel tegenwerking en vasthoudendheid van de PvdA en de vakbeweging, die o.a. bezwaren hadden tegen het punt "tegen de uitbreiding van de politiek", enz. PvdA en vakbeweging kunnen echter in het comité niet gemist worden.

Over het stuk van _____ is in verband met de drukte nog niet gesproken. Dit komt deels nog terug bij de bespreking van de politieke plaats van CVS. In de regio Noordholland is een werkgroep Nieuwe Levensstijl opgericht met het verzoek aan CVS of er van iets iemand in kan. Dit lijkt ons erg leuk en zinvol.

De Haag : Het stuk van _____ is nog niet besproken. Begin met theologische scholing, ook in het bijb. l.z.p.

Kampen : We zijn een kleine groep met zoveel mogelijk. We komen ook niet bij elkaar. Over het stuk van _____ is (dus) nog niet gesproken.

Van de verkoop zullen de gelden worden afgevoerd.

Maandag 18 maart is er een overleg geweest met belangstellenden voor CVS, kritische gemeente, enz. naar aanleiding van een gehouden enquête.

Een PGaVV komt niet van de grond. De enige predikant die wel voor is heeft al genoeg gedenderd.

Zuist : Deze eenmansregio heeft niets te melden.

Groningen : In april gaat er een officiële discussie van start met de Raad van Kerken naar aanleiding van de spreuk van oktober 1976. Ook op stapel staat een discussie met betrekking tot de relatie tot CVS.

Het stuk van _____ is nog niet besproken, wel komt dit in een vrouwen groepje.

Delft : Het stuk van _____ is gelezen, maar nog niet besproken.

Twente : Heeft moeite in de scholing de verbanden met de betekenis voor het heden te leggen. RRB antwoordt hierop dat we dan maar eens contact moeten opnemen met de scholingscirkel en er op of daarvan iemand wil langskomen. Het doortrekken van de lijnen naar het heden is wel het doel van de scholing, het is daarom zinvol en, als dat niet lukt, dit ter sprake te brengen op de landelijke vergadering.

Den Haag blijkt met soortgelijke problemen te zitten.

Utrecht : afwezig, krijgt de ESB supportiel en bezoek.

3. Pasgebod als volksvezet

Allereerst wordt in een rond. geïnventariseerd wat er voor praktische en inhoudelijke problemen leven en te weten te komen wat er in de regio's wordt georganiseerd, en zo niet, om welke reden? Daarna wordt dit onderling gediscussieerd.

ACD 1306946
 datum 1 JUN 1978
 CO
 b. _____ d. _____

1) Zo nodig andere rubricering aangeven.

Distr.: BGA - BCP - BSO - PBC - SBP.		Bijlage(n):
Afschr.:		BO: 164.006.
	Datum rapport ,	Volgno. Inf. rapp.
	19-5-78	- 1 -
		Evaluatie

Betreft: Cursus Joods/Christelijk en Socialistisch denken

Op 9-5-78 de laatste cursus Joods/Christelijk en Socialistisch denken wederom in "De Witte Huisjes" te Bunnik. Deze avond was oorspronkelijk geplanned voor het beantwoorden van vragen en suggesties van de deelnemers, maar door de ziekte van kon de cursus van 2-5-78 niet doorgaan. De deelnemers zouden na de inleiding van de gelegenheid krijgen om te evalueren.

... begon zijn verhaal over "Christenen voor het Socialisme" (CvS) met eerst de feiten op een rijtje te zetten.

- het ontstaan -
- de wereldwijde verspreiding -
- waar het om gaat -
- relatie christenen /socialisten -
- persoonlijke wens -

Het ontstaan daar moeten wij voor naar Chili -Unidad Popular. Allende ondervond problemen van twee kanten. De oppositie en de links - radicalen.

Op 11-9-73 werd Allende gedood de Chileense weg naar het socialisme wordt daardoor afgesneden.

In Chili bestonden reeds links christelijke groeperingen. In april '71 komen 80 priesters bij elkaar om over het socialisme te praten.

Uit het slotcommuniqué blijkt, dat in de toekomst het evangelie gelezen moet worden vanuit een revolutionaire ervaring.

Christendom en Marxisme zijn te verenigen.

In het najaar van '71 ontstaat en gestructureerde beweging met een vast secretariaat. Opgebouwd uit basgroepen "Priesterlijk secretariaat/Christenen voor het Socialisme "

Chili wordt voor velen een nieuw thuisland.

In april '72 is er een bijeenkomst van gelijkgezinden uit heel Zuid Amerika in Santiago. Daar waren ook vertegenwoordigers uit andere delen van de wereld.

Zowel politiek als christelijk gezien een radicalisering.

Alleen strijd op het ideologische vlak. Geen beweging van de kerk, maar wel in de kerk waar men de strijd voor de armen en verdrukten gaat voeren. Verschillen werden zichtbaar.

Enerzijds alternatief bieden voor bourgeoisie christendom, anderzijds minder aan de weg timmeren, werken aan de basis .Een brug slaan naar links.

VERVOLGBLAD Nr. - 1 -

Bij ~~versie~~/inf. rapport nr. ~~336/78 pas.~~ - / -

Deze spanningen komen later ook in andere landen terug.

Ma '73 bestaat de beweging niet meer in het openbaar. De bisschoppen verklaarden, dat het voor priesters verboden was lid te zijn of mee te werken.

Er zijn verschillende verklaringen voor het feit, dat de beweging niet massaler van de grond kwam.

Er was geen missie naar andere landen. Ook elders een overgang van kritisch naar politiek en van politiek naar socialistisch bewustzijn.

Christenen voor Socialisme stap in langere fase in elk land apart.

In Italië bestonden al vanaf de begin 60-er jaren basis-gemeenten als reactie op de burgerlijke kerk en er ontstond een groei naar politiek bewustzijn.

Bovendien behoren verschillende Marxistische begrippen meer tot het algemeen Italiaans cultuurgedoe dan b.v. bij ons.

In sept. '73 congres in Bologna meer dan 2000 afgevaardigden veelal leden van vorenbedoelde basisgemeenten.

In '74 komen in Napels 2500 mensen bijeen. één van de voorvechters werd om zijn ideeën geschorst.

In Spanje was onder het Franco regime ook reeds een dergelijke beweging.

De beweging is het sterkst ontwikkeld in Zuid Europa. Zij hebben het meeste contact met de arbeidersbeweging.

In Noord Europa wordt de beweging meer bepaald door de middenklasse, studenten en intellectuelen.

In West Duitsland schaarst men zich in '73 rond

Meestal presenteert men zich met een manifest waarin een politieke analyse van de eigen situatie en hoe je daar als christen tegenover kunt staan.

In Frankrijk is het nogal onoverzichtelijk. Er zijn daar sterke accentverschillen, daarom geen nationale beweging.

Internationale bijeenkomsten werden gehouden in '75 in Quebec en in nov/76 te "Woudschoten". in Zeist.

Situatie in Nederland.

De hoofdlaag wordt gevormd door het Kritisch Kerkproject van de N.C.S.V.

Zij gaan er vanuit, dat het socialisme in de gemeente moet starten. Zij geeft geen model voor alle gemeenten.

In Nederland komen wij ook mensen tegen-ballingen uit Chili- die vertoeven in de sfeer van CvS.

Tevens mensen rond het tijdschrift "Tegenspraak" o.a. ik ().

En allerlei mensen rond het blad "Opstand".

Er is een sterke band met de CPN, want dat is de partij van en voor de arbeider. Naar aanleiding van de kerkenactie "Nieuwe Levensstijl" zijn er nog al wat stemmen opgegaan, dat deze actie niet ver genoeg gaat, niet radicaal genoeg is, dat het alleen maar een doekje voor het bloeden is.

Maar waar gaat het nu om:

- CvS is eigenlijk een platform voor mensen, die de stap naar het socialisme doen, omdat de officiële kerken hen laat schieten;
- CvS is de plaats waar gewerkt wordt aan een nieuwe christelijke identiteit. Een nieuwe manier van geloven en christen zijn. Niet in de eerste plaats dus een politieke keuze. Nieuwe christelijke theologie en bijbellezing.
- In de CvS vind je socialisme in zijn brede variatie. Niet alle vormen zoals autoritair communisme of verwaterd socialisme.

Dit alles is niet nieuw. Het relatief mondiale en de band met de arbeiders wel.

GEEN ACTIE zonder overleg met

Tot slot van zijn inleiding sprak . de hoop uit - tevens was dat zijn wens, dat de Christenen voor Socialisme (CvS) toch een nieuwe "gestalte" krijgen.

Het socialisme is in al zijn varianten verminkt. Christenen kunnen niet een niet-verminkt socialisme leveren.

Wel een platform om met elkaar in gesprek tekomen. Het voorbeeld in deze, het Kritische Kerkprojekt. Men stelt daar zijn kritische vragen zowel aan de C.P.N. als aan de P.v.d.A.

Tijdens de nabespreking over het onderwerp 'Christenen voor het Socialisme' kwam nog naar voren, dat je eigenlijk geen lid van de CvS kan zijn, zonder je concreet politiek en maatschappelijk te engageren.

De kritiek welke geuit is n.a.v. de kerkenactie "Nieuwe Levensstijl", dat werd in de bespreking afgedaan met kritiek alleen van de intellectuelen .

De gehele cursus werd geëvalueerd:

- a. men was tevreden over het gebodene;
- b. de cursus vond men te intensief;
- c. groot nadeel, dat er geen voorstudie mogelijk was;
- d. in de toekomst de cursisten meer betrekken bij de voorbereiding.

Opm dzz.:

De cursus werd gemiddeld bezocht door 35 deelnemers. Alleen de cursus van 2-3-78 kon geen doorgang vinden, maar men heeft nog getracht een ieder te bereiken.

. Alleen zei . op de laatste avond
(
dat die lui op "Woudschoten" allemaal communisten zijn.

Verslag landelijke vergadering CVS van 10-12-77.

163.412

1) nav notulen 5-11-77: ARBN waarover? Kan CVS de ARBN helpen met reikwijdte? Over blz 2: Hitib(?) ontbreekt; er wordt medegedeld dat wel EPR en EPG zijn benaderd. (not. goedgek.)

F

2) Mededelingen a) sekretariaat:

- materiaal: scriptie over CVS, fl 6,-
Flugblätter Darmstadt nr 9-12, fl 1,50 stuk
Mat. egz. On the left hand of God, fl 3,-

- scholingsdeelname: nieuwe deelnemerslijsten gemaakt, regio's zorgen zelf voor uitdeling, betaling vooraf!

- donatielijsten Tilburg, tents, Gooi, Limburg ontbreken nog.

2^b) stuurgroep: evaluatie Darmstadt: aandacht nederlandse pers aanzienlijk. Vervolg: "nederlandse groep heeft aangeboden te bemiddelen bij opzet bilaterale konferenties, iva beter kontakt tussen kritiese gemeentes Nederland-Bondsrepubliek. Raud Evangelische Kirche heeft verklaard over Schleyer: Nur ein starker Staat kan ein liberaler Staat sein. Wordt initiatief genomen om Ned. Raad van Kerken te laten protesteren.

Toestand EPG: Tübingen nu zonder geld; het schijnt dat de totale aanval op de EPGs is ingezet door overplaatsingen e.d. Er is een visitatiekommissie ingesteld ("EPC-mensen).

Vervolg op Darmstadt: (er leeft toch nog steeds een traditie van verzet in de Duitse kerken) vervolgonferentie over dit tema, maar dan moeten er eerst meer landen op de pept.

-wg. kritiese gemeentes: uitnodiging gesprek over oproep van hen: 28 jan.

- CVS heeft oproep ondertekend aan Ned. regering tegen wapenleveranties aan Indonesie iva Oost-Timor van gezamenlijke indonesie-komitees. Het aarzeling omdat vanuit die komitees nog weinig aan de kerken gewerkt is, en bij CVS duurt dat ook nog wel even.

- strukturaardiskussie met ECV heeft als konsekwentie voor CVS: er moet verantwoording worden afgelegd aan een algemeen bestuur dat er nu is.

- Europees kontaktkomitee CVS heeft gevraagd om extra aandacht van CVS-werkgroepen voor de positie van de vrouw in de kerk; er zijn nog geen reacties te melden.

- Doopsgez. vredesgr. houdt samen met Kerk en Vrede in aug '78 een jongerenkamp over Christenen en Socialisac; vragen medewerking bij inhoudelijke voorbereiding en uitwerking. Ze zouden uit een evaluatie van de SOS-kursussen tips en materiaal kunnen destilleren om hier te gebruiken.

2^b (nu het eerste N-bom en N-bom van de N-bom).

- Gron: verzoekt de helderheid over de verschillende luidelijk-afrika werkgroepen die regelmatig om steun CVS vragen. Idem w.b. Indonesie. Organiseert in feb. strategiedag, evaluatie stedelijk en landelijk; ook over ervaringen kerkelijk comité. Stop de N-bom (initiatief CVS geen probleem). Renoude actie werkt ook goed naar andere vredesorganisaties in de kerken toe, doorbreekt isoleringen. Ron. roept op tot vorming derg. committees elders en zal stukken rondsturen.
- Kampen: poging duidelijker profilering naar Hogeschool toe. Doelgroepen werving: Hogeschool, Soc. Ak., vandaaruit wellicht andere. Concentratiepunt: misschien kerkelijke dienstverlening in industrie en arbeid (analyse van de diverse pastoraten). Geen kontakten N-bom.
- Twente: Opstand nu ook in de boekhandels; geen kontakt N-bom.
- Nijm.: N-bom actie zeer goed. CVS-activiteit: actie naar Kath. kerk landelijk, handtek. actie, 350 lijsten terug van religieuzen, krijgen briefje terug om te laten zien dat ze niet alleen staan. SP laat verstel gaan (wil alleen als partij). Geen tijd gehad voor raamwerkdiskussie. Gaan zich richten op stud.kerk.
- Utrecht: mensen CVS draaien mee in kerk. Groepen; INV, LCL. Avondgebed. Er is een afvaardiging naar het stedelijk kom. N-bom, teol. fac. zoekt uitbreiding naar kerken (medewerking CVS gevraagd), steun CVS aan Oost-Timor avond.
- A'dam: Krit. Gem IJmond plan: discussie in Opstand over 4-5 ploegendienst bij Hoogovens. 2 SCSdagen gehad, erg leuk, 20 man. Schling wordt naar een paar dagen verzet, omdat een bredere kring hierin geïnteresseerd is, en niet de aktiediskussies willen. Grote verkoop Opstand, boekhandels, faculteiten. N-bom: alle kerkenraden zijn aangeschreven. Er is een anti-fascisme platform in de bouw. Raamwerk pas één keer bediscussieerd.
- Den Haag: 1e reactie raamwerk is red estuurd, andere reacties worden afgewacht. N-bom: 2 man inv comité. M.a.v eccl. manifestatie ditmaal over N-bom: tocht naar bijv. min. van Defensie. Misschien verspreiding manifest aan kerkeuzen.
- Delft: verzoek aan geref. kerken om standpuntsbepaling N-bom. raamwerk: delft staat linise als beweging voor, progr, CMA'ers zouden door CVS gesteund moet worden.
- A'dam: SCS-kursus loopt uitstekend, ca. 20 man. Twee CVSleden in stedelijk comité. Vergaderingen: afwisselendscholing en opstand-exepese. Raamwerk: voorstellen d'Haag lijken bond voorbarig; wel zou in de te maken analyse naar aandacht aan ervaringen met kerkelijke acties moeten worden besteed.

Limburg: akkie Wilnaflats (1600), sloponominatie. Bewoners-
verenigingen gesteund door CVS. Resultaat: argumenten gemeente
ontzenuwd, woningbouwvereniging ontvangen door ministers,
min. draagt justitie op de Wilna via proces schadevergoeding te
doen ~~kriggen~~ betalen. Raamwerk: geen tijd. Nbon: kontakten met
parochieraden, 4 weken handtek. opgehaald. Invloed duitse TV
groot (Nbon moet allereerst in estduitsland komen).

3) scholing: was plotseling verhinderd. Ont later
graag nog eens, Wilna houdt nu een inleiding op deel A
van de theologieschlang (Dopersen). Zijn stuk moet worden rond-
gestuurd aan de niet-vertegenwoordigde regio's,
Diskussie: over het hoe van de verarmings van de boeren, wat dan
leidde tot de boerenopstanden; deze vraag zal tzt aan
worden voorgelegd. Aan de regio's wordt verzocht vr agen over de
stof op te sturen, zodat daarop zal kunnen antwoorden,

4) Raasgebied als volkverzet, (zie ook bijlage notulen 5 nov.)

- In vele hoogkerkelijke gebeurtenissen zitten veel politieke
momenten. Pasen, Kerst ed. worden (onbewust?) op een bepaalde
manier oppikt, de werkelijkheid daardoor religieus aufgehoben.
Daar is iets tegenover te stellen.

- Ingaan op behoefte bij een deel der CVSSers aan viering, goede
bijbeluitleg, avondmaalsviering, etc,

- theologies scherp stellen van het Raasmotief betekent strijd
aanbinden met de religieuze manifestaties van het burgerdom.

- Het moet vooral in samenwerking met e n aantal groeperingen,
CVS wil alleen initiator zijn. Het moet geen ludiek alternatief
maar ~~xxxxx~~ een theologies en liturgies-organisatories alternatief
zijn.

Kritiek: ^{Twente} waarschuwt voor aanbieden te gesloten voorstel door CVS;

Voorlopig zitten in de voorbereiding: (rk pastor),

(stud.pred. VU), (org.),

.....

5) Begroting en balans. Het tekort van 77 is 57 mille, dus
ronddraaien in 78 -begroot tekort 12 mille- is verre van voldoende,
het lopend tekort moet worden ingehaald. Prakties betekent dit
dat het Raamwerk bijna geen kapitaal meer heeft en hypoteken
zou moeten ga n sluiten voor de uitvoering van hun programma.
De vaste typiste zal moeten vervallen, voor Opstanden zullen
telkens kontrakten van een paar dagen worden gesloten,.

Bureau: een dagtask (8/5 ÷ 7/5) verschuift naar CVS, de
werktijd voor CVS blijft in praktijk echter ongewijzigd.

Afknabbelen 12 mille: subsidie cunera; bedrag imperialismescholing
staat nog uit; scholing 77/78 uit het leden-pakket.

Eis van NBSV aan CVS: jaarlijks 20 mille uit donaties! Eind voorjaar moet 5 mille binnen zijn; zoniet dan is het de NBSV onmogelijk de opvolging van Linse te betalen. Aan de regio's wordt dringend verzocht meer-jaren-donateurs op te sporen, gespreks-expedities en zo, dus. Per regio gemiddeld betekent het dus zo'n fl 1700,- (zeventienhonderd gulden) die er vaste donaties zal moeten komen.

5) Rondvraag. Abdam: beroepsverboden VU gaan sluipend door ondanks gunstige beslissing Universiteitsraad (via "natuurlijk" verloop).

Kan CVS geen overzicht maken? Vraag aan andere regio's hoe dit elders verloopt, antwoord graag 5 feb.

Voorstel om binnekort op land. CVS-vergadering tijd in te ruimen over Nbow sinds 1963- nupas in te voeren * verband met Vietnam.

Twente: wil graag weten hoeveel uur er besteed wordt aan het maken van een Opstandnummer. Zou je misschien af en toe aan een regio kunnen uitbesteden. Sekretariat bekijkt uitvoerbaarheid.

1

F

VERSLAG VAN DE COMMISSIE TER VOORBEREIDING VAN: PG als VV¹

De landelijke vergadering van 10 december 1977 stelde een commissie in die het voorstel van , overgenomen door de stuurgroep, getiteld 'Paasgebed als Volksverzet' zou moeten uitwerken. Evenals in de regio's bestond er in deze commissie onduidelijkheid over het waarom en waartoe van deze aktie, wat het wel en m.n. wat het niet zou moeten worden. In deel I van dit verslag tref je enkele opmerkingen hierover aan..Deel II brengt een mogelijke opzet van het PG; deel III geeft een voorlopige planning van de voorbereidingen. Hier willen we reeds zeggen wat ons concreet voor ogen staat: een kerkdienst op eerst paasdag, die regionaal én landelijke wordt gehouden. De regio's organiseren de dienst i.s.m. andere (reeds wel of nog niet bekende) progressieve stromingen binnen de plaatselijke kerken. Hierbij worden zij ondersteund door een landelijke voorbereidingsgroep; deze groep verschaft bijbels-theologisch en liturgisch materiaal en zorgt voor een zekere eenheid van aktie, naar inhoud en vorm.

I Aan leiding en perspectief.

I.1. Alleen al de naam 'Paasgebed als Volksverzet' geeft dat het hier gaat om een aktie met een ander karakter dan vorige.

Tot nu toe stonden we met pamfletten (NL-manifest, Verkiezingspamflet) op de kerkstoep, nu willen we met een gebed zijn, waar de zondagse eredienst wordt gehouden.

a. We kunnen niet enkel spreken van een nieuw aktiemodel (gebed i.p.v. pamflet), waarbij de vorm gebed 'gebruikt' voor bepaalde politieke doelen. Een vergelijking met de plaats van het Bijbelles in CvS kan dit wellicht duidelijk maken:
- gelijk de (politieke) lezing van de Bijbel de Bijbel niet voor diens kar bedoelt te spannen, zo ook (politieke) paasviering niet.
- en gelijk we ons de Bijbel niet laten afpakken door de machthebbers in de kerken, zo ook het Paasfeest niet.

(Vergelijk in dit verband het citaat uit Miskotte in het voorstel .b.v. 10.12.77: 'Het blijft toch een struikelblok voor velen, dat wat de Heer gegeven heeft als voorbeeld, geworden is tot een formule. Dit wordt acuut als we klaarder bemerken, hoe we staan in een bezeten wereld en hoe het gebed daarin als een wapen moet worden gehanteerd,'.)

I.2. Doen we aan sektevorming door een eigen Paasdienst te organiseren? (Door kwaadwillenden zullen we daar sowieso van beschuldigd worden. Hier gaat het dus om iets anders.)

a. De Paasviering moet geen religieuze bekroning of verdieping van onze akties worden. Het Paasgebeuren heeft ook ons iets te zeggen en wil het ons iets zeggen dan moet het zijn zelfstandigheid behouden, Pasen blijven. Pasen als Pasen is politiek. Deze distantie van Pasen t.o.v. onszelf: is waarborg tegen sektarisme, moet de openheid van een eventuele Paasdienst waarborgen voor niet-CvS-ers. Het mag dus geen gezellig onderonsje worden.

b. De dienst mag echter ook niet al te zeer beschouwd kunnen worden als een liturgisch experiment of als een Paasdienst 'met politiek accent'. Dan zouden we de afbraak van de religie in Nederland alleen maar tegenwerken.

.3. Uit 1 en 2 lijkt ons het volgende voort te vloeien:
'strategisch':

a. PG als VV moet worden gezien als een begin of krachtige uitbreiding van CvS activiteiten binnen de kerken. 'Binnen de kerken' hier bedoeld als daar waar de (zondagse) eredienst in al zijn vormen en praktijken plaatsvindt (dus als onderscheiden van gemeenteavonden, toogdagen, ...)

'praktisch'

b. De CvS-regio's moeten meer en meer in contact treden met andere progressieve groeperingen binnen de kerken. De Paasaktie wordt daarom landelijk én regionaal voorbereid én gehouden.

c. De Paasviering moet door opzet en inhoud andere Paasvieringen critiseren. Een deelneemster in een Paasdienst (een schriftlezing of een gebed doen) is hiervoor te weinig: die staat dan in een omlijsting en kan worden opgevat als 'progressief element', 'politieke toepassing' etc. (Dit is tenminste een Groningse ervaring. Ten tijde van de Vietnamese oorlog werd door dominees willekeurig iets gepikt uit een aan allen rondgestuurde opzet van dienst, ter opsiering van hun preken.)

Wanneer er een landelijke opzet van dienst komt, dan zal die dus gericht verstuurd moeten worden.

d. Uitspreken van Paasgebeden bij uitgangen van kerken vervalt ook als vorm: we blijven dan op de kerkstoep staan, en wekken gemakkelijk de verdenking Pasen/het gebed te 'gebruiken'.

I.4. Pasen moet Pasen blijven; zo'n Paasviering is politiek.

Na afloop van de dienst is de vraag 'overbodig': wat betekent geloven met je handen/ op maandag enz. Wij behoeven geen 'Paasprincipes' te 'vertalen' of te 'concretiseren', gelijk het CDA haar 'christelijke principes'.

Door dit we ons uitgangspunt nemen in de progressieve beweging binnen de kerken die momenteel weer wat opkomt (m.n. de kerkelijke vredesbeweging), moet dit ook duidelijk gemaakt kunnen worden.

II. Opzet van het Paasgebed:

II.1. 'thema': opstand(ing) der doden.

Geloof in de opstanding is niet geloof in een onsterfelijkheid van de mens of en hiernamaals

(Ezechiël 37 maakt dit heel duidelijk), maar geloof in de opstanding der doden (i.t.t. één zonderlinge halfgod) (o.a. 1Corinthe 15, 12 vv maakt dit duidelijk),

waarbij Jezus Christus eersteling is: Jezus is opgestaan omdat alle levens die geslacht zijn op moeten staan, toekomst moeten hebben (1 Corinthe 15, 16vv en 1 Thessalonicenzen 4, 8vv).

Onsterfelijkheidsgeloof is het geloof van hennie dit leven nog wel eens zouden willen herhalen ('wegens daverend succes geprolongeerd'). Maar als opgestane is Jezus Christus de eersteling van 'de levens die geslacht waren om het woord van God' (Apocalyps 6, 9vv), levens die juist geen baat hebben bij een hiernanogmaals, bij een voortzetting van deze bedeling.

Genoemde tekst uit de Apocalyps (6, 9vv) wijst er ook op: bevrijdingsstrijd begint niet in 1978, 'die afgeslacht werden' zijn broedres en zusters, kameraden.

(andere stukken uit de Apocalyps waaraan in dit verband te denken valt zijn o.a.: 7, 9vv en 20, 11vv.)

II.2. situatie.

In de huidige bn Nederland moet dit Opstandingsgeloof zich wel kerec tegen:

a. de opvoering van de bewapeningswedloop (N-bom; atoombommen voor Brazilië - Almelo; verhoging van de oorlogsuitgaven - 350 miljoen wil Kruisinga halen uit een 'werkgelegenheidspot')

b.

II.3. Ingrediënten van een Paasdienst.

a. Tekstlezingen: zie II.1.

b. Preek.

(II.3.)

c. Liedereren: hier kan gekozen worden uit 'christelijke' en 'niet-christelijke' (verzets)liederen. We kunnen ze ook zelf schrijven. Daarnaast moet er gezocht worden naar voorzangers en muzikmakers.

d. Schuldbelijdenis: als kerk belijden we schuld voor het verstek laten gaan van de kerk bij het verzet tegen bijvoorbeeld de bewapeningswedloop, zoals die organisatorisch reeds lange tijd bestaat.

e. Voorbeden: m.n. de voorbeden kunnen op concrete politieke zaken ingaan. Onderwerpen voor de voorbeden zouden ook door de regio's aangereikt moeten worden. Eventueel kunnen we een goed bidder aanzoeken voor een precieze formulering.

4

f. (Avond)maal zou heel wel passen in een Paasviering (met paasbrood en drank)

g. Na afloop: ?informatiemarkt, ?praatgroepjes, en andere activiteiten, ?paas-im.

III. Voorbereidingen.

III.1. Een landelijke dienst wordt gehouden in Rotterdam.

In Groningen, Twente, Kampen, Nijmegen, Schaesberg, Eindhoven, Utrecht, Amsterdam, (Zaandam), Leiden, delft, wordt een regionale dienst gehouden. Op zondag eerste paasdag. Vindt men ten tijde van de nofmele diensten geen onderdak bij een bevriende kerk, dan de dienst wat aanvangstijd betreft niet laten concurreren met de normale diensten (wat inhoud en strekking betreft natuurlijk wel).

III.2. Er komt een landelijke commissie die de aktie exegetisch, theologisch en liturgisch zal ondersteunen; zij zij komt tot een nadere invulling en verantwoording van een opzet dan nu ter tafel ligt. Hij verzorgt ook de landelijk publiciteit (IKON, landelijke bladen etc.)

III.3.

a. In de regio's worden de plannen strategisch en heologisch verder doordacht. De regio's komen met voorstellen voor de dienst (liederen, gebeden enz.).

b. De regio's leggen kontakten met andere groepen in de plaatselijke kerken ter voorbereiding van de dienst, of stellen in reeds bestaande kontakten de zaak aan de orde.

c. Er wordt gezocht naar ruimte, tijdstip, voorganger, publicitaire kanalen enz.

III.4. Tijdschema.

Zowel landelijk als regionaal zou dit schema aangehouden moeten worden; de tijd is kort, het zo ongeveer het enig mogelijke, we moeten ons er dus strak aan houden.

6-11 febr.: aanzoeken van medeorganisatoren
landelijke commissie start haar theologische en andere werkzaamheden. Zo spoedig mogelijk stuurt zij stukken rond die de regio's in dienst kunnen zijn bij de uitwerking van een dienst.

13-18 : plaatselijke bijeenkomsten met medeorganisatoren ter voorbereiding van de dienst.

Regio's ontvangen materiaal van de landelijke commissie. Wanneer beoordeeld kan worden of er voldoende medeorganisatoren zijn (+ 13/18-2) - een voorwaarde voor het laten doorgaan -, en wanneer dit oordeel positief uitvalt, kan begonnen worden met publicitair werk.

Ruimte, tijdstip, voorganger enz kunnen nu ook worden besproken. begin Maart: in overleg met de regio's wordt een min of meer definitief opzet op papier gezet.

12 Maart ; Landelijke vergadering over PG als VV.

namens de commissie

Politie over CvS en de kerk op lokaal niveau.

Al jaar en dag heb ik onvrede met de koers die CvS niet expliciet gemaakt; maar wel feitelijk tegenover de kerk op lokaal niveau vaart. Twee omstandigheden hebben mij tot verheldering en uiteenzetting van dat standpunt uitgedaagd: de discussie over de politieke plaats van CvS en de komende paasactie.

Het streven van Christenen voor het Socialisme vraagt steeds weer om een evaluatie van haar positie in de socialistische beweging. Dat is het goed recht van de huidige discussie. Merkwaardig vind ik alleen dat de strategiediscussie zich slechts daarmee bezighoudt. Terwijl de aanleiding tot de huidige discussie, de verkiezingen, toch ook vragen opwerpen naar het politieke doen en laten van de kerken, het werkterrein van CvS. Waarom is de deconfessionalisering, in zekere zin althans, gestagneerd? Waarom zijn de politieke partijen, vanuit de kerken zo weinig uitgedaagd tot een werkelijk antikapitalistische koers? Voorzover CvS zichzelf verstaat als beweging in de kerken zijn dit uiteraard ook kritische vragen aan CvS. Ik weiger deze vragen zonder meer te beantwoorden vanuit een alles verklarende (maar niets zeggende) middengroepentheorie. Wat we in eerste instantie nodig hebben is een analyse van wat er ideologisch omgaat op het kerkelijk grondvlak.

De komende paasactie dreigt een (de zoveelste) losse flodder van CvS te worden. Nodig is een explicitering van het strategisch kader.

In het vervolgstuk zijn de gegevens ontleend aan en de conclusies geschreven uit het oog op wat ik overzie, dat is vnl. de gemeente waaraan ik participeer. Ik besef dat daar beperkingen aankleven.

I. Ontwikkelingen op het kerkelijk grondvlak.

Allereerst heb ik de groepsactiviteiten van de Amstelkerkgemeente in de periode van 1973 tot heden in kaart gebracht. Daaruit heb ik gefilterd wat me meer dan een Amstelkerkeigenaardigheid lijkt.

Vredeslievende activiteiten namen steeds een belangrijke plaats in. In het begin van de onderzoeksperiode functioneerde er een vredeswerkgroep. Deze was gestart in het kader van de vredesweek, was rondom de gemeenteraadsverkiezingen actief, organiseerde themadiensten waarin een opvallende aandacht voor het micromilieu (het huwelijk), loste zich ten slotte op in de Nieuwe Levensstijlbeweging (sic!). Momenteel bestaan een Dippelkring (voorheen Nairobi-groep over techniek en milieupolitiek), een antiterrorisiegroep (pro wel te verstaan) en een antimilitarismegroep. Opmerkelijk is ook de grote steun die de actie 'Stop de neutronbom' kreeg en daarmee zitten we midden in een landelijke saangelegenheid.

Een belangrijk gedeelte van de activiteiten concentreerde zich rondom het persoonlijk geloof. Een grote opgang (de CvSleden tenspijt) maakten deze activiteiten tijdens de Nieuwe Levensstijlcampagne in '75/'76 - een zaak met landelijke dimensies. Er vormden zich een gespreksgroep en een groep over voeding. Daarin vertolkten zich m.i. een behoefte aan gemeenschap en een liturgisch-esthetische behoefte aan een stuk vormgeving van het eigen leven. Wellicht door hun verenging tot genoemde momenten (hebben wij CvSleden dat bevorderd door onze eng opgevatte zakelijkheid?) waren deze activiteiten geen lang leven beschoren. Op dit ogenblik draaien twee groepen 'geloofsbeleving'. Zij zijn als uitdrukkingen te beschouwen van de behoeften aan bevinding en zich rekenschap tegenover elkaar geven. Als grote gevaar ervan zie ik verpsychologisering. Naast deze beide groepen is er een kring over godsdienstige opvoeding. Vermeldenswaard is nog dat verschillende groepen rondom het persoonlijk geloven in hun verslagen van machteloosheid t.o.v. de (grote) maatschappij spreken.

II. CvS en haar landelijke kerkacties.

Vanuit mijn ervaringen op lokaal niveau zal ik hier proberen de landelijke acties te analyseren. Alles wat hier als kritiek te berde wordt gebracht is uiteraard ook zelfkritiek.

- de Meer dan een Nieuwe Levensstijlactie. Terecht heeft CvS de Nieuwe Levensstijlactie op haar economische en politieke momenten (kontekst en

aspiraties) doorlicht. Maar voornamelijk aandacht heeft CvS wáár en of geen aandacht gehad. Door de Nieuwe Levensstijl tot een soberheidsaktie te reduceren heeft CvS er geen vat op gekregen (zie onder I). De reden is in eerste instantie in een economistische preoccupatie te zoeken.

- vredesweek '76. Hoofdzakelijk te evalueren: de actie was daarvoor te geïsoleerd.

- verkiezingsactie. Er zijn slechts weinig mensen op de manifesten- verspreiding aan de kerkeuren naar de open avond van de regio gekomen. Ik denk dat we de mogelijkheden van een manifest overschat hebben. Het sloot te weinig aan bij de wereld van de doorsneekerkganger (de bewapening bijv. had een centraal thema kunnen zijn). We hadden het veel meer in kerkelijke groepen en gemeentesamenkomsten aan de orde moeten stellen: discussie is een uitstekende denkprikkelaar.

- 'Stop de neutronenboom'. Ik vraag me af of deze zo sterk de gemiddelde kerkganger aansprekende actie niet veel meer steunpunten in de kerken op lokaal niveau in de vorm van werkgroepjes mee(s)t zoeken. Groepjes die later in breder verband kunnen gaan functioneren.

We kunnen analyserend nog verder gaan dan deze kanttekeningen. Hier zullen nog de propagandistische trekken van de verschillende acties onder de loep genomen worden. Ik denk dat deze met de sociale achtergrond van CvS samenhangen. Studenten van kerkelijke huize neigen zoals bekend tot rand-kerkelijkheid. Vanuit de rand kan men alleen getuigenisstandjes ten toon spreiden.

We kunnen ons onze oorsprong niet genoeg herinneren willen we de daarmee samenhangende kinderziekten te boven komen.

III. Voorstellen.

De opzet van de nu volgende voorstellen is de bovengenoemde kerkelijke tendenzen in relatie tot CvS theologisch-praktisch te verdiepen. Uitgangspunt hiervoor is de diakonale gemeenteconceptie: de gemeente is diakonaal of ze is niet (1). Hierbij wordt onder diakonaat verstaan het kerkelijk leven voorzover in het kader van het dienen van god in Jezus Christus functioneert (een kritisch, geen descriptief concept dus). Het lijkt mij nuttig onderscheid te maken tussen algemeen en bijzonder diakonaat. Onder het algemene diakonaat vallen in beginsel alle activiteiten afzonderlijk (beroepsmatige, sociale, politieke e.d.), onder het bijzonder diakonaat alle activiteiten specifiek in kerkelijk verband.

a. bijzonder diakonaat.

CvS zal vredesgroepen in de gemeenten en parochies moeten steunen en oprichten. In de lijn van de beweging zal de CvS'er in deze vredesgroepen een anti-idealistische koers voorstaan. In en vanuit deze vredesgroepen zullen CvS'leden worden gerecruteerd.

Wanneer voldoende mensen in een gemeente of parochie door deze of andere activiteiten tot de overtuiging zijn gekomen dat met oog op de navelgving, het diakonaat deelname aan de socialistische strijd aangewezen is dan zal een CvS-gemeente/parochiegroep opgericht worden. Het grote voordeel hiervan is dat beter kan worden ingespeeld op in de betreffende gemeente of parochie levende kwesties.

b. algemeen diakonaat.

Het belang van deze onderscheiding is m.n. het vestigen van de aandacht op een terrein wat het grootste deel van het leven van de gemiddelde kerkganger omvat maar in beschouwingen over het diakonaat over het hoofd gezien pleegt te worden (de onderscheiding werd ontwikkeld in verzet tegen een gereduceerde diakonale gemeenteconceptie). Concreet denk ik aan groepen over geloof en persoonlijke emancipatie, groepen behorend tot één sociale categorie waarin de haar eigen problematiek doorlicht wordt (een boerengroep bijv.). CvS zal dergelijke activiteiten dienen te bevorderen.

Landelijke en regionale acties en de scholing zullen primair de activiteiten op lokaal niveau moeten ondersteunen (2). Dit is natuurlijk een pleidooi de activiteiten te staken buiten de gemeente of parochie waarin we participeren te staken. In het geheel is slechts het accent.

Alleen door actief te zijn daar waar de kerkelijke massa zich bevindt, met de woorden van apostelen en profeten in de oren, zal CVS een faktor van betekenis zijn. Ja dan zal ze zijn een reformatie van de kerk en een bijdrage aan de socialistische omwenteling(3). Het zij zo!

dec. '77-jan. '78.

(1) Hiermee worden afgewezen de pastorale conceptie: de gemeente als verpozing, de apostolaire conceptie: wij hebben een woord voor de wereld, de leerhuisconceptie. Anders dan bij de leerhuisconceptie komt bij de diakonale conceptie de nadruk op de praxis van de kerk te liggen.

(2) Er moet nu eindelijk eens een bijbels-theologische scholing van de grond komen. De bijbelse theologie is een uitstekend uitgangspunt voor een kritische benadering van taal en denken van de kerk. Enkele motieven die mij in discussie met andere kerkleden van groot belang zijn gebleken: bijbels 'materialisme' (het vleesgeworden woord, de schepping), de politiek van de messias ('Jezus een revolutionair?'), het woord in beweging (bijv. Num.27: 1-11), het 'universalisme' van de heilige Geest (bijv. Amos 9:7-10, Jcs.44: 45:1).

(3) Vooronderstelling is dat de sociaal-ekonomische condities gunstig zijn voor de boven gegeven benadering.

Met oog op de paasaktie.

Vanuit de voorgestelde beleidslijnen in de 'Notitie over CVS en kerk op lokaal niveau' zal ik, op verzoek, enkele kanttekeningen maken bij het ontwerp 'Paasgebed als volksverzet'. De beleidslijnen van het zich theologisch rekenschap geven en aansluiten bij aanwezige kerkelijke tendenzen worden in het ontwerp gehonoreerd, in aanzet althans. Die van het voeren van een bepaalde aktie met een langere termijnplanning en, spits van het geheel, van het zich involveren op lokaal niveau echter nauwelijks of niet.

Als de aktie zich toespitst op een gebed, vrees ik dat zelfs de maanmensjes ons niet zullen horen, laat staan.... Ik wil alleen maar zeggen dat we de follow-up heel goed moeten voorbereiden wil de aktie enig effect sorteren. Er moet gelegenheid zijn tot discussie, stante pede, er zullen werkgroepjes moeten worden opgericht (voorzover niet aangesloten kan worden bij bestaande groepsaktiviteiten) om voor mobilisatie op langere termijn zorg te dragen.

Ik heb zo mijn twijfels over het gemak waarmee de aktie op lokaal niveau overgenomen zal worden. We zullen hard, vreeselijk hard moeten werken wil de aktie enige omvang krijgen. We zullen acuut contacten moeten gaan leggen met predikanten, pastoors en andere invloedrijke figuren en groepen op lokaal niveau (1). Helemaal intrigerend is de vraag wie voor een gedegen, anti-realistische follow-up moeten gaan zorg dragen. Juist hier dreigt het sterk afzijdige karakter van CVS op lokaal niveau ons te gaan opbreken. We zullen bewust er naar moeten straven leden in de verschillende gemeenten en parochies te winnen - een aktiviteit te beginnen met het leggen van contacten. En ook, we zullen zelf in de gemeenten en parochies aan de gang moeten gaan.

jan. '78.

(1) De aktiviteiten kunnen voor een deel heel wel correleren met de aktiviteiten in het kader van 'Stop de neutronbom'. Dat hangt ook van de precieze thematische invulling af.

F

26 januari 1978.

Aan de lezers van Opstand.

Betreft: uitbreiding van de ultracentrifuge-fabriek

Beste mensen,

Op het moment dat we dit schrijven is het debat over de uitbreiding van "Almelo" in de Tweede Kamer nog aan de gang. Het is al wel duidelijk wat de uitkomst zal zijn: voor de uitbreiding zal het groene licht worden gegeven. Het CDA laat wel kritische geluiden horen over het ontbreken van garanties van Brazilië, maar gaat verder met de uitbreiding akkoord. Dit besluit van het parlement maakt de demonstratie op 4 maart a.s. niet zinloos. Integendeel: deze is des te noodzakelijker als protest tegen de ondemokratische besluitvorming rond het u.c. projekt. Ook met het oog op de te verwachten volgende uitbreidingen van het projekt is een breed protest nu meer dan ooit nodig. Er wordt namelijk al aangedrongen op uitbreiding tot een capaciteit van 10.000 ton verrijkt uranium per jaar om het projekt "kommercieel gezond" te maken. Bij de uitbreiding die nu is goedgekeurd gaat het om de eerste 2000 ton.

Het protest tegen de uitbreiding van de ultracentrifuge-fabriek in Almelo heeft zich de laatste weken sterk verbreed. Nog nooit te voren hebben zoveel organisaties zich gezamenlijk verzet tegen een beslissing op het gebied van kernenergie. Er zijn dan ook veel problemen met de uitbreiding van "Almelo" verbonden:

- verscherping van de tegenstellingen tussen arm en rijk
- voortgaande vermilitarisering
- de verdere uitbouw van de Westduitse atoomstaat
- de werkgelegenheidsproblematiek in Twenthe
- aard en oorzaak van de "energiecrisis" enz.

Een groot aantal organisaties, waaronder CvS en de NCSV, hebben een "Almelo-manifest" onderschreven, waarin deze punten worden uitgewerkt. De tekst van dit manifest gaat hierbij.

Deze brief is vooral bedoeld om een beroep op u te doen mee te werken aan de komende activiteiten. De komende weken zal hard worden gewerkt aan mobilisatie voor de landelijke demonstratie op 4 maart in Almelo.

We willen u de volgende mogelijkheden voorleggen:

- Het verspreiden van de "Almelokrant" in uw woonplaats. Deze krant is verschenen als derde in de reeks energiekranen en licht in toegankelijke taal de verschillende bezwaren tegen "Almelo" toe.
- Het verschaffen van informatie via plaatselijke en regionale kranten en via kerkbladen. Het aktiesekretariaat (Tweede Weteringplantsoen 9, Amsterdam, tel. 020-221366) beschikt hiervoor over kant en klare artikelen. Zie ook de bijgevoegde tekst van Ds. Buckes die mogelijk bruikbaar is voor kerkbladen.
- Het bekendheid geven aan en werven van deelnemers voor de landelijke demonstratie op 4 maart a.s. Oproepen zijn bij het sekretariaat verkrijgbaar.
- Het aan de orde stellen van de regeringsbeslissing over Almelo in het kader van de kerkdienst. Te denken valt aan de voorbede.

Wij verwachten dat juist CvS-leden en lezers van Opstand kontakt kunnen leggen tussen plaatselijke energiekomitees, afdelingen van politieke partijen of andere groepen die met Almelo bezig zijn enerzijds en anderzijds groepen die binnen

de kerken aan het werk zijn. Wij denken bij dat laatste aan vredeswerkgroepen, "kernen" van de IKV-actie tegen de kernwapens, groepen ontwikkelingssamenwerking enz. Als een voorbeeld hoe een plaatselijke samenwerking kan verlopen voegen we een verhaal over Wageningen toe.

Wij hopen op veel steun uit de kring van Opstand-lezers. Voor reacties kunt u bij ons terecht.

Het vriendelijke groet,

(leden van CvS)

Informatie:

MOGELIJKHEDEN IN EEN PLAATSELIJKE SITUATIE

Voor een gedachtenbepaling wat in een plaatselijke situatie zoal mogelijk is, is het misschien zinvol om enkele ervaringen in Wageningen weer te geven. Samen met het manifest en een agendavoorstel zijn de plaatselijke afdelingen van de landelijke organisaties die het manifest hadden ondertekend plaatselijke werkgroepen zoals milieu- vredes- en derde wereldwerkgroepen, vrouwen-café, wereldwinkel en andere waarbij belangstelling te verwachten is, uitgenodigd voor een vergadering.

PSP, CPN, ANIV, SP, PPR, Wag. Studenten Organisatie, CvS, werkgroep Latijns-Amerika, Milieuwerkgroep Wageningen en Agromisa blijken tot de meeste inzet bereid. Het CDA-jongeren is gesprek mogelijk en nodig; de uitstekende discussiebrochure "Energie ons een zorg" van de Industriebond-NVV is een prima ingang voor de vakbonden.

Bewust is gekozen voor benadering van de kerken. Als ingangen naar de kerken zijn met name de vredeswerkgroep, werelddiakonaatwerkgroep, Solidaridadgroep, IKV-kerngroep, Nieuwe Levensstijlgroep van belang; ook studentenpastores en pastores van sommige wijkgemeenten.

Het manifest bleek na opheldering van enkele misverstanden bruikbaar als gezamenlijke basis voor voortgaande samenwerking.

Plannen zijn gemaakt voor:

- het huis aan huis verspreiden van kranten, vermoedelijk gekoppeld aan kaartverkoop voor een plaatselijke bijeenkomst
- affiches, marktkraampje, spandoek in winkelstraat
- artikelen in de plaatselijke pers
- organisatie van een avond

Gekozen is voor een bijeenkomst met een informatief karakter; verschillende groeperingen hadden voorkeur voor een demonstratieve bijeenkomst. Het gevaar hierbij is dat dat neerkomt op preken voor eigen parochie. Omdat de berichtgeving over de vele aspecten van de u.c. in vele media lange tijd belabberd is geweest, moet er van worden uitgegaan dat een belangrijke groep mensen zich nog een standpunt moet vormen. Het is nodig hen hiertoe de kans te geven door een goede selectie van sprekers op de avond zelf. Een uitnodiging voor de bijeenkomst waar zo mogelijk ook namen van vakbonden en kerkelijke instellingen onder staan kan een goede bijdrage aan bewustwording zijn en een groter aantal mensen tot het besluit brengen op 4 maart in Almelo te demonstreren.

Het Non-Proliferatieverdrag

Brazilië heeft het non proliferatieverdrag (NPV) dat de aangesloten landen verplicht geen atoomwapens te maken, niet ondertekend. Overigens biedt ook dit verdrag nauwelijks garanties tegen de verspreiding van atoomwapens. Er is slechts controle achteraf en elke ondertekenaar kan het verdrag met een termijn van drie maanden opzeggen. De controle gebeurt door het IAEA (het internationale atoombureau), maar deze controle is niet meer dan een vaststelling achteraf dat er splijtbaar materiaal verdwenen is. Sankties kan de IAEA niet opleggen.

Snel groeiende atoommarkt in de derde wereld

De ultracentrifugefabriek in Almelo is niet alleen gericht op Brazilië en de behoefte aan verrijkt uranium in West-Duitsland, Nederland en Groot-Brittannië maar, als onderdeel van de verkoop van reactoren door de westduitse industrie, ook op de wereldmarkt. Het aantal mogelijke kopers neemt snel toe, ook onder de dictaturen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika: Iran, Indonesië, Zuid-Afrika, de Filipijnen en verschillende andere landen. Twee factoren spelen een rol: in de eerste plaats ontstaat er door groeiende protesten in de geïndustrialiseerde landen toenemende onzekerheid over de toekomst van de atoomenergie daar. In de arme landen zijn het met name de dictaturen die nog bereid zijn de grote financiële offers te brengen die voor een atoomenergieprogramma noodzakelijk zijn. Doordat veiligheidsmaatregelen prijsverhogend werken is de kans dat in deze landen minder streng de hand wordt gehouden aan veiligheidseisen reëel. Daardoor lopen de bevolking, de wereldvrede en het milieu direct gevaar. De invoering van deze kapitaalsintensieve en technisch hoogontwikkelde vorm van energieopwekking is zeker niet in het belang van de bevolking in de ontwikkelingslanden en zal de afhankelijkheid van de geïndustrialiseerde landen alleen vergroten. Het afzetgebied in de industriële wereld is waarschijnlijk aanzienlijk kleiner dan ingeschat. Vandaar dat de afzet van de UCN in Almelo uiteindelijk in toenemende mate in de derde wereld terecht moet komen, wil men de opgezette fabriek niet stil hoeven leggen.

West-Duitsland als atoommacht?

In West-Europa bestaat het gevaar dat na Groot-Brittannië en Frankrijk nu ook West-Duitsland de beschikking krijgt over atoomwapens. Hoewel West-Duitsland op eigen grondgebied geen atoomwapens mag produceren, krijgt het de beschikking over de middelen die het mogelijk maken in korte tijd een atoommacht op te bouwen. Een aantal westduitse politici heeft herhaaldelijk verklaard atoombewapening na te streven. Daartoe zullen enerzijds de nauwe nucleaire samenwerking met landen die het NPV niet hebben ondertekend, zoals Brazilië en Zuid-Afrika, en anderzijds de opbouw van een eigen atoomindustrie kunnen bijdragen. Vaak wordt gesteld dat Nederland in Urenco moet blijven om invloed uit te oefenen op de westduitse exportpolitiek en via de Nuclear Suppliers Club op de wereldpolitiek.

Vooralsnog zijn de resultaten van de inspanningen op dit gebied minimaal en er zijn geen aanwijzingen dat dit in de toekomst wezenlijk anders zal worden.

Radio-actief afval en de kans op ongelukken

Uitbreiding van de ultracentrifuge fabriek is een sterke stimulans voor de ontwikkeling van atoomenergie in Nederland, West-Duitsland en Groot-Brittannië. Voor het probleem van het radioactief afval is geen oplossing gevonden die veiligheid garandeert voor mens en milieu gedurende de tienduizenden jaren dat dit afval gevaarlijk blijft. Er wordt bovendien gesteld dat de kans op ongelukken met atoomcentrales, transport en afvalverwerking klein is, maar de gevolgen zijn mogelijk onvoorstelbaar groot. Naast het gevaar van verdere verspreiding van atoomwapens zijn deze risico's een belangrijk argument tegen de invoering van toomenergie.

ALMELONANIFEST

Verspreiding van atoomwapens door vreedzame atoomenergie

In de ultracentrifuge-fabriek in Almelo wordt verrijkt uranium geproduceerd. Uraniumverrijking behoort tot de gevoelige technologieën die een sleutelpositie innemen bij het vreedzaam gebruik van atoomenergie en de produktie van atoomwapens. De technologieën van de vreedzame atoomenergie zijn bijna identiek aan die voor het maken van splijtbaar materiaal voor atoomwapens. De technologie van de splijtingsbom is nauwelijks meer geheim en niet erg moeilijk. Momenteel is de verspreiding van atoomenergie het belangrijkste kanaal voor de verspreiding van atoomwapens.

Werkgelegenheid in Twenthe

Het argument dat de ultracentrifugefabriek bijdraagt tot een vermindering van de werkloosheid in Twenthe berust niet op feiten. De uitbreiding levert maar weinig permanente arbeidsplaatsen op. Voor hetzelfde bedrag dat de regering nu in de ultracentrifugefabriek wil investeren zou veel meer werkgelegenheid geschapen kunnen worden, in zinvolle sectoren. In de energiesector valt te denken aan investeringen als: de produktie van apparatuur voor stads- en wijkverwarringsinstallaties; van warmtepompen voor woningen, flats en bedrijfsgebouwen; aan de ontwikkeling en de produktie van technologie en apparatuur t.b.v. de toepassing van zonne- en windenergie; ontwikkeling van moderne exploratietechnieken en produktie van apparatuur voor de winning van steenkool alsmede de produktie van nieuwe technologieën voor de toepassing in de steenkoolindustrie voor de zogenaamde Total Energy installaties en warmteterugwinningssystemen. De twentse machinefabrieken leveren hiervoor een goede basis.

Uitbreiding op aandrang van West-Duitsland

Op uitbreiding van de UCN wordt zeer sterk aangedrongen door West-Duitsland. Het heeft een deel van het verrijkt uranium nodig voor de exportorder aan Brazilië, voor levering van de komplette nukleaire cyclus: 8 atoomcentrales, een brandstofstavenfabriek, verrijkt uranium, een verrijkings- en een opwerkingsfabriek. Brazilië kan dan beschikken over beide gevoelige technologieën: verrijking en opwerking, waardoor de stap naar een eigen atoombewapening wel zeer klein is geworden. Volgens dit kontrakt krijgt West-Duitsland toegang tot natuurlijk uranium van Brazilië, waarmee het zijn eigen atoomenergieprogramma veilig kan stellen.

Brazilië: militaire diktatuur

Brazilië wordt beheerst door een militaire diktatuur die zich schuldig maakt aan een voortdurende schending van de mensenrechten. Brazilië streeft naar hegemonie in Latijns-Amerika en voert een wapenwedloop met Argentinië. In dat kader zou een eigen atoombewapening goed passen. Verschillende Braziliaanse regeringswoordvoerders hebben verklaard dat een eigen atoombewapening onontbeerlijk is. De snelle economiese groei in Brazilië is ten koste gegaan van de armen. Terwijl het BNP in de afgelopen tien jaar met plusminus 250 procent groeide, zijn de reële lonen van de mensen met ongeveer 50 procent gedaald. Een kapitaalsintensieve technologie als atoomenergie zal de schuld van Brazilië nog verder opdrijven, waardoor de situatie van de armen nog verder zal verslechteren. Bovendien heeft Brazilië de beschikking over onder andere grote hoeveelheden witte steenkool.

Hogelijke aantasting democratische vrijheid

Door de invoering van atoomenergie wordt de bevolking voortdurend blootgesteld aan de risico's van diefstal en misbruik van splijtstof of sabotage van atoomcentrales. Daarom is er een absolute beveiliging, bewaking en controle nodig van mensen, transporten en installaties. Hierdoor zou een klimaat kunnen ontstaan dat negatieve consequenties heeft voor de burgerlijke vrijheden van mensen en groepen in de samenleving.

Mogelijkheden voor geringer gebruik en nieuwe energiebronnen

Het wordt steeds duidelijker dat het mogelijk is te voorzien in de energiebehoefte op middellange termijn door oplossingen die verspilling tegengaan. Ook zijn er verschillende technieken om nieuwe energiebronnen te benutten. Deze besparingen en alternatieven zouden door een gerichte politiek sterk gestimuleerd moeten worden.

Onderzoek en energiebeleid tot nu toe eenzijdig gericht op atoomenergie

Tot nu toe is atoomenergie eenzijdig gestimuleerd door steun aan bedrijven en wetenschappelijk onderzoek. Alternatieven zijn onvoldoende onderzocht. Gezien de enorme hoeveelheid geld die door overheid en bedrijven reeds gestoken zijn in de ontwikkeling van atoomenergie, betaamt er grote druk om atoomenergie op grote schaal verder in te voeren. Een verdere ontwikkeling van atoomenergie legt beslag op een zo grote hoeveelheid kapitaal dat daarmee de weg naar een nieuwe energiepolitiek wordt geblokkeerd.

DE ARIËN VAN BRAZILIË

Dr. J.J. Buskes

Dit is de tekst van een bijdrage voor het IKON-programma "De andere wereld van zondagmorgen" van zondag 8 januari j.l. De meer recente ontwikkelingen zijn er dus nog niet in verwerkt.

Almelo is momenteel in disukssie, dat wil zeggen: de fabriek, die in Almelo staat, de Ultra-Centrifuge-Nederland, de fabriek van de uraniumverrijking, die gebruikt kan worden voor de productie van atoombommen, maar ook voor brandstofvoorziening van atoomcentrales. In 1970 sloten West-Duitsland, Engeland en Nederland het Verdrag van Almelo (Urenco).

De vraag om welke het op het ogenblik gaat is of de fabriek al dan niet uitgebreid moet worden. Duitsland heeft namelijk een miljardencontract met Brazilië gesloten: de levering van minstens zes atoomcentrales, die voorlopig afhankelijk zullen zijn van de brandstof, die door Urenco verrijkt wordt en Brazilië heeft geen belang bij het contract met Duitsland, als dit in verrijgingsbeloften niet nakomt.

Het staat nu wel vast, dat het ministerie van Agt de fabriek zal uitbreiden zoals zoals ook het ministerie den Uyl van plan was en premier van Agt vindt een parlementair debat vooraf niet nodig.

Volgens de NRC is het voornaamste struikelblok steeds geweest dat Brazilië het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens niet ondertekend heeft en geen waterdichte garanties bood om misbruik van in Almelo verrijkt materiaal te voorkomen. Volgens de regering heeft het die garanties nu wel geboden.

In vraag mij af wat garanties van Brazilië waard zijn, waar dan nog bijkomt dat Duitsland geen door Nederland geëiste garanties zal accepteren die voor Brazilië onacceptabel zijn.

Waarom mijn eerste toespraakje in 1978 niet een stichtelijk woord is, maar een politiek-technisch probleem aan de orde stelt? Omdat ik van Brazilië een en ander afweet. Sinds 1964 heerst in Brazilië een militair regime, dat het land regeert met geweld in onvoorstelbaar vele vormen. Er wordt gemarteld en aan de lopende band verdwijnen Brazilianen, die de regering niet welgevaldig zijn. Dom Helder Camara is monddood gemaakt en het volk leeft in armoede. Gesteld, dat Brazilië het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens wel ondertekend had, dan zou ik die ondertekening waardeloos achten. Het heeft de verklaring van de rechten van de mens wel ondertekend, maar lapt die ondertekening aan zijn laars, waarmee het ook het volk onderdrukt.

Er zijn twaalf kerncentrales gepland. Kosten: 15 miljard dollar! De nationale schuld van Brazilië bedraagt 31 miljard dollar. Wie moet die bedragen opbrengen? Het Braziliaanse proletariaat. Het nationale product is in 10 jaar met 220% gestegen: maar de lonen zijn met 45% gedaald. Ze behoren tot de laagste in de wereld. In de rijkdom van het land deelt maar 3% van de bevolking.

De bouw van de kerncentrales houdt in, dat de lonen laag moeten blijven. Er zullen nog meer kinderen dan nu van honger omkomen. Volgens de officiële statistieken is de helft van de kindersterfte beneden de 5 jaar te wijten aan ondervoeding.

De oud-voorzitter van de Braziliaanse parlementaire commissie voor energiezaken, die uit het parlement werd verwijderd en zijn burgerrechten voor 10 jaar verloren -- hij is nu bij de Wereldraad van Kerken in Genève werkzaam -- zegt: "Indien Nederland vindt dat zaken voorgaan, dan is uw land medeverantwoordelijk voor de dood van duizenden kinderen". De beslissing om met kernenergie te beginnen is een militaire geweest in verband met de verhouding van Brazilië en Argentinië, die beiden zich al jaren op een ventuele oorlog voorbereiden. De post militaire uitgaven op de betgroting van Brazilië ligt tussen de 25 en 30%. De politieke-technologie gaat op autonome wijze haar gang en bepaalt zelf haar etnos.

Vandaag las ik in Trouw dat de zaak nog niet helemaal rond is. Ze is dus wel bijna rond. Wat West-Duitsland, Engeland en Nederland aan Brazilië in een nota willen voorleggen, zal onze premier in een brief aan de Tweede Kamer meedelen. Die brief zal de Kamer echter pas ontvangen nadat Brazilië op de nota gereageerd heeft. Men verwacht ook niet dat de Kamer nog enige invloed op de zaak zal kunnen uitoefenen. Ongelooflijk. Over democratie gesproken.

Ik herhaal wat dr Lysaneas Maciel zegt: "Wanneer Nederland vindt dat zaken voorgaan, dan is het medeverantwoordelijk voor de dood van duizenden kinderen". Dom Helder Camara heeft gewaarschuwd. Ons volk vereert de aartsbisschop, die in Brazilië strijdt voor de armsten der armen, het subproletariaat. Ik vind het toch wel stichtelijk om ons volk, onze kerken, ons parlement en onze regering de vraag te stellen, of de stem van Dom Helder Camara nog enige waarde voor ons heeft. Zij is de ster van hen, die gedoemd zijn tot zwijgen en uitgeleverd worden aan de machthebbers in Brazilië, nu gesteund door West-Duitsland, Engeland en Nederland.

Mijn vrees is, dat ons ministerie in haar overwegingen en besluitvorming geen ogenblik gedacht heeft aan de armen van Brazilië. In elk geval hebben wij daarover geen woord gehoord. Dat vind ik heel erg. Overigens wens ik alle ministers veel heil en zegen in 1978 toe.

Hieronder volgen mijn suggesties en voorstellen naar aanleiding van de vraag van het internationale verbindingscomité op welke manier CvS "aandacht kan schenken aan het feminisme" (zie notulen van november '77). Ik hoop, dat er reacties op zullen komen van de regio's en de landelijke vergadering.

Een belangrijke activiteit van CvS is deel te nemen aan kritiese, anti-kapitalistische bewegingen en hun belangen onder de aandacht van kerkelijke groeperingen te brengen en deze te vragen om standpunt en ondersteuning.

Een goed voorbeeld hiervan is de actie tegen de neutronenbom. Zo zou CvS ook met betrekking tot het feminisme kunnen doen, ware het niet dat er zich dan enige problemen voordoen.

Ten eerste bestaat het feminisme niet in die zin dat het een georganiseerde actiegroep is met een eenduidige strategie en steeds dezelfde prioriteiten. Sinds het begin van de tweede feministiese golf eind zestiger jaren zijn er zoveel aspecten van vrouwenonderdrukking zichtbaar geworden, dat er bijna evenzovele praat-, werk- en actiegroepen zijn ontstaan.

Een tweede bezwaar is dat het niet in de eerste plaats een taak van CvS is om de belangen van vrouwen naar of in de kerken te vertegenwoordigen. Maar daar kom ik later nog op terug.

Van belang is dus allereerst een orientatie om kennis te maken met de diverse vrouwengroeperingen en hun activiteiten en een inzicht te krijgen in hun standpunten. Contacten leggen met vrouwengroepen door de regio's ~~xx~~ lijkt me daartoe de meest geëigende weg naast publicaties van allerlei aard in Opstand (en Eltheto?): informatie, analyses boekbesprekingen, verslagen van acties.

Wil CvS actief deelnemen dan ligt het 't meest voor de hand dat te doen "via" CvS-vrouwendie "al iets aan feminisme doen". Ik heb er alleen geen flauw idee van of, hoe en waar CvS-vrouwen zich met feminisme bezighouden.

Zelf ben ik lid van Wij Vrouwen Eisen, een organisatie waarin vele groepen zich verenigd hebben om te vechten voor legalisatie van abortus; de eisen zijn: abortus vrij, de vrouw beslist en abortus in het ziekenfondspakket.

Zowel voor CvS-Nederland als de internationale beweging lijkt mij ondersteuning van de abortusstrijd een uitstekende kennis-making met de feministiese beweging en bijdrage aan de bevrijding van vrouwen.

Een meer praktische reden is dat in abortus-actiegroepen vaak vele vrouwengroepen samenwerken zoals in Wij Vrouwen Eisen b.v. DolleMina, fem-soc, NVB, COC-vrouwen, PPR-vrouwen. Uit ervaring weet ik dat je zo goed op de hoogte blijft van discussies, acties e.d. in de vrouwenbeweging.

Belangrijker natuurlijk is dat de legalisatie van abortus een fundamentele voorwaarde is voor de bevrijding van vrouwen: al onze inperking en uitbuiting berust op seksisme d.w.z. op grond van ons lijf en het wordt tijd dat dat verandert. De mogelijkheid om legaal een abortus te laten verrichten is een belangrijke stap daartoe. Ook de patriarchale structuren, de overheersing van mannen over vrouwen, als "natuurlijk gevolg van onze biologiese kenmerken" worden daardoor bedreigd: het "moeder, de vrouw" wordt niet langer als een vanzelfsprekendheid gezien.

Dit brengt mij op het derde en laatste voorstel: aandacht te besteden aan de feministiese theologie.

De laatste jaren is er onder vrouwelijke theologiestudenten, ambtsdragers, kloosterlingen en andere christenvrouwen veel interesse voor en betrokkenheid bij feministiese theologie gegroeid, juist als een nieuwe bevrijdingstheologie die, uitgaand van ervaringen van vrouwen, van welke kerk, ras of klasse ook, een fundamentele kritiek inhoudt op het kerkelijk spreken over en omgaan met vrouwen en op een theologie die vaak eenzijdig-mannelijk, te rationeel is en niet werkelijk wortelt in de ervaring van een concrete groep, waardoor vrouwen niet aan het Woord komen.

Voorbeelden hiervan zijn: onderzoek naar taal en seksisme in b.v. de bijbelvertalingen (die vaak 'mannelijker' zijn dan de grondtekst), kinderbijbel en liturgieteksten o.a. die van Huub Oosterhuis; afwijzen van een rationeel-verbalistische liturgie, die weinig ruimte laat voor emotionaliteit en lichamelijke expressie,

Maar ook gaan feministiese theologen op zoek naar haar eigen geschiedenis, lezen met nieuwe ogen de bijbel en proberen een vernieuwende theologiese bijdrage te leveren, waarin eidelijk het aloude dualisme van geest-lichaam, hart-hoofd, man-vrouw, hemel-aarde wordt overwonnen, en tot eenheid gebracht.

Bovendien zijn ze actief in de kerken zelf: begeleiden vrouwen-groepen, schrijven boze brieven en "infiltreren" in allerlei commissies en raden en is er een landelijk overleg, de al eerder genoemde landelijke werkgroep, die regelmatig bijelkaarkomt om ervaringen uit te wisselen en en thema's uit de feministiese theologie te bespreken.

Het lijkt me de moeite waard om artikelen van de hand van deze vrouwen te publiceren en een praktische samenwerking aan te gaan als het erom gaat de blangen en problemen van vrouwen in en buiten de kerken onder de kerk-theologiese aandacht te brengen.

F
EW 1377.766 F

uitnodiging / informatie

aan: allen die betrokken zijn bij of belangstelling hebben voor de Basisbeweging Nederland (o.a. in basisgroepen en kritische gemeenten)

allen die zich bezighouden met theologie, bv. aan de Agogisch Theologische Opleiding te Utrecht, aan de fakulteiten en hogescholen, en in ander verband

allen die aangesloten zijn bij de Beweging Christenen voor het Socialisme Nederland

TIEN JAAR KATHOLIEKE INSTITUTEN

WETENSCHAPPELIJKE THEOLOGIE - OPLEIDING

- feit om te gedenken ?
- tijd om te vragen naar

de basis van de theologie

over ervaringen, analyses, praktijken en beslissingen
waar we niet langs kunnen

ingeleid door hoogleraar pastoraal-theologie
te Giessen (BRD)

aan de forumdiskussie nemen ook deel:

- (Basisbeweging)
- (Dekaan Theologische Fakulteit Tilburg)
- (Agogisch Theologische Opleiding Utrecht)
- (Christenen voor het Socialisme)

- p.l.v

deze studiedag is tot stand gekomen in een samenwerking
tussen Maranatha, vrijwilligersgemeente te Tilburg, en
de Werkgroep 'Dienst aan Basisgroepen en Kritische Gemeenten
Nederland' te Utrecht

en vindt plaats op zaterdag 11 februari van 10.30 tot 17.30 uur
in Maranatha, Prof. Cobbenhagenlaan 19 te Tilburg

-
- rond half januari komt in de vorm van enkele stellingen een samenvatting beschikbaar van de inleiding van op aanvraag worden deze toegestuurd;
 - wilt u bijgesloten affiche(s) ter informatie/uitnodiging voor andere belangstellenden in uw kring een duidelijke plaats geven; meer exemplaren worden op aanvraag toegezonden; wilt u ook via uw eigen informatie-media aandacht vragen voor deze studiedag;
 - in verband met de verdere organisatie van deze dag (o.a. verzorging soep en broodjes voor de middagpauze) wordt u dringend gevraagd om bijgevoegd aanmeldingsformulier uiterlijk vóór 4 februari a.s. terug te sturen naar onderstaand adres; daar kunt u ook meer informatie verkrijgen.

M A R A N A T H A (tel. 013-67.53.02)
PROF. COBBENHAGENLAAN 19 - TILBURG

rubriceringsstempel

ACD 1377765

datum 30 MAART 1978

CO

b. — d. /

Distr.: BFA-BCP-BSO-PBC

Afschr.: BOA.

BO: 163713.

Datum rapport

Volgno. Inf. rapp.

Evaluatie

23-3-1978

21

F / a-b / 2-3

Betreft:

CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME en de EVANGELISCHE PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ

Een "officieel" standpunt van de beweging "Christenen voor het socialisme" (CvS) met betrekking tot de pas opgerichte "Evangelische Progressieve ~~Partij~~ Volkspartij" (EPV) werd op de landelijke CvS vergadering van 4-2-1978 nog niet bekend. Wel werden in de "wandelgangen" enige opmerkingen over deze nieuweling aan het politieke firmament beluisterd.

Hieruit kan worden afgeleid dat bij CvS (nog) weinig of geen belangstelling voor de EPV bestaat. Men beschouwt de nieuwe partij als een voortzetting van de in 1970 opgerichte en thans ter ziele zijnde Evangelische Solidariteitspartij (ESP). In een dergelijke partij (die zich ontbindt als de verkiezingen geen succes worden en dan onder een andere naam weer terug komt) zullen de leden van CvS geen vertrouwen stellen. Tot nu toe althans is slechts afkeer merkbaar.

einde

Gezien:

rubriceringsstempel		ACD/368610	
		datum 24 JAN. 1978	
		CO	
		b. 4 d.	
Distr.: BFA-BCP-BSO-PBC		4	
Afschr.:		BO: 162.297.	
Datum ontmoeting	Datum rapport	Volgno. Inf. rapp.	Evaluatie
	13-1-1978	1	

Betreft:

CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME (CvS)

De landelijke vergadering van de beweging "Christenen voor het socialisme" (CvS), welke was gepland op 7-1-1978 is uitgesteld tot 4-2-1978. Oorzaak van dit uitstel zou zijn het geringe aantal mensen dat voor de geplande vergadering kon worden verwacht. De agenda voor de vergadering van 4-2 zal dezelfde zijn als voor de afgelaste vergadering van 7-1-1978 was vastgesteld.

De CvS-werkgroep "materialistische exegese" zal van 20 tot en met 22 januari 1978 een conferentie houden onder de titel "materialistische lezing van de Bijbel". Als inleider zal fungeren de Fransman _____, Voorts zullen "optreden": _____ hoogleraar aan de katholieke theologische hogeschool te Amsterdam, _____ docent aan de agogisch/theologische opleiding te Utrecht, _____ predikant te Heerhugowaard en _____ uit Delft. De conferentie zal worden gehouden in "Woudschoten" te Zeist. De conferentie wordt georganiseerd in samenwerking met het Kritische Kerkproject van de Nederlandse Christen Studenten Vereniging (NCSV).

Op 27 en 28-1-1978 zal eveneens op "Woudschoten" te Zeist een conferentie plaats vinden over het thema "oecumene en socialisme". Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door de sectie "Kerk en Theologie" van de werkgroep "Oost Europa Projekten". Als inleiders zullen aanwezig zijn _____, theoloog uit de DDR en _____, wetenschappelijk medewerker aan de theologische fakulteit van de Universiteit van Amsterdam en actief in de beweging Christenen voor het Socialisme. De Werkgroep Oost Europa Projekten (-voorheen ?- verbonden met de NCSV) is gevestigd te Utrecht, Parkstraat 9.

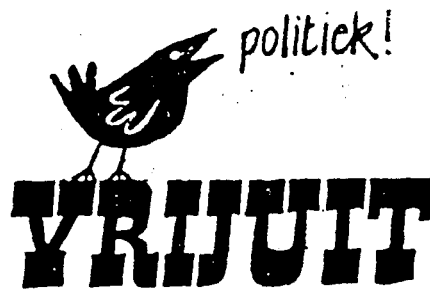
einde.

Gezien:

bijlagen: agenda CvS-vergadering 7-1-1978
 bericht uitstel vergadering 7-1-1978
 aankondiging weekend "materialistische lezing Bijbel"
 aankondiging conferentie "oecumene en socialisme".

Neutronenbom

In Groningen is een „Kerkelijk comité Stop de Neutronenbom” opgericht door verouderde christenen uit diverse kerkelijke gemeenten. „Vanuit onze ei-

gen verantwoordelijkheid wijzen wij de aanmaak van de neutronenbom van de hand. Wij vinden dat dit wapen een bedreiging inhoudt voor de vrede in de wereld en vooral ook ons land aan nieuwe gevaren zal blootstellen,” zo luidt een van de doelstellingen van het comité.

Om de beweging een zo breed mogelijke basis te geven, wordt iedereen opgeroepen in zijn kerk de actie tegen de neutronenbom te ondersteunen. In het aanbevelingscomité zitten: dr. L. Leertouwer, prof. dr. P.J. Roscam Abbing, dr. G. M. van Asperen, dr. L.A. Hoedemaker, prof. dr. H.G. Huhbeling, prof. dr. A. Geense, W.L. Boelens, ds. T.H.L. Beernink, Herman Verbeek, ds. F. Mooi, ds. G. Cazemier, ds. S. de Jong, ds. A. de Leeuw, ds. D. Tieleman en A.C. Heymans.

rubriceringsstempel

F

ACD

365.641

datum 30 DEC. 1977

CO

b. _____

d. _____

Distr.: BCP - BSO - BGA - PBC - HD.

Afschr.:

BO: 16.942.

Datum rapport

Volgno. Inf. rapp.

Evaluatie

22-12-1977

2

F / b / 6

Betreft:

ENKELE BIJZONDERHEDEN OMTRENT) CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME

a. DE STUURGROEP

De "stuurgroep" waarover in verslagen omtrent de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) regelmatig wordt verhaald, kan worden beschouwd als een coördinerend lichaam van CvS. Het lijkt aannemelijk dat alle lijnen van de beweging samenkomen in "Woudschoten" te Zeist. _____ is (één van de) belangrijkste figuren in CvS. Overigens zitten in de dagelijkse besturen van CvS en het Kritiese Kerk (KRIK) project vermoedelijk dezelfde personen.

rubriceringsstempel

ACD

1365.632

datum 30 DEC. 1977

CO

b.

d.

Distr.: BFA - BCP - BSO - PBC - BOA.

Afschr.:

BO: 16.941

Datum rapport

Volgno. Inf. rapp.

Evaluatie

22-12-1977

1

Betreft:

LANDELIJKE VERGADERING "CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME" op 10-12-1977

Op zaterdag 10-12-1977 werd een landelijke vergadering van de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) gehouden in het Theologisch Instituut van de Universiteit van Amsterdam, Herengracht 514-16 te Amsterdam. In verband met financiële problemen van de beweging zal niet meer worden vergaderd in Utrecht, waar zaalhuur moest worden betaald. De nu voor de vergadering beschikbare plaats wordt gratis ter beschikking gesteld. Omtrent het verloop van de vergadering werd het volgende vernomen:

De notulen van de vergadering van 5-11-1977 werden, behoudens enkele kleine wijzigingen, goedgekeurd.

MEDEDELINGEN UIT DE STUURGROEP

- de stuurgroep probeert contact te maken met leden van het N.K.V.
 - de stuurgroep klaagt dat niet alle lijsten van de donatiecampagne zijn binnen gekomen. Nog niet ingeleverd zijn de lijsten van de regio's Limburg, Twente, 't Gooi en Utrecht.
 - de leden wordt verzocht om op "Woudschoten" mee te helpen met het schrijven van adresbandjes, e.d.
 - evaluatie van de (weekend-) conferentie in Darmstadt (Duitsland): er is een boekje in de Duitse taal verkrijgbaar à f. 3,-, over het verloop van de conferentie.
 - de stuurgroep uit kritiek op de houding van de Evangelische Kerk in Duitsland, die zijte "liberaal" vindt. Dit in verband met de "zaak ..." en het spreekverbod voor ... Enige leden van de Evangelische Kerk willen graag meer contact met CvS in Nederland en speciaal met basis-groepen.
 - het volgende congres moet breed worden opgezet
 - het CvS wil ook dat de Nederlandse regering de wapenleveranties aan Indonesië stop zet, vooral in verband met de kwestie Oost-Timor.
 - het blad van CvS-Krik zal met een speciaal nummer uitkomen dat handelt over Indonesië.
 - Een "Europa contact comité" (?) en CvS willen ekstra aandacht geven aan de positie van de vrouw en de bevrijding van de vrouw in onze samenleving.
 - de Doopsgezinde Kerk in Nederland heeft contact opgenomen met CvS. Dit contact verliep zeer goed en werd positief genoemd. De Doopsgezinde Kerk wil een tiendaagse vakantie organiseren op het eiland Texel van eind juli tot de eerste week van augustus 1978. CvS zou dan moeten zorgen voor de theoretische grondslag van dit gebeuren.
- In-

In januari 1978 zal de doopsgezinde kerk beginnen met de voorbereidingen.

- ongeveer 30 leden hebben zich afgemeld als lid van CvS. Waarom is niet duidelijk. Doch het vervult de stuurgroep met treurnis.

MEDEDELINGEN UIT DE REGIO'S

Groningen- geeft de laatste tijd veel steun aan akties tegen het bewind in Zuid-Afrika. Voor half januari 1978 is een evaluatie- en strategiedag gepland. Nog steeds bezig om uit de kerken steun te krijgen voor akties tegen de neutronenbom. Wil meer gaan samenwerken met andere regio's, speciaal om ideeën uit te wisselen.

Kampen- Heeft moeite om aanknopingspunten te vinden met andere groepen. Er is wel contact met de theologische school in Kampen en ook, zij het weinig, met de sociale academie. Het is moeilijk voor deze regio om goede kontakten te krijgen met geloofkerk- industrie en arbeid. Er worden pogingen ondernomen om de predikant van het industriepastoraat achter CvS te krijgen. Wil meer gaan samenwerken met de regio Twente.

Twente- er is discussie gaande over het "politiek raamwerk" van CvS. Momenteel is er geen aansluiting bij andere groepen. Er wordt wat aktiviteit ontwikkeld op het gebied van de neutronenbom.

Nijmegen- Werkt mee aan de aktie tegen de neutronenbom. De samenwerking tussen Raad van Kerken en CvS gaat moeilijk. De Socialistische Partij (SP) wenst geen samenwerking met CvS, omdat, zegt de SP: "jullie van CvS zijn in feite CPN-ers maar dan wel verkapt onder de naam CvS. (In de vergadering ontwikkelt zich een discussie over de verhouding CvS-CPN-SP. De CPN heeft tenslotte de N-bom aktie opgezet en dat spreekt CvS wel aan.) In Nijmegen is nog niet gesproken over het "politiek raamwerk".

Utrecht- Aanwezig is

Utrecht houdt zich nog steeds bezig met de aktie tegen de N-bom. De samenwerking met het N-bom comité echter is niet zo goed. Daarnaast werkt deze regio vrij veel met kerkelijke vredesgroepen, is bezig met de Oost-Timor aktie. De discussie over het politiek raamwerk is bezig, maar nog niet afgerond. Het verslag daarover zal in januari 1978 op tafel komen.

Amsterdam- meldt dat door inspanningen van CvS-Amsterdam de vergadering van "Amicales" (pro-Hassan Marokkanen) in Krasnapolsky niet door ging. Voorts wordt in nauwe samenwerking met de kritische gemeente gewerkt aan verbetering van de ploegendienst bij de Hoogovens. Het blad "Opstand" wordt goed verkocht in Amsterdam; ook verschillende progressieve boekwinkels werken mee. Over de discussie politiek raamwerk zal de volgende keer verslag worden gedaan.

Leiden en Bussum: niet aanwezig.

Den Haag- is nog steeds bezig met de N-bom aktie. Twee CvS-ers hebben-

GEEN ACTIE zonder overleg met BVD

hebben zitting in het N-bom comité. Verder geen nieuws.

Delft- Het blad "Opstand" wordt in enkele boekwinkels verkocht. Het politiek raamwerk van CvS moet volgens Delft zeer zeker een "links" karakter hebben. Het streven van CvS-Delft is het werken naar de "massalijn", en deze lijn zou door iedereen in het CvS gewaardeerd moeten worden.

Rotterdam- Deze CvS-regio houdt zich bezig met de discussie over het politiek raamwerk en de N-bom aktie. Er kan echter niet zo veel worden gedaan, omdat Rotterdam maar 5 of 6 (aktieve) leden heeft. Door CvS-Rotterdam wordt nog wel een cursus Marxisme georganiseerd. Daar komen (om de 14 dagen) gewoonlijk zo'n 20 à 22 deelnemers naar toe. Deze regio is van oordeel dat Rotterdam een moeilijke plaats is om (als CvS) in te werken.

Limburg-

In de regio Limburg wordt erg hard gewerkt aan de situatie rond de 1600 "Wilna flats", in samenwerking met de bewoners. Er zijn artikelen over verschenen in het huis-aan-huis blad "De uitkijk" en ook in de landelijke pers is er veel aandacht voor geweest. De eigenaars van de Wilna-flats zijn zeer tegen onze activiteiten. Toch is er een hele procedure op gang gebracht. De minister is zelfs wezen kijken. De regio werkt naar de basis toe. Op deze manier kan er beter gewerkt worden met de arbeidende klasse en kunnen we tevens invloed uitoefenen als CvS-ers. Op het gebied van de N-bom aktie kunnen we niet veel doen. Dat komt omdat de Duitse televisie veel invloed heeft in de zuidelijke provincies. Niet iedereen is tegen de N-bom. Als er oorlog komt wordt de strijd eerst uitgevochten in de Duitse laagvlakte; de Oostbloklanden hebben een overmacht aan tanks. Door de N-bom zouden de Duitsers een grotere (militaire) macht bezitten. (de opmerking uit de vergadering "Ja, maar Rusland is niet zo ver hier vandaan" wordt door een andere deelnemer uit de vergadering beantwoord met: "dat is maar goed ook, want dan hoeven we niet zo verdomd lang te wachten op het socialisme"; gelach..)

Theologische Scholing

In het kader van de theologische scholing werd op deze vergadering het onderwerp "De Doperse Beweging" besproken. De heer _____ (geschiedschrijver) zou over dit onderwerp spreken, doch bleek plotseling verhinderd te zijn (). Over de doperse beweging werd urenlang gediskussieerd. (De schriftelijke handleiding voor deze discussie wordt afzonderlijk toegezonden).

Volgende vergadering vermoedelijk 14-1-1978, zelfde plaats.

einde.

Gezien

zie voor bijlagen vervolgblad 3

rubriceringsstempel

ACB 360.239
 datum 21 NOV. 1977
 CO
 b. 3 u.

Distr.: **BFA - BCP - BOA - CF.**

Afschr.:

BO: **16.097.**

Datum rapport	Volgno. Inf. rapp.	Evaluatie
15-11-1977	1	

BETREFT:

LANDELIJKE VERGADERING CHRISTENEN VOOR HET SOCIALISME (CvS) 5-11-1977

Op zaterdag 5-11-1977 hield de beweging "Christenen voor het Socialisme" (CvS) een landelijke vergadering in gebouw "Cunera", Nieuwe Gracht 32 te Utrecht. De bijeenkomst duurde van 10.30 tot 16.30 uur. Er waren 22 à 23 personen aanwezig. Over de vergadering werd het volgende gemeld:

- De notulen van de landelijke bijeenkomst van 1-10-1977 (bijgevoegd) zijn goedgekeurd.
- De CvS-stuurgroep Den Haag heeft een telegram verstuurd naar Burgemeester en Wethouders van die gemeente, betreffende de vereniging "Amicales". Volgens CvS-Den Haag worden de Marokkaanse werknemers op hun bijeenkomsten lastig gevallen door "knokploegen" van de "Amicales". Ook werd er melding van gemaakt dat Marokkanen bij terugkeer naar hun land moeilijkheden ondervinden bij de Marokkaanse overheid. De beweging "Amicales" heeft vooral veel aanhang onder de (Islam-) slagers. In het telegram werd B&W van Den Haag gevraagd of zij kunnen verhinderen dat "fascisten" op een dergelijke manier handelen. Ter vergadering vroeg men zich af of "dit terug kan slaan op linkse bewegingen bij de Marokkanen in Nederland."

Kennelijk geeft de relatie CvS-Gereformeerde Kerken wat problemen binnen CvS. Men vroeg zich af of S.O.S. kon helpen, want "tenslotte is dat een van onze beste lijnen naar de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Er is een nieuwe regio opgericht in Friesland. De situatie rond deze boreling (aantal leden, activiteiten) is nog onduidelijk.

De afgevaardigden op de vergadering zijn zeer ontstemd over een artikel in het blad "Hervormd Nederland" van 8-10-1977, geschreven door H. de Lange.

Wisselen 7-9.10.77, hervormd begin 11-77 bezant i koningsley use

De bijeenkomst in Darmstadt (Dld.) was zeer geslaagd. Er waren 800 deelnemers, waaronder een vertegenwoordiging van CvS. Op deze bijeenkomst is o.m. in kritische zin melding gemaakt van het aan ds. . opgelegde spreekverbod door de Evangelische kerk. *Spreekverbod van 2.11.77*
 (De CvS vergadering was ook kritisch gestemd over de gang van zaken in West-Duitsland, m.b.t. de Rote Armee Fraktion. Men zag in het optreden daartegen door de Duitse overheid (zacht gezegd) een afglijden in een richting welke aan fascisme deed denken).

- De verbindingskommissie van CvS is van mening dat er meer "vrouwenproblemen" aan bod moeten komen in de activiteiten van CvS.
- De A.A.B.N. (Anti Apartheids Beweging Nederland ?) wil een verkennend gesprek-

GEEN ACTIE zonder overleg met BVO

gesprek met CvS gaan voeren.

- De werkgroep CvS gaat proberen kontakten te leggen en samenwerking op te bouwen met andere "basisgroepen", zoals "kritische gemeenten.
- Er werd gevraagd om meer hulp uit de regio-groepen om het secretariaat van CvS (Woudschoten, Zeist) te helpen met het adresseren en andere eenvoudige werkzaamheden.

MEDEDELINGEN UIT DE REGIO'S

- Amsterdam: wil graag meedoen aan de vandaag (5-11-1977) in Utrecht te houden demonstratieve bijeenkomst tegen de "neutronenbom". Daar de CvS vergadering reeds eerder was gepland, kon ~~het~~ aan deze demonstratieve bijeenkomst niet de gewenste aandacht meer worden besteed. De vergadering besluit een afgevaardigde naar de bijeenkomst te sturen met een adhesiebetuiging van CvS. (Toen de afgevaardigde later in de vergadering terug keerde van zijn "missie" deelde hij mee dat de adhesiebetuiging wel was geaccepteerd doch dat op deze inbreng van CvS nogal laatdunkend was gereageerd.
In de regio Amsterdam zal de CvS-scholingskursus van start gaan. Er wordt meer contact gezocht met andere groepen in Amsterdam.
- Utrecht: heeft niet veel nieuws. De werkgroep "kernwapens" gaat a.s. maandag (7-11-1977) van start.
- Groningen: Er zitten CvS-mensen in de plaatselijke werkgroepen van de kerken. Er wordt ook contact gezocht met vredesgroepen. Binnenkort zal er ook gesproken worden met interkerkelijke groepen en de RK-kerk.
- Rotterdam: de laatste twee vergaderingen zijn niet door gegaan. Niet veel nieuws verder.
- Delft: druk bezig met organisatie van akties tegen de neutronenbom.
- Kampen: niet aanwezig.
- Enschede: probeert adreslijsten te krijgen van de Gereformeerde Kerken. Dit is erg moeilijk. De groep is maar met 6 personen.
- Wageningen: de regio Wageningen bestaat niet meer (bestond uit vier personen).
- Den Haag: Onder auspiciën van de Raad van Kerken worden in Den Haag verschillende akties georganiseerd. De volgende mededeling mocht niet worden genotuleerd: ene mw.) heeft iets tegen CvS en onderneemt akties tegen CvS. Den Haag vroeg zich af of zij dit op eigen houtje deed.

SCHOLING.

Veel tijd (zeker 4 uur) werd op deze vergadering besteed aan de theologische scholing. In het kader daarvan werd vandaag behandeld "de afscheiding van 1834". Een kopie van het boekwerk (34 pagina's) waarin het onderwerp wordt behandeld gaat hierbij.

FINANCIEN.-

GEEN ACTIE zonder overleg met B

FINANCIËN

De financiële situatie waarin CvS verkeert is zorgelijk. Voor 1977 wordt een tekort verwacht van ongeveer f. 25.000,-. Ook in 1978 wordt een dergelijk tekort verwacht, ondanks enkele bezuinigingen. De uitgave van het blad "Opstand" alleen al levert een tekort van ca. f. 10.000,-. Daarnaast is er een overschrijding van de burokosten met f. 3500,- en de post papier en portokosten komt f. 4000,- te kort. Voorts is er achterstand in de betaling van de huurpenningen. Aan de kant van de baten is een bedrag van f. 30.000,-, als bijdrage van de Stichting "Woudschoten" opvallend.

Teneinde het gat op de begroting te dekken wordt gedacht een donatiecampagne te gaan voeren, wordt een bijdrage (boven het lidmaatschapsgeld) gevraagd aan leden die aan de CvS-scholing meedoen en zullen verdere plannen worden ontwikkeld.

Vit de vergadering kwam een verzoek om meer duidelijkheid te verschaffen over de financiële gang van zaken bij CvS. Voor de meeste leden zou dit een ondoorzichtig geheel zijn.

De volgende landelijke vergadering van CvS zal vermoedelijk worden gehouden in Amsterdam. Men zou daar goedkoper terecht kunnen dan in de huidige vergaderruimte. De vergadering zal worden gehouden in begin december a.s. (exakte datum niet bekend).

einde.

Gezien

bijlagen:

- 1 ex agenda CvS-vergadering d.d. 5-11-1977
- 1 ex notulen CvS-vergadering d.d. 1-10-1977 (5 blz.)
- 1 ex CvS-theologische scholing "De afscheiding van 1834 (34 blz.)
- 1 ex CvS-theologische scholing (algemene informatie)
- 1 ex Opstand, nr. 5 van 1977 (60 blz.)
- 1 ex Alxmeelo-bulletin, nr. 1 (verspreid op CvS vergadering d.d. 5-11-1977 (8 blz.)
- 1 ex opgesteld, nav notulen d.d. 1-10-1977, door (2 blz.)